

Arkadij Strugackij
Boris Strugackij

Dravci mého století

přeložil Libor Dvořák, 1985
digitalizoval Jossarian

Je jen jeden jediný skutečný problém.
Navrátit lidem duchovní význam,
duchovní neklid.

ANTOINE DE SAINT — EXUPÉRY

Kapitola první

Z hladké a kulaté celníkovy tváře se linuly jen ty nejušlechtlejší pocity. Byl blahosklonně zdvořilý a přívětivý.

»Vítám vás,« oslovil mě vláčným hlasem. »Jak se vám líbí naše slunce?« Pohlédl na pas v mé pravici. »Nádherné ráno, není-liž pravda?«

Podal jsem mu pas a položil svůj kufr na bílou přepážku. Celník dlouhými opatrnými prsty zběžně prolistoval stránky cestovního dokladu. Na sobě měl bělostný stejnokroj se stříbrnými knoflíky a stříbrnými šňůrami na ramenou. Odložil pas a špičkou ukazováku se dotkl kufru.

»No to se povedlo,« poznamenal, »ještě nestačil uschnout. Ani si pomalu nedokážu představit, že by někde mohlo být pošmourno.«

»Máte pravdu, u nás už je podzim,« povzdechl jsem si a otevřel své zavazadlo.

»S naším sluncem nad hlavou si podzim prostě nedokážeme představit,« pokračoval muž v bílém. »Děkuji vám, to je v pořádku... Déšť, mokré střechy, vítr...«

»A co kdybych měl něco ukryto pod šaty?« zeptal jsem se. Nenávídím debaty o počasí.

Upřímně se rozesmál.

»Tohle je naprostá formalita,« vysvětlil mi. »Tradice. Podmíněný reflex všech celníků, chcete-li.« Podal mi formulář na tvrdém papíře. »A měli bychom tu ještě jeden podmíněný reflex. Přečtete si to, je to dosti neobvyklé. A podepište, pokud vám to nebude proti mysli.«

Přečetl jsem si to. Byl to imigrační zákon, vysazený elegantní kurzívou ve čtyřech jazycích. Přistěhovalectví se kategoricky zakazovalo. Celník si mě prohlížel.

»Zajímavé, není-liž pravda?«

»Každopádně poněkud provokující,« odpověděl jsem a vytáhl propisovačku. »Kde to mám podepsat?«

»Kde chcete a jak chcete. Třeba napříč.«

Podepsal jsem se šikmo pod ruskou verzi poznámky: »S přistěhovalec-kým zákonem jsem se seznámil(a).«

»Děkuji vám,« řekl celník a schoval prohlášení do stolu. »Teď už znáte o našem právním řádu prakticky všechno. A po celou dobu... Jak dlouho se u nás chcete zdržet?«

Pokrčil jsem rameny.

»Momentálně těžko říct. Podle toho, jak mi práce půjde od ruky.«

»Řekněme měsíc?«

»Asi tak. Ano, napište měsíc.«

»Tak po celý ten měsíc ...,« naklonil se ke mně přes pas, do kterého zrovna cosi poznamenával, »po celý ten měsíc nebudete žádné jiné zákony potřebovat.« Podal mi doklad. »A to už vůbec nemluvím o tom, že si pobyt u nás můžete prodloužit na jakoukoli rozumnou dobu. Ale zatím zůstaneme při těch třiceti dnech, ano? Pokud se budete chtít zdržet déle, zajděte šestnáctého května na policii a zaplaťte dolar... Dolar, doufám, máte...«

»Ano.«

»No výborně. Samozřejmě to nemusí být jedině dolary, u nás se berou každé peníze — ruble, libry, cruzeira...«

»Cruzeira nemám,« přerušil jsem ho. »Přivezl jsem jen ruble, dolary a pár anglických liber. Bude to v pořádku?«

»Rozhodně. Ostatně, abych nezapomněl. Složte, prosím, devadesát dolarů dvaasedmdesát centů.«

»Velmi rád,« souhlasil jsem. »A proč?«

»To je u nás takový zvyk. Příspěvek na zabezpečení základních sociálních potřeb. Ještě se nám nestalo, že by sem přijel člověk, který by během svého pobytu vůbec nic nepotřeboval.«

Odpočítal jsem devadesát jeden dolar a on mi rovnou vestoje začal vyplňovat stvrzenku. Z té nepohodlné polohy mu krk malinově naběhl krví. Rozhlédl jsem se. Bílá přepážka se táhla přes celou dvoranu. Za ní se přívětivě zubili, smáli a cosi důvěrně vysvětlovali bílí celní úředníci. Na mé straně přepážky netrpělivě přešlapovali, cvakali zámky kufrů a příjemně vzrušení zvědavě pokukovali kolem turisticky pestře přiodění cestujících. Celou cestu horečně listovali reklamními brožurami, hlučně kuli rozmanité plány, potajmu i docela otevřeně se těšili na nadcházející sladké dny a teď bažili po tom, aby bílou přepážku překonali co nejrychleji — unylí londýnští úředníci a jejich sportovně vyhlížející nevěsty, turínští dělníci se svými ruměnými ženami a četnými dětmi, neomalení oklahomští farmáři ve strakatých košilích přes kalhoty, širokých pumpkách a sandálech naboso, bezvýznamní katoličtí duchovní ze Španělska, finští dřevorubci s delikátně vyhaslými dýmkami v zubech, italské košíkářky, íránští studenti, odboroví funkcionáři ze Zambie...

Celník mi podal stvrzenku a odpočítal osmadvacet centů zpátky.

»A formality máte za sebou. Doufám, že jsem vás příliš nezdržel. Přeji vám příjemný pobyt.«

Poděkoval jsem a chopil se svého kufru.

Celník sklonil hladkou usměvavou tvář ke straně a naposledy na mě pohlédl.

»Tímhle turniketem bych prosil. Na shledanou a dovolte mi popřát vám ještě jednou příjemný pobyt.«

Vyšel jsem na náměstí hned za parkem Italů se čtyřmi dětmi a dvěma automatickými nosiči.

Slunce stálo vysoko nad šedivými horami. Na náměstí bylo všechno lesklé, jasné a barevné. Dokonce trochu moc jasné a barevné, jak už to v lázeňských městech bývá. Lesklé červené a oranžové autobusy, u nichž se tísní turisté. Lesklá, jako naleštěná zeleň parků s bílými, modrými, žlutými a zlatými pavilóny, stánky a kiosky. Zrcadlově hladké vodorovné, svislé i šikmé plochy, rozhazující na všechny strany oslnivě žhnoucí odlesky. Hladké matové mírně pružící šestiúhelníky — rudé, černé, šedé — pod nohama a pod koly jemně tlumily i sebemenší náznak hluku... Postavil jsem kufr na zem a nasadil si tmavé brýle.

Šlo zřejmě o nejslunečnější ze všech slunečných měst, která jsem kdy navštívil. To nemuselo být. Býval bych se cítil mnohem lépe, kdyby bylo špinavé a ublácené, tenhle pavilón by mohl být fádne šedivý a ze šedého vlhkého betonu stěn by se na mě mohla šklebit nějaká sprostárna. Taková ta utahaná a nesmyslná, zrozená z nudy. V takovém případě by se mi určitě chtělo pustit se do práce hned. Rozhodně bych se do ní jen hnál, protože tahle atmosféra člověka okamžitě popíchne, ba přinutí k nějaké činnosti... Marná sláva, na to, že i bída může být majetná, se zvyká těžko... To proto postrádám obvyklý zápal pro věc a do ničeho se nehrnu; o to víc se mi chce usednout do jednoho z autobusů, třeba do toho červenomodrého, vyrazit na pláž, zaplavat si v potápěčské výzbroji, zapinkat si s místní omladinou nebo najít Peka, lehnout si s ním někde ve stinné místnosti na podlahu a zavzpomínat na všechno dobré, co nás potkalo — on by se mě mohl poptat na Bykova, na Transpluta, na nové lodě, ve kterých už se já sám moc nevyznám, ale přece jen o poznání lépe než on, a taky by se mohl zmínit o vzpouře a pochlubit se svými šrámy a svým společenským postavením... Bylo by pro mě moc a moc výhodné, kdyby se ukázalo, že Pek se dopracoval slušného společenského postavení. Báječné by bylo, kdybych například zjistil, že se z něj stal zdejší primátor...

Zvolna se ke mně přiblížil snědý plný pán v kulaté, šikmo posazené bílé čepičce a bílém obleku. Čapka měla průhledný zelený štítek a zelenou pentli, na níž bylo napsáno: »Vítáme vás!« V lalůčku levého ucha se blýskala klipsová náušnice s miniaturním přijímačem.

»Doufám, že jste měl příjemnou cestu,« oslovil mě ten pán.

»Dobrý den,« odpověděl jsem.

»Buďte u nás vítán. Jmenuji se Amadeus.«

»Těší mě, já jsem Ivan,« představil jsem se také.

Lehce jsme se jeden druhému uklonili a zadívali se na autobusy, do kterých už se rozsazovali rekreanti... Vesele halasili a teplý větřík od nich po náměstí hnal nedopalky a zmačkané papírky od bonbónů. Na Amadeův obličej dopadl zelený stín štítku.

»Rekreanti,« poznamenal můj společník. »Bezstarostná hlučná chasa. Teď je rozvezou po hotelích a všichni se okamžitě vrhnou na pláž.«

»Takovou vyjížďku na vodních lyžích bych si taky nechal líbit,« připojil jsem se.

»Skutečně? To bych do vás nikdy neřekl. Na turistu v žádném případě nevypadáte.«

»V pořádku,« uklidnil jsem ho. »Já jsem k vám přijel za prací.«

»Za prací? Vlastně máte pravdu, i kvůli něčemu takovému občas někdo přijede. Před dvěma lety tu byl Jonathan Kreis, maloval tu obraz.« Zasmál se. »Pak ho v Římě ztřískal nějaký papežský nuncius, jméno už si nepamatuju.«

»Kvůli tomu obrazu?«

»Ne, to sotva. Nakonec nic nenamaloval. Dnem i nocí trčel v herně... Nedal byste si něco k pití?«

»Proč ne,« souhlasil jsem. »Co mi poradíte?«

»Radit je mou příjemnou povinností,« opáčil galantně Amadeus.

Oba jsme se zároveň sehnuli a sáhli po držadle kufru.

»Ale co vás nemá, já si to vezmu sám...«

»Nene,« namítl Amadeus. »Vy jste tu host a já hostitel... Pojd'me tamhle do baru, teď tam bude prázdko.«

Vešli jsme do dveří pod modrým plátěným přístřeškem. Amadeus mě posadil ke stolku, postavil kufr na volnou židli a šel k barovému pultu. Bylo tu příjemně chladno, tiše cvrčel klimatizátor. Amadeus se vrátil s plným podnosem. Stály na něm dvě vysoké sklenice a ploché mělké talíře se zlatavými kousky másla.

»Není to nijak silné, zato opravdu dobře vychlazené,« upozornil mě Amadeus.

»Já po ránu taky nemám rád silné nápoje.«

Zvedl jsem sklenici a usrkl. Bylo to dobré.

»Nejlepší je každý doušek zajíst,« poradil mi můj společník. »Pěkně doušek — máslo, doušek — máslo. Takhle...«

Kousky másla příjemně tály na jazyku. Podle mého názoru by se to bývalo docela dobře obešlo i bez nich. Chvíli jsme zpod přístřešku mlčky vyhlíželi na náměstí. Tiše předoucí autobusy jeden po druhém šustivě odjížděly do vzrostlých alejí. Připadaly mi poněkud neohrabané, ale v té neohrabanosti zároveň nechyběla jistá zvláštní vznešenost.

»Je tam ovšem dost hlučno,« řekl Amadeus. »Báječné bungalovy, mnoho žen pro každé gusto, moře hned u ruky, ale žádné soukromí. Mám takový pocit, že by vám to nevyhovovalo.«

»Máte pravdu,« přisvědčil jsem. »Hluk by mi vadil. A pak, Amadee, já nemám rekreanty rád. Nemůžu vystát, když všichni kolem mě poctivě a snaživě jásají.«

Amadeus přikývl a opatrně si vložil do úst další skrojek másla. Pozoroval jsem, jak žvýká. V soustředěném rytmu jeho spodní čelisti jsem tušil kus určité profesionality. Polkl a řekl:

»Kdepak, syntetika se nikdy nevyrovná přírodnímu produktu. To je totiž zcela jiná chuťová škála.« Zahýbal rty, tichounce mlaskl a pokračoval. »Uprostřed města stojí dva přepychové hotely, ale jak to tak vidím...«

»Hotel by taky nebylo to pravé,« přerušil jsem ho. »Bydlení v hotelu přináší spoustu povinností. A ještě jsem neslyšel, že by někdo dokázal napsat něco kloudného v hotelu.«

»V tomto ohledu bych s vámi tak docela nesouhlasil,« namítl Amadeus a kritickým pohledem zhodnotil zbylý kousek másla. »Kdysi jsem četl jednu knížku a tam se psalo, že vznikla v hotelu Florida.«

»Aha,« řekl jsem. »Máte pravdu. Ale vaše město přece nikdo neostřeluje z děl...«

»Z děl? To jistě ne. Každopádně to tu není pravidlem.«

»To jsem si mohl myslet. Jenže ono už je prokázáno, že dobrá věc se dá napsat jedině v ostřelovaném hotelu.«

Můj společník si poslední kousek másla nakonec přece jen vzal.

»Něco takového by asi šlo těžko,« soudil zamyšleně. »Dneska se takové dělo strašně špatně shání. A byl by to drahý špás — hotel by přišel o svou klientelu.«

»Hotel Florida svého času taky přišel o veškerou klientelu. Hemingway tam žil sám.«

»Kdo?«

»Hemingway.«

»Aha... Ale to už je dlouho, že, to bylo snad někdy za fašistů. Časy se ovšem změnily, Ivane.«

»Ano,« připustil jsem. »V naší době už nemá smysl psát o hotelích.«

»No dobře, čert vzal hotely,« mávl rukou Amadeus. »Já už vím, co byste potřeboval. Vy byste potřeboval penzión.« Vytáhl z kapsy notes. »Sdělte mi vaše podmínky, pokusíme se vybrat pro vás něco šikovného.«

»Penzión?« zamyslel jsem se. »To nevím. Nějak se mi to nezdá, Amadee. Pochopte — prostě se nechci seznamovat s lidmi, se kterými se seznamovat nechci. To za první. A za druhé: Kdo dnes bydlí v soukromých

penziónech? Taky rekreanti, jenže ti, kteří nemají na samostatnou vilku či chatu. A ti taky poctivě a snaživě jásají. Pořádají pikniky a noční dýchánky při kytaře. Kromě toho se zmocní každého, koho mají na dosah, a nutí ho do soutěží o nejdelší polibek. No a nakonec jsou to všechno zahraniční turisté. Kdežto mě zajímá vaše město, Amadee, vaše země. Vaši lidé. Já vám řeknu, co bych si představoval. Potřeboval bych útulný domek se zahrádkou. V rozumné vzdálenosti od středu města. Tichou rodinu s hospodyní. Za mimořádně žádoucí bych považoval mladou dcerku. Chápete?»

Amadeus se chopil prázdných sklenic, zaběhl s nimi k pultu a přinesl plné. Teď byla v nádobách čirá tekutina a na talířcích mnohapatrové jednohubky mikroskopických rozměrů.

»O jednom takovém útulném domku bych věděl,« prohlásil Amadeus. »Vdově je pětáctýřicet, dceři dvacet, synkovi jedenáct. Dopijem a jedem. Myslím, že se vám to bude zamlouvat. Cena je přiměřená zvyklostem, i když to samozřejmě bude o něco dražší než v penziónu. Jste tu nadlouho?«

»Na měsíc.«

»Propánakrále! Jen na měsíc?«

»Ještě nevím, jak mi půjde práce od ruky. Možná se tu zdržím déle.«

»Zdržte se rozhodně,« pronesl důrazně Amadeus. »Vidím, že vůbec nemáte představu, kam jste to vlastně přijel. Vy zkrátka nevíte, jak je tady u nás ohromně. Tady nemusíte přemýšlet absolutně o ničem.«

Dopili jsme, zvedli se a vyrazili přes náměstí zalité horkým sluncem k parkovišti. Amadeus, který si to čile, trochu kolébavě vykračoval po mém boku, si posunul zelený štítek, hluboko do čela a nedbale mával kufrem. Z celnice se vyrojila další várka turistů.

»Můžu vám něco naprosto upřímně říct?« zeptal se najednou,

»Můžete,« řekl jsem. Co jiného taky odpovědět? Už jsem na světě čtyřicet let, ale ještě jsem se nenaučil, jak se téhle nepříjemné otázky zdvořile vyhnout.

»Tady nic nenapíšete. U nás se píše těžko.«

»Něco napsat je vždycky těžké,« namítl jsem. »Stejně je dobře, že nejsem spisovatel.«

»Rád vám věřím. Ale v takovém případě je to u nás prostě nemožné. Přinejmenším pro cizince.«

»Vy mě děsíte.«

»Žádné strachy. Tady u nás se vám ani nebude chtít něco dělat. Prostě u toho nevydržíte. Přijde vám líto, že byste tu měl jen sedět a mlátit do stroje. Víte vůbec, co je to radost ze života?«

»Inu, jak bych to...«

»Nevíte nic, Ivane. Zatím o tom nemáte ani ponětí. Vás cesta dvanácti kruhy ráje teprve čeká. Je to sice k smíchu, ale já vám závidím...«

Došli jsme k dlouhému kabrioletu. Amadeus hodil kufr na zadní sedadlo a pohostinně přede mnou otevřel dvířka.

»Prosím!«

»Chcete říct, že vy už takovou cestu máte za sebou?« zeptal jsem se, když jsem lezl do vozu.

Posadil se za volant a nastartoval.

»Co máte na mysli?«

»No těch dvanáct kruhů ráje.«

»Já jsem si svůj znejmilejší vybral už dávno, Ivane,« odušil Amadeus. Auto se nehlučně rozběhlo po náměstí. »Ty ostatní pro mě léta neexistují. Bohužel. Je to něco jako stáří. Se všemi jeho privilegii a nedostatky.«

Otevřený automobil prolétl parkem a uháněl stinnou ulicí. Se zájmem jsem se rozhlížel kolem, ale nic jsem nepoznával. Byl to hloupý nápad — myslet si, že tu něco poznám. Vysazovali nás tenkrát v noci, lilo jako z konve, po přístavních hrázích stálo sedm tisíc vojáků a sledovalo dohořívající řadovou loď. Město jsme neviděli, jen mokrou černou prázdnotu, mihotající rudými záblesky. Všechno tam bouchalo, praskalo a nesnesitelně skřípělo. »Vyřežou nás všechny jako králíky,« utrousil Robert a já ho okamžitě hnal zpátky na ponton, vyložit obrněný transportér. Fošny se prolomily, transportér spadl do moře, a když Pek Roberta vytáhl, ten ke mně — celý promodralý chladem — přistoupil a zadrkotal: »Dyť jsem vám říkal, že je hrozná tma...«

Amadeus najednou prohodil:

»Jako kluk jsem žil nedaleko přístavu, chodili jsme sem do města mlátit fabrické. Dost jich tenkrát mívalo boxery a někdo mi tu přerazil nos. Půl života jsem prochodil s takovou křivou skobou, až loni jsem si to nechal dát dohromady... V mládí jsem se moc rád pral. Měl jsem u sebe pořád kus olověné trubky, jednou jsem si za to dokonce půl roku odseděl, ale nepomohlo to.«

Ušklíbl se umkl. Chvilku jsem počkal a poznamenal jsem:

»Pořádnou olověnou trubku dneska neseženete. Teď jsou v módě gumové pendreký, co se pod rukou kupují od policajtů.«

»Máte pravdu,« souhlasil živě Amadeus. »Nebo se koupí malá činka, jedna koule se uřízne a je to. Jenom ty správné kluky už dneska nenajdete. A taky vás za takovou věc hned vypakují...«

»To ano,« připustil jsem. »Poslyšte, a čím ještě jste se v mládí zabýval?«

»A vy?«

»Chtěl jsem se stát planetonautem, hodně jsem cvičil přetížení. Taky jsme závodívali, kdo se dokáže potopit do větší hloubky.«

»My taky,« řekl Amadeus. »Do deseti metrů, pro samopaly a láhve whisky. Kousek za molem toho byly bedny. Obyčejně mi potom tekla z nosu krev... Ale když pak přišly události, stále častěji jsme tam nacházeli utopence s kusem kolejnice na krku, tak jsme toho nechali.«

»Utopenec pod vodou, to je moc nepříjemná podívaná,« řekl jsem. »Zvlášť když je tam proud.«

Amadeus se zaškaredil.

»Viděl jsem i horší věci. Taky jsem sloužil u policie.«

»Už po událostech?«

»Mnohem později. Když byl schválen zákon o gangsterství.«

»U vás se jim také říkalo gangsteři?«

»A jak byste jim chtěl říkat? Zbojníci...? „Banda zbrojníků vyzbrojených plamenomety a plynovými bombami obsadila radnici,“« pronesl procítěně. »Když se řekne zbojník, představím si sekeru, obuch, kníry od ucha k uchu, tesák...«

»Nebo olověnou trubku,« navrhl jsem.

Amadeus se uchichl.

»Co děláte dneska večer?« zeptal se.

»Půjdu se někam pobavit.«

»Máte tu nějaké známé?«

»Ano. A co má být?«

»To je něco jiného.«

»Proč?«

»Chtěl jsem vám něco navrhnout, ale když tu máte známé...«

»Mimochodem,« řekl jsem, »kdo je tu v současné době primátorem?«

»Primátorem? Bůhsud', nepamatuji se. Ale někoho jsme volili...«

»Není to náhodou Pek Zenaj?«

»Nevím,« řekl Amadeus lítostivě. »Nerad bych lhal.«

»Znáte muže toho jména?«

»Zenaj... Pek Zenaj... Ne, neznám. Nikdy jsem to jméno neslyšel. To je nějaký váš kamarád?«

»Ano, starý kamarád. Mám tu i jiné přátele, ale ti nejsou místní.«

»Domluvíme se zkrátka takhle,« uzavřel Amadeus. »Jakmile se začnete nudit a do hlavy vám polezou všelijaké hloupé myšlenky, přijďte za mnou. Večer co večer sedávám u Labužníka... Máte rád dobré jídlo?«

»Aby ne,« přikývl jsem.

»A co žaludek — v pořádku?«

»Kachní.«

»Tak to přijďte. Bude tam veselo a ani vás nenapadne o něčem přemýšlet.«

Amadeus přibrzdil a opatrně odbočil k mřížovým vratům, která se před námi tiše otevřela. Auto zajelo do dvora.

»A jsme tady,« konstatoval spokojeně Amadeus. »Tohle je váš nový domov.« Byla to patrová vilka s modrobílou fasádou. Čist'ouňký dvorek vyložený barevnými dlaždicemi byl prázdný a kolem se prostírala ovocná zahrada. Po zdech škrábaly větve jabloní.

»A kdepak je vdova?« zeptal jsem se.

»Pojďte dál,« vybídl mě Amadeus.

Vystoupil po schůdcích ke dveřím a zalistoval ve svém zápisníku. Šel jsem za ním a zvědavě pokukoval po okolí. Zahrada se mi zamlouvala. Amadeus našel správnou stránku, na malém číselníku vedle dveří vytočil příslušnou kombinaci a dveře se otevřely. Z domu zavanul chladný čerstvý vzduch. Bylo tam tma, ale sotva jsme vstoupili, rozsvítilo se světlo. Amadeus schoval zápisník a řekl mi:

»Vpravo je byt domácích, vlevo váš. Jen račte dál... Tady je salón. A tahle skříňka — to je domácí bar, hned si dáme něco k pití. A půjdeme dál... Tohle je vaše pracovna... Máte fonor?«

»Ne.«

»Ani ho nebudete potřebovat, tady všechno je... Ted' bych prosil sem. To je ložnice. Tady máte ovládací pult akustické clony. Umíte s tím zacházet?«

»Nějak si poradím.«

»Dobře. Clona je trojvrstvá, můžete si z toho udělat hrob nebo bordel, přijde na to, co je vám víc po chuti... A tady se nastavuje klimatizace. Trochu nepohodlné, protože se s tím dá manipulovat jen z ložnice...«

»S tím už se snad taky nějak poperu,« ujistil jsem ho.

»Prosím? Aha, samozřejmě... A tamhle je koupelna a klozet.«

»Zajímá mě vdova,« upozornil jsem ho. »A dcera.«

»To všechno stihnete. Mám vytáhnout rolety?«

»Proč?«

»Máte pravdu, necháme to tak... A ted' si dáme něco k pití.«

Vrátili jsme se do salónu a on se po pás ponořil do baru.

»Něco silnějšího?« zeptal se.

»Naopak.«

»A nechtěl byste míchaná vejce? Nebo obložené chleby?«

»Ani ne.«

»Tak takhle by to nešlo,« nedal se odradit Amadeus. »Nejlepší budou míchaná vejce s rajčaty.« Neustále něco kutil v baru. »Nevím, čím to je, ale

tenhle automat připravuje skutečně báječná míchaná vejce s rajčaty... A já bych si je při té příležitosti dal taky.«

Vytáhl z baru podnos a postavil ho na nízký konferenční stolek u půlkruhové pohovky. Usadili jsme se.

»Co ta vdova?« připomněl jsem mu znovu. »Rád bych se jí představil.«

»Líbí se vám pokoje?«

»Celkem to ujde.«

»No vidíte, a vdova je taky ucházející, dokonce velice ucházející. A o dceři platí totéž.« Vytáhl z boční kapsy ploché kožené pouzdro. V tom byly jako patrony v zásobníku uloženy ampulky s kapalinami různých barev. Amadeus se v nich chvilku přehraboval ukazovákem, soustředěně očichával míchaná vejce, po chvíli váhání vytáhl ampulku se zeleným obsahem, opatrně odlomil špičku a rajska jablíčka pokapal. Salómem to zavonělo. Nedalo se říct, že by ta vůně byla nepříjemná, ale na můj vkus se k jídlu nehodila. »Teď ještě všichni spí,« pokračoval Amadeus. Jeho pohled zroztržitel. »Spí a nechávají si něco hezkého zdát...«

Pohlédl jsem na hodinky.

»Spí?!«

Amadeus jedl.

»Je půl jedenácté,« poznamenal jsem.

Amadeus jedl. Čepičku si posunul do týla, takže štítek trčel kolmo vzhůru jako hřebínek podrážděného mimikrodonta. Oči měl lehce přivřené. Pozorně jsem ho sledoval.

Polkl poslední dílek rajčete, ulomil kousek střídy bílého chleba a pánvičku důkladně vytřel. Jeho zrak se zjasnil.

»Co jste to říkal?« zeptal se. »Že je půl jedenácté? Vy zítra taky budete vstávat v půl jedenácté. Možná i ve dvanáct. Například já normálně vstávám ve dvanáct.«

Vstal, slastně se protáhl a zapraskal klouby sepjatých prstů.

»No,« řekl, »konečně se mohu vypravit domů. Tady máte mou vizitku, Ivane. Postavte si ji na psací stůl a až do odjezdu ji tam nechte...« Přistoupil k ploché bedýnce vedle baru a zasunul do ní jinou kartičku. Ozvalo se zvučné cvaknutí. »Tohle dejte vdově,« řekl a pohlédl na kartičku proti světlu. »A že se co nejzdvořileji poroučím.«

»A co se stane?«

»Půjde o peníze. Doufám že nejste zvyklý smlouvat, Ivane. Vdova vysloví sumu, kterou byste měl bez řečí zaplatit. My si na smlouvání nepotrpíme.«

»Vynasnažím se nesmlouvat, i když bych to rád zkusil,« slíbil jsem mu. Amadeus povytáhl obočí.

»Pokud o to stojíte, tak to tedy klidně zkuste, proč ne! Vždycky dělejte jen to, co chcete, a bude vám výtečně trávit. Hned donesu váš kufr.«

»Potřeboval bych prospekty a turistické průvodce,« řekl jsem. »Chci tu přece něco psát, Amadee. Hodily by se mi i brožury o ekonomické situaci všech vrstev obyvatelstva a statistické ročenky. Kde by se to všechno dalo sehnat? A kdy?«

»Turistického průvodce vám dám,« slíbil Amadeus. »Tam najdete statistické údaje, adresy, telefony a podobně. Ale co se týče těch lidových vrstev — mám takový pocit, že podobné nesmysly se u nás vůbec nevydávají. Můžete si samozřejmě objednat materiály UNESCO, ale proč byste to dělal? Však to všechno uvidíte na vlastní oči... Počkejte chvílku, hned jsem tu s kufrem i s průvodcem.«

Odešel a zase se rychle vrátil s mým zavazadlem v jedné a s tlustou modrou knížkou v druhé ruce. Vstal jsem.

»Z vaší tváře soudím,« pousmál se, »že teď přemítáte, zda se hodí dát mi nějaké spropitné nebo ne.«

»Abych pravdu řekl, tak ano,« přiznal jsem se.

»A co? Chtělo by se vám, nebo ne?«

»Abych pravdu řekl, tak ne.«

»Máte zdravou a pevnou náuru,« schválil mé rozhodnutí Amadeus. »Nedávejte nic. Spropitné nedávejte nikomu. Mohl byste dostat pres hubu, zvlášť od děvčat. Jinak je to všechno nesmysl. Jenže vy třeba dostáváte pres hubu rád, jako ten Jonathan Kreis, to já nemůžu vědět... Mějte se dobře, Ivane. Dobře se bavte. A přijďte k Labužníkovi. Kdykoli večer po sedmé. Ale hlavně o ničem nepřemýšlejte.«

Zamával mi a odešel. Posadil jsem se, uchopil orosenou sklenici s koktajlem a otevřel průvodce.

Kapitola druhá

Bedekr se zlatou ořízkou byl vysázen na křídovém papíře. Napřeskáčku s přepychovými fotografiemi obsahoval vskutku zajímavé informace. Ve městě žilo padesát tisíc obyvatel, půldruhé tisícovky koček, dvacet tisíc holubů a dva tisíce psů (včetně sedmi set laureátů a medailistů). Město mělo patnáct tisíc osobních aut, pět set vrtulníků, tisíc taxíků (s řidiči i bez), devět set automatických popelářů, čtyři sta stálých barů, kaváren a cukráren, jedenáct restaurací, čtyři hotely mezinárodní extratřídy a přímořské lázně, v nichž se ročně vystřídá na sto tisíc rekreantů. Město se mohlo pochlubit i šedesáti tisíci televizory, padesáti kiny, osmi zábavními parky, dvěma Salóny dobré nálady, šestnácti salóny krásy, čtyřiceti knihovnami a sto osmdesáti kadeřnickými automaty. Osmdesát procent obyvatelstva pracuje ve sféře služeb, zbytek ve dvou soukromých kombinátech na umělé cukrovinky a jedné státní loděnici. Ve městě je šest škol a jedna univerzita, sídlící ve starobylém zámku křižáka Ulricha de Cassy. Ve městě působí osm občanských spolků jako například Spolek horlivých ochutnavačů, Spolek znalců a milovníků a také Spolek za starou dobrou vlast, proti škodlivým vlivům. Navíc je půldruhé tisícovky lidí přihlášeno do celkem sedmi set jednoho kroužku, kde se zpívá, hraje se ochotnické divadlo a kde se jejich členové učí rozestavovat nábytek, kojit děti a léčit psy. Ve spotřebě alkoholických nápojů na jednoho obyvatele městu náleželo šesté místo v Evropě, ve spotřebě přírodního masa dvanácté a ve spotřebě kapalného kyslíku třicáté... Ve městě bylo sedm pánských a pět dámských klubů a také dva kluby sportovní — Býci a Nosorožci. Starostou města byl zvolen (většinou šestačtyřiceti hlasů) jistý Flim Gao. Peka jsem nenašel ani mezi členy městské rady...

Odložil jsem bedekr, sundal si sako a přistoupil jsem k podrobné prohlídce svého nového domova. Salón se mi líbil. Byl celý bledě modrý a já tuhle barvu mám rád. Domácí bar doslova hýtil všemožnými láhvemi a vychlazenými potravinami, takže v případě potřeby jsem mohl třeba okamžitě přijmout rovný tucet vyhladovělých hostů.

Zašel jsem do pracovny. Pod oknem stál velký psací stůl s pohodlným křeslem. Všechny zdi byly zastavěny regály rozmanitých sebraných spisů a slovníků. Čisté a výrazné hřbety vytvářely s nesmírným vkusem komponované řady a jako celek pak oku lahodící barevnou škálu. Na nejhořejší polici jsem zahlédl padesátidílnou encyklopedii UNESCO, úplně dole zase pestrobarevnou směsici lesklých paperbackových detektivek.

Na stole mě zaujal především telefon... Zvedl jsem sluchátko, posadil se na opěradlo křesla a vytočil Riemayerovo číslo. Ve sluchátku se ozvaly táhlé zvuky volného tónu. Čekal jsem a bezmyšlenkovitě si hrál s malým diktafonem, který tu nechal někdo přede mnou. Riemayer se nehlásil. Závěsil jsem a přístroj si prohlédl pořádně. Páska byla z poloviny natočená, a tak jsem ji vrátil, abych si ji poslechl.

»Nazdar, nazdar a ještě jednou nazdar!« zvolal veselý mužský hlas. »Pevně tisknu pravici, případně líbám na tvářinku — to přijde na pohlaví a věk. Žil jsem tu dva měsíce a musím říct, že se mi dařilo výtečně. Dovol, abych ti udělil několik rad. Nejlepší podnik ve městě je Hoyti-Toyti v Parku snů. Nejlepší holka ve městě je Basia z Domu modelů. Nejlepší kluk ve městě jsem já, ale já už jsem odjel. V televizi sleduj devátý program, všechno ostatní je nuda. Nezačínej si s intly a vyhýbej se Nosorožcům... A neber nic na dlouh, to by ses ze starostí nevymotal. Vdova je ohromná ženská, ale ráda si při tom popovídá a tak... a vůbec... Vuži jsem tu nezastihl, byla někde v zahraničí, u babičky... Řekl bych, že je sladká, vdova měla v albu fotografii, kterou jsem si s dovolením vzal. A ještě něco. Napřesrok přijedu v březnu, takže můj uznání, a pokud se rozhodneš znovu si tu pobýt, vyber si jiný měsíc. Měj se...«

Zařinčela hudba. Chvilku jsem ji poslouchal a pak jsem diktafon vypnul... Ani jeden ze svazků vybraných spisů se mi nepodařilo vytáhnout — buď byly tak těsně do polic nacpány, nebo je dokonce někdo slepil. Jinak jsem v pracovně na nic zajímavého nenarazil, a zamířil jsem do ložnice.

Vždycky jsem si přál takovou ložnici mít, ale ještě nikdy mi nezbyl čas na to, abych se podobným projektem vážně zabýval. Postel byla velká a nízká. Na nočním stolku stál velice elegantní fonor a malé pouzdro s dálkovým ovládáním televizoru. Televizní obrazovka visela na vysokém zadním čele postele. Do hlav tohoto lože vdova pověsila obraz, pozoruhodně věrně zobrazující čerstvé květiny v křišťálové váze. Zátíší bylo vyvedeno ve fluorescenčních barvách a kapky rosy na okvětních plátcích se v šeru ložnice matně leskly.

Nazdarbůh jsem stiskl jedno z tlačítek na voliči kanálů a praštil sebou na lůžko. Bylo měkké, ale zároveň kladlo příjemný pružný odpor. Televizor se rozeřval. Z obrazovky vyskočil podnapilý muž, přerazil nějaké zábradlí a z výšky spadl do obrovského dýmajícího kotle. Ozvalo se hlučné šplouchnutí a z fonoru něco zavonělo. Muž zmizel v horké kapalině, pak se zase vynořil a v zubech držel něco, co připomínalo rozvařenou botu. Neviditelné publikum propuklo v hurónský řehot... Obrazovka ztmavla. Tichá lyrická hudba. Ze zeleného lesa se proti mně rozjel bílý kůň zapražený do bryčky, ve které

seděla hezounká dívka v plavkách. Vypnul jsem televizor, vstal a odešel do koupelny.

V koupelně vonělo chvojí a mihotaly baktericidní lampy. Svlékl jsem se, naházal prádlo do utilizátoru a vlezl jsem si pod sprchu. Pak jsem se před zrcadlem pomalu oblékl, učesal jsem se a začal se holit. Na toaletní policičky stály řady lahvíček, krabičky s hygienickými přísavkami a sterilizátory i tuby s pastami a mastmi. Na samém konci policičky jsem zahlédl hromádku plochých pouzder s křiklavou nálepkou a nápisem Devon. Zapnul jsem holicí strojek a jednu krabičku vzal do ruky. V zrcadle zablikala trubice baktericidní lampy — úplně stejně mrkala i tehdy, já přesně takhle stál před zrcadlem a snaživě civěl na naprosto stejnou krabičku, a už jsem se do koupelny nechtěl vracet, protože tam se Rafka Reismann o něco hlasitě hádal s doktorem, ve vaně se pohupovala zelená olejnatá voda, nad ní se převalovala pára a na porcelánovém háčku na ručníky řval, vyl a chroptěl tranzistor, dokud ho Rafka podrážděně nevypnul... Bylo to ve Vídni a vidět tam v koupelně devon — vyhlášený repelent, velkolepě zapuzující komáry, moskyty, mušky a další krvelačnou havěť, na kterou se jak ve Vídni, tak tady, v přímořském lázeňském městě, už dávno a dávno zapomnělo — mi připadalo nepochopitelné... Jenže tenkrát ve Vídni na mě z toho všeho navíc padla hrůza.

Krabička v mé ruce byla skoro prázdná: zůstala v ní jedna jediná tableta. Ostatní byly ještě zalepené. Oholil jsem se a vrátil se zpátky do ložnice. Chtěl jsem ještě jednou zavolat Riemayerovi, ale vtom dům ožil. S lehkým svištěním se vznesly bohatě nařasené záclony; okenní skla vklouzla do zdi a ze zahrady se do ložnice vevalil proud teplého vzduchu, provoněného jablky. Někdo někde promluvil, nad hlavou mi zaklapaly lehké kroky a přísný ženský hlas řekl: »Vuzi, tak sněz aspoň koláček, slyšíš mě...?« Rychle jsem — v přísném souladu se současnou módou — dodal své garderobě nádech nedbalé elegance, přihladil jsem si vlasy na spáncích a s Amadeovou vizitkou v ruce vkročil do haly.

Ze vdovy se vyklubala mladistvě vypadající, poněkud nyvá plnoštíhlá žena se svěží příjemnou tváří.

»Ale to je milé!« zvolala, sotva mě zahlédla. »Vy už jste vstal? Dobrý den. Jmenuji se Vaina Tuurová, ale můžete mi říkat prostě Vaina.«

»Moc mě těší,« pronesl jsem dvorně a světácky zašoupal nohou. »Mé jméno je Ivan.«

»Jak milé!« řekla teta Vaina. »Jak originální, měkké jméno! Už jste snídal, Ivane?«

»Chtěl jsem posnídat ve městě, pokud nemáte nic proti tomu,« řekl jsem a podal jí vizitku.

»Ach,« řekla teta Vaina a prohlédla si kartičku proti světlu. »Ten Amadeus je tak milý... Kdybyste jen věděl, jak milý a okouzlující je to člověk! A vy jste ještě nesnídal... Poslyšte, lunch si skutečně můžete dát až ve městě, ale teď bych vás ráda pohostila našimi toasty. Generálplukovník Tuur říkával, že nikde na světě nejedl tak báječné toasty jako ty moje.«

»S radostí!« odpověděl jsem a znovu zašoupal podrážkou.

Dveře za zády tety Vainy se rozlétly a do haly na zvonivých kramflíčcích přihopkala roztomilá dívka v krátké modré sukni a rozhalené bílé blůzce... V ruce držela okousaný koláček, energicky žvýkala a nosem si pobrukovala nějaký módní popěvek. Když mě spatřila, zarazila se, furiantsky si přehodila přes rameno kabelku na dlouhém řemínku, sklonila hlavu ke straně a polkla.

»Vuzi,« řekla teta Vaina a stiskla rty. »Vuzi, tohle je Ivan.«

»Celkem ujde!« konstatovala spokojeně Vuzi. »Ahoj, Ivane!«

»Ale Vuzi!« okřikla ji nabádavě teta Vaina.

»Jste tady se starou?« zeptala se a podala mi ruku.

»Ne,« odpověděl jsem. Prsty měla chladné a měkké. »Jsem tu sám.«

»Tak to vám všechno ukážu,« slíbila mi. »Nashle. Už musím běžet. Ale večer spolu někam vyrazíme.«

»Vuzi!« zazněla další opatrná výtka tety Vainy.

»Rozhodně,« přikývl jsem na souhlas.

Nacpala si zbytek koláče do úst, letmo políbila matku na tvář a hnala se ke dveřím. Měla hladké, opálené, dlouhé, vskutku výstavní nohy a nakrátko ostříhané vlasy.

»Ach, Ivane,« povzdechla si teta Vaina, která se za ní dívala také. »Dneska je to s mladými děvčaty dočista k zbláznění. Tak rychle dospívají, tak brzy nás opouštějí... Od té doby, co pracuje v tom salónu...«

»Ona je snad švadlena?« informoval jsem se zdvořile.

»To ne. Pracuje v Salónu dobré nálady, v oddělení pro přestárlé ženy. A musím vám říct, že si jí tam ohromně váží. Jenže loni jednou přišla pozdě, a teď si musí dávat velký pozor. Však jste sám viděl, že s vámi ani nemohla normálně prohodit pár slov — ono je totiž docela dobře možné, že už na ni čeká klient. Vy tomu třeba nebudete chtít věřit, ale už má stálou klientelu... Ale proč tady pořád takhle stojíme? Vychladnou nám toasty...«

Přešli jsme do bytu paní domu. Ze všech sil jsem se snažil chovat, jak se patří, přestože ono »jak se patří« jsem si dokázal představit jen hodně mlhavě. Teta Vaina mě usadila ke stolku, omluvila se a odešla. Rozhlédl jsem se. Seděl jsem v přesné kopii svého salónu, jen zdi nebyly vymalovány na bledě modro, ale na růžovo, a za verandou jsem místo moře viděl nízkou

zídku, oddělující dvorek od ulice. Teta Vaina se vrátila s podnosem a postavila přede mě misku s převařenou smetanou a talířek toastů.

»Víte co, já se taky nasnídám,« rozhodla se najednou. »Můj lékař mi snídaně sice nedoporučuje, přinejmenším převařenou smetanu už vůbec ne, ale my jsme na to zkrátka zvyklí. Abyste tomu rozuměl, já se vždy snažím brát do podnájmu jen muže, a ten roztomilý Amadeus mi moc dobře rozumí. Chápe, jak nutně potřebuji alespoň jednou za čas si takhle s někým posedět u misky převařené smetany...«

»Vaše smetana je báječná,« podotkl jsem dosti upřímně.

»Ach, Ivane!« Teta Vaina postavila mističku zpátky na stůl a lehce tleskla. »Vy jste to řekl skoro jako generálplukovník... Je to sice zvláštní, ale já bych řekla, že se mu dokonce podobáte. Jen tvář měl o něco užší a zásadně snídal v uniformě...«

»Máte pravdu,« připustil jsem lítostivě, »uniformu bohužel nemám.«

»Ale kdysi jste ji jistě měl,« řekla a čtveračivě na mě pohrozila ukazovákem. »To já přece dobře vidím. Stejně je to nesmysl, že jsou lidé nuceni stydět se za svou vojenskou minulost. No řekněte, není to hloupé? Každého prozradí držení těla, naprosto jedinečný chlapský šarm. To se nedá ututlat, Ivane.«

Udělal jsem složité neurčité gesto rukou, zamumlal něco jako »zřejmě máte pravdu« a vzal si z talíře toast.

»Vy se mnou určitě budete souhlasit, že je to praštěné,« pokračovala živě teta Vaina. »Copak to jde — směšovat dva tak různé pojmy jako válka a armáda? Válku nenávidíme všichni. Válka je příšerná. Matka mi o tom vyprávěla, byla tehdy ještě dítě, ale všechno si pamatuje: najednou se přizřenou hrubí cizí vojáci, mluví cizí řečí, krkají a plivou a důstojníci jsou tak nevychovaní a neurvalí, s prominutím obtěžují pokojské, páchnou, a ta nesmyslná policejní hodina... Jenže to je válka! Válka je každopádně odsouzeníhodná. Kdežto armáda — armáda je něco zcela jiného. Vy to přece znáte, Ivane, vy si takové výjevy musíte pamatovat: vojska nastoupená po praporech, přísně vyrovnané řady, mužné tváře ve stínu přílb, zbraně se lesknou, září zlaté šňůry a pak vojska objíždí velitel v otevřeném voze, zdraví jednotky a vojáci mu úsečně a poslušně jako jeden muž odpovídají!«

»Je nepochybné, že na leckoho to dělalo dojem,« řekl jsem.

»Rozhodně! A takových lidí bylo hodně! U nás se vždycky říkalo, že odzbrojovat se musí, ale copak to jde, zrušit armádu? Toto poslední útočiště zmužilosti a statečnosti v naší době všeobecného úpadku mravů. Stát bez armády — to je přece absurdní, k smíchu...«

»K smíchu to je,« souhlasil jsem. »Vy tomu asi nebudete věřit, ale já se od samého podepsání Paktu ještě nepřestal usmívat.«

»Ano, chápu vás,« řekla teta Vaina. »Nezbylo nám než se sarkasticky usmívat. Generálplukovník Tuur,« vytáhla kapesníček, »zemřel se sarkastickým úšklebkem na rtech.« Přiložila kapesníček k očím. »Říkával nám: „Doufám, přátelé, že se dožiji dne, kdy se všechno definitivně zhroutí.“ Byl zlomený, ztratil smysl své existence... Prostě už nevydržel tu prázdnotu v srdci...« Prudce se narovнала. »Něco vám ukážu, Ivane...«

Pohotově se rozběhla do sousední místnosti a přinesla těžké staromódní album. Okamžitě jsem pohlédl na hodiny, jenže teta Vaina tomuto mému úhybnému manévru nevěnovala pozornost, usadila se vedle mě a otevřela album hned na první stránce.

»Tohle je generálplukovník.«

Generálplukovník byl orel. Měl úzkou kostnatou tvář a průzračné oči. Jeho dlouhé tělo bylo poseto řády. Největší vyznamenání ve tvaru mnohacípé hvězdy, vroubené vavřínovým věncem, pableskovalo kdesi v krajině slepého střeva. V levé ruce svíral rukavice, pravička klidně spočívala na jílci důstojnického kordíku. Dolní čelist podepíral vysoký, stojatý, zlatem vyšívaný límec.

»A tohle je generálplukovník na cvičení.«

Generálplukovník zůstal orlem i v tomto případě. Udílel rozkazy svým důstojníkům, sklánějícím se nad mapou rozloženou na čelním pancíři obrovitého tanku. Podle tvaru pásů a aerodynamicky řešené věže jsem poznal těžký útočný tank typu Mamut, určený původně k překonávání pásů zamořených radioaktivitou a dnes úspěšně využívaný při hlubinných potápěčských pracích.

»Tady máme generálplukovníka v den jeho padesátin.«

A generálplukovník byl zase orel. Stál u prostřeného stolu s pohárem v ruce a poslouchal přípitek na svou počest. Levý dolní roh fotografie zabírala velká rozmazaná pleš s odleskem po fotografově blesku a hned vedle generála seděla a zbožně k němu vzhlížela velice mladá a velice půvabná teta Vaina. Kradmo jsem po hmatu zkusil odhadnout tloušťku alba.

»A tohle je generálplukovník ve výslužbě.«

Orlem generálplukovník bezesporu byl i na zaslouženém odpočinku. Stál v tygrováných plavkách doširoka rozkročen na pláži a polním dalekohledem přehlížel mlhavý obzor. U jeho nohou se v písku popelilo nahé, tak tří—čtyřleté dítě. Generál se mohl pochlubit šlachovitou a svalnatou postavou, toasty s převařenou smetanou mu ji rozhodně nezničily. Začal jsem hlučně natahovat hodinky.

»No a tady...,« pokračovala teta Vaina a převrátila stránku, jenomže vtom do salónu bez zaklepání vkročil pomenší korpulentní pán, jehož tvář a zejména šatstvo mi připadaly podivuhodně známé.

»Dobré jitro,« pronesl a lehce sklonil hladkou, usměvavou tvář ke straně.

Byl to ten celník z rána, stále v téže bílé uniformě se stříbrnými knoflíky a stříbrnými šňůrami na ramenou.

»Ach, Peti,« zvolala teta Vaina. »Ty už jsi tady? Seznamte se, pánové. To je Ivan... A tohle je Peti, Ivane, přítel našeho domu.«

Celník se ke mně otočil, nepoznal mě, úsečně se uklonil a srazil podpatky. Teta Vaina odložila album na můj klín a vstala.

»Posaď se, Peti,« vybídla příchozího, »přinesu ti smetanu.«

Peti ještě jednou cvakl podpatky a usedl vedle mě.

»Nechcete se podívat?« navrhl jsem pohotově a přestěhoval album ze svých kolenou na celníkova. »Tohle je generálplukovník Tuur. Tady je jen tak. (V celníkových očích se rozhořel zvláštní výraz.) A tady je generál na cvičení. Vidíte? Tady...«

»Jste velmi laskav,« poznamenal koženě celník. »A zbytečně se nenamáhejte, protože...«

Teta Vaina se vrátila s toasty a převařenou smetanou a už od prahu volala:

»Jak příjemné je vidět člověka v uniformě, no nemám pravdu, Ivane?« Postavila podnos na stůl. »Dneska jsi tu nějak brzy, Peti. Něco se stalo? Ale že je dneska krásně, to slunce...«

Smetana pro Petiho byla naservírována do zvláštní krásné dózičky, na níž zářil monogram T, zdobený čtyřmi zlatými hvězdičkami.

»V noci přšelo, aspoň když jsem se k ránu vzbudila, bylo zataženo,« pokračovala teta Vaina. »Kdežto teď? Jen se podívejte, nikde ani mráčku... Dáte si ještě šálek, Ivane?«

Vstal jsem.

»Děkuji, už mám dost. A teď dovolte, abych se rozloučil, čeká mě jedno pracovní setkání.«

Když jsem za sebou opatrně zavíral dveře, zaslechl jsem, jak vdova zadumaně pronesla: »Nezdá se ti, že je nápadně podobný štábnímu majoru Polovi...?«

V ložnici jsem si vybalil kufr, uložil své svršky do vestavěné skříně a znovu jsem zavolal Riemayerovi. Telefon i nadále nikdo nebral. Posadil jsem se tedy k psacímu stolu v pracovně a prozkoumal zásuvku po zásuvce. V jedné ležel kufříkový psací stroj, v další dopisní papír, známky a psací potřeby a v následující jsem našel prázdnou láhev od oleje pro arytmiické motory. Ostatní zásuvky byly prázdné, pokud nepočítám několik balíčků zmačkaných stvrzenek, pokažené plnicí pero a nedbale přeložený kousek papíru pomalovaný rozšklebenými obličejí. Papír jsem rozbalil, byl to zřej-

mě koncept telegramu: »green umrel u rybaru telo posilam nedeli uprimnou soustrast hooger martha chlapci«. Text jsem si přečetl dvakrát, pak jsem lístek obrátil, prostudoval všechny ty ksichty a přečetl si telegram potřetí. Zdálo se, že Hooger ani Martha nemají ani ponětí, že když normální člověk někomu posílá úmrtní zprávu, sděluje nejdřív, jak nebo na co nebožtík zemřel, a ne kde... Třeba já bych telegrafoval: »green utonul rybařeni«. Nejspíš v opici. Ostatně, jakou to teď vůbec mám adresu?

Vrátil jsem se do haly. U dveří do bytu mé domácí seděl na bobku hu-beňoučkový chlapec v krátkých kalhotách. V podpaždí svíral dlouhou stříbřitou trubku a s funěním a supěním rozmotával klubko provazu. Přistoupil jsem k němu a řekl mu:

»Ahoj.«

Reakci už bohužel nemám takovou jako dřív, ale přece jen jsem stačil uskočit. Nad uchem mi zasvištěl dlouhý černý pramínek nějaké kapaliny a rozprskl se o zeď. Užasle jsem se na kluka zadíval, on zase zíral na mě, ležel na boku a v rukou třímал tu svou trubku. Tvář měl vlhkou, ústa pootevřená a zkrivená. Ohlédl jsem se na zeď. Něco po ní stékalo. Pak jsem se znovu podíval po chlapci, který už pomalu vstával; trubku nepustil ani teď.

»Poslyš, ty jsi nějaký nervózní,« poznamenal jsem.

»Stůjte, kde stojíte,« okřikl mě chraptivě. »Pokud se pamatuju, tak vaše jméno jsem nevyslovil.«

»Jak bys taky mohl,« rozhodil jsem rukama. »Ty ses ještě ani nestačil představit a rovnou do mě pálíš jako do terče.«

»Stůjte, kde stojíte!« opakoval chlapec. »A nehejbejte se.« O pár kroků couvl a zadrmlol: »Odstup od vlasů mých, odstup od kostí mých, odstup od masa mého...«

»To by nešlo,« řekl jsem. Stále jsem se snažil pochopit, zda si jenom hraje, nebo zda se mě doopravdy bojí.

»Proč?« zeptal se kluk rozpačitě. »Všechno jsem přece řek správně.«

A znovu pootevřel ústa.

»Hoogere,« oslovil mě nejistě. »Přece ti jasně říkám, aby ses ztratil!«

»Proč Hoogere?« podivil jsem se. »S někým si mě pleteš. Já nejsem Hooger, jmenuju se Ivan.«

Chlapec najednou zamhouřil oči, sklonil hlavu a s výhrůžně napřaženou trubkou vykročil přímo na mě.

»Vzdávám se,« upozornil jsem ho. »Dej pozor, ať to nespustí.«

Když se mi trubka opřela o břicho, pustil ji, ruce mu bezvládně klesly a celý nějak ochabl. Sklonil jsem se k němu a pohlédl mu do obličeje. Byl celý rudý. Zvedl jsem trubku. Bylo to něco jako hračkový samopal — s

úhlednou vroubkovanou rukojetí a plochou obdélníkovou nádržkou, která se do té věci zasouvala zespodu jako zásobník.

»Copak je to za vynález?« zeptal jsem se.

»Fluska,« zabručel ponuře. »Dejte to sem.«

Hračku jsem mu vrátil.

»Tak fluska,« protáhl jsem zamyšleně. »A z té se flusá, pokud tomu dobře rozumím. Co kdybys mě zasáhl?« Pohlédl jsem na zeď. »Průšvih, co? Teď to aspoň rok nepůjde dolů. A maminka aby nechala znovu vymalovat.«

Chlapec ke mně zezdola nedůvěřivě vzhlédl.

»Dyť je to jenom fluska.«

»Ano? A já hlupák si myslel, že je to limonáda.«

Jeho obličej konečně dostal normální barvu a prozradil jistou podobu s mužnými rysy generálplukovníka Tuura.

»Co vás nemá,« řekl ml, »to je jen fluska.«

»No a co?«

»Uschne.«

»A když uschne, tak už se s tím definitivně nedá nic dělat?«

»Co vás nemá. Prostě nic nezůstane.«

»Aha,« mínil jsem pochybovačně. »No, ty to vlastně musíš vědět líp. Doufejme, že máš pravdu. Přesto jsem rád, že to nic místo na mém obličejí nezůstane na zdi. Jak se jmenuješ?«

»Siegfried,« odpověděl chlapec.

»A kdyby sis to rozmyslel líp?«

Pohlédl na mě. »Lucifer.«

»Cože?!«

»Lucifer.«

»Tak dobře, Lucifer,« vzdal jsem se. »Belial, Astoreta, Belzebul, Azriel. A něco kratšího bys neměl? Víš, ono třeba žádat o pomoc člověka jménem Lucifer je hrozně nepohodlné.«

»Dveře jsou přece zavřené,« namítl a o krok poodstoupil. V obličejí znovu pobledl.

»No a co?«

Neodpověděl, v ústupu pokračoval, narazil zády na zeď a začal se po ní sunout bokem, ale mě nepustil z očí ani na okamžik. Konečně jsem pochopil, že mě má buďto za vraha, nebo za zloděje, a snaží se uniknout, Jenže kdovíproč nikoho nevolal na pomoc a kdovíproč nevrazil do matčina pokoje, což by v této situaci bylo nejpřirozenější: propířil se kolem dveří a kradl se při zdi dál, k východu z domu.

»Siegfriede,« oslovil jsem ho. »Siegfriede Lucifere, musím ti říct, že jsi hrozný zbabělec. Za koho mě máš?« Úmyslně jsem se ani nepohnul a jen jsem za ním otáčel hlavu. »Jsem váš nový podnájemník, tvoje maminka mě nakrmila toasty se smetanou, zato tys mě div celého neuflákal a nakonec se mě bojíš. Já tebe bych se měl bát!«

Celé mi to nápadně připomínalo jednu scénu z Aňudinského internátu, když mi tam přivezli jednoho skoro stejného kluka, jako je tenhle. Nějakého synka z chlystské rodiny. Propána, že bych tak nápadně připomínal gangstera?

»Vypadáš jako pižmová krysa Čučundra,« řekl jsem, »která celý život proplakala, protože v sobě nedokázala najít odvahu dolézt doprostředka místnosti. Strachy ti zmodral nos, vystydly uši, kalhotky máš mokré a zůstala za tebou loužička...«

V takovýchhle případech je úplně jedno, co říkáte. Důležité je, abyste to říkali klidně a vyvarovali se prudkých pohybů. Výraz jeho obličeje se neměnil, jen když jsem se zmínil o té loužičce, střelil očima dolů na podlahu, aby se přesvědčil. Jen na zlomek vteřiny. Pak skočil k domovním dveřím, zuřivě jimi zalomcoval, škulb za závoru a vyletěl na dvůr — jen se zamíhaly špinavé podrážky sandálů. Vyšel jsem za ním.

Stál v šeríkových keřích, ukryl se v nich tak, že jsem viděl jen jeho bleďý obličej. Jako když se prchající kočka na okamžik zastaví a rychle se ohlédne, jak vypadá situace.

»No dobře,« řekl jsem. »Tak mi laskavě řekni, co mám dělat; potřeboval bych domů oznámit svou novou adresu. Adresu tohoto domu, ve kterém teď žiji.« Mlčky mě sledoval. »Zdá se mi trapné chodit s tím za tvou matkou. Za prvé má zrovna hosty a za druhé...«

»Druhá předměstská sedmdesát,« přerušil mě.

Pomalu jsem usedl na schůdky přede dveřmi. Dětilo nás nějakých deset metrů.

»Ty máš ale hlásek!« řekl jsem uznale. »Jako jeden můj známý barman z Mirza-Čarle.«

»Kdy jste přijel?« zeptal se mě.

»Zhruba tak...,« pohlédl jsem na hodinky, »před půldruhou hodinou.«

»Před váma tu taky jeden bydlel,« řekl chlapec a šlehl pohledem někam stranou. »Pěknějsindl. Daroval mi pruhovaný plavky a ty se ve vodě rozpustily.«

»No to je hrůza!« rozhořčil jsem se. »Zrůda, a ne člověk! Žes ho neutopil ve flusce«

»Už jsem to nestih,« vysvětlil chlapec. »Chtěl jsem, jenže von mi mezi tím ujel.«

»To byl ten Hooger?« zeptal jsem se. »S Marthou a chlapci?«

»Kdepak, jak jste na to přišel? Hooger tu žil až pak.«

»Taky ksindl?«

Chlapec neodpověděl. Opřel jsem se zády o zeď a zadíval se na ulici. Z vrat naproti trhavě vyskákalo auto, zabočilo na vozovku a pronikavě zavyl. Vzápětí za ním se přehnalo další, úplně stejné auto. V zahradě zavoněl aromatický benzín. Pak už se auta řtila jedno za druhým, až jsem z toho měl mžitky před očima. Na nebi se vynořilo několik vrtulníků. Byly to takzvané nehlučné vrtulníky, ale letěly poměrně nízko, a dokud jsme je měli nad hlavami, nebylo slyšet vlastního slova. Chlapec se ovšem do řeči nijak nehrnul. A taky se zřejmě nechystal opustit svůj úkryt ve křoví. Něco tam kutil se svou fluskou a jen tu a tam zašilhal směrem ke mně. Jen aby po mně odtamtud nešplouchl, pomyslel jsem si s obavou. Vrtulníky letěly a letěly, auta uháněla a uháněla — až se zdálo, že všech patnáct tisíc automobilů, co jich tu mají, vyrazilo na Druhou předměstskou a všech pět set vrtulníků se zavěsilo nad dům číslo sedmdesát. Trvalo to asi deset minut, chlapec si mě úplně přestal všimnout a já seděl a přemítal, jaké otázky mám položit Riemayerovi. Pak se všechno vrátilo do starých kolejí — ulice se vyprázdnila, pach benzínu se rozplynul a nebe se taky vyčistilo.

»Kam se všichni tak najednou ženou?« zajímalo mě.

Zašramotil někde v křovinách.

»Copak vy to nevíte?« zeptal se.

»A jak to asi mám vědět?«

»Vo Hoogerovi jste přece taky vodněkud věděl...«

»Hooger...?« zamumlal jsem. »Hoogera jsem poznal úplně náhodou. Ale jinak o vás nevím nic. Nevím, jak žijete, co děláte... Co ty to tam zrovna teď smolíš?«

»Pokazila se mi pojistka.«

»Tak to sem dej, já ti to spravím. A proč se mě tak bojíš, snad ti taky nepřipomínám nějakého ksindla?«

»Všichni jeli do práce,« řekl chlapec.

»Pracovat teda začínáte dost pozdě. Pomalu abychom se chystali k obědu, a vy si teprve jdete do práce... Víš, kde je hotel Olympik?«

»Samo sebou.«

»A doprovázíš mě tam?«

Kluk se zarazil.

»Ne,« řekl nakonec.

»Proč?«

»Zrovna končí škola, musím jít domů.«

»Aha, tak teď jsme na to konečně kápli!« rozesmál jsem se. »Pán je za školou! Neboli za boudou, jak se říká u nás... A do kterépak chodíš třídy?«

»Do třetí.«

»Taky jsem kdysi chodil do třetí třídy.«

O kousek ze svého křoví povylezl.

»A potom?«

»Potom do čtvrté.« Vstal jsem. »To už snad stačilo. Mluvit se mnou nechceš, do hotelu mě taky nedovedeš, kalhoty máš celé mokré — radši půjdu domů. No co se tak díváš? Dokonce mi ani nechceš říct, jak se jmenuješ...«

Beze slova se na mě zadíval a hlasitě dýchal ústy. Zmizel jsem ve své půlce domu. Krémová hala byla, alespoň jak mně se zdálo, beznadějně zaneřáděná. Obrovskou černou kaňku na zdi ani nenapadlo, že by snad měla uschnout. Tohle si dneska někdo pěkně odskáče, napadlo mě. Šlápl jsem na klubko motouzu a zvedl ho. Konec byl uvázan ke klíce dveří do bytu domáci. Aha, řekl jsem si, tohle taky známe. Odvázal jsem provázek a strčil klubko do kapsy.

V pracovně jsem ze stolu vytáhl čistý list papíru a sestavil telegram pro Mariu: »dorazil jsem stastne druha předměstská sedmdesát libam ivan«. V bedekru jsem našel telefonní číslo telegrafu, telegram jsem odeslal a znovu zkusil zavolat Riemayerovi. A on se znovu neozval. Navlékl jsem si sako, pohlédl na sebe do zrcadla, spočítal svou hotovost, a když už jsem se chystal k odchodu, všiml jsem si, že dveře do salónu jsou pootevřené a škvírou mě sleduje nějaké oko. Samozřejmě jsem si jako ničeho nevšiml. Pozorně jsem prozkoumal všechny své svršky, vrátil jsem se do koupelny a s nenuceným pohvizdováním se chvíli kartáčkoval. Sotva jsem zase vstoupil do pracovny, ušatá hlava prostrčená pootevřenými dveřmi bleskurychle zmizela — mezerou trčela jen stříbřitá trubka flusky. Posadil jsem se do křesla, postupně vytáhl a zase zavřel všech dvanáct zásuvek včetně těch tajných a teprve pak jsem opět pohlédl na dveře. Kluk stál na prahu.

»Jmenuju se Len,« oznámil mi.

»Vítám tě, Lene,« odpověděl jsem roztržitě. »Já jsem zase Ivan. Pojď dál. Abych pravdu řekl, už jsem se chystal jít na oběd. Obědval jsi?«

»Ne.«

»No výborně. Tak běž za maminkou a popros ji, aby tě pustila se mnou.«

Len na to neřekl nic, jen upřel oči do podlahy.

»Ještě je brzy,« hlesl nakonec.

»Jak brzy? Na oběd?«

»Ne, jít... jít tam, za ní. Škola končí až za dvacet minut.« A zase se na chvíli odmlčel. »A ještě ke všemu je tam ten tlustoprđ se šňůrama.«

»Ksindl?« zeptal jsem se.

»Jo,« odpověděl Len. »Vy fakticky chcete jít hned teď?«

»Hned,« potvrdil jsem a vytáhl z kapsy klubko špagátu. »Na, vem si to. Co kdyby první bývala vyšla maminka?«

Pokrčil rameny.

»Nemoh bych chvíli zůstat u vás, když jdete pryč?« zeptal se.

»Když chceš, tak prosím.«

»Jinak už tu nikoho nemáte?«

»Ne.«

Ani tentokrát se neodhodlal přistoupit ke mně sám, ale nechal mě dojít až k sobě, a dokonce jsem ho směl vzít za ucho. Bylo skutečně studené. Lehce jsem ho za něj zatahal, postrčil ho ke stolu a řekl mu:

»Jen si tu sed', dokud ti bude libo. Vrátím se pozdě.«

»Trochu si tu zdřímnu,« řekl Len.

Kapitola třetí

Hotel Olympik byl krásný čtrnáctipatrový dům. Polovinu prostranství před ním zabíralo parkoviště plné aut, uprostřed náměstí stál v úhledných květinových záhonech pomník, znázorňující muže s hrdě vztyčenou hlavou. Když jsem monument obcházel, zjistil jsem, že toho muže znám. Nechápat jsem zůstal stát a zadíval se na sochu bedlivěji. Nebylo pochyb — na náměstí před hotelem Olympik stál v legračních staromódních šatech, opřen o nepochopitelný přístroj, který jsem původně považoval za pokračování abstraktně pojatého piedestalu, s přezíravě přimhouřenýma očima zahleděnýma do nekonečna Vladimir Sergejevič Jurkovskij. Do podstavce sochař vytesal zlatený nápis: »Vladimir Jurkovskij, 5. prosince, rok Vah.«

Nevěřil jsem svým očím, protože něco takového jsem považoval za zlo nemožné. Jurkovským se pomníky nestavějí. Dokud jsou Jurkovští naživu, bývají jmenováni do více či méně odpovědných funkcí, při různých jubileích jsou zahrnováni poctami a stávají se akademiky. Dostávají vyznamenání a mezinárodní ceny. Když však nakonec zemřou — nebo zahynou —, píší se o nich sice knihy, často se z jejich díla cituje, na jejich odkaz se odvolává kdekdo, ovšem čím dál tím méně, aby se na ně po čase dočista zapomnělo. Z paměti odcházejí a zůstávají jen v knihách. Vladimir Sergejevič byl generál vědy a skvělý člověk. Jenže všem generálům a všem skvělým lidem se pomníky stejně postavit nedají, tím spíš v zemi, se kterou nikdy neměli nic společného, nebo ve městě, kde nikdy nebyli, a pokud ano, pak tudy jen projížděli... A v tom jejich roce Vah Jurkovskij ještě ani žádným generálem nebyl. V březnu společně s Daugem dokončoval průzkum Amorfní skvrny na Uranu, jedna pumosonda nám explodovala přímo v pracovní sekci kosmické lodi, všichni zúčastnění z toho měli pěknou polízanici, a když jsme se v září vrátili na Planetu, Jurkovskij si přivázel modrý lišej, který se mu rozlezl po celém těle, a vztekle tvrdil, že teď se dosyta vyplave a vyválí někde na pláži a pak si sedne k projektům nové pumosondy, protože ta stará stála za hovno... Pohlédl jsem na budovu hotelu. Nezbylo mi než se domnívat, že život města je v jakési tajemné a neobyčejně intenzivní závislosti na Amorfní skvrně na Uranu. Nebo byl... Jurkovskij se povýšeně usmíval. Socha byla přísně vzato opravdu vydařená, nepochopil jsem jedině, o co se to Jurkovskij opírá. Pumosondě se ten aparát příliš nepodobal...

Vtom mi cosi zasyčelo vedle ucha. Otočil jsem se a bezděky ucukl. Vedle mě s očima tupě upřenýma na podstavec stál dlouhý hubený muž, od hlavy až k patě navlečený do jakéhosi šedivého šupinatého krunýře a s

neohrabanou hranatou přílbou na hlavě. Mužovu tvář zakrývala děrovaná skleněná deska. Z otvorů se přesně v rytmu dechu draly pramínky kouře. Uštvaná tvář za průhledným štítem zbrocená potem se co chvíli nervně zachvívala. Zpočátku jsem ho měl za Přistěhovalce, potom jsem si řekl, že by to mohl být rekreant, kterému doktoři předepsali nějakou zvláštní proceduru, a teprve pak mě napadlo, že to bude artik.

»Promiňte, prosím,« oslovil jsem ho. »Nemohl byste mi říct, co je to za pomník?«

Mokrá tvář se znetvořila nadobro.

»Cože?« ozvalo se dutě zpod přílby.

Nahnul jsem se k němu.

»Ptám se, co je to za pomník.«

Muž opět vytřeštil oči na piedestal. Dým proudící z průduchů zhoustl a něco znovu zvučně zasyčelo.

»Vladimir Jurkovskij,« přečetl. »Pátýho prosince, rok Vah... Aha... Prosinec... Nó... To bude nějaký Němec...«

»A kdo tu ten pomník nechal postavit?«

»Jak to mám vědět?« řekl muž. »To tu nestojí... A k čemu byste to potřeboval?«

»Je to jeden můj známý,« vysvětlil jsem mu.

»Tak co se ptáte mě? Zeptejte se jeho.«

»Už umřel.«

»A jo... Třeba je tady pochovanej, né?«

»Ne. Byl pohřben daleko odsud.«

»A kde?«

»Daleko...! Prosím vás a co je ta věc, o kterou se opírá?«

»Jaká věc? Myslíte tu eruli?«

»Jak prosím?«

»No erule! Elektronická ruleta.« Očí mi údivem div nevypadly z důlků.

»A proč, prosím vás, zrovna ruleta?«

»Jak to myslíte?«

»No na tom pomníku.«

»Nevím,« řekl ten muž po chvilce přemýšlení. »Nevynalez ji náhodou ten váš kámoš?«

»To sotva,« mínil jsem pochybovačně. »Pracoval ve zcela jiné oblasti.«

»A v jaký?«

»Byl to planetolog a planetonaut.«

»A jó... Ale pokud taky vynalez eruli, tak je dobrej. Moc užitečná věc. To bych si měl pamatovat — Jurkovskij Vladimir. Vida — Němec, ale hlavička votevřená...«

»Nechce se mi věřit, že by vynalezl něco takového,« řekl jsem. »Ještě jednou vám říkám, že to byl planetonaut.«

Muž nevycházel z údivu.

»Tak proč u ní stojí, když ji nevynalez, co vy na to?«

»Tomu právě nerozumím,« přiznal jsem se. »Moc mě to překvapilo.«

»Kecáš!« prohlásil muž nečekaně. »Kecáš a ani pořádně nevíš proč. Vod rána takhle nacamranej... Alkoholiku jeden!« Otočil se a za pronikavého sykotu a hlučného šoupání podrážek se na svých vyzábělých nohou odporoučel pryč.

Pokřčil jsem rameny, věnoval poslední letný pohled Vladimíru Sergejevičovi a zamířil jsem přes prostorné náměstí rozměrů menšího letiště k hotelu.

Obrovský vrátný přede mnou odvalil dveře a zahřměl: »Račte dál!« Zůstal jsem stát.

»Nebyl byste tak laskav a nemohl mi říct, co je to za pomník?« a ukázal jsem na sochu.

Vrátný se přes mou hlavu zadíval na náměstí a zatvářil se zmateně.

»Copak... ono to tam není napsáno?«

»To ano,« řekl jsem. »Já bych jenom rád věděl, kdo a proč ho tu nechal postavit.«

Vrátný přešlápl.

»Je mi nesmírně líto,« zadrmolil provinile, »ale na tuhle otázku vám odpovédět nemohu. Už tu stojí dávno, kdežto já tu dělám teprve pár měsíců... Nerad bych vás mystifikoval... Snad kdybyste se zeptal recepčního...«

Povzdechl jsem si.

»To nic, nelamte si s tím hlavu. Je tu někde telefon?«

»Doprava prosím!« zvolal portýr radostně.

Recepční už se ke mně chtěl rozběhnout, ale já jen zamítavě zavrtěl hlavou, sáhl jsem po sluchátku a vytočil Riemayerovo číslo. Tentokrát bylo obsazeno. Vstoupil jsem do výtahu a vyjel do devátého patra.

Tělnatý Riemayer s nezvykle odulou tváří mě uvítal v županu, zpod něhož vyčuhovaly kalhoty a polobotky. V pokoji páchl nevyvětraný tabákový dým, popelník na stole byl plný nedopalků. Jinak v pokoji panoval katastrofální zmatek. Jedno křeslo převrácené, na pohovce se povalovala zmuchlaná zjevně ženská blůza, na okně a pod stolem se leskly baterie prázdných lahví.

»Co pro vás mohu udělat?« otázal se nepřívětivě s pohledem zabodnutým do mé brady. Patrně zrovna vyšel z koupelny — řídké dlouhé vlasy na jeho protáhlé lebce se vlhce třpytily.

Mlčky jsem mu podal svou vizitku. Riemayer si ji pozorně přečetl, pomalu ji zastrčil do kapsy županu a s očima dál upřenýma na mou bradu řekl: »Posaďte se.« Tak jsem se posadil.

»To je ale směla,« řekl mi. »Mám strašně práce, už mi na vás nezbývá ani chvilka času.«

»Volal jsem vás dnes několikrát,« nedal jsem se jen tak odbýt.

»Zrovna jsem se vrátil... Jak se jmenujete?«

»Ivan.«

»A příjmení?«

»Žilin.«

»Tak poslouchejte, Žiline... Zkrátka a dobře se teď musím obléct a jít zase pryč...« Odmlčel se a promnul si dlaněmi povislé tváře. »A pak — přísně vzato — ani není o čem mluvit... Ačkoli, pokud máte chuť, přijďte zítra v poledne. A ještě něco, nechte mi tu vaši adresu a telefon, můžete to napsat rovnou tamhle na stůl...« Svlékl si župan a odtáhl ho po podlaze za sebou do sousední místnosti. »Zatím si prohlédněte město. Je to hnusná díra... Ale stejně se do toho musíme pustit. I když už se mi tu ze všeho zvedá žaludek...« Vrátil se a utahoval si kravatu. Ruce se mu třáslly, kůže v obličeji se scvrkla a zešedla. Najednou jsem se přistihl při myšlence, že v toho člověka nemám důvěru — dívat se na něj bylo stejně nepříjemné, jako když v nemocnici spatříte zanedbaného pacienta.

»Vypadáte mizerně,« neudržel jsem se. »Moc jste se změnil.«

Riemayer se mi poprvé podíval do očí.

»A jak vy můžete vědět, jak jsem vypadal dřív?«

»Taky se znám s Mariou, kdysi jsem vás tam viděl... Moc kouříte, Riemayer, tabák se dnes napouští všelijakým svinstvem.«

»Tabák?! Prosím vás, taková pitomost!« vybuchl s nečekaným podrážděním. »Tady je svinstvem prosáklé všechno... Ale jinak máte pravdu, asi bych toho měl nechat.« Nespěchavě si natáhl sako. »Měl bych toho nechat...,« opakoval ještě jednou. »Vlastně jsem ani neměl začínat.«

»Jak jde práce?«

»Už jsem zažil i horší časy. Tohle je ovšem vzácně strhující činnost.« Jeho obličej opanovala podivně nevlídná grimasa. »Tak já běžím. Čeká na mě jeden člověk, už jsem se dost zdržel. Takže buď za hodinu, nebo zítra v poledne.«

Lehce mi pokynul a odešel.

Zaznamenal jsem do seznamu na telefonním stolku adresu a telefon, a když mi noha uvízla v té závěži lahví, pomyslel jsem si, že Riemayerova činnost tady musela být opravdu velice strhující. Zavolał jsem do recepce a požádal, aby do Riemayerova pokoje poslali uklízečku. Svrchovaně zdvoři-

lý hlas mě jemně upozornil, že pán, který žije v tomto apartmá, kategoricky zakázal jakýkoli pohyb personálu po místnostech v době jeho nepřítomnosti a tento zákaz právě teď, těsně před odchodem z budovy znovu zdůraznil. »Aha,« řekl jsem a zavěsil. Nějak se mi to nechtělo líbit. Sám takové pokyny nikdy nevydávám a nikdy nic před nikým netajím a neschovávám, dokonce ani vlastní zápisník. Vytvářet zbytečná zdání je hloupé, to už je lepší mň pít. Zvedl jsem převrácené křeslo a rozhodl se trpělivě čekat, snaže se zároveň potlačit v sobě pocit nespokojenosti a zklamání.

Dlouho jsem čekat nemusel. Zhruba za pět minut se dveře pootevřely a do pokoje se prosunula roztomilá dívčí tlamička.

»Hele!« oslovila mě mírně ochraptělým hlasem tlamička. »Je doma Riemayer?«

»Riemayer tu není,« hlásil jsem jí, »ale klidně pojd'te dál.«

Zpytavě si mě prohlédla a na okamžik zaváhala. Zřejmě se sem původně vůbec nechystala, jen šla kolem a nakoukla dovnitř.

»Jen rače,« vybědl jsem ji ještě jednou. »Sám se tu nudím.«

Vstoupila lehkým roztančeným krokem, založila si ruce v bok a zastavila přímo přede mnou. Zadíval jsem se na malý zvednutý nosík pod rozčepýřeným klukovským účesem. Rezavé vlasy, křiklavě červené kalhoty a přes ně volná vajíčkově žlutá halena. Atraktivní žena. A dosti příjemná. Mohlo jí být tak pětadvacet.

»Čekáte?« zeptala se.

Oči se jí leskly, voněla vínem, tabákem a parfémy.

»Čekám,« přisvědčil jsem. »Posaďte se a můžeme čekat spolu.«

Praštila sebou na pohovku proti mně a nohy nedbale vyhodila na telefonní stolec.

»Neměl byste volný cigárko pro pracující ženskou?« zeptala se nenuceně. »Už dobrejch pět hodin jsem nekouřila.«

»Jsem nekuřák... Nemám zavolat do recepce, aby vám krabičku přinesli?«

»Božíčku, zase smutňák... Nechte ten telefon na pokoji, nebo se sem znovu přiřezne ta hrozná baba... Prohrabte popelník, snad se tam najde nějak slušnější vajgl.«

Dlouhých špačků bylo v popelníku dost.

»Jsou všechny od rtěnky,« upozornil jsem ji.

»Neva, to je totiž moje rtěnka. Jak se jmenujete?«

»Ivan.«

Cvakla zapalovačem a zapálila si.

»Já jsem zase Ilina. Cizinec? Vy cizinci na všechno jdete nějak zeširoka. Co tu děláte?«

»Čekám na Riemayera.«

»To vidím! Ale proč jste se sem k nám přiharcoval? Utíkáte před starou?«

»Nejsem ženatý,« podotkl jsem skromně. »Chci tu napsat knížku.«

»Knižku? Ten Riemayer má ale známý... Tak von si přijede napsat knihu. Problémy s určováním pohlaví impotentních sportovců. A jakpak jste na tom s pohlavníma záležitostem vy?«

»V mém případě o žádný problém nejde,« konstatoval jsem ještě skromněji. »Čím se můžete pochlubit vy, když už jsme u toho?«

Nohy stolek opustily.

»Nono... Vopatrně, šéfe, tohle není žádná Paříž. A nechte se nejdřív slušně vostříhat. Helemese na něj, sedí si tu jako perš...«

»Jako kdo?« byl jsem velice trpělivý, vždyť jsem tu měl čekat ještě nejméně tři čtvrtě hodiny.

»Jako perš... To tady choděj takový...« a rukama učinila pár neurčitých pohybů kolem uší.

»Nemám představu,« přiznal jsem se. »Nejsem tu dlouho. Já zatím nemám představu vůbec o ničem. Ale vyprávějte, jistě to bude zajímavé.«

»Tak to ne. Já neřeknu nic. My nemáme ve zvyku zbytečně žvanit. Vod takovejch jako já se toho moc nečeká — podej, uklid', ceň zoubky a jazyk drž za nima. Víš ty vůbec, co je to profesionální tajemství?«

»To bych věděl,« připustil jsem. »Ale koho myslíte tím „my“? Lékaře?«

Bůhvíproč jí to bylo ohromně k smíchu.

»Jako doktory? No to se ti povedlo ...,« chechtala se. »Začínáš se mi líbit, frajere... U nás v Kanceláři máme taky jednoho takovýho. Ten jak něco plácne, tak se všichni válej. Když obsluhujeme rybáky, pošlou vždycky jeho, rybáci maj legraci rádi.«

»Kdo by neměl rád legraci?« mínil jsem s porozuměním.

»No tak to zase ne. Třeba intlové ho vyhnali. Prej děte s tím blbcem do hajzlu. Nebo těhotný chlapi...«

»Kdo?!«

»No smutňáci. Člověče, ty snad vůbec nic nechápeš. Kde ses tu vzal?«

»Přijel jsem z Vídně,« řekl jsem.

»A co má bejt? Vy snad ve Vídni nemáte smutňáky?«

»Vy si ani neumíte představit, co všechno se ve Vídni nenajde, když se hledá.«

»Ovšem takový nepravidelný schůze tam určitě nemáte.«

»To nemáme,« potvrdil jsem. »My máme všechny schůze pravidelné. Jako autobusová linka.«

Výborně se bavila.

»A co servírky, servírky máte?«

»Servírky máme. Tu a tam se dá narazit na skutečně výstavní exemplář. Vy jste servírka?«

Náhle se vymrštila.

»Takhle by to nešlo!« vykřikla. »Dneska už těch smutňáků bylo dost. A ty si teďka se mnou cvakneš na přátelství, až se z tebe bude kouřit...« Začala přehrabovat láhve pod oknem. »Všechny jsou prázdný, mrchy... Nejsi ty nakonec abstinent? A hele, tady je trocha vermutu... Dáš si vermut? Nebo mám vobjednat whisky?«

»Začneme vermutem,« řekl jsem.

Bouchla lahví o stůl a přinesla dvě sklenice, co stály na okně.

»Musím to umejt, počkej chvíli, naházeli tam nějaký svinčík...« Odešla do koupelny a mluvila odtamtud dál: »Kdyby se ukázalo, že jsi ještě ke všemu abstinent, tak to teda nevím, co bych s tebou provedla... Má v tý koupelně pěknou hospodu, to se mi líbí... A kde ses ubytoval ty, taky tady?«

»Ne, ve městě,« řekl jsem. »Na Druhé předměstské.«

Vrátila se s čistými sklenicemi.

»Dáš si to s vodou nebo neředěný?«

»Spíš bez vody.«

»Všichni cizinci pijou neředěný. Jen u nás to každej míchá s vodou.« Sedla si na opěradlo mého křesla a objala mě kolem ramen. Silně z ní táhl alkohol.

»Tak na to tykání...«

Napili jsme se a políbili. Bez jakéhokoli požitku. Její ústa se ztrácela pod silnou vrstvou rtěnky, víčka měla ztěžklá únavou a nevyspáním. Postavila sklenici na stolek, vydolovala ještě jeden nedopalek a vrátila se na pohovku.

»Kde může bejt ten Riemayer? Jak dlouho si myslí, že tu na něj budem čekat? Znáš ho dlouho?«

»Moc dlouho ne.«

»Řekla bych, že je to parchant,« prohlásila s netušenou záští. »Všechno vyšmíroval a teď se schovává. Když klepeš, tak ten dobytek nevotevře a telefon nebere. Hele, není to nějaký fízl?«

»Jaký fízl?«

»Ale, takovejch je..., ze Spolku pro střízlivost, vod mravnostní... A Znalci a Milovníci, to je taky pěkná pakáž...«

»Nene, Riemayer je slušný chlap,« prohlásil jsem s jistou dávkou přemáhám.

»Slušnej... Vy jste všichni slušný. Kór na začátku. Riemayer byl taky slušnej, dělal ze sebe takovýho hodňoučkýho a veselýho panáčka... A teď na člověka kouká jako krokodýl.«

»Chudák!« povzdechl jsem si. »Nejspíš si vzpomněl na rodinu a zastyděl se.«

»Ten přece žádnou rodinu nemá! A vůbec, aby ho čert vzal! Mám ti ještě nalejt?«

Napili jsme se. Ulehla a založila ruce za hlavu. Pak mi řekla:

»Nic si z toho nedělej. Kašli na to. Vína máme dost, pak si trochu skočíme, zajdeme si na třasku... A zejtra je fotbal, vsadíme si na Bejky...«

»Já si z ničeho nic nedělám. Když na Býky, tak na Býky...«

»Kdepak Bejci — to jsou teda kluci! Na ty bych se vydržela dívat celou věčnost... Ruce jak ze železa — k takovému když se přimáčkneš, je to jako by ses chytil stromu.«

Na dveře někdo zaklepal.

»Dále!« zařvala Ilina.

Do místnosti vstoupil vysoký kostnatý chlápek středních let se světlým kartáčkem pod nosem a bledýma vypoulenýma očima a okamžitě strnul.

»Pardon,« omluvil se. »Já hledám Riemayera.«

»Toho tady hledáme všichni,« uklidnila ho Ilina. »Posaďte se a můžete čekat s náma.«

Neznámý, sklonil hlavu, posadil se ke stolu a přehodil nohu přes nohu.

Patrně tu nebyl poprvé. Vůbec se po pokoji nerozhlížel, oči mrtvě upřel do zdi před sebou. Možná prostě nebyl zvědavý. Ani Ilina, ani já jsme ho v žádném případě nezajímali. Připadalo mi to trochu nepřírozené: podle mého názoru by takový párek jako já a Ilina měl vyvolat zvědavost každého normálního člověka. Ilina se přizvedla na lokti a začala si příchozího pátravě prohlížet.

»Vás už jsem někde viděla,« prohlásila nakonec.

»Opravdu?« odtušil neznámý.

»Jak se jmenujete?«

»Oscar. Jsem Riemayerův přítel.«

»No prima,« řekla Ilina. Mužova lhostejnost jí bezpochyby lezla na nervy, ale zatím se držela při zdi. »Támhleten je taky Riemayerův kamarád,« a ukázala na mě prstem. »Neznáte se náhodou?«

»Ne,« pospíšil jsem si s odpovědí. »A tohle je Riemayerova přítelkyně. Jmenuje se Ilina a právě jsme si spolu připili na tykání.«

Oscar víceméně bez zájmu pohlédl na Ilinu a zdvořile se uklonil. Ilina s očima ulpělýma na Oscarovi popadla láhev.

»Eště tu trochu zůstalo,« řekla. »Nedáte si, Oscare?«

»Ne, děkuji,« odmítl ledově.

»Na tykání?« nedala si pokoj Ilina. »Nechcete? Děláte chybu!«

Cákla do mé sklenice, zbytek nalila sobě a bleskurychle ho do sebe zvrátila.

»V životě by mě nenapadlo, že Riemayer může mít nějaký kamarády, který nepijou,« zabručela. »Ale stejně už jsem vás někde viděla.«

Oscar pokrčil rameny.

»Sotva.«

Ilina se vůčihledně rozpalovala.

»To bude nějaká kurva,« oznámila mi nahlas. »Hele, Oscar, nejste náhodou intl?«

»Ne.«

»Jak to, že ne?« zařvala Ilina. »Ty jseš jasnej intl. Porvali jste se v Pohlazeníčku s plešatým Leisem, roztřískali jste tam zrcadlo a Modi vám pak voběma natrhla zpěvník...«

Kamenná Oscarova tvář lehce zrůžověla.

»Ujišťuji vás,« pronesl nesmírně vybraně, »že nejsem intl a nikdy jsem nebyl v Pohlazeníčku.«

»Takže já podle vás kecám,« konstatovala Ilina temně.

Láhev jsem pro každý případ ze stolku odstranil a ukryl ji pod křeslo.

»Nepocházím odtud,« řekl. »Jsem turista.«

»Jste tu už dlouho?« otázal jsem se, abych poněkud otupil napětí chvíle.

»Ne, chvíli,« odpověděl Oscar a dál zrakem rentgenoval zeď. Tomu říkám ocelové nervy.

»Ááá,« rozpomněla se najednou Ilina. »Už to mám... Jsem já to ale popleta!« rozchechtala se. »No jasně, kdepak vy a intl... Vy jste přece přede-
devčírem byl u nás v Kanceláři. Obchodní cestující, že? Nabízeli jste šéfovi
dodávku nějakýho prevítu... Něco jako Dugogne... nebo Dupont...«

»Devon,« napověděl jsem jí. »To je takový repelent, devon se to jmenuje.«

Oscar se poprvé usmál.

»Velice správně,« přisvědčil. »Já ovšem nejsem žádný obchodní cestující. Prostě jsem plnil přání jednoho svého příbuzného.«

»To je jiná,« řekla Ilina a rychle se zvedla. »Ivane, musíme si všichni dát ještě jednu. Taky jste to moh říct hned. A já teď zavolám... Nebo ne, radši tam doběhnu. A vy si zatím povykládejte, jsem tu hned...«

Vyběhla z místnosti a práskla za sebou dveřmi.

»Veselá dáma,« řekl jsem.

»To ano, mimořádně veselá. Vy jste místní?«

»Ne, taky jsem teprve nedávno přicestoval... Ten váš příbuzný ale měl zvláštní nápady...«

»Co konkrétně máte na mysli?«

»Copak tady, v přímořských lázních, někdo potřebuje repelent?«

Oscar pokrčil rameny.

»Těžko říct, nejsem odborník. Ale uznejte sám — někdy je těžké vyznat se ve skutcích našich bližních, natožpak v jejich rozmarech... No vida, tak ten devon... Jak že jste to prve říkal...? Repe...«

»Repelent.«

»To je něco s komáry, že?«

»Ani ne tak s komáry, jako spíš proti komárům.«

»Mám takový dojem, že se v tom docela slušně vyznáte,« zalichotil mi Oscar.

»Už jsem měl příležitost ho používat.«

»Ach tak, dokonce takhle...«

Co to má znamenat, přemítal jsem horečně. Co tím vším chce naznačit? Už se nedíval do zdi. Hleděl mi přímo do očí a usmíval se. Pokud ovšem měl v úmyslu něco říct, tak už se to stalo. Dlouhán vstal.

»Myslím, že déle čekat nebudu,« pronesl klidně. »Jestli jsem tomu dobře rozuměl, tak ta rozkošná dáma mě chce nutit, abych si s ní připil na tykání. Jenže já sem nepřišel pít, já se přijel léčit. Vyříd'te prosím Riemayerovi, že mu večer zavolám. Nezapomenete?«

»Nezapomenu,« slíbil jsem. »Spolehněte se. A pochopí o koho jde, když mu řeknu, že tu byl Oscar?«

»Přirozeně. Je to moje skutečné jméno.«

Lehce kývl hlavou a rozvážným, odměřeným krokem odešel — bez jediného ohlédnutí, rovný, jaksi nepřirozeně vzpřímený. Zašátral jsem prsty v popelníku, vybral si nedopalek bez rtěnky, škrtl jsem sirkou a několikrát zhluboka vtáhl kouř. Tabák mi nechutnal, a tak jsem zbytek s odporem zamáčkl. Oscar mi taky nebyl po chuti. Ani Ilina. A Riemayer už vůbec ne. Přehrabal jsem ještě jednou láhve, ale všechny byly prázdné.

Kapitola čtvrtá

Riemayera jsem se nedočkal. Ilina už se taky nevrátila. Když mě přestalo bavit sedět v zakouřeném pokojí, sešel jsem dolů do vestibulu. Chtěl jsem se naobědvat, a tak jsem se rozhlédl po nějaké restauraci. Okamžitě si mě povšiml recepční.

»K službám,« zaševalil jemně. »Co si pán bude přát? Vůz? Oběd? Bar? Salón?«

»Jaký salón?« zajímalo mě.

»Kadeřnický.« Delikátně pohlédl na můj účes. »Dnes tam přijímá mistr Gaoey. Toho vám mohu vřele doporučit.«

Vzpomněl jsem si, že Ilina mě počastovala nějakým nelichotivým přídomkem, chlupatý perš, či jak to bylo, proto jsem řekl: »Vlastně máte pravdu.« — »Račte za mnou,« vybídl mě recepční. Prošli jsme vestibulem. Recepční pootevřel nízké široké dveře a tiše zavolal do prázdnoty rozlehlé místnosti:

»Omlouvám se, mistře, ale máte tady klienta.«

»Že prosím,« ozval se klidný hlas.

Vešel jsem dovnitř. V salónu bylo světlo a příjemně to tu vonělo, všude se blýskal chróm, zrcadla a staré parkety. Od stropu visely na třpytivých tyčích naleštěné polokoule. Uprostřed sálu stálo obrovské bílé křeslo. Mistr mi kráčel vstříc. Měl zpytavé nehybné oči, hákovitý nos a šedivou španělskou bradku. Ze všeho nejvíc připomínal starého zkušeného chirurga. Plaše jsem pozdravil. On jen odměřeně pohnul hlavou, prohlédl si mě od hlavy až k patě a jal se mě pomalu obcházet a kriticky hodnotit. Padala z toho na mě úzkost.

»Udělejte se mnou něco, abych šel s módou,« řekl jsem a snažil se neztratit ho ze zorného pole. On mě však měkce chytil za rukáv, pár vteřin dýchal za mými zády a mumlal si: »Nepochybně... O tom není pochyb...« Pak jsem pocítil, jak se dotkl mého ramene.

»Projděte se laskavě,« požádal mě přísně. »Takových pět šest kroků, pak se zastavte a prudce se obraťte čelem vzad.«

Vyhověl jsem. Zádumčivě si mě měřil pohledem a mnul si bradku. Měl jsem pocit, že je na vážkách.

»Víte co?« řekl najednou. »Posaďte se.«

»Kam?« zeptal jsem se.

Ukázal na křeslo, já do něj klesl a sledoval, jak se ke mně pomalu blíží. Jeho svrchovaně inteligentní tvář náhle poznamenal výraz obrovského rozčarování.

»Copak tohle jde?« zvolal. »Hrůza ...! Hotová pohroma!«

Neměl jsem ani nejmenší představu, co na to odpovédět.

»Všechno v surovém stavu... A ta disharmonie ...,« lamentoval polohlasně. »Prostě peklo...«

»To je to se mnou opravdu tak špatné?« zeptal jsem se.

»Nechápu, proč jste vůbec přišel,« řekl mi. »Vy svému zevnějšku nepřikládáte absolutně žádný význam.«

»Ode dneška se to změní,« slíbil jsem.

Mávl rukou.

»Nechte toho...! Pracovat vás samozřejmě budu, ovšem...,« potřásl hlavou, hbitě se otočil a přesunul se k vysokému stolu, zastavěnému lesklými přístroji. Opěradlo křesla se sklopilo a já najednou pololežel. Shora nade mě klesla velká horká polokoule a do zátylku se mi okamžitě zabodly stovky droboučkových jehliček, které vyvolávaly zvláštní dojem bolesti a požitku zároveň.

»Už to přestalo?« zeptal se mistr, aniž se obrátil. Pocit zmizel.

»Přestalo.«

Vrátil se ke mně se sadou prapodivného náčiní a důkladně mi prohmatával tváře.

»Kůži máte pěknou,« zavrčel smířlivě. »No vidíte, a Miroza si ho nakonec vzala,« sdělil mi bez jakéhokoli přechodu. »Čekal jsem všechno na světě, ale tohle by mě nenapadlo. Po tom všem, co pro ni Levant udělal... Vzpomínáte si na ten okamžik, kdy pláčou nad umírající Pini? Člověk by se býval vsadil, o co chcete, že spolu zůstanou navždy. A tumáš, ona si vezme toho literáta!«

Mám takovou zásadu — navazovat konverzaci o čemkoli a pak ji udržovat. Když nemáte tušení, o čem je řeč, je to dokonce zajímavější.

»To dlouho trvat nebude,« prohlásil jsem s jistotou. »Literáti jsou hrozně nestálí, dejte na mě. Já sám jsem taky literát.«

Prsty na mých spáncích na chvíli znehybněly...

»To jsem netušil...,« přiznal se. »Sňatek je přece jen sňatek, i když jen občanský... Nesmím zapomenout zavolat ženě. Byla z toho moc smutná.«

»Řeknu vám, že jí moc dobře rozumím,« přitakal jsem důvěrně. »I když já měl vždycky takový dojem, že Levant byl zpočátku zamilován do té... do té Pini...«

»Zamilován!« zvolal mistr a zaútočil z druhé strany. »On ji přirozeně miloval, to se rozumí! Šíleně! Jak může milovat jen osamělý, všemi zapuzený muž!«

»Právě proto je naprosto přirozené, že po její smrti hledá útočiště u její nejlepší přítelkyně...«

»Ano, přítelkyně! Teď jste to opravdu trefil...,« schválil mou úvahu mistr a polechtal mě za uchem. »Miroza Pini zbožňovala. To se vám povedlo, ta přítelkyně, opravdu šťastná charakteristika! To se hned pozná spisovatel. A Pini Mirozu taky zbožňovala...«

»Jistě jste si povšiml,« navázal jsem plynule a přirozeně, »toho Pinina neodbytného podezření, že Levant není Miroze lhostejný.«

»Ó, to ano! Na takovéhle věci jsou nesmírně citliví. To bylo jasné každému, moje žena si toho všimla hned. Vzpomínám si, jak do mě vždycky strčila loktem, když Pini usedala na Mirozinu kadeřavou hlavinku a tak nějak čtveračivě, a s očekáváním, či jak to říct, pokukovala po Levantovi...«

Tentokrát jsem neodpověděl.

»A vůbec,« pokračoval živě, »já osobně jsem hluboce přesvědčen, že ptáci jsou stejně citliví jako lidé.«

Aha, řekl jsem si a okamžitě nadhodil:

»Nevím jak ptáci vůbec, ale Pini byla mnohem citlivější, možná ještě citlivější než třeba vy nebo já.«

Něco mi krátce zabzučelo nad temenem a slabě cinkl kov o kov.

»Teda vy mluvíte přesně jako moje žena, slovo od slova,« pochválil mě mistr. »To se vám určitě musí moc líbit Dan. Byl jsem doslova uchvácen, jak dokázal zpracovat bunkin té japonské vévodkyni... jméno si bohužel nepamatuju. Vždyť Danovi nikdo nevěřil, jeden jediný člověk. Sám japonský císař...«

»Promiňte,« přerušil jsem ho. »Řekl jste bunkin!«

»Ach ano, vy přece nejste odborník... Vzpomínáte si na ten okamžik, kdy japonská vévodkyně vychází ze žaláře? Její vlasy, vzedmutý, vysoký příval plavých vlasů, zdobených drahocennými hřebeny...«

»Tudy na to!« prohlédl jsem. »To je účes!«

»Ano, v loňském roce se dokonce na čas dostal do módy. I když skutečný bunkin u nás mohlo dělat jen pár lidí... Totéž ostatně platí o pravém chingonu. Nikdo samo sebou nemohl uvěřit, že by poloslepý Dan s popálenými rukama... Vzpomínáte si, jak oslepl?«

»To bylo úžasné,« přikývl jsem horlivě.

»O, Dan byl pravý mistr. Udělat bunkin bez elektropřípravy a biomasáže... Víte ...,« pokračoval a v jeho hlase zaznívalo nelíčené rozechvění, »teď mě zrovna napadlo, že až se Miroza rozejde s tím literátem, neměla by si brát Levanta, ale Dana. Bude ho na křesle vyvážet na verandu a tam spolu budou ve stříbřitém měsíčním přísvitě naslouchat tlukoucím slavíkům... Spolu, jen oni dva...«

»A tiše plakat štěstím,« dodal jsem.

»Ano...« mistrův hlas se zlomil. »A bude to tak v pořádku. Jinak si to prostě neumím představit... Jinak prostě nechápu, k čemu by byl celý náš boj... Ne, my se musíme dožadovat svého. Ještě dnes zajdu na Svaz.«

Tentokrát jsem zůstal zticha. Mistr přerývavě oddechoval těsně nad mým uchem.

»Jen ať se zase nechávají holit v automatech!« zasyčel záštiplně. »Ať si chodí jako oškubané husy. Už jsme jim jednou poskytli příležitost vyzkoušet si, co to je, tak se podíváme, jak se jim to zamlouvalo.«

»Obávám se, že to nebude tak jednoduché,« mínil jsem opatrně, protože teď už jsem nerozuměl vůbec ničemu.

»My, mistři, už jsme si na problémy zvykli. Nebude jednoduché!! A když k vám přijde ohavný sádelnatý strašák a vy z něj máte udělat člověka nebo alespoň něco takového, co se v každodenním shonu od člověka příliš neliší... To je snad jednoduché?! Jen si vzpomeňte na Danův výrok: Žena může porodit člověka jednou za devět měsíců, kdežto my mistři to dokážeme každý den! No nejsou to úžasná slova?«

»On Dan mluvil o holičích?« zeptal jsem se pro každý případ.

»Dan mluvil o mistrech! Krása světa je v našich rukou, pravil Dan. A víte, co ještě řekl? Aby Darwin dokázal proměnit opici v člověka, musel být skvělým mistrem.«

Rozhodl jsem se pro kapitulaci a přiznal se: »Tak tohle už si nepamatuju.«

»Jak dlouho sledujete Růži salónu?«

»Přijel jsem teprve před pár dny.«

»To jste o moc přišel. My se ženou se na tenhle seriál díváme sedmý rok, každé úterý. Vynechali jsme jen jednou — dostal jsem tenkrát záchvat a omdlel jsem... V celém městě je ovšem jen jeden člověk, který nevynechal ani jednou — mistr Mil z Ústředního salónu.«

O pár kroků poodstoupil, zapnul a zase vypnul pestrobarevné sofity a znovu se pustil do práce.

»Sedmý rok,« opakoval. »A teď si to představte: předloni zabijou Mirozu, Levanta uvrhnou na doživotí a Dana chtějí upálit na hranici. Dovedete si to představit?«

»To je neuvěřitelné!« užasl jsem. »Dana? A na hranici? Ačkoli, Bruno byl také upálen na hranici...«

»To je možné...,« přerušil mě netrpělivě mistr. »Ale my jsme každopádně pochopili, že to chtějí během pár dílů zabalit. Něco takového jsme si nenechali líbit. Vyhlásili jsme stávkou a bojovali za svou věc tři týdny. Já s Milem jsme drželi stávkové hlídky v holičských a kadeřnických automa-

tech. A musím vám říct, že převážná většina obyvatel našeho města s námi sympatizovala.«

»To bych prosil!« řekl jsem. »No a co? Zvítězili jste?«

»Vždyť vidíte. Oni si moc dobře uvědomili, co by to mohlo znamenat, a televizní studio teď aspoň ví, s kým má tu čest. Neustoupili jsme ani o píd', a když bude třeba, neustoupíme zas. Zkrátka a dobře teď v úterý odpočíváme jako zastara, opravdově.«

»A co ostatní dny?«

»Ostatní dny se těšíme na úterý a hádáme, co nás čeká, čím nás vy, literáti, potěšíte, diskutujeme a uzavíráme sázky... Mimochodem — my, mistři, moc volného času nemáme.«

»Zřejmě velká klientela...«

»To ne, v tom to není. Na mysli mám spíš domácí přípravu. Stát se mistrem není těžké, těžké je mistrem zůstat. Záplava odborné literatury, záplava nových metod a postupů, a všechno to musíte sledovat, musíte ustavičně experimentovat, bádat a zároveň vytrvale sledovat příbuzné obory — biotiku, plastickou chirurgii, organiku... Po čase, když získáte jisté zkušenosti, zase přichází potřeba podělit se o ně. Třeba já s Milem píšeme už druhou knížku a prakticky týden co týden musíme v rukopise něco opravovat a předělávat. Všechno stárne přímo před očima. Právě dokončuji článek o jedné málo známé vlastnosti přirozeně rovných neplastických vlasů a v podstatě nemám šanci přijít s touhle věcí první. Jen v naší zemi znám hned tři mistry, kteří se zabývají stejným problémem. A je to pochopitelné — přirozeně rovný neplastický vlas je dnes věc vskutku aktuální. Už proto, že je považován za naprosto neestetizovatelný... Ale to vás zřejmě nebude zajímat. Vy jste přece literát...«

»Ano.«

»Poslyšte, jednou během stávky jsem si jen tak prolistoval jeden román. Nebyl náhodou od vás?«

»Nevím. O čem to bylo?«

»Mnó... to už vám přesně neřeknu... Nějak jako že se syn pohádal s otcem a měl přítele, takový zvláštní člověk to byl... Kuchal žáby.«

»Nemám tušení,« zalhal jsem. Chudák Ivan Sergejevič Turgeněv!

»Já si právě taky nevzpomenu. Samé nesmysly. Taky mám syna, ale nikdy se se mnou nehádá. A zvířata taky netrápí... Leda snad v dětství...«

Opět od křesla poodstoupil, zahájil tradiční pout' po oběžné dráze kolem křesla a obhlížel své dílo. Jeho oči jasně plály. Vypadalo to, že je opravdu spokojen.

»Ale my bychom vlastně byli hotovi,« pronesl rozšafně.

Vylezl jsem z křesla.

»A vůbec to není špatné,« broukal si mistr, »to skutečně vůbec není špatné.« Přistoupil jsem k zrcadlu a on rozsvítil reflektory, které mě ze všech stran zalily světlem, takže mi v obličejí nezůstal ani jediný stín. V první chvíli jsem na sobě nezaznamenal žádnou zvláštní proměnu. Prostě jsem to byl já. Pak jsem však vytušil, že to vůbec nejsem já. Že tohle v zrcadle je mnohem lepší než já. Výrazně lepší než já. Krásnější než já. Podstatně významnější než já. A zastyděl jsem se, jako bych se úmyslně vydával za člověka, kterému nesahám ani po kotníky...

»Jak jste to dokázal?« zeptal jsem se přiškrceně.

»To je maličkost,« prohodil mistr s jakýmsi zvláštním úsměvem ve tváři. »Byl jste dosti snadný klient, i když katastrofálně zanedbaný.«

Narcisisticky jsem se vrtěl před zrcadlem, nemohl jsem se od něj odpoutat. Náhle se mi z toho všeho udělalo nevolno. Ten mistr byl čaroděj, ovšem zlý čaroděj, přestože sám o tom neměl ani potuchy. V zrcadle se v září reflektorů odrážela přitažlivá a pohledná lež. Chytrá, úchvatná, respekt vzbuzující prázdnota. Vlastně ne, prázdnota ne, tak špatně jsem o sobě nikdy nesmyšlel, ale kontrast byl příliš nápadný. Celý můj vnitřní svět, vše, čeho jsem si na sobě kdy vážil... Ted' bych se bez toho všeho klidně obešel. Už jsem to nepotřeboval. Pohlédl jsem na mistra. Usmíval se.

»Máte hodně klientů?« zeptal jsem se.

Mou otázku nepochopil a já ani nechtěl, aby jí porozuměl.

»Bez starostí,« odpověděl. »Vás budu vždycky pracovat s radostí. Mimořádně kvalitní surovina.«

»Děkuji,« řekl jsem a uhnul očima, abych se nemusel dívat na ten úsměv. »Děkuji a na shledanou.«

»Hlavně nezapomeňte zaplatit,« upozornil mě dobromyslně. »My mistři známe cenu své práce.«

»Ano, samozřejmě,« vzpomatoval jsem se. »No jistě. Kolik jsem dlužen?«

Řekl mi, kolik jsem dlužen.

»Cože?!« zeptal jsem se, když jsem se z výše té částky trochu sebral.

Spokojeně sumu opakoval.

»To je šílenství,« hlesl jsem zcela upřímně.

»Taková je cena krásy,« vysvětlil mi. »Sem jste přišel jako obyčejný turista a odcházíte jako pán tvorstva. Nemám pravdu?«

»Spíš jako samozvanec,« zabručel jsem a vytáhl peníze.

»Nono, proč ta zatrpkllost?« pokáral mě vemlouvavě. »To pořádně nevím ani já. A vy si taky nejste jist... Ještě dva dolary bych prosil... Děkuji... A dostanete padesát feniků zpátky... Nemáte nic proti fenikům?«

Proti fenikům jsem nic nenamítal. Přál jsem si co nejrychleji odejít.

Ve vestibulu jsem nějakou dobu postál, abych se z toho všeho trochu vzpamatoval, a pozoroval jsem skrz skleněnou stěnu kovového Vladimira Sergejeviče. Koneckonců na tomhle všem ani zdaleka není nic nového. Lidí, co jsou úplně jiní, než za koho se vydávají, jsou jistě milióny. Ale ten zatracený lazebník ze mě udělal empiriokritika. Realita se ukryla za divukrásnými hieroglyfy. Tomu, co jsem ve městě viděl, už jsem nevěřil. Náměstí zalité stereoplastikem asi vůbec není krásné. Pod elegantními liniemi automobilových karosérií jsem tušil zlověstné, zruďné tvary. A tamhleta nádherná, milá žena je ve skutečnosti odporná páchnoucí hyena, požívačná tupá čubka. Zamhouřil jsem oči a křečovitě zakroutil hlavou. Ten starý d'ábel...

Nedaleko ode mě se zastavili dva pěstění starci a začali se vášnivě přit o přednostech dušeného bažanta ve srovnání s bažantem po cikánsku zapečeným v peří. Hádali se s pěnou u úst, mlaskali, až jim chvílemi odstříkovaly sliny od úst, až ztráceli dech, bezmocně prskali a navzájem si luskali kostnatými prsty před nosy. Těmhle dvěma už by žádný mistr nepomohl. Oni sami byli mistři a nijak se tím netajili. Ať už to bylo, jak chtělo, mě vrátili zpět do lůna neotřesitelného materialismu. Zavolal jsem portýra a zeptal se, kde je ta restaurace.

»Přímo před vámi,« rozzářil se portýr a s úsměvem pohlédl na oba staříky. »Všechny kuchyně světa.«

Vchod do restaurace jsem původně považoval za bránu botanické zahrady. Vstoupil jsem do té zahrady, rozhrnoval rukama větve exotických stromů a kráčel chvílemi po měkké trávě, chvílemi po hrbolatých dlaždicích z lasturového vápence. V nadýchané vlhké zeleni rámusili neviditelní ptáci, zaznívaly tlumené rozhovory, cinkání příborů a smích... Přímo přede mnou přelétl zlatavý ptáček, který se kamsi pachtil s kaviárovou jednohubkou v zobáčku. »Přejete si? K službám,« ozval se za mnou sametový bas. Z džungle vystoupil majestátní muž s tvářemi až na ramena.

»Oběd,« utrousil jsem kuse. Tyhle typy nemám rád.

»Oběd...,« pronesl významně. »Má to být s menší společností? Nebo si pán přeje samostatný stolek?«

»Samostatný stolek. Ačkoli...«

V jeho rukou se okamžitě objevil malý blok. »Muže vašeho věku by u svého stolku s radostí uvítaly mistress a miss Hamilton Rayovy...«

»Dál,« přerušil jsem ho.

»Otec Joffreaux...«

»Dal bych přednost někomu místnímu.«

Obrátil stránku.

»Právě teď se usadil doktor filozofie Opir.«

»To by šlo,« usoudil jsem.

Schoval zápisník a odvedl mě po chodníku vyloženém pískovcovými dlaždicemi. Někde kolem se mluvilo, jedlo a syčelo sifonovými láhvemi. V listoví se jako duhové včely míhali kolibříci. Maître d'hotel se uctivě informoval:

»Jak si pán přeje být představen?«

»Ivan. Turista a literát.«

Doktoru Opirovi mohlo být kolem padesátky. Okamžitě se mi zalíbil, protože mého mohutného průvodce hnál bez zbytečných cirátů pro číšníka. Byl ruměný a tlustý a nepřetržitě, s potěšením se vrtěl na všechny strany a mluvil.

»Nedělejte si násilí,« řekl, když jsem sáhl po jídelním lístku. »Všechno už je jasné. Vodka, ančovičky ve vejci, kterým se tady u nás říká bumbrlíčky, bramborová krémová polévka...«

»Se smetanou,« dodal jsem.

»Přirozeně...! Vařený jeseter po astrachaňsku, kousek telecího...«

»Já bych si dal bažanta zapečeného v peří.«

»To bych na vašem místě nedělal — na bažanty teď není sezóna... Kousek hovězího, úhoř ve sladkém nálevu...«

»Káva,« navrhl jsem.

»Koňak,« namítl on.

»Káva s koňakem.«

»Dobrá. Koňak a káva s koňakem. K rybě nějaké bílé víno a dobrý pravý doutník...«

Ukázalo se, že obědvat s doktorem Opirem je velice pohodlné. Stačilo jíst, pít a poslouchat. Nebo neposlouchat. Doktor Opir partnera pro rozhovor nepotřeboval. Doktor Opir potřeboval posluchače. Já jsem se rozhovoru nezúčastnil, dokonce ani krátkými replikami, a doktor Opir s rozkoší řečnil, prakticky bez přestávky, živě přitom gestikuloval vidličkou, ale talířky a talíře před ním se přesto vyprazdňovaly rychlostí vpravdě tajemnou. V životě jsem neviděl člověka, který by dokázal tak dovedně řečnit s nabitými žvýkajícími ústy.

»Věda. Její Veličenstvo Věda!« volal pateticky. »Zrála dlouho a v mukách, ale plody se z ní urodily hojné a sladké. Staniž, okamžiku, neboť jsi velkolepý! Stovky generací se rodily, trpěly a umíraly a nikdo nikdy nezačtl pronést toto zaklínadlo. Měli jsme mimořádné štěstí. Narodili jsme se do nejvýznamnější z epoch — do Epochy splněných přání. Možná si to ještě všichni neuvědomili, ale devětadevadesát procent mých spoluobčanů už dnes žije ve světě, kde je člověku dostupné prakticky všechno, co ho napadne. Ó vědo! Konečně jsi osvobodila lidstvo! Konečně jsi nám dala,

dáváš a budeš dávat všechno: potravu — báječnou potravu, bydlení — báječné bydlení, ošacení — báječné ošacení pro jakýkoli vkus a v jakémkoli množství! Lásku, radost, spokojenost a pro zhýčkané, pro ty, kdo jsou již samým štěstím zcela uondáni, máš sladké slzy, maličké spásné smutky, příjemné konejšivé starosti, které nám ve vlastních očích přidávají na důležitosti... My, filozofové, jsme vědě dlouho a vášnivě láli. Volali jsme po bořitelích strojů, proklínali Einsteina, který změnil náš svět, pranýřovali Wienera za to, že se opovážil vztáhnout ruku na člověkovu božskou podstatu. Věda nás o ni připravila. Ale ta odměna! Odměnou věda lidstvo vynesla rovnou k olympské hostině... Aha, tady je konečně ta bramborová krémová polévka, ten božský pokrm... Ne, tak ne, dělejte to jako já... Vezměte si tuhle lžičku... A teď pár kapek octa... naberte si... jinou lžičkou, tamhletou... ano, tou si naberte smetanu a — nenene! — opatrně, postupně ji vmíchejte... To je taky věda, jedna z nejstarobylejších, rozhodně starobylejší než univerzální syntéza... Musíte navštívit naše syntetizátory Amalthein rohojnosti, a.s.... Vy ovšem nejste chemik, že? Ach ano, vy jste literát! A o tom se musí psát, protože to je největší svátost dneška — bifteky ze vzduchu, chřest z hlíny, lanýže z pilin... Jaká škoda, že Malthus už zemřel! Jak tomu by se celý náš svět vysmál! Samozřejmě, jisté důvody pro pesimismus tu v jeho dobách byly. Jsem dokonce ochoten souhlasit s lidmi, kteří ho považují za génia. Byl však příliš nevzdělaný, absolutně neviděl perspektivy přírodních věd. Patřil k oněm nešťastným geniům, kteří objevují zákony společenského vývoje ve chvíli, kdy tyto zákony přestávají platit... Je mi ho upřímně líto. Vždyť pro něj lidstvo bylo jen miliardou lačně otevřených úst. Ten se snad v noci musil budit děsem. Vskutku zruďná vidina: miliarda vytlemených chřtánů, a ani jedna hlava! Když se ohlédnu zpátky, trpce si uvědomuji, jak slepí byli všichni rozechvívatelé duší a vládci rozumů nedaleké minulosti. Jejich vědomí kalila nikdy nekončící hrůza. Sociální darwinisté! Ti viděli jen totální zápas o holou existenci: hordy lidí zpitomělých hladem, kteří kvůli kousku místa na slunci drásají jeden druhého na cáry, jako by ono slunné místo bylo jen jedno na světě, jako by slunce nebylo dost pro všechny! Nebo Nietzsche... Ten se se svými zlověstnými vizemi panské rasy, se svými nadlidmi na druhé straně dobra a zla hodil tak pro hladové otroky dob egyptských faraónů... Jenže kdo by dneska chtěl být na druhé straně? Ono to není špatné ani na téhle, co vy na to? Byli tu samozřejmě i Marx a Freud. Například Marx jako první pochopil, že zakopaný pes je v ekonomice. Pochopil, že ekonomiku je třeba vyrvat z rukou lakomých blbců a fetišistů, učinit ji státním subjektem a donekonečna ji rozvíjet, což znamená položit základy Zlatého věku. A Freud zase ukázal, k čemu vlastně ten Zlatý věk potřebujeme. Jen si vzpomeňte, co

bylo příčinou všech neštěstí lidského rodu? Neukojené pudy, nesdílená láska a neutišený hlad, nemám pravdu? Ale vtom na scénu přichází Její Veličenstvo Věda a obdaruje nás všeobjímajícím uspokojením. Jak rychle to všechno proběhlo! Ještě nejsou zapomenuta jména ponurých proroků, a už..., co říkáte tomu jeseterovi? Mám takový dojem, že omáčka je syntetická. Vidíte ten růžový odstín? No jistě, syntetika! Ve špičkové restauraci bychom snad měli právo očekávat přírodní produkt... Pane vrchní! Ačkoli, nechme ho dýchat, přece nebudeme tak vrtošiví... Běžte, běžte, to je v pořádku... O čem jsem to mluvil? Ach ano! Láska a hlad. Ukojte lásku a hlad — a máte před sebou šťastného člověka. Přirozeně za předpokladu, že ten člověk si je jist zítřkem. Na tomto elementárním předpokladu spočívají veškeré utopie všech dob. Zprostěte člověka starostí o chléb jeho vezdejší a zítřek se stane skutečně svobodným a šťastným. Jsem hluboce přesvědčen, že ideálem lidstva jsou děti, ano, právě děti. Spatřuji přehluboký smysl v podivuhodné podobnosti mezi dítětem a bezstarostným člověkem, tedy objektem sociálních utopií. Bezstarostný znamená šťastný. Jak blízko už jsme od tohoto ideálu! Ještě několik desetiletí, možná dokonce jen několik let, a dosáhneme automatické hojnosti, zbavíme se vědy, jako se vyléčený mrzák zbavuje svých berlí, a celé lidstvo se promění v gigantickou šťastnou dětskou pospolitost. Dospělí se od dětí budou lišit jen schopností milovat a tato schopnost přeroste, zase za pomoci vědy, ve zdroj nových, nevídaných radostí a rozkoší... Promiňte, jak že se to jmenujete? Ivan? Takže vy zřejmě budete z Ruska... Jste komunista? Aha... Jistě, jistě, vy to tam máte všechno jinak, já vím... Á, tady je ta káva! Mmm... výtečná kávička! Ale kde je koňak? Aha, děkuju mockrát... Abych nezapomněl, někde jsem zaslechl, že Nejvyšší degustátor se vzdal svého úřadu. Na poslední bruselské soutěži koňaků došlo k nevídanému skandálu, který se podařilo zaretušovat jen s největšími obtížemi. Grand Prix získává heslo Bílý kentaur. Porota je v euforií. Něco epochálního! Fenomenální ohňostroj chuťových vjemů! Otevřou tedy obálku s přihláškou a — jaká hrůza! — ona syntetika! Nejvyšší degustátor zbledl jako stěna, udělalo se mu zle. Mimochodem jsem měl možnost ten koňak ochutnat a je skutečně výtečný, i když se pálí z mazutu a zatím vlastně nemá žádný název. AX osmnáct lomeno naftan, a přitom je to lacinější než líh z brambor... Zkuste tenhle doutník... Nesmysl, jaképak nekouřím. Po takovém obědě se nedá nekouřit... Tuhle restauraci mám rád. Pokaždé, když přijedu přednášet na zdejší univerzitu, obědvám v Olympiku. A před odjezdem si neodpustím návštěvu Taverny. Jistě, tahle zeleň a ti rajští ptáčkové tam nejsou, je tam trochu moc horko a trochu moc dusno a pořád to tam mírně zavání spáleninou, ale je to pravá, neopakovatelná kuchyně. Horliví degustátoři se scházejí právě tam. Buď tam, nebo u Labuž-

níka. Tam se jenom jí. Nesmíte se tam smát, nesmíte tam žvanit a je naprostý nesmysl přijít tam ve společnosti dámy, tam se výhradně jí. Tiše a zamyšleně...«

Doktor Opir konečně umlkl, zvrátil se do opěradla svého křesla a zhluboka, s požitkem zatáhl ze svého doutníku. Já taky cumlal mohutné cigáro a díval se na něj. Byl naprosto jasný, tenhle doktor filozofie. Takovíhle lidé, absolutně spokojení se svým místem ve společnosti, a proto absolutně spokojení se stavem společnosti jako celku, existovali vždycky, v každé epoše. Výborně nabroušený jazyk a pohotové pero, nádherné zuby, dokonale zdravé vnitřnosti a perfektně fungující pohlavní orgán.

»Takže svět je prostě nádherný, doktore?« zeptal jsem se.

»Ano,« pronesl procítěně doktor Opir. »Když se to vezme kolem a kolem, je nádherný.«

»Jste velký optimista.«

»Naše doba je dobou optimistů. Pesimista jde do Salónu dobré nálady, nechá si z podvědomí odsát žluč a stává se z něj optimista. Časy pesimistů pominuly, stejně jako pominuly časy tuberáků, sexuálních maniaků a vojáků. Pesimismus jako stav ducha vykořeňujeme taky za pomoci přísně vědeckých metod, a to nejen druhotně, skrze vědomí dostatku, ale i bezprostředně, metodou přímého vpádu do temného světa pod kůrou mozkovou. Řekněme takové snové generátory — to je dnes nejnovější zábava lidových mas. Je to naprosto neškodné, dokonale masové a konstrukčně jednoduché... Nebo neurostimulátory...«

Pokusil jsem se přeorientovat ho do žádoucích kolejí: »A nezdá se vám, že právě v této oblasti moderní věda, například již zmíněná farmaceutická chemie, někdy zatraceně přehání?«

Doktor Opir se shovívavě pousmál a přičichl ke svému doutníku.

»Věda vždy kráčela cestou experimentů a omylů,« řekl důrazně. »Já osobně se přikláním k názoru, že takzvané chyby jsou vždy výsledkem zločinných manipulací. Ještě jsme do Zlatého věku nevstoupili, teprve se k němu blížíme, a pod nohama se nám neustále pletou všelijací psanci, chuligáni a docela obyčejní špinavci... Proto se objevují zdraví škodlivá narkotika, která byla, jak jistě víte, vyvinuta z těch nejušlechtlejších pohnutek, všelijaké ty aromáty... nebo ten..., já vím, ke stolu se to zrovna moc nehodí...« Slizce se zachichotal. »Jistě už jste si domyslel, jsme přece dospělí lidé... Ale o čem jsem to mluvil...? Ano, tak tohle všechno by vás nemělo vyvádět z míry. To přejde, jako přešly atomové bomby.«

»Chtěl jsem jen poukázat na to,« nedal jsem se, »že je tu ještě problém alkoholismu a narkomanie.«

Zájem doktora Opira o dialog tohoto druhu tál před očima. Patrně měl za to, že se snažím zpochybnit jeho tezi o vědě jakožto nositelce univerzálního blaha. Polemizovat na takovéto úrovni pro něj bylo stejně nudné, jako kdyby horoval pro užitečnost koupání v moři, a já mu na to namítal, že loni jsem se v moři div neutopil.

»Ano, pochopitelně ...,« zadrmolil nepřítomně a pohlédl na hodinky. »Ono totiž nejde všechno najednou... Jistě snad uznáte, že důležitá je především obecná tendence... Pane vrchní!«

Doktor Opir chutně pojedl, krásně si zařechnil z pozic progresivní filozofie — cítil se zkrátka plně uspokojen a já se rozhodl na svém netrvat, tím spíš, že na jeho »progresivní filozofii« jsem se s klidem mohl vykašlat, a na to, co mě zajímalo ze všeho nejvíc, mi s největší pravděpodobností stejně odpovědět nemohl. Zaplatili jsme a vyšli z restaurace ven. Zeptal jsem se:

»Pane doktore, nevíte, náhodou, čím je ten pomník? Tamhle, na náměstí...«

Doktor Opir se tím směrem roztržitě zadíval.

»Skutečně, on je tu pomník,« řekl. »Nikdy předtím jsem si toho nevšiml... Můžu vás někam svést?«

»Děkuji, dal bych přednost procházce.«

»V takovém případě se s vámi loučím. Těšilo mě... Samozřejmě mohu jen těžko předpokládat, že bych vaše přesvědčení změnil,« svažtil čelo a podloubal se párátkem v zubech, »ale zkusit to by rozhodně bylo zajímavé... Nechcete navštívit mou přednášku? Začínám zítra v deset.«

»Děkuji za pozvání. Na jaké téma se chystáte mluvit?«

»Neoptimistická filozofie. Rozhodně bych se chtěl dotknout řady problémů, které jsme dnes spolu tak zevrubně probrali.«

»Děkuji vám,« opakoval jsem ještě jednou. »Určitě přijdu.«

Díval jsem se, jak přistupuje ke svému dlouhatánskému autu, dopadá na sedadlo, chvíli se hrabe v ovládacím pultu autopilota a uvelebuj se co nej-pohodlněji — zřejmě hned začal klimbat. Auto opatrně vymanévrovalo z náměstí a zvyšující se rychlostí zmizelo v zelenavém stínu boční ulice.

Neoptimismus... Neohédonismus a neokreténismus... Neokapitalismus. Všechno zlé k něčemu dobré, řekla liška, protože ses dostal do země pitomců. Je třeba konstatovat, že procento rozených pitomců se za staletí v podstatě nemění. Zajímavé by však bylo, jak to vypadá s procentem pitomců z přesvědčení. Kdo mu asi přiřkl ten doktorský titul? Takový tu jistě nebude sám. Nejspíš se někde musela sejít celá hromada doktorů, kteří tento titul neoptimistovi Opirovi slavnostně udělili. Takové věci se vlastně stávají i jinde než mezi filozofy...

Vtom jsem si všiml, že vestibulem rychle kráčí Riemayer a okamžitě jsem doktora Opira pustil z hlavy. Oblek na Riemayerovi visel jako pytel, Riemayer se hrbil a jeho tvář teď byla celá zplihlá. Moc bych za to nedal, že se mírně potácí, Než došel k výtahu, dohonil jsem ho a vzal za rukáv.

Silně sebou trhl a otočil se.

»Hrome, co to má znamenat?« zasípal. Bylo jasné, že ze mě žádnou radost nemá. »Co tu ještě děláte?«

»Čekal jsem na vás.«

»Přece jsem vám snad řekl, abyste přišel zítra v poledne.«

»A jaký je v tom rozdíl?« namítl jsem. »Nač zbytečně ztrácet čas?«

Těžce oddechoval a upřeně na mě zíral.

»Mám návštěvu, rozumíte? V pokoji sedí jeden člověk a čeká na mě. A ten by vás v mé společnosti neměl vidět. Dokážete to pochopit?«

»Nekřičte tak,« upozornil jsem ho. »Všichni se na nás dívají.«

Riemayer přejel zateklýma očima po okolí.

»Pojďte do výtahu,« vybídl mě.

Vstoupili jsme do kabiny a Riemayer stiskl tlačítko čtrnáctého poschodí.

»Tak rychle — co potřebujete?«

Otázka to byla tak mimořádně hloupá, že mě přivedla do rozpaků.

»Počkejte, to chcete říct, že nevíte, proč jsem tady?«

Otřel si čelo a řekl:

»Kruci, všechno se to tak zamotalo... Poslyšte ..., pardon, zapomněl jsem, jak se jmenujete.«

»Žilin.«

»Tak takhle, Žiline. Nic nového pro vás nemám, neměl jsem čas se tím zabývat. Jsou to všechno nesmysly, rozumíte, nesmysly! Maria má praštěné nápady! Oni si tam někde sedí, sepisují lejstra a cucají si z prstu všelijaké hlouposti. Já bych je všechny hnal ke všem čertům.«

Výtah se zastavil ve čtrnáctém patře a Riemayer stiskl tlačítko přízemí.

»Hrome,« utrousil, »ještě pět minut a uteče mi... Jednou věcí jsem si zkrátka jist. Nic takového neexistuje, přinejmenším tady ve městě.« Vrhł po mně kradmý pohled a zase očima uhnul. »Jedno vám poradím, zajděte si k rybákům, jen tak pro klid duše.«

»K rybákům? K jakým rybákům mě to...«

»Uvidíte,« skočil mi do řeči netrpělivě. »A nestřečujte tam, dělejte všechno, co vám řeknou.« Pak omluvně dodal. »Nechci být předpojatý, rozumíte?«

Výtah dojel do přízemí a Riemayer stiskl osmé patro.

»To je všechno,« řekl. »A pak se sejdem a popovídáme si o tom podrobněji. Dejme tomu zítra v poledne.«

»Dobrá,« odušil jsem pomalu. Bylo jasné, že se mnou nechce mluvit. Třeba mi nedůvěřuje. Inu což, to se stává. »Abych nezapomněl,« řekl jsem ještě, »sháněl se po vás nějaký Oscar.«

Zdálo se mi, že se zachvěl.

»Viděl vás?«

»Přirozeně. Měl jsem vám vyřídit, že bude dneska večer volat.«

»Smůla ..., kruci, to je ale smůla ...,« zabrumlal Riemayer. »Ale co, na to se kašle... Musím jít.« Otevřel dveře výtahu. »Zítra si promluvíme pořádně, souhlasíte? Zítra... A jak jsme se domluvili — zajděte k těm rybákům.«

Vší silou za sebou přibouchl.

»Kde je mám hledat?« zavolal jsem za ním.

Chvilí jsem ještě postál v osmém patře u výtahu a sledoval jeho zmenšující se postavu. Krok měl nejistý, ale vzdaloval se chodbou téměř úprkem.

Kapitola pátá

Kráčel jsem pomalu a držel se pokud možno ve stínu stromů. Tu a tam mě minulo auto. Jeden z vozů zastavil, řidič se vyklonil ven a vyzvracel se. Mdle zaláteřil utřel si ústa hřbetem ruky, zabouchl dvířka a jel dál. Byl už starší, rudolící, ve strakaté košili navlečené na holé tělo. Riemayer se nejspíš upil. To se stává poměrně často: člověk se snaží, pracuje, je považován za užitečného, na jeho názory se dá, ostatním je dobrým příkladem, ale právě v okamžiku, kdy je ho zapotřebí pro nějaký zcela konkrétní úkol, se najednou ukáže, že je opuchlý a ochablý, že se tahá s děvkami a že od božího rána páchne kořalkou... Vaše záležitosti ho nezajímají, ale zároveň je strašně zaneprázdněn, neustále se s někým setkává, mluví zmateně a nejasně a nemůže vám nijak pomoci. A než se z toho stačíte vzpamatovat, ocitne se v protialkoholní léčebně, v blázinci nebo před soudem. Nebo se najednou ožení, prapodivně a nejapně, a ten sňatek nápadně zavání vydíráním... To pak nezbyvá než zvolat: »Zotav se sám, lékaři...« Nejlepší by přece jen bylo najít Peka. Pek je tvrdý a čestný chlap a vždycky všechno ví. To jste ještě nestačili dokončit technickou prohlídku a vyložit se, a on už si tyká s šéfkuchařem Základny, už se s naprostým přehledem podílí na posuzování konfliktu mezi velitelem Stopařů a hlavním inženýrem, kteří se nepohodli kvůli nějakému trozeru, technici už na jeho počest pořádají večírek a náměstek ředitele si ho důvěrně odvedl do kouta a o něčem se s ním radí... Neocenitelný Pek! A v tomhle městě se narodil a prožil tu třetinu života.

Našel jsem automat s telefonním seznamem, zavolał na služby a požádal, aby mi vyhledali Pekovu adresu nebo telefonní číslo. Poprosili mě, abych chvíli počkal. V budce to jako obvykle zasmrádalo kočičinou. Stolek z umělé hmoty byl počmáraný telefonními čísly, pokreslený pitvornými ksichty a nemravnými malůvkami. Navíc do desky někdo tiskacími písmeny vyřezal, patrně nožem, mně zcela neznámé slovo SLEG. Pootevřel jsem dveře, aby mi nebylo tak horko, a díval jsem se, jak na protější straně ulice u vchodu do svého podniku kouří barman v bílé kamizole s vykasánými rukávy. Ze služeb mi hlásili, že Pek Zenaj podle posledních informací bydlí v ulici Svobody třicet jedna, telefon jedenáct tři sta třicet jedna. Poděkoval jsem a okamžitě číslo vytočil. Neznámý hlas mi sdělil, že je to omyl. Číslo telefonu je správné, adresa taky, ale Pek Zenaj tam nebydlí, a pokud tam snad žil dřív, neví se, kdy a kam odcestoval. Zavěsil jsem, opustil automat a přešel jsem na druhou stranu, do chládku.

Barman zachytil můj pohled, ožil a už zdálky na mě zavolał:

»Pojďte dál, pane!«

»Nějak nemám chuť,« odpověděl jsem.

»Copak, ta mrcha vám brání?« zeptal se barman soucitně. »Jen račte dál a nedělejte se. Pokecáme... Je tu hrozná nuda!«

Zůstal jsem stát.

»Zítra ráno v deset se na univerzitě koná přednáška z neoptimistické filozofie. Přednáší slavný doktor Opír z hlavního města,« řekl jsem.

Barman mi dychtivě naslouchal, dokonce zapomněl kouřit.

»To je teda!« řekl, když jsem skončil. »Ty se teda vyznamenali, co? Převčírem rozehnali holky v nočním klubu a teď najednou přednášky, jo? My jim ukážeme přednášky!«

»Nejvyšší čas,« souhlasil jsem.

»Já to k sobě do podniku nepouštím,« pokračoval barman stále zaníceněji. »Už mám na ně vycvičený voko. To ještě ani není ve dveřích, a já už jsem doma — intl! Tak hned řeknu: Hele, kluci, intl jde! A ke mně chodí samá těžká pára, dokonce sám Dod tu vysedává každé večer po tréninku. No a ten hned vstane a uvítá milýho intla rovnou ve dveřích. Vo čem mluvěj, to vám neřeknu, ale intl se každopádně spakuje a táhne dál. Někdy se jich sice přikýbluje celá parta, tak to pak zamknu, aby z toho nebyl nějaký skandál, a nechám je mlátit na dveře, jen ať si mlátěj, no nemám pravdu?«

»Máte,« řekl jsem. »Ať.« Už jsem ho měl plné zuby. Jsou lidé, kteří vám začnou lézt krkem neuvěřitelně rychle.

»Co ať?!«

»Ať si bouchají. Ať si bouchají, kde chtějí.«

Barman se na mě podezíravě zadíval.

»A dejte si vodchod,« zavrčel najednou.

»Jen plavte, plavte,« hartusil temně. »Tady vám nikdo nenaleje.«

Chvilí jsme po sobě koukali, on ještě jednou tlumeně zavrčel, couvl dovnitř a zatáhl za sebou skleněné dveře. »Já nejsem intl,« přesvědčoval jsem ho skrz sklo. »Jsem chudý turista. Vlastně bohatý!«

Zíral na mě s nosem rozplácnutým na skle. Naznačil jsem pohyb, jako bych do sebe obracel sklenku. Něco řekl a zmizel v hloubi lokálu. Bylo vidět, jak bez cíle bloudí mezi prázdnými stolky. Podnik se jmenoval Úsměv. Usmál jsem se a šel dál.

Za rohem jsem narazil na širokou magistrálu. U chodníku stál obrovský vůz se skříňovou nástavbou, polepený vábnými reklamami. Zadní čelo bylo vyklopené a jako na pultu na nich leželo různé zboží: konzervy, láhve, hračky, stohy celofánových sáčků s prádlem a jiným oblečením. Stála u něj dvě pomenší děvčata, vybírala a zkoušela si blůzky a plácala páté přes deváté. »Zadí to?« pištěla jedna. Druhá si přikládala blůzku k hrudníku tak i onak a odpovídala: »Nicátko! Právě že to vůbec nezadí!«

»Kolem krku ti to zadí.«

»Ale nicátko!«

»A křížkoun se nepřelevá...« Řidič nákladáku, hubený muž v overalu a tmavých brýlích v masivních obroučkách, seděl opřený zády o reklamní nápis. Do očí jsem mu neviděl, ale podle ochablých úst a zpoceného nosu jsem usoudil, že spí. Přistoupil jsem k děvčatům. Umlkla a vyvalila se na mě s připitoměle otevřenými pusami... Bylo jim tak šestnáct, oči jako koťata — dojemně modré a dojemně prázdné.

»Nicátko,« prohlásil jsem tvrdě. »Nezadí to, ale rozhodně se to přelévá.«

»A co kolem krku?« ptala se ta, která si halenku právě zkoušela.

»Kolem krku to máte vysloveně skvostné.«

»Koninky,« namítla nerozhodně druhá dívka.

»Tak se podíváme na nějakou jinou,« řekla mírumilovně první. »Třeba na tuhle.«

»To už radši tábletu stříbrnou s rozděláčkem.«

A já spatřil knihy. Báječné knihy. Třeba Strogova s ilustracemi, o jakých jsem v životě ani neslyšel, natož abych je viděl. Byla tu i Proměna se Saragonovou předmluvou. Třídílný Walter Münz i s korespondencí... Měli tu skoro celého Faulknera, Weberovu Novou politiku. Póly od Ignatovové. Nevydaný Siang Ši-kuj. Dějiny fašismu, vydané v edici Paměť lidstva. Čerstvé časopisy a almanachy, kapesní příručky pro návštěvníky Louvrů, Ermitáže a Vatikánu. Prostě všechno...

»Tahle taky zadí...«

»Ale ten rozděláček...«

»Koninky...« Popadl jsem Münze, dva díly strčil do podpaždí a třetí jsem otevřel. Ještě nikdy v životě jsem neviděl kompletního Münze. A tady byly dokonce i listy z emigrace...

»Co jsem dlužen?« zeptal jsem se.

Holčiny na mě zase vyvalily oči. Šoférový rty zpevněly, posadil se zpříma.

»Co?« zeptal se ochraptěle.

»Kdo je tady vedoucí?« znejistěl jsem.

Vstal a přistoupil ke mně.

»Co byste rád?«

»Tady toho Münze. Kolik to stojí?«

Holčiny se rozřehonily. Mlčky se na mě zadívaly a sundal si brýle.

»Vy jste cizinec?«

»Ano, turista.«

»Tohle je nejúplnější vydání Münze.«

»To vidím,« přisvědčil jsem. »Když jsem to tu uviděl, pokusily se o mě mrákoty.«

»Což to o mě taky,« řekl ten muž. »Když jsem zjistil, o co máte zájem.«

»Dyť je to turista,« vypískla jedna z dívek. »Von tomu nerozumí.«

»Všechno je to zadarmo,« vysvětlil šofér. »Osobní fond. Na zajišťování osobních potřeb občanů.«

Pohlédl jsem na hromádky knih.

»Viděl jste tu Proměnu snu?« zeptal se.

»Ano. Děkuji, ale to mám.«

»Na Strogova se ani neptám. A co Dějiny fašismu?«

»Nádherné vydání.«

Ty dvě se zase chichotaly. Řidič výhružně zakoulel očima.

»Kuš, usmrkánata!« vyštěkl na ně.

Holčiny odskočily. Jedna z nich kradmo popadla několik celofánových sáčků s halenkami a svetríky, rychle přeběhly na druhou stranu ulice a zpozvědaly nás pozorovaly.

»Rrozhod'nožky!« uplivil si řidič. Jeho tenké rty se jemně pocukávaly. »Celé téhle opičárny by se mělo nechat. Kde bydlíte?«

»Na Druhé předměstské.«

»Á, přímo uprostřed hnojiště... Pojd'te, já vám to všechno odvezu. Mám ve voze ještě celého Ščedrina, toho, ani nevystavuju, celou Klasickou knihovnu, celou Zlatou edici, kompletní Poklady filozofického myšlení...«

»Včetně doktora Opira?« zeptal jsem se.

»Lejno psí,« procedil skrze zuby řidič. »Holomek požitkářská! Měňavka! Znáte Sliu?«

»Moc ne,« přiznal jsem se, »ale upřímně řečeno se mi moc nelíbí. Neoindividualismus, jak by řekl doktor Opir.«

»Doktor Opir je smrad'och,« řekl řidič, »kdežto Slia je opravdový člověk. Kus individualismu v tom samozřejmě je, ale přinejmenším říká, co si myslí, a dělá to, o čem mluví... Já vám toho Sliu seženu... Poslyšte, a tohle jste viděl? Nebo tohle?«

Zabořil ruce do knih až po lokte, něžně je hladil, listoval v nich a v jeho tváři se rozhostila naprostá blaženost.

»Nebo tady...,« nadchl se. »A co tohle Cervantese?«

Přistoupila k nám postarší pěstěná žena, přehrabala všechny konzervy a štitivě zasyčela:

»To už zase nemáte dánskou čalamádu...? Přece jsem vás o ni tolik prosila.«

»Jděte k čertu,« utrousil řidič roztržitě. Žena zkameněla. Její tvář se poznenáhlu nalila krví.

»Co si to dovolujete?« zeptala se výhružným polohlasem.

Šofér se nasupil a zadíval se na ni.

»Vy jste mi snad nerozuměla? Koukejte táhnout odtud!«

»Tak tohle si odskáčete! Vaše číslo!«

»Devadesát tři,« sdělil ochotně řidič. »Devadesát tři, jasné? A na vás kašlu, rozuměla jste mi? Máte ještě nějaké dotazy?«

»To je skandál!« prohlásila důstojně. Vzala si dvě plechovky konzervovaných lahůdek, přejela po krámku očima a opatrně strhla obal z časopisu Člověk kosmický. »Já si vás zapamatuju, triadevadesátko! Dneska už to není jako zastara!« Zabalila si konzervy do papíru. »Ještě se spolu uvidíme — na radnici...«

Pevně jsem šoféra uchopil za loket. Kamenný sval pod mými prsty ochabl.

»Taková drzost,« prohlásila dáma majestátně a vzdálila se.

Kráčela po chodníku s hrdě vztyčenou krásnou hlavou, korunovanou vysokým válcovým účesem. Na rohu zůstala stát, jednu konzervu otevřela a začala se úhledně živit, vyjímajíc růžové kousky štíhlými elegantními prsty. Už jsem mohl šoferovu ruku pustit.

»Ty se musej strílet,« řekl najednou. »Škrtit je, a ne jim vozit knížky.« Otočil se ke mně. Oči měl utrápené. »Mám vám to odvézt?«

»Ale ne,« zakroutil jsem hlavou. »Kam bych to všechno dal?«

»Táhni!« vyhrkl šofér. »Vzal sis toho Münze? Vzal, tak běž a zabal si ho do svezích špinavejch podvlíkaček.«

Vlezl do kabiny, něco cvaklo a zadní čelo se začalo zvedat. Bylo slyšet, jak se uvnitř nákladáku všechno sype a praská. Na dlažbu spadlo několik knih, pár lesklých balíčků a konzerv. Ještě než se čelo stačilo úplně zavřít, šofér práskl dvířky a auto se prudce utrhlo z místa.

Holčiny už zmizely. Stál jsem sám v prázdné ulici se svazky Münze v rukou a díval se, jak větřík lenivě převrací stránky Dějin fašismu, povalujících se u mých nohou. Zeza rohu se vynořili kluci v krátkých pruhovaných kalhotách. Mlčky, s rukama v kapsách prošli kolem mě. Jeden z nich vběhl do vozovky a hnál před sebou jako fotbalový míč plechovku ananasového kompotu s krásnou lesklou etiketou.

Kapitola šestá

Cestou domů mě zastihl konec pracovní směny. Ulice zaplavila auta. Nad křižovatkou se zavěsily vrtulníky dopravní služby a zpocení policisté řvali do megafonů ve snaze rozehnat co chvíli vznikající zácpy. Automobily se pohybovaly pomalu. Řidiči vystrkovali hlavy, vykládali si, vtipkovali, hulákali, připalovali si jeden od druhého a zoufale troubili. Nárazníky lomozily. Všichni byli veselí, přívětiví, všichni zrovna překypovali divošskou rozjařeností. Jako by z duše spadl nějaký obrovský balvan. Jako by všichni žili jakousi záviděníhodnou předtuchou. Na mě a na další chodce si ukazovali prsty. Několikrát do mě strčili nárazníkem — obyčejně děvčata, jen tak, z legrace. Jedna slečna dlouho jela vedle mě po chodníku, takže jsme se spolu seznámili. Pak parkovacím pruhem prošla demonstrace lidí se zbožně vážnými tvářemi. Nesli plakáty, které vyzývaly k podání přihlášek do amatérského pěveckého sboru Písně vlasti a do radničních kroužků kuchařského umění, případně k zápisu do krátkodobých kursů mateřství a kojení. Do těch s plakáty motoristé strkali nárazníky s obzvláštním potěšením. Házeli po nich nedopalky, ohryzky a koulemi zmuchlaného papíru. Křičeli na ně: »Hned se k vám zapíšu! Jen co si vobuju galoše!«

»Já jsem zase neplodná!«

»Strejdo, nauč mě být maminkou!« Oni dál pomalu a nevzrušeně postupovali mezi dvěma souvislými proudy aut jako obětní beránci a s chmurnou povzneseností velbloudů hleděli přímo před sebe.

Nedaleko od našeho domu mě přepadl dav dívek, a než jsem se dostal na Druhou předměstskou, trčela mi z klopky nadýchaná bílá astra, na tvářích mi usychaly polibky a zdálo se mi, že jsem se seznámil minimálně s polovinou všech děvčat ve městě. Tomu říkám kadeřník! Tomu říkám mistr!

Na křesle v mé pracovně seděla Vuzi v ohnivě oranžovém svetříku. Její dlouhé nohy ve špičatých střevíčkách spočívaly na stole, v dlouhých prstech svírala dlouhou tenkou cigaretu a se zakloněnou hlavou zaujatě vypouštěla z nosu dlouhé husté proužky dýmu.

»Konečně!« zvolala, když mě uviděla. »Kde se, prosím vás, flákáte? To nevíte, že tu na vás čekám?«

»Trochu jsem se zdržel,« řekl jsem a marně přemítal, zda jsem si s ní skutečně smluvil schůzku.

»A utřete si tu růž,« žádala tvrdě. »Vypadáte jako naprostej moula! Co má být zase tohle? Knihy. Nač to potřebujete?«

»Jak to, nač?«

»Teda to je hrůza! Přijde si pozdě, vláčí nějaký knížky... Že by porno?«

»To je Münz,« řekl jsem.

»Dejte to sem!« Vyskočila a vytrhla mi knihy z rukou. »Propáníčka, taková pitomost, všechny tři stejný... A co má znamenat tohle? Dějiny fašismu?! Vy jste snad fašista?«

»Co blázníte, Vuzi?«

»Tak nač to potřebujete? Vy to ještě nakonec chcete číst, ne?«

»Ano.«

»Tomu nerozumím,« zafňukala uraženě. »Ze začátku jste se mi tak líbil... Maminka říkala, že jste literát. Já už se všude vytahovala jak stará kráva a z vás se nakonec vyklube málem intla.«

»Jak jste na něco takového vůbec mohla přijít, Vuzi?« ozval jsem se vyčítavě. Už jsem stačil pochopit, že v tomhle světě nesmíte připustit, aby vás považovali za intla. »Tyhle knížátka my literáti k práci prostě potřebujeme, to je všechno.«

»Knížátka!« rozřehtala se. »No to je dobrý, knížátka! Podívejte, co umím.« Zvrátila hlavu a vypustila z nosu dva tlusté sloupky kouře. »Už napodruhý se mi to povedlo. Není to ohromný?«

»Máte naprosto mimořádné schopnosti,« přisvědčil jsem.

»Neposmívejte se mi a zkuste to sám. Mě to dneska naučila jedna dáma v Salónu. Celou mě voslintala, ta stará kráva... Zkusíte to taky?«

»A proč vás oslintala?«

»Kdo?«

»Ta kráva.«

»Je praštěná. Nebo to mohla bejt smutňáčka... Zapomněla jsem, jak se jmenujete.«

»Ivan.«

»Sranda jméno. Pak mi ho připomeňte... Nejste náhodou Tunguz?«

»Řekl bych, že ne.«

»Ježíšmarjá, nestrašte ...! Já už jsem všem nabulíkovala, že jste Tunguz. To je škoda... Heleďte, ale cvaknout bysme si snad mohli.«

»Beze všeho.«

»Já bych dneska potřebovala pořádně natankovat, abych pustila z hlavy tu uslintanou krávu.«

Vrhla se do salónu a vrátila se s podnosem. Popili jsme něco brandy, podívali se po sobě, nenapadlo nás nic, co bychom si navzájem měli zjevit, takže jsme popili ještě něco brandy. Nevím, čím to bylo, ale líbila se mi. Něco jsem v ní tušil, třebaže jsem sám nechápal, co konkrétně — cosi ji prostě odlišovalo od unifikovaných čtenářek módních časopisů. A pokud se nemýlím, ona zase něco tušila ve mně.

»Dneska je krásně,« řekla a uhnula očima.

»Trochu horko,« přidal jsem se.

Usrkla si brandy, já taky. Mlčení se protahovalo.

»Co děláte ze všeho nejraději?« zeptala se.

»Jak kdy, a vy?«

»Já taky jak kdy. Ale jinak mám nejradši, když je veselo a nemusí se na nic myslet.«

»Já taky,« řekl jsem. »Přinejmenším momentálně.«

Trochu ji to vzpružilo. A já jsem náhle pochopil, oč tu jde: Za celý den jsem nepotkal ani jednoho opravdu příjemného člověka a už mě to definitivně přestávalo bavit. Nebylo v ní nic.

»Pojďme někam,« navrhla.

»Proč ne,« odpověděl jsem. Nikam se mi nechtělo, nejraději bych si teď býval posedl v chládku.

»Koukám, že se moc nehrnete.«

»Upřímně řečeno dal bych přednost vaší pohostinné domácnosti.«

Zamyslel jsem se a vyprávěl jí o obchodním cestujícím na horním lůžku spacího vozu. Líbilo se jí to, i když pointu podle mého názoru nepochopila. S mírnými úpravami jsem jí posloužil ještě tím o prezidentovi a staré paně. Dlouho se chechtala, až bezmocně kopala nádhernýma dlouhýma nohama. Tak jsem do sebe vrazil ještě jednu brandy a vyprávěl o vdově, které rostly na zdi houby. Sesula se na podlahu a div nepřevrátila podnos s láhví a sklenkami. Zvedl jsem ji, posadil zpátky do křesla a vysypal příběh o opilém planetonautovi a lyceistce. Vtom příběhla teta Vaina a polekaně se ptala, co se s Vuzi děje, jestli ji náhodou nešimrám. Nalil jsem tetě Vaině brandy, otočil se k ní a jen a jen pro ní zadeklamoval ten o Irovi, který se chtěl stát zahradníkem. Vuzi se z toho dočista mohla rozsypat, teta Vaina se smutně usmála a podotkla, že tuhle historku velmi rád vyprávěl generálplukovník Tuur, když měl dobrou náladu, jedině v tom nefiguroval Ir, ale nějaký negr, a neusiloval o kariéru zahradníka, ale ladiče pian. »A víte, Ivane, že v našem podání to celé končilo nějak jinak?« dodala po chvilce zamýšlení. V tom okamžiku jsem si všiml, že ve dveřích stojí Len a dívá se na nás. Zamával jsem mu a usmál se na něj. Tvářil se, jako by si toho vůbec nevšiml, tak jsem na něj zakýval prstem, aby šel ke mně, a přátelsky jsem zamrkal.

»Na koho to tam mrkáte?« zeptala se rozesmátá Vuzi přeskakujícím hlasem.

»To je Len,« řekl jsem. Sledovat ji bylo vyslovené potěšení — mám rád, když se lidé smějí, zvlášť takoví jako Vuzi, krásní, ještě téměř děti.

»Kde je Len?« podivila se.

Chlapec už ve dveřích nestál.

»Len tu není,« řekla teta Vaina a pochvalně očichala svou sklenku. Ničeho si nevšimla. »Šel dneska k Zirokovům na narozeniny... Ach, kdybyste jen věděl, Ivane...«

»A proč mluvíte o Lenovi?« zeptala se Vuzi a znovu se ohlédl po dveřích.

»Byl tady,« vysvětlil jsem jí. »Chtěl jsem, aby přišel mezi nás, ale on utekl... Víte, připadá mi tak trochu plachý.«

»Inu... ono je to hrozně nervózní dítě,« poznamenala teta Vaina. »Narodil se v těžké době a v těch dnešních školách to s nervózními dětmi vůbec neumějí. Dneska jsem ho pustila na návštěvu...«

»My už taky půjdem,« zvedla se Vuzi. »Doprovodíte mě? Musím se jen trochu namalovat, protože se mi to kvůli vám všechno rozmazalo. A vy se zatím taky hoďte do gala.«

Teta Vaina by bývala zřejmě neměla nic proti tomu, kdyby tu ještě chvíli mohla zůstat, něco zajímavého mi vyložit a možná dokonce ukázat album s Lenovými fotografiemi, ale Vuzi ji odtáhla někam pryč a já ještě zaslechl, jak se matky ptá: »Jak že se to jmenuje? Pořád si to nemůžu zapamatovat... Veselej chlápek, co?«

»Ale Vuzi!« zamentorovala znovu teta Vaina.

Vyložil jsem na postel celý svůj šatník a pokusil se odhadnout, co si Vuzi může představovat pod pojmem »muž v gala«. Až doposud jsem se domníval, že chodím oblečen dostatečně vybraně. Vuziny podpatky už netrpělivě stepovaly v pracovně. Nic jsem si nevymyslel, tak jsem ji zavolal.

»To je všechno, co s sebou máte?« zeptala se a nakrčila nosík.

»Copak to nestačí?«

»Ale ano, snad s tím něco provedem... Sundejte si sako a oblíkněte si tuhle havajku..., Nebo radši tuhle... Vy se teda voblíkáte, v tom vašem Tunguzsku... A dělejte. Ale ne, košili si taky svlíkněte.«

»To chcete, abych si to navlékl na holé tělo?«

»Vy jste prostě Tunguz, jinak to nebude... Kam se to chystáte? Na severní pól? Nebo na Mars? Co to máte pod lopatkou?«

»Štípla mě tam včelka,« řekl jsem jí a chvatně si natahoval havajku. »Můžeme jít.«

Na ulici byla tma. Skrz černé koruny stromů klidně zářily luminiscenční lampy.

»Kam jsme se to vůbec vypravili?« zeptal jsem se.

»Samozřejmě do města... A nechtejte se mě, je mi horko... Umíte se aspoň práť?«

»Umím.«

»Tak to je prima. Já se na to strašně ráda dívám.«

»Což o to, kdybych se měl jen dívat, taky bych nic nenamítal.«

Lidí bylo v ulicích mnohem víc než ve dne. Pod stromy, mezi keři i ve vratech domů postávaly nevelké hloučky dosti rozjívěných lidí. Zpitoměle kouřili popraskávající syntetické doutníky, řehtali se, nedbale a často si uplivovali a pokřikovali na sebe obhroublými hlasy. Nad každou takovou skupinkou se vznášel bengál z tranzistorových přijímačů. Pod vysokou pouliční lampou repetilo bandžo a kroutili a zmítali se tu dva výrostci, kteří tančili poslední výkřik módy, flug, což je nesmírně pěkný tanec, zvlášť když ho umíte. Ti dva to uměli. Kolem stála nějaká parta, bujaře povykovala, rytmicky tleskala.

»Nechcete si taky zatancovat?« navrhl jsem Vuži.

»Radši ne...,« sykla, popadla mě za ruku a přidala do kroku.

»Proč ne? Vy neumíte flug?«

»To bych radši tancovala s krokodýlami než s těmahle...«

»Škoda, to byste neměla,« mínil jsem. »Kluci jako kluci.«

»To jo, ale každéj zvlášť,« ušklíbala se křivě Vuži. »A ve dne.«

Ti hranatí a prokouření mládenečkové se klackovali po křižovatkách, shlukovali se pod lampami a zanechávali za sebou na chodnících bizarní souhvězdí plivanců, špačků a papírků od bonbónů. Byli podráždění a zdůrazňovaně melancholičtí. Čehosi lační, těkající očima, výhružně přihrbli. Zoufale se snažili nepodobat se zbytku světa, a zároveň horlivě kopírovali jeden druhého a dvě tři populární filmové hvězdy. Nedalo se říct, že by jich bylo nějak přehnaně mnoho, ale byli velice nápadní, a já se nemohl zbavit dojmu, že zaplavili celé město a celý svět, možná proto, že každé město a celý svět jim náležely právem. Tušil jsem v nich jakési temné tajemství. Vždyť já sám jsem kdysi taky prostál dlouhé večery v partě přítelíčků z ulice, dokud se nenašli lidé jaksepatří, kteří nás z těch ulic zavedli jinam — a pak jsem mockrát a mockrát viděl stejné party ve všech městech naší zeměkoule, kde těch lidí jaksepatří asi nebylo dost. Ale nikdy jsem nedokázal do důsledku pochopit, jaká je to síla, která tyhle mladé lidi odtrhuje, odvrací a odvádí od dobrých knih, kterých je přece tak mnoho, od tělocvičen, jichž je v tomhle městě taky požehnaně, a koneckonců i od docela obyčejné televize, síla, která je žene do večerních ulic, aby tu stáli s cigaretou v zubech a tranzistorem v uchu, plivali (co nejdál), řehtali se (co nejprotivněji) a jinak nedělali nic. Když je nám patnáct, asi nám ze všech požehnání světa připadá skutečně vábné jen jedno jediné: pocit vlastní významnosti a schopnost vyvolávat všeobecný jásot nebo v nejhorším případě alespoň budit pozornost. Všechno ostatní se zdá nesnesitelně nudné a

otravné, dokonce i — vlastně možná obzvlášť — ony způsoby dosahování vytčených cílů, které doporučuje unavený a popudlivý svět dospělých...

»A tady žije starej Ruen,« přerušila mé úvahy Vuzi. »Ten má každej večer novou holku. Zařídil si to tak, prďoch jeden stará, že za ním choděj samy. Při událostech mu to utrhl nohu... Vidíte? Nesvítí se a maj puštěnej gramec. A přitom je šerednej jako smrtelnej hřích.«

»Jednonohým lidem se zkrátka musí žít ohromně,« řekl jsem roztržitě.

Samo sebou se zachichotala a pokračovala:

»A tady bydlí Sus. Je to rybák. To je, panečku, kluk!«

»Rybák?« zeptal jsem se. »A co vlastně dělá, takový rybák Sus?«

»No rybákuje. Co jinýho dělají rybáci? Rybákujou. Nebo vás zajímá, kde slouží?«

»Ne, já se ptám, kde rybákuje.«

»No v metru...« Najednou si přikryla ústa dlaní. »Heleďte, a nejste vy náhodou taky rybák?«

»Já? Proč? Je to snad na mně vidět?«

»Máte v sobě něco takovýho, hned jsem si toho všimla. To známe, tyhle včelky, co koušou do zad.«

»Ale jděte!« řekl jsem.

Uchopila mě za loket.

»Vyprávějte mi něco,« zaškemrala koketně. »Ještě jsem žádnýho skutečnýho rybáka osobně nepoznala. Přece se nenecháte prosit?«

»Jak jinak... To víte, že vám něco řeknu. Pro vás bych měl třeba ten o pilotovi a krávě.«

Škubla za můj rukáv.

»No tak...«

»Že ale je dneska horko!« řekl jsem. »Ještě že jste ze mě stáhla to sako.«

»To máte jedno, tady stejně všichni všechno vědí. Vykládá to Sus, a jiný vlastně taky...«

»Ale prosím vás!« podivil jsem se. »A copak vypráví, ten váš Sus?«

Okamžitě rukáv pustila.

»Sama jsem nic neslyšela, ale říkaly to holky.«

»A co říkaly?«

»No... všelicos... Možná že všichni lžou... Možná že Sus s tím nemá nic společnýho...«

»Hm ...,« řekl jsem.

»Hlavně si o něm nemysli nic ošklivýho, Sus je moc hodnej kluk, akorát hrozně zamlklej.«

»A proč bych si měl o Susovi něco myslet?« uklidnil jsem ji. »V životě jsem ho neviděl.«

Znovu mě uchopila v podpaždí a zapáleně prohlásila, že teď si dáme něco k pití.

»Nejvyšší čas, abysme do sebe někde něco vrazili, co myslíš?«

Tykat mi začala s naprostou samozřejmostí. Zahnuli jsme za roh a vyšli na magistrálu. Bylo tu světleji než ve dne. Zářily lampy, svítily i stěny domů, výklady obchodů plápolaly různobarevnými záblesky. Patrně jeden z kruhů Amadova ráje. Já si to všechno ovšem původně představoval trochu jinak. Čekal jsem řvoucí orchestry, křepčící páry, polonahé či dokonce nahé lidi. A tady bylo poměrně klidno. Už tu skoro nebylo k hnutí a já měl pocit, že jsou všichni opilí, ale především byli krásně a nápaditě oblečení a veselí. A skoro všichni kouřili. Nepohnul se tu ani vánek a vlny sivého tabákového dýmu se pohupovaly kolem pouličních lamp a luceren jako v zakouřeném pokoji. Vuzi mě zatáhla do nějakého podničku, zahlédla tam nějaké známé, kvapně mi slíbila, že si mě pak najde, a zmizela. V lokále bylo natřískáno. Lidi mě přimáčkli k pultu, a než jsem se stačil vzpamatoval, měl jsem v sobě velkou hořkou. Postarší hnědý strejda se žlutými bělmy mi hučel rovnou do tváře:

»... Kuen má nohu v háji, žejo! Broš se dal k artikům a teď je k ničemu. To máme už tři, žejo! No a na pravý straně nemaj nikoho, leda Finniho, a to Je ještě horší, než kdyby tam nebyl vůbec nikdo. Finni je normální pingl, jinač nic. Žejo!«

»Co pijete?« zeptal jsem se.

»Já vůbec nepiju,« pronesl hrdě zahnědlý muž a vydechl na mě odér prachmizerné lavórovce. »Mám žloutenku. Víte vy, co je to žloutenka?«

Za mými zády se někdo malátně svezl z barové stoličky. Hluk chvílemi sílil, a pak zase utichal. Hnědolíci muž přerývaně sípal příběh o nějakém individuu, které v práci poškodilo hadici a div se nezalklo čerstvým vzduchem. Nebylo snadné se v tom vyznat, protože podobné historky se sypaly ze všech stran.

»Ten blbec se nechal ukecat a vodešel a vona zatím zavolala nákladní taxík, dala jeho krámy naložit, vodvízt to všechno do města a tam to prostě vyklopit...«

»Vaši televizi bych si nepověsil ani na hajzl. Lepší přijímač než Omega stejně nikdo nevymyslí, mám souseda inženýra a ten to říká pořád. Prej lepší televizi než Omega stejně nikdo nevymyslí...«

»No a takhle teda skončila ta jejich svatební cesta. Vrátili se domů, táta ho vlákal do garáže — on má totiž tátu boxera — a tam ho zrychtoval, až kluk ztratil vědomí, museli k němu volat první pomoc...«

»... No tak jo, povídám, tak si nějakej chlast koupíme... A víš, jak to tam chodí: vobjednat si můžeš, kolik chceš, ale pak musíš vylemtat všechno, co

ti přinesou. A von už byl rozjetej. Prej dáme si eště... A voni už brousej kolem a koukaj... Panejo, říkám si, nejvyšší čas zahrnout kramle...«

»... Propáníčka, holčíčko, s takovejma plícema bych neznal, co je to pláč, takový plíce má tak jedna z tisíce, a nemysli si, že ti chci jen sekát poklony, na to já si nepotrpím...«

Na uvolněnou barovou stoličku vedle mě se vyškrábala šlachovitá dívka s patkou spadající až ke špičce nosu, zabušila pěstičkami do pultu a křičela: »Barmane! Barmane! Něco k pití!« Halas zase mírně opadl a já zaslechl, jak se za mými zády nějací dva dohadují tragickým pološeptem: »A kde to sehnal?«

»Od Buby. Znáš Bubu? Toho inženýra...«

»No a co, je to to pravý?«

»Perfektní, div z toho duši nevypustíš!«

»Ale prej se k tomu potřebujou taky nějaký tabletky...«

»Krucí, buď zticha...!«

»Prosím tě, kdo by nás poslouchal... Máš je?«

»Buba mi krabičku dal, ale říkal, že v každý lékárně jsou toho hory... Dívej.« Pauza. »De... Devon... Co je to?«

»Nějakěj lék, jak to mám vědět?« Obrátil jsem se. Jeden měl kypré nachové tváře, chlupatá prsa zčásti zahalená košilí rozepnutou až k pasu. A druhý mi připadal celý utrápený, ten s velkým houbovitým nosem. Oba se na mě napjatě zadívali.

»Nedáte si panáka?« navrhl jsem jim.

»Ochlasto!« vyštěkl pórovitý nos.

»Nech toho, Pete, nech toho!« okřikl ho nachový obličej. »A nenech se vytočit, prosím tě!«

»Pokud byste potřebovali devon, můžu vám přenechat,« pronesl jsem zřetelně a nahlas.

Zděšeně uskočili. Pórovitý nos se nenápadně rozhlédl kolem. Koutkem oka jsem zaregistroval, že několik tváří se obrátilo směrem k nám a vyčkávavě ztuhlo.

»Jdem, Pete,« prohodil polohlasně nachový obličej. »Kašli na něj. Jdem.«

Někdo mi položil ruku na rameno. Ohlédl jsem se a spatřil hezkého opáleného muže s mohutným svalstvem.

»Přejete si?« zeptal jsem se.

»Podívej se, kamaráde,« oslovil mě vlídně, »nech toho. Nech toho, dokud není pozdě. Nejseš ty Nosorožec?«

»Já jsem hroch,« zavtipkoval jsem.

»Neblbni, já to myslím vážně. Nedostals třeba někde přes hubu?«

»Hrozně. Jsem samá modřina.«

»To nic, nic si z toho nedělej. Dneska jsi to schytl ty, a zítra už budeš rozdávat sám... A devon a ty věci kolem — to je svinstvo, to mi věř. Na světě je plno svinstva, ale tohle je to nejhorší, rozumíš?«

Holčina s patkou mi poradila:

»Jednu mu přišij, co se do tebe má co montovat... Fízl zasranej...«

»Krávo vožralá,« odušil klidně opálený a otočil se k nám zády. Záda měl obrovská, obtažená poloprůsvitnou košilí a celá posetá oblými boulemi svalů.

»Tobě je do toho prd!« křikla za ním ještě dívka a pak se obrátila ke mně. »Ty, borče, zavolej barmana, nějak ho sem nemůžu dostat.«

Postrčil jsem k ní svou sklenku a zeptal se:

»Do čeho se pustit teď?«

»Hnedka pudem, všichni,« odpověděla dívka. Obrátila do sebe sklenku a rázem pohasla. »No a pokud se chceš povyrazit, tak to záleží na klíce. Jak nemáš kliku, nikam se neprodereš. Nebo potřebuješ prachy, to kdybys chtěl náhodou k mecenášům. Ty asi nejsi místní, vid'? Tohle u nás nikdo nepije. Hele, řekni mi, jaký je tam u vás... Nebo ne, dneska nikam nejdu, leda do Salónu. Náladu mám hnusnou a nic na to nepomáhá... Matka prej, tak si poříd' dítě! Jenže to je taky nuda, co s dítětem...?«

Zavřela oči a nechala bradu klesnout na propletené prsty. Vypadala vyzývavě a ublíženě zároveň. Pokusil jsem se trochu ji rozptýlit, ale už si mě přestala všímat a náhle opět freneticky zavřeštěla: »Barman! Panáka! Barman!« Podíval jsem se po Vuzi, ale nikde jsem jí nezahlédl. Ulicemi táhly davy a lokál se taky vyprazdňoval. Všichni kráčeli stejným směrem a asi za pět minut mě proud lidí vynesl na náměstí. Byla velké a špatně osvětlené — rozsáhlé chmurné prostranství, vroubené světelným prstencem pouličních lamp a zářících výkladů. A plné lidí.

Stáli namačkaní jeden na druhého — muži, ženy, chlapci i děvčata — všichni netrpělivě přešlapovali a na něco čekali. Téměř nikdo nemluvil. Tu a tam se rozežhnuly doutníky a cigarety, které ze tmy vytínaly sevřené rty a vtažené tváře. Pak se tichem rozezněly úderý věžních hodin a nad náměstím se rozzářily obří světelné panely. Byly tři — rudý, modrý a zelený — ve tvaru nepravidelných trojúhelníků se zaoblenými vrcholy. Dav se vlnil a strnul. Všichni kolem mě dusili cigarety. Panely mírně pohasly a začaly jeden po druhém pravidelně blikat: rudý — modrý — zelený — rudý — modrý — zelený... Na čele jsem pocítil závan horkého vzduchu a náhle se mi z toho všeho zatočila hlava. Lidé se mačkali a strkali do sebe. Stoupl jsem si na špičky. Ti přímo pod panely uprostřed náměstí stáli bez pohnutí; vznikal dojem, jako by dočista zcepeněli a nepadají jen proto, že je drží

kolemstojící dav. Rudá — modrá — zelená — rudá — modrá — zelená... Zdřevěnělé tváře, obrácené vzhůru, strnulé vypoulené oči. Mezitím nastalo absolutní ticho, takže když pronikavý ženský hlas někde kousek ode mě zaječel: »Traská, třaska!« překvapeně jsem sebou trhl. K té ženě se hned přidaly desítky dalších hrdel: »Třaska, třaska!« Lidé na chodnících po obvodu náměstí se rytmicky roztleskali do taktu blikajících panelů a skandovali jednotvárnými hlasy: »Třas-ka, třas-ka, třas-ka!« Někdo se mi ostrým loktem zapřel do zad, jiný se na mě ztěžka navlil a strkali mě dopředu, do středu náměstí, pod panely. Udělal jsem krok, pak další, pak jsem tempem stále rozhodnějším vyrazil kupředu sám, soustředěně rozhrnuje zmalátnělý dav. Dva mladí lidé, doslova přimrzlí k zemi jako rampouchy, se najednou nereflektovaně rozkymáceli, křečovitě se chopili jeden druhého, škrábali a tloukli kolem sebe, seč jim síly stačily, ale jejich strnulé tváře zůstávaly dál nastaveny mihotajícímu barevnému nebi... Rudá — modrá — zelená — rudá — modrá — zelená... Pak ten pár stejně neočekávaně všeho nechal. A já v tom okamžiku konečně pochopil, že je to všechno obrovská legrace, prostě opravdu k popukání. Všichni jsme se smáli. Popadl jsem kolem pasu jednu báječnou holku a roztančili jsme se; jako kdysi, tak, jak to má být, jako před dávnými a dávnými lety, jako vždycky — bezstarostně, aby se z toho člověku točila hlava, aby nás všichni obdivovali, a pak jsme poodešli stranou a já ji dál držel za ruce a nemusili jsme o ničem mluvit a ona hned souhlasila, že ten řidič je hrozně zvláštní člověk. Alkoholiky nemůžu vystát, řekl Riemayer, a ten houbovitý nos — to je ten nejopravdovější alkoholik, ale co devon, zeptal jsem se, co si počnem bez devonu, když máme báječnou zoologickou zahradu, kde si býci tak rádi lehají do bahna, protože z bahna pořád vyletují tiplice, a Řím, řekl jsem, nějakí idioti mi vykládali, že prý je ti padesát, to je mi pěkná pitomost, já bych ti hádal nanejvýš tak pětadvacet, a tohle je Vuzi, už jsem jí o tobě vyprávěl, ale já vám přece překážím, řekl Riemayer, flám nikdo překážet nemůže, řekla Vuzi, a tohle je zas Sus, nejlepší rybák, popadl flusku a zasáhl skata rovnou do oka. A Hooger uklouzl a upadl do vody, aby ses nám tak nakonec utopil, řekl Hooger, jen se podívej, plavky už se ti rozpustily, vy jste ale legrační, řekl Len, to je přece taková hra na chlapečka a gangstera, jen si vzpomeňte, jak jste si na to hráli u Marii... Ach, to je mi dobře, proč mi ještě nikdy v životě nebylo tak dobře, a je to vlastně k vzteku, vždyť takhle by mohlo být každý den, Vuzi, řekl jsem, jsme my to ale pasáci, Vuzi, lidé před sebou ještě nikdy neměli tak závažný úkol, Vuzi, a my jsme ho vyřešili, byl by tu už jen jeden problém, jeden jediný problém na světě, vrátit lidem duchovní podstatu, duchovní starosti, ne, Susi, řekla Vuzi, já tě mám strašně ráda,

Oscare, ty jsi tak bezva, ale chtěla bych, aby to byl Ivan, a objal jsem ji a pochopil, že ji smím líbat, a řekl jsem jí, já tě miluju...

Buch! Buch! Buch! V nočním nebi něco zatřaskalo, shůry se sypaly ostré cinkavé střípky a rázem bylo chladno a lezavo. Kulometné dávky. »Lehni si, Vuzi,« zařval jsem, i když jsem ještě vůbec ničemu nerozuměl, hodil jsem ji na zem a padl přes ni, abych ji ochránil před kulkami, a vtom mě někdo začal mlátit do obličeje...

Tratatata... Kolem mě trčeli jako plaňkový plot ztumpachovělí lidé. Někteří už začali přicházet k sobě a omámeně blýskali bělmy. Pololežel jsem na prsou muže tvrdého jako lavice a přímo před mýma očima se černala jeho dokořán otevřená tlama s lesklým proužkem slin na bradě... Modrá — zelená — modrá — zelená — modrá — zelená... Něco mi scházelo. Kolem se rozléhaly pronikavé výkřiky, nadávky, někdo sebou hystericky mlátil a kvílel. Nad náměstím narůstal sytý mechanický ryk. Ztěžka jsem zvedl hlavu. Panely visely přímo nade mnou, modrý a zelený se rovnoměrně rozsvěcely, kdežto červený zhasl a sypalo se z něj skleněné smetí. Tratatata — a pukl a zhasl i zelený trojúhelník. Modrým přerušovaným světlem nespěchavě proplouvala široká křídla, z kterých se utrhovaly narudlé blesky výstřelů.

Znovu jsem se pokusil zalehnout, ale nešlo to, všichni kolem stáli jako solné sloupy. Pár kroků od nás něco ohavně pšouklo, z toho místa okamžitě vyrostl hřib žlutozeleného dýmu a šířil kolem sebe nesnesitelný puch. Pok, pok! Nad náměstí vzlétly další dva hříby. Dav zavyl a zmateně se zahemžil. Žlutavý dým byl ostrý jako hořčice, z očí se mi vyvalily slzy, z úst sliny, rozbřečel a rozkašlal jsem se a všichni kolem se také rozkuckali a uslzeně chroptěli: »Pakáž! Verbež jedna! Bijte intly!« Nad dav se znovu sunul stále silnější řev motorů. Letadlo se vracelo. »Proboha, lehněte si, idioti!« zařval jsem. Ti v mém nejbližším okolí se pokáceli jeden přes druhého. Tratatata ...! Tentokrát kulometník nezasáhl a dávka přejela po protějším domě, zatímco plynové bomby opět dopadly přesně do cíle. Světla kolem náměstí byla najednou ta tam, zhasl i modrý trojúhelník a v černočerné tmě se strhl nepředstavitelný zmatek.

Kapitola sedmá

Ani nevím, jak jsem se k tomu vodotrysku dostal. Asi mám zdravé reflexy a obyčejná studená voda — to bylo přesně to, co jsem potřeboval. Aniž jsem se svlékal, vlezl jsem si do kašny a lehl si. Hned se mi ulevilo. Ležel jsem na zádech a do obličeje se mi sypaly vodní krůpěje z fungující fontány, což bylo neobyčejně příjemné. Byla tu naprostá tma a ticho, větrovím a tryskající vodou se prodíralo jen tlumené světlo hvězd. Několik minut jsem jen tak nazdařbůh sledoval jednu jasnější, která se pomalu pohybovala, dokud jsem si neuvědomil, že je to retranslační družice Europa; hned mě napadlo, jak je to všechno odsud daleko a jak tíživé a nesmyslné jsou vzpomínky na hnusnou lidskou břečku tam na náměstí, na odporné láterení a vřískot, na rozplizlé chrchlání pukajících plynových pum a zatuchlý smrad, který obracel žaludky i plíce naruby. Chápající svobodu svou jakožto rozhojňování a kvapné naplňování potřeb, mihlo se mi hlavou, deptají podstatu svou, neboť v sobě probouzejí mnoho potrhých a hloupých tužeb, zvyků, obyčejů i těch nejzhovadilejších rozmarů... Když můj převzácný Pek spokojeně kroužil nad prostřeným stolem a s potěšením si mnul ruce, rád citovával starce Zosimu. Byli jsme tenkrát usmrkaní kadeti a naprosto vážně jsme si namlouvali, že výroky tohoto druhu se v naší době hodí leda k tomu, abychom se blýskli svou erudicí a smyslem pro humor... Vtom kdosi hlučně žbluňkl do vody asi deset kroků ode mě.

Zpočátku chraplavě kašlal, chrchlal a smrkal, takže jsem si pospíšil z vody ven; ten člověk se tam ještě chvíli cachtal a máchal, až najednou ztichl, aby vzápětí vychrlil celý ohňostroj příšerných kleteb:

»Hnidy nestydatý,« ryčel ten chlap, »prrostitutky... čubky svinský... Do živejch lidí! Hyeny smradlavý, ksindl jeden prašivá... Slegaři študovaný, svině...« Znovu si zuřivě odkašlal. »Tak vono je jim trnem ve voku, že se lidi trochu povyrazej... A nějakej hajzl mí tam šláp do ksichtu...« Chorobně zasupěl. »Aby je čert vzal i s celou tou jejich třaskou, a chraň mě pámbu ještě jednou tam jít...«

Znovu zasténal a zvedl se. Bylo slyšet, jak z něj crčí voda. To už jsem v hustém šeru nejasně zahlédl jeho rozkymácenou postavu. Taky si mě všiml.

»Hele, kamaráde, neměl bys cígo?« zavolal na mě.

»Měl.«

»Svině,« řekl. »Že mě taky nenapadlo cigára vyndat. Hupsnul jsem tam celej voblečenej.« Dopleskal ke mně a přidřepł hned vedle. »Nějakej blbec mi šláp do držky,« oznámil mi.

»Po mně se taky někdo proběhl,« sdělil jsem mu solidárně. »Všichni byli jako pominutí.«

»Ty, ale jedno mi řekni — kde berou ten slzák?« zeptal se mě. »A kulomety?«

»A letadla,« dodal jsem.

»Copak letadlo,« namítl živě, »letadlo mám taky. Koupil jsem ho výhodně z druhý ruky, za sedm stovek... Ale co tím sledují, to nechápu!«

»Je to sebranka,« řekl jsem. »Těm je třeba pořádně dát přes hubu, a bude to...«

Žlučovité se rozesmál.

»Jó, hochu, to už tady bylo... Ty tě tak zříděj... Myslíš, že to nikdo nezkoušel? A jak je řezali! Ale nejspíš to všechno bylo málo... Ty jsme měli zašlapat do země i s jejich hovnama, jenže jsme to nějak propásli... A teď bijou voni nás. Lidi jsou dneska hrozně měkký, tak je to, hochu. Každý na všechno kašle. Vodkrouť si svoje čtyři hodiny, trochu se naleje a hurá na třasku — a můžeš do něj třeba smažit z kanónu.« Bezradně se plácl po mokřých bocích. »A to prej bejvaly doby,« záupěl zoufale, »že nesměli ani ceknout! Sotva někdo z nich někde něco plác, už měl v baráku pár chlapů v bílejch kápích nebo černejch košilích, strčili mu jich pár do zubů, spočítali mu žebra a štandopéde do lágru, aby si příště neplácal játra... Kluk mi vykládá, jak ve škole pomlouvaj fašisty: Prej negrům ubližovali, všechny vědce umořili a prej diktatura, koncentrák... Jenže tyhle se tenkrát neměli pronásledovat, ty se měli pěkně zadupat do země, aby už se nám to tu nemohlo rozplemenit!« Dlouze popotáhl a přejel si hřbetem ruky podnosem. »Zejtra ráno abych šel do práce, a já mám takhle zřízenej zpěvník... Pojď někam na jednu, nebo se nakonec nastydneme.«

Prolezli jsme křovím a dostali se na ulici.

»Tady za rohem je Pohlazeníčko,« oznámil mi.

V Pohlazeníčku posedávalo a postávalo plno polonahých lidí s mokřými vlasy. Pokud to mohu posoudit, chovali se všichni jaksi stísněně, jako by se styděli, a podmračeně se jeden druhému chlubili modřinami a škrábanci. Několik dívek jen v kalhotkách se shluklo kolem elektrického krbu a sušilo si sukně — publikum je platonicky popleskávalo po nahých tělech. Můj společník okamžitě zamířil doprostřed davu, mával rukama nad hlavou, hluchně smrkal do palce a ukazováku a ustavičně hlásal, že »ty svině je třeba zadupat do země«. Ostatní mu přikyvovali.

Požádal jsem o ruskou vodku, a jakmile dívky od krbu odešly a oblékly se, stáhl jsem si havajku a přisedl k teplu sám. Barman přede mě postavil sklenici a znovu se vrátil za pult k objemnému časopisu — doložit křížovku. Hosté si rozčileně povídali.

»To mi řekněte, proč musejí hned střílet! Jako by už toho střílení nebylo dost! Jsou namouduši jak malí... Akorát ničit majetek, to je jejich...«

»Jsou to banditi, horší než gangsteři, ale ať je to jak chce, ta třaska je tak pěkná ničemnost...«

»To je teda pravda. Onehdy mi moje holka povídá, tati, já jsem tě viděla, byl jsi modrej jako nebožtík a tak strašnej, a to je jí teprve deset let, jak tomu pak má člověk kouknout do očí?«

»Jářku, chlapi,« ozval se barman s hlavou skloněnou nad časopisem. »Zábava na čtyři, co by to mohlo bejt?«

»No dobrá. Ale kdo si to všechno vymyslel? Třasku a ty oramo..., a-roma-ti-zé-ry... Co! Takhle je to...«

»Když je člověk takhle zmáchanej, udělá mu nejlíp brandy.«

»...Počkali jsme si na něj na mostě. Koukáme, jde takovej brejlatej a ne-se si rouru se sklama. A my hrr na něj — a do vody. S brejlema i s tou rourou, akorát zaškubal nožičkama... No a pak přilít Nozdra, kterýho mezitím vzkřísili, podíval se z mostu, jak to tam dole bublá. Kluci, povídá, vy jste ozraly, či co... Dyt' to není von, tohohle já vidím prvně v životě, povídá...«

»To já bych řek, že by na to měl bejt zákon: Jakmile máš rodinu, žádný klackování po třaskách...«

»Jářku, lidi,« ozval se barman. »Co by mohlo bejt literární dílo na sedm. Knížka?«

»... Podívejte se, pane, třeba já měl v četě hned čtyři intly, kulomeťáky. A vopravdu musím říct, že se uměli prát jako čerti... Vzpomínám si, jak jsme brali roha vod skladišť — však víte, kde to je, teprve nedávno se tam začala stavět nějaká továrna — a dva z nich zůstali, že nám budou krejt záda. Mimochodem se jich vo to nikdo neprosil, hrnuli se do toho úplně sami. A když jsme se pak vrátili, ty dva viseli na portálovým jeřábu, úplně nahatý a všechno vytrhaný rozpálenejma kleštěma. Takhle to bylo, jasný? Jenže teď mě tak napadá, kde asi dneska jsou ty dva zbylý? Třeba mě taky krmili slzákem, takový jsou schopný všeho...«

»Copak to věšení... To nás taky věšeli za různý oudy.«

»Zadupat je do země až po nozdry, a basta!«

»Já jdu. Přece tu nebudu jen tak sedět... Už mě z toho pálí žáha. A tam už je to možná vopravený...«

»Hej, barmane! Holky! A do dna!« Moje havajka mezitím uschla. Oblékl jsem se, a když se kavárnička vyprázdnila, přestěhoval jsem se ke stolku a zadíval se do kouta, kde dva vybraně oblečení starší pánové slámkou usrkávali svůj drink. Byli nápadní na první pohled — uprostřed noci nocoucí seděli v obyčejném nočním pajzlíku, navlečení do přísných černých obleků s černými kravatami u krku. Nepromluvili spolu ani slovo a jeden z

nich neustále sledoval hodinky. Začal jsem přemýšlet o všem možném. Tak co, doktore Opire, co říkáte takové třasce? Byl jste na náměstí? Ale že se vůbec ptám, tam vy jste samozřejmě nebyl... Škoda. Rád bych věděl, co si o tom myslíte. Ostatně čert vás vem. Co mně je do toho, co si myslí doktor Opir. A co si o tom myslím já sám? Co si o tom myslíš, ty vysoce kvalitní lazebnická surovino? Už abych se aklimatizoval. Nemožte mi hlavu indukcí, dedukcí a technickými finesami. Nejdůležitější je co nejrychleji se aklimatizovat. Připadat si jako jeden z nich... Teď zase šli všichni na náměstí. Prese všechno, co se tam odehrálo, se vrátili zpátky na náměstí. Kdežto já nemám ani v nejmenším chuť se tam vracet. Já bych teď s velkou radostí šel domů a vyzkoušel svou novou postel. Jenže kdy bych se pak dostal k rybákům? Intlové, devon a rybáci. Že by intlové byla nějaká místní zlatá mládež? A devon... ten devon nesmím ani na chvíli pustit ze zřetele. Stejně jako Oscara. Takže teď jsou na řadě rybáci...

»Rybáci mi připadají poněkud vulgární,« řekl tlumeně, avšak rozhodně ne šeptem jeden z černých obleků.

»Víte, ona je to spíš otázka temperamentu,« namítl druhý. »Třeba já Karagana v žádném případě neodsuzuji.«

»Abyste mi dobře rozuměl — já ho taky neodsuzuji. Mírně řečeno mě ovšem šokoval fakt, že se nerozpakoval vzít svůj podíl zpátky. Tak by se skutečný gentleman nezachoval.«

»Pardon, ale Karagan přece není žádný gentleman. Je to jen výkonný ředitel. Proto ten sklon k malichernosti a řekl bych k hrabivému krupanství...«

»Přece byste nebyl tak upjatý. Rybáci jsou zajímaví. Po pravdě řečeno nevidím důvod, proč bychom se tím neměli zabývat. Staré metro je naprosto solidní záležitost. Wilde je samo sebou mnohem vznešenější a uhlazenější než Nivel, ale to ještě neznamená, že bychom se Nivela měli zříct...«

»Vy jste skutečně ochoten...«

»Třeba hned... Mimochodem, je za pět minut dvě. Jdeme?«

Zvedli se, barmanovi věnovali zdvořile přátelskou úklonu a zamířili k východu — elegantní, vyrovnaní, shovívavě povznesení. Měl jsem obrovské štěstí. Hlasitě jsem zívł, jen tak do vzduchu prohodil: »Že bychom se taky zašli podívat na náměstí...?« rozhrnul židle a pustil se za těmi dvěma. Ulice byla osvětlena jen velmi spoře, ale zahlédl jsem je hned. Nespěchali. Ten, co šel vpravo, byl menší, a když procházeli pod lampou, všiml jsem si, že má měkké a řídké vlasy. Moc bych býval nedal za to, že už zase mlčeli.

Obešli parčík, zabočili do naprosto tmavé uličky, rezolutně se vyhnuli opilci, který se pokoušel zapříst s nimi přátelskou debatu, a náhle se bez

jediného rozhlédnutí vnořili do zahrady, obklopující velký ponurý dům. Zaslechl jsem, jak dutě klaply těžké dveře. Bylo za dvě minuty dvě.

Odstrčil jsem opilce, vkročil do zahrady a posadil se na stříbřitě natřenou parkovou lavičku v šeríku. Byla dřevěná, cestička vedoucí k domu se žlutala pískem. Vchod do domu osvětlovala modrá žárovka a já rozeznal dvě karyatidy, podepírající balkón nade dveřmi. Na vchod do metra to moc nevypadalo, ale protože to samo o sobě ještě nic neznamenal, rozhodl jsem se počkat.

Dlouho jsem čekat nemusel. Zašramotily nějaké kroky a na pěšině ze tmy vyvstala postava v dlouhém plášti. Byla to žena. Chvilí mi trvalo, než jsem pochopil, proč mi její hrdě vztyčená hlava s válcovým účesem, v němž se ve svitu hvězd třpytily velké drahokamy, připadala tak známá. Vykročil jsem jí vstříc a se snahou propůjčit svému hlasu ironicky zdvořilý tón jsem pronesl:

»Jdete pozdě, milostivá, už jsou dvě pryč.«

Ani trochu se nepolekala.

»Ale to snad ne?!« zvolala. »Že by mi šly hodinky pozdě?«

Byla to táž žena, která se odpoledne pošcorpila s řidičem nákladáku, ale mě samozřejmě nepoznala. Ženy s tímhle štítivě odchlíplým spodním rtem si nikdy nepamatují náhodné kolemjdoucí. Nabídl jsem jí rámě a vystoupili jsme spolu po širokých kamenných schodech ke vchodu. Obrovité dveře neměly daleko k poklopu reaktorového sila. V hale nikdo nebyl. Žena bez dlouhého otálení odhodila plášť do mých rukou a kráčela dál, kdežto já se na pár vteřin zdržel a v obrovském zrcadle kriticky zhodnotil svůj zevnějšek. Mistr Gaoey je pašák, ale držet bych se rozhodně měl někde ve stínu. Vstoupili jsme do sálu.

Nene, tohle mohlo být všechno možné, jenom ne metro. Zdi obkládané tmavým dřevem, asi pět metrů nad podlahou se táhla galérie s balustrádou. Z velkolepého stropu se jen rty smutně usmívali růžoví kučeravě plaví andělíčkové. Téměř celý sál byl zastavěn řadami měkkých křesel, na první pohled velice masivních a čalouněných prolamovanou kůží. V nich se ležérně rozvalovali přepychově odění lidé, většinou starší muži. Zírali do hloubi sálu, kde na pozadí nadýchaného černého sametu zářil jasně nasvícený obraz.

Nikdo nám nevěnoval pozornost. Dáma proplula někam do předních řad, kdežto já jsem se posadil nedaleko dveří. V sále se mlčelo a kouřilo, z tlustých doutníků stoupaly namodralé pramínky dýmu, pod elektrickým lustrem mírumilovně zářily četné pleše. Soustředil jsem se na obraz. Nejsem žádný velký znalec výtvarného umění, ale v tomto případě šlo podle

mého soudu o Raffaela — pokud to nebyl originál, musela to být skutečně dokonalá kopie.

Zahřměl šťavnatý měděný úder a hned nato vedle obrazu doslova vyrostl vysoký chlapík v černé masce, od hlavy až k patě políty přiléhavým černým trikotem. Za ním se na scénu připadl hrbatý trpaslík v šarlatové ha-zuce. V krátkých předpažených tlapkách třímал obrovský, matně pableskující meč, působící už na první pohled vskutku zlověstně. Ztuhl vpravo od obrazu, zatímco maskovaný pokročil kupředu a přitlumeně promluvil:

»V souladu se zákony a stanovami ctihodné společnosti mecenášů a ve jménu umění posvěceného a neopakovatelného, z moci, dané mi tímto shromážděním, jsem přezkoumal historii a hodnoty tohoto obrazu a nyní...«

»Prosím přerušte to!« ozval se za mnou ostrý hlas. Všichni se obrátili. Podíval jsem se tím směrem taky a zjistil jsem, že se do mě zaryly ocelové pohledy tří mladých a patrně velice silných mužů ve vznešeně staromódních tmavých oblecích. V pravém očním důlku jednoho z nich se leskl monokl. Několik vteřin jsme se navzájem beze slova hodnotili, potom mladý muž trhl tváří a nechal monokl z oka vypadnout. Okamžitě jsem se zvedl. Všichni najednou se rozběhli ke mně, našlapující měkce a neslyšně jako kočky. Sáhl jsem po křesle, ale připadalo mi příliš těžké. Vrhli se na mě. Přivítal jsem je, jak nejlépe jsem uměl, a ze začátku to šlo výborně, jenže jsem velmi rychle pochopil, že mají v pravičkách boxery, měl jsem co dělat, abych stačil ránám uhýbat. Přitiskl jsem se zády ke zdi, bedlivě je sledoval a oni s těžkým oddechováním sledovali mě. Ještě pořád zůstávali dva. Ze sálu zaznívalo tiché pokašlávání. Z galérie po dřevěných schodech chvatně sbíhali další čtyři, schodiště vrzalo a skřípalo na celý sál. Je to špatné, mihlo se mi hlavou, a rozhodl jsem se pro frontální průlom.

Byla to těžká práce, přesně jako v Manile, jenže tam jsme se bránili ve dvojici. Kdyby radši stříleli, to bych určitě některému z nich dokázal sebrat revolver. Jenže celá šestice se na mě vrhla jen s boxery a gumovými obušky. Ještě štěstí, že měli tak málo místa. Levou rukou už jsem nevládl, a vtom čtyři bleskurychle odskočili a pátý na mě z plochého lesklého kanystru vychrstl nějakou studenou ohavnost. Zároveň v sále zhaslo světlo.

Tyhle legrácky už jsem znal: teď oni mě viděli, kdežto já je ne. Zřejmě by to býval byl můj konec, ale hned nato nějaký hlupák rozrazil dveře do-kořán a zahlaholil dobře posazeným basem: »Omlouvám se nastotísíkrát, ostudně jsem se zdržel a nekonečně lituji...« Vyzabil jsem přes padající těla ke světlu, přehnal se dvoranou, z posledních sil se opřel do masivních venkovních dveří, zraněnou levou ruku jsem uchopil pravičkou a rozběhl jsem se po pískové pěšince. Nikdo mě nepronásledoval — já však běžel přes dobré dva bloky, než mi došlo, že už bych mohl zastavit.

Svalil jsem se na záhon a dlouho jsem ležel v tuhé trávě a ústy lapal vlahý teplý vzduch. Hned se seběhlo několik zvědavců. Stoupli si nade mě do půlkruhu a soustředěně na mě čučeli, dokonce si ani nesdělovali dojmy. »Táhněte pryč...,« zavrčel jsem, když jsem se konečně zvedl. Chvatně se rozešli. Chvilí jsem postál a podumal, kde to vůbec jsem, načež jsem se odbelhal směrem k domovu. Pro dnešek už toho bylo dost. Naprosto nic jsem nepochopil, ale i tak jsem toho všeho za celý den měl až nad hlavu. Ať už ti členové ctihodného spolku mecenášů byli kdokoli — tajní ctitelé světového malířství, nedorazené zbytky aristokratických spiklenců či ještě kdovíco — prali se surově a nelítostně, a ten největší pitomec v sále se nakonec s největší pravděpodobností vyklubal ze mě.

Minul jsem náměstí, kde už zase ve volném rytinu blikaly tři barevné panely a stovky hysterických hrdel vyřvávaly: »Třas-ka, třas-ka!« Tady už jsem si taky užil až dost. Příjemné sny jsou samo sebou vždycky lepší než nepříjemná realita, jenže my přece nežijeme ve snu... V podniku, do kterého mě původně zavedla Vuzi, jsem vypil láhev ledové minerálky, bezmyšlenkovitě zahleděn na policejní hlídku, která mírumilovně parkovala u barového pultu, jsem si trochu odpočinul, vyšel ven a zamířil na svou Druhou předměstskou. Za levým uchem se mi nalévala boule velikosti tenisového míčku. Bylo mi zle a šel jsem pomalu, co nejbliž podél plotů a zídek. Najednou jsem za zády zaslechl dupot, pevných podrážek a nějaké hlasy. »Ty jsi měl být v muzeu, a ne v hospodě!«

»Nnneexistuje... A jsem střízlivěj. C-copak to nnnechápete, jedna flaš-tinka moselskýho...«

»Taková zvrácenost. Namaže se a ještě si sežene děvku...«

»Jakápak děvka? T-to je jedna mmmodelka...«

»Popere se kvůli běhně a ještě nás nutí, abychom se kvůli ní prali taky...«

»K-kruci, proč věříte jim, a mně ne?«

»Protože jsi pod obraz! Ty jsi stejný pacholek jako oni. Možná ještě horší...«

»To je jedno! Toho b-bídáka s boxerem jsem si zapamatoval dobře... Moc dobře... A ndržte mě... Pudu sám!«

»Nic si nepamatuješ, kamaráde. Hned ti srazili brejle, a bez brejlí nejsi člověk, ale slepý dřevo. A nemlať sebou, nebo tě šoupnem do kašny.«

»Upozorňuju tě — ještě jeden takovejhle skandál, a pošenu tě svinským krokem. Opilý kulturtrégr — taková zvrácenost!«

»Proboha, nečti mu, chudákovi, levity a nech ho trochu prospat...«

»Klucíí! Támhle je ten b-bídák!«

Ulice byly úplně prázdné, takže ten bídák jsem zřejmě měl být já. Už jsem dokázal ohnout levou ruku v lokti a zase ji narovnat, ale strašně to bolelo, a tak jsem zůstal stát a chtěl jsem je nechat přejít. Byli tři. Mladší chlapci, všichni ve stejných přilbách, naražených do očí... Jeden nich, takový pevný a podsaditý chasník, kterého vzniklá situace vysloveně těšila, pevně svíral loket toho hlučného — urostlého, tlamatého, celého rozkymáčeného a podnikajícího nekontrolované výpady do všech stran. Třetí, vyzáblý čahoun s úzkou tmavou tváří, kráčel kousek za dvojicí s rukama založenými za zády. Když došli až ke mně, rozkymáčený kolohnát rozhodně zabrzdil. Podsaditý se pokusil postrčit ho dál, leč marně. Čahoun mě mezitím o několik kroků přešel, pak také zastavil a netrpělivě se ohlédl přes rameno.

»Už tě máme, ty d-dobytku!« zařval opilec a pokusil se mě volnou rukou chytit pod krkem.

Ustoupil jsem k plotu, obrátil se k podsaditému a řekl mu:

»Ani jsem se vás nedotkl.«

»Nech toho vyvádění!« okřikl výtržníka zpovzdáli čahoun.

»Já si tě moc dobře pamatuju!« řval opilec. »Mně neutečeš! Já si to s tebou vyřídím!«

Hrnul se na mě a vláčel za sebou i pořízka, který se do něj zařal jako policejní buldok.

»To není on, prosím tě,« přemlouval opilce pořízek, který se i nadále báječně bavil. »Tamten šel přece na třasku, kdežto tenhle nic nepil..., je střízlivěj...«

»Mě nevoblafneš ...!«

»Naposledy tě upozorňuju, že tě vyhodíme!«

»Bojí se, hajzl! Náramek si sundal!«

»Ty ho přece nemůžeš vidět! Nemáš brejle, blbečku!«

»Já náhodou vidím všechno, a moc dobře...! A i kdyby to nebyl von...«

»Sakra nech už toho...«

Dlouhán k nim nakonec pro jistotu přistoupil taky a popadl opilce s druhé strany.

»Tak běžte, prosím vás!« zasyčel na mě podrážděně. »Co tu okouníte? To jste ještě nikdy neviděl namazanýho?«

»Nené, ten mi neuteče!«

Šel jsem po svých. Domů už to nebylo daleko. Trojice mě hlučně následovala.

»Já do něj v-vidím skrz naskrz, abyste věděli! Pěkněj pán tvorstva... Nachlastá se, až se z toho zeblije, n-namlátí někomu držku — ovšem sám jich

taky držel požehnaně — a víc nepotřebuje... P-pust'te mě na něj, já mu jich vyšiju takovejch...«

»Tys to teda dopracoval, abysme ho vlekli jako ňákýho gangstera...«

»Tak mě neto... neved' ...! N-nenávidím je ...! Třasky... Kořalky... Štět-ky... Rosol rozplízej...«

»No jistě, jistě, uklidni se... Hlavně nepadej...«

»Těch vý-výtek už snad bylo dost...! Už mám plný zuby toho vašeho farrizej... štvi... purri... tantismu... Ty se musej rrozskápat! Postřřílet! Všechny je setřříť z povrchu zemskýho!«

»Ty ses teda zpanákoval. A já blbec si myslel, že už se z toho sebral.«

»Já jsem střřízlivej...! Všechno si pamatuju. Dneska je vosumadvacáté-ho... Nebo snad ne?«

»Drž hubu, vole!«

»Čššš! Přřřesně tak! Nepřítel je ve střrehu... Kluci, tady byl někde fízl... Přece jsem s ním mluvil... A náramek si stáhnul, sssvině... Ale já toho fízla eště do vosumadvacátýho...«

»Herdek buď už zticha!«

»Pššš! A dost... Ani slovo! Žádný strachy, vo minometry se postarám.«

»Já snad toho hajzla zabiju...«

»Na nepřřřátele civilizí... lace... Půldruhýho tissssíce kubíků slzáku — osobně... Šest sektorů... Úúú...!«

To už jsem stál před vraty svého domu. Když jsem se ohlédl, opilec ležel tváří k zemi, pořízek nad ním seděl na bobku a čahoun si kousek stranou mnul hranu pravé dlaně.

»Proč jsi ho takhle sejmul?« zeptal se podsaditý vyčítavě. »Určitěs mu něco udělal.«

»Už těch keců bylo dost,« procedil dlouhán zuřivě skrz zuby. »My se snad nikdy neodnaučíme žvanit. A chlastat kořalku. Už toho bylo dost.«

Budeme jako děti, doktore Opire, pomyslel jsem si a co nejtišeji vklouzl do dvora. Křídlo vrat jsem přivíral pomaloučku a ještě jsem ho podržel, aby zámek necvakl.

»A kde je ten chlap?« zeptal se dlouhán tlumeně.

»Kdo?«

»Ten chlap, co šel před náma...«

»Někam zahnul.«

»Nevšiml sis kam?«

»Prosím tě, já měl jiný starosti.«

»Škoda... No nic, zvedni ho.«

Ustoupil jsem do stínu jabloní a sledoval, jak vlečou opilce kolem vrat. Úděsně chroptěl. V domě bylo ticho. Zašel jsem do svého bytu, svlékl jsem

se a dopřál si horkou sprchu. Havajka i kalhoty čpěly slzným plynem a zůstaly na nich mastné skvrny po fosforeskující kapalině. Všechno jsem to hodil do utilizátoru. Potom jsem se detailně prozkoumal v zrcadle a sám jsem se divil, jak lacino jsem se z toho dostal — boule za uchem, pořádná modřina na levém rameni a několik podlitin na žebrech. A odřené klouby.

Na nočním stolku jsem objevil vzkaz, ve kterém se mi uctivě navrhovalo, abych zaplatil nájemné za prvních třicet dnů pobytu. Částka to byla opravdu značná, ale snesitelná. Odpočítal jsem pár bankovek a vložil je do prozíravě ponechané obálky, lehl jsem si do postele a zdravou ruku založil za hlavu. Ložní prádlo bylo chladné a šustivé, otevřeným oknem do ložnice proudil noční vzduch se slanou příchutí moře. Nad uchem mi příjemně syčel fonor. Chtěl jsem si před spaním ještě pár věcí promyslet, ale byl jsem k smrti utrmácený a rychle jsem usnul...

Něco mě probudilo. Otevřel jsem oči a napjatě se zaposlouchal. Kdesi poblíž buď někdo plakal, nebo si tenkým hláskem propěvoval. Tiše jsem vstal a vyklonil se z okna. Tenký přerývaný hlásek broukal: »...v rakvích krátce poleží, aby opět z hrobů vyšli a žili tu jako živí mezi živými...« Následovaly tlumené vzlyky. Z dálky sem jako komáří zvonění doléhalo: »Třaska, třaska!« A znovu ten skomíravý hlas: »...krev s hlínou smísí, by již nepojedl...« Napadlo mě, že to asi ve svém pokoji pláče a lamentuje opilá Vuzi, a polohlasně jsem zavolal: »Vuzi!« Nikdo neodpověděl. Slabý hlásek vykřikl: »Odejdi od vlasů mých, odejdi od masa mého, odstup od kostí mých!« a já pochopil, čím je to hlas. Přehoupl jsem se přes parapet, dopadl do trávy a zaposlouchal jsem se do těch tajemných vzlyků. Po pár krocích problesklo mezi stromy světlo a já brzy narazil na garáž. Vrata byla pootevřená. Stál tam obrovský nablýskaný opel. Na ponku stály dvě zapálené svíce. Voněl tu aromatický benzín a roztavený vosk.

Pod svícemi seděl na švédské lavičce v bílé košili až na paty a bos Len s tlustou omšelou knihou na kolenou. Zadíval se na mě široce rozevřenýma očima, jeho tvář byla naprosto bílá a zkamenělá hrůzou.

»Co tady děláš?« zeptal jsem se hlasitě a vstoupil dovnitř.

Chvilí jen strnule zíral a pak se začal chvět. Zaslechl jsem, jak mu cvakají zuby.

»Lene, kamaráde,« oslovil jsem ho znovu. »Tys mě nejspíš nepoznal, vid'?' To jsem přece já, Ivan!«

Pustil knihu na zem a dlaně si zastrčil do podpaždí. Stejně jako ráno mu po obličejí vyrazil pot. Posadil jsem se vedle něj a objal ho kolem ramen. Bezvzládně se ke mně přichýlil. Třásl se jako štěně. Zavadil jsem pohledem o titul knihy. Jistý doktor Neff obšťastnil lidstvo Úvodem do učení o nekrotických jevech. Zakopl jsem svazek daleko pod ponk.

»Čí je to auto?« zeptal jsem se zase co nejhlasitěji.

»A... auto...«

»Moc krásný ford!«

»To není ford, to je opel.«

»Máš pravdu, opel. Ten musí jezdit aspoň dvě stě za hodinu, co?«

»To jo.«

»A kdepak jsi sehnal svíčky?«

»Koupil.«

»Prosím tě! Ani jsem netušil, že v naší době se vůbec dá sehnat něco takového jako svíčky. Ona vám tu snad praskla žárovka. Jen tak jsem si vyšel do zahrady, že si utrhnu jablíčko, abys tomu rozuměl — a najednou vidím v garáži světlo...«

Posunul se ještě blíž ke mně a pošeptal mi:

»Ještě... ještě tu chvíli zůstaňte, neodcházejte.«

»No dobře. Nebo že bychom zhasli a přesunuli se ke mně?«

»To ne, to nejde.«

»Co nejde?«

»Jít k vám! Jít do domu nejde!« Říkal to se skálopevným přesvědčením.

»Ještě dlouho to nepůjde. Dokud neusnou.«

»Kdo?«

»No voni.«

»Kdo oni?«

»Voni. Slyšíte?«

Zaposlouchal jsem se. Bylo slyšet, jak ve větru šelestí větve a někde ve strašné dálce davy hulákají: »Třas-ka, třas-ka!«

»Nic zvláštního neslyším,« pokrčil jsem rameny.

»Protože jste tu novejš, a nový voni nechávají na pokoji.«

»Ale stejně, koho máš na mysli tím oni?«

»Voni jsou všichni. Viděl jste toho ksichta s knoflíkama?«

»Petiho? Viděl. A proč by měl být ksicht? Já mám pocit, že je to docela slušný člověk...«

Len vyskočil.

»Pojďte,« zašeptal zase. »Já vám to ukážu. Ale slibte mi, že budete zticha.«

Vyšli jsme z garáže, přikradli se k rohu domu a obešli ho. Len se mě vytrvale držel za ruku. Dlaň měl chladnou a vlhkou.

»Tááhle, podívejte,« ukázal před sebe.« Podívaná to byla opravdu strašidelná. Na verandě domácí poloviny domu ležel s hlavou nepřírozně zakloněnou a prostrčenou zábradlím můj celník ze včerejšího rána. Na jeho tvář dopadalo rtuťové světlo z ulice a tvář byla modrá, naběhlá a posetá

tmavými podlitinami. Pod zpola zavřenými víčky bylo vidět kalné oči, které sklouzly ke kořeni nosu. »Chodí mezi živými jak živí, za bílého dne...,« hučel si Len pod nos a držel se mě oběma rukama. »Kývají a usmívají se, v noci však jsou jejich tváře sinalé a krví zbrocené...« Přistoupil jsem až k verandě. Celník byl v pyžamu. Dýchal chrčivě a táhl z něj koňak. Na tváři měl krev, nejspíš se po hubě poroučel do rozbitého skla.

»Vždyť je jen opilý,« poznamenal jsem zvučně. »Normální opilec. A chrápe. Je to protivné.«

Len zakroutil hlavou.

»Vy jste novej,« zašeptal. »Vy nic nevidíte. Kdežto já jsem to viděl...« Už se zase celý třásl. »Přišlo jich hodně... To vona je přivedla ..., vlastně ji přinesli... Svítíl měsíc... Odřízli jí kus lebky... Křičela, ta tak strašně křičela... A pak začali jíst lžičkama... A vona taky jedla a všichni se smáli, že křičí a hází sebou...«

»Kdo? Koho?«

»A pak to zasypali dřevem a zapálili... a tancovali kolem ohně... A pak všechno zahrabali na zahradě... Vona dojela autem pro lopatu... Všechno jsem viděl... Mám vám ukázat, kde to zahrabali?«

»Poslouchej, kamaráde,« řekl jsem. »Nepůjďme radši přece jen ke mně?«

»Proč?«

»Protože půjdeme spát... Všichni už dávno spí, jen my dva tu ještě žvámíme.«

»Nikdo nespí! To je vidět, že jste novej. Teď nikdo nespí. Teď se spát nedá...«

»Jen pojd', pojd',« vybídl jsem ho ještě jednou. »Jdeme ke mně.«

»Nejdu,« zavrtil hlavou. »A nesahejte na mě. Vaše jméno jsem nevyšlovil.«

»Tak budu muset sundat pásek,« zahrozil jsem temně. »A nasekat ti zadek!«

Asi ho to trochu uklidnilo. Důvěřivě sevřel mou ruku a umkl.

»Jen pojd', kamaráde, pojd',« trval jsem na svém. »Ty budeš spát a já si sednu vedle tebe. A kdyby něco, tak tě hned vzbudím.«

Vlezli jsme oknem do mé ložnice (jít do domu dveřmi rezolutně odmítl) a já ho hned uložil do postele. Chtěl jsem mu vyprávět pohádku, ale než jsem se k tomu dostal, chlapec spal. Tvář měl zmučenou a ve spánku sebou neustále házel. Přitáhl jsem si křeslo k oknu, zachumlal jsem se do plédu a vykouřil cigaretu pro uklidnění. Pokusil jsem se uvažovat o Riemayerovi, o rybácích, na které jsem nakonec nenarazil, o tom, co se má stát osmadvacátého, o mecenáších, ale nic kloudného jsem z toho dohromady nedal, a to

mě zoufale popuzovalo. Popuzovalo mě, že jsem nebyl s to přinutit se k seriózním úvahám o své práci. Myšlenky se rozutíkávaly, na jejich místo se tlačily emoce a já jsem vlastně spíš cítil než přemýšlel. Cítil jsem, že jsem rozhodně nepřijel nadarmo, ale zároveň jsem si uvědomoval, že oficiálně jsem tu kvůli něčemu úplně jinému, než by bylo zapotřebí.

A Len zatím spal. Neprobudil se dokonce ani tehdy, když u vrat zafrkal motor, pak bouchaly dveře nějakého auta, někdo zařval, několik hlasů propuklo v bohapustý řehot a kvil, až jsem si řekl, že snad před vraty došlo k nějakému hrůznému zločinu, ale z dalšího vyplynulo, že to se jen Vuži vrací domů. S veselým prozpěvováním se začala svlékat už v zahradě, ne dbale rozvěšujíc po stromech sukni, halenku a další náležitosti dívčí garderoby. Mě si vůbec nevšimla, vešla do domu, chvíli ještě rámusila u sebe nahoře, pak upustila něco těžkého a teprve potom nadobro utichla. Bylo kolem páté. Nad mořem se rozhoříval jitřní úsvit.

Kapitola osmá

Když jsem se vrátil, Len už byl pryč. Rameno mi trnulo tak, že bolest vystřelovala až do temene, a já si slíbil, že celý dnešní den budu na sebe opatrný. Se zbědovaným funěním a pocitu zmaru jsem absolvoval cosi vzdáleně připomínajícího ranní rozcvičku, vzal jsem obálku s penězi, opatrně se bokem prosunul dveřmi a vypravil jsem se k tetě Vaině. V hale jsem zůstal váhavě stát: v domě panovalo naprosté ticho a já neměl jistotu, zda už paní domácí doopravdy vstala. Vtom se však dveře její poloviny domu otevřely a do haly vstoupil celník Peti. No nazdar, pomyslel jsem si. V noci Peti působil dojmem tragicky upitého utopence. Teď, v jasném denním světle, vypadal spíš na oběť násilného přepadení. Spodní část obličeje měl celou zkrvavenou. Čerstvá krev se mu lakově leskla především na bradě a pod dolní čelistí si držel kapesník, aby si nepotřásl svůj sněhobílý stejno-kroj se šňůrami. Tvář měl celou napjatou, oči ještě lehce pošilhávaly, ale vcelku se držel až podivuhodně statečně a klidně, jako by pro něj vymetání hromad rozbitého skla vlastní hubou bylo tou nejobyčejnější záležitostí. Drobná nepříjemnost, komu se něco takového občas nestane, toho si, prosím, vůbec nevšímejte, hned bude všechno v pořádku.

»Dobré jitro,« zamumlal jsem nejistě.

»Dobré jitro,« zdvořile a mírně nosem opáčil celník a s citem přiložil kapesník ke krvavé bradě.

»Co se vám stalo? Mohu vám nějak pomoci?«

»Maličkost, převrátila se se mnou židle...«

Počastoval mě uctivou úklonou, prošel kolem a rozšafným krokem dům opustil. S velmi nepříjemnými pocity jsem ho doprovodil pohledem, a když jsem se znovu vrátil ke dveřím, stála přede mnou teta Vaina. Graciézně se opírala o veřej, čist'ounká, růžová, provoněná, a hleděla na mě tak, jako bych byl generálplukovník Tuur nebo přinejmenším štábní major Pol.

»Dobré ranko, vy ranní ptáče,« zavrkala. »Hned jsem si říkala, kdo to v domě mluví v tak časnou hodinu.«

»Nedokázal jsem se odhodlat k tomu, abych vás rušil,« konverzoval jsem s příslušnými galantními gesty a v duchu vyl bolestí v rameni. »Přeji krásné jitro a zároveň si dovoluji předat vám...«

»Ó, to je milé! To se hned vidí pravý gentleman. Generálplukovník Tuur říkával, že skutečný gentleman nikdy nikoho nenechává čekat. Nikdy! A nikoho!«

To už jsem si všiml, že mě pomalu, ale velice úporně tlačí od svých dveří. V jejím salóně byla tma, závěsy zřejmě ještě zůstaly zatažené a do haly zavanula jakási nasládlá vůně.

»Ale opravdu jste nemusel tak spěchat, věřte mi...« Konečně zaujala výhodnou pozici a plavným, nedbalým pohybem dveře přibouchla. »Můžete si však být jist, že dokážu vaši ohleduplnost po zásluze ocenit... Vuzi ještě spí a já musím vypravit Lena do školy, takže se omlouvám... Mimochodem, dnešní noviny najdete na verandě.«

»Děkuji vám,« řekl jsem už na ústupu.

»Dokážete-li se obrnit trpělivostí, mohu vás tak za hodinku pozvat na šálek smetany.«

»Bohužel budu muset brzo odejít,« sdělil jsem jí a odporoučel se.

Noviny byly šestery. Dva zdejší ilustrované deníky, tlusté jako almanachy, jeden list vycházející v hlavním městě, dva luxusní týdeníky a kupodivu i arabská El Gunia. El Guniu jsem odložil, ale ostatní jsem prolistoval, zajímaje poslední zprávy chleby se salámem a zapíjeje horkým kakaem.

V Debilii vládní vojska po mnohadenních úporných bojích dobyla město Reyes a vytláčila vzbouřence za řeku Beni. V Moskvě na mezinárodním kongresu jaderných fyziků Huggerton a Solovjov informovali o projektu průmyslového zařízení na výrobu antihmoty. Do Léopoldvillu dorazila expozice Trefjakovské galérie. Oficiální zahájení výstavy se očekává zítra. Ze základny Starý Východ (Pluto) startovala do oblasti absolutně volného letu další skupina bezpilotních kosmických lodí. Se dvěma z nich bylo načas ztraceno spojení. Generální tajemník OSN zaslal generalissimu Orelia-nosovi oficiální poselství, v němž upozornil, že v případě opakovaného užití atomových granátů ze strany extremistů vstoupí do Eldorada policejní kontingenty OSN. U pramenů řeky Quando (střední Angola) objevila archeologická expedice Spojené arabské republiky zbytky kyklopských staveb, které podle předběžných hodnocení a předpokladů vznikly dávno před poslední dobou ledovou. Skupina odborníků Jednotného centra pro výzkum subelektronových (ritrinitivních) struktur odhaduje zásoby energie, které má lidstvo k dispozici, na tři miliardy let. Kosmický ústav UNESCO oznamuje, že čistý relativní přírůstek obyvatelstva mimozemských základů a enkláv se blíží průměrnému přírůstku obyvatelstva na Zemi. Šéf britské delegace v OSN vystoupil jménem velmocí s projektem úplné demilitarizace zatím militarizovaných oblastí zeměkoule, a to i násilnou cestou...

Zprávy o tom, kdo kolik vzeprěl kilogramů a kdo kolik gólů vstřelil do cíí branky, jsem vynechal. Z domácích zpráv mě zaujaly tři.

Městský list Radost ze života napsal: »Včera v noci skupina vandalů znovu podnikala soukromým letadlem nálet na náměstí Hvězdy, zaplněné

bavícími se občany. Výtržníci vypálili několik dávek z kulometu a shodili celkem jedenáct plynových bomb. Následkem vzniklé paniky utrpělo několik mužů a žen těžká zranění. Bezvýznamná skupinka řadících (promiňte nám ten výraz) intelektuálů tak za tiché asistence nečinně přihlížející policie překazila normální zasloužený odpočinek stovek a tisíců slušných lidí. Předseda spolku Za starou dobrou vlast, proti škodlivým vlivům! v prohlášení našemu dopisovateli uvedl, že spolek je odhodlán vzít ochranu zaslouženého odpočinku spoluobčanů do vlastních rukou. Předseda dal zcela nepokrytě najevo, koho konkrétně lid považuje za zdroj škodlivé nákazy, banditismu a militantního výtržnictví...«

Na devatenácté straně list věnoval celou jednu stranu článku »významného reprezentanta nejnovější filozofie a nositele několika literárních cen doktora Opira«. Článek se jmenoval Svět bez starostí. Doktor Opir v něm úžasnými slovy velice přesvědčivě zdůvodňoval všemocnost vědy, vyzýval k optimismu, pranýřoval chmurné skeptiky a pomlouvače a vyzýval vážené čtenáře, aby »byli jako děti«. Zvláštní význam při formování psychiky moderního (tedy bezstarostného) člověka připisoval metodám vlnové psychotechniky. »Jen si uvědomte, jak skvělého náboje optimismu se vám dostává díky světlému, šťastnému a radostnému snu!« volal euforicky reprezentant nejnovější filozofie. »Není náhodou, že právě spánek je již přes sto let znám jako lék na řadu psychických poruch. Ovšem tak trochu nemocní jsme přece všichni: sužují nás různé starosti, zmáhají každodenní lapálie, dráždí sice ojedinelé, leč tu a tam přece jen ještě přežívající nedostatky, nevyhnutelné třenice mezi jedinci, normální, zdravá sexuální neukojenost a nespokojenost se sebou samým, tak příznačná pro každého našeho občana... A stejně jako vonný badusan omývá z našeho unaveného těla prach cest, tak radostný sen oplachuje a očišťuje utrápenou duši. Teď už se nemusíme bát žádných starostí a nedostatků, protože víme, že se blíží hodina, kdy náš snový generátor, kterému bych společně s ostatními říkal „třaska“, vyhojí naše vědomí, vdechne do něj nový optimismus a vrátí nám radostný pocit z bytí.« Dál doktor Opir dovozoval, že třaska je absolutně neškodná jak z hlediska psychiky, tak z hlediska fyzického zdraví, a že výpady oponentů, kteří v ní hledají paralely s narkotiky a demagogicky žvaní o »dřímajícím lidstvu«, v nás vyvolávají nanejvýš tíživý podiv, možná však i mnohem rozhodnější a pro ony nevraživce osudnější občanské postoje. Na závěr svého článku doktor Opir prohlásil, že šťastný sen je tím nejlepším odpočinkem, mlhavě naznačil, že třaska je nejúčinnější metodou boje proti alkoholismu a narkomanii, a důrazně nabádal, aby se tato oblíbená lidová zábava v žádném případě nesměšovala s jinými (medicínou neodzkoušenými) prostředky vlnového ovlivňování lidské psychiky.

Týdeník Zlaté dny zase oznamoval, že ze Státní galérie bylo odcizeno vzácné plátno, jehož autorem je podle názoru odborníků Raffael. Týdeník upozorňoval kompetentní místa na okolnost, že tento zločin je již třetím svého druhu za poslední čtyři měsíce a že ani jedno z dříve odcizených uměleckých děl ještě nebylo nalezeno.

Jinak v týdenících nebylo nic, co by stálo za přečtení. Zběžně jsem je prolistoval a musím říct, že jsem je zavíral s hodně stísněnými pocity. Jejich stránky byly potištěny trapnými šprýmy a slaboduchými karikaturami, mezi nimiž obzvláštní přitroublostí vynikaly série několika kresbiček beze slov, životopisy jakýchsi zcela nevýrazných osobností, nesmyslnými foto-reportážemi typu Váš manžel v zaměstnání a doma, uslintanými črtami ze života nejhrůznějších vrstev obyvatelstva, záplavami užitečných rad, jak zaměstnat ruce a přitom nedej bože nezatěžovat hlavu, idiotsky rozvášněnými výpady proti alkoholismu, výtržnictví a mravní zpuštělosti, jakož i dobře známými výzvami ke vstupování do kroužků a pěveckých sborů. Našly se tu i vzpomínky přímých účastníků událostí a boje proti gangsterismu, prezentované v literární úpravě jakýchsi oslů prostých svědomí a elementárního vkusu, beletristická cvičení Jasných grafomanů, oplývající slzami, utrpením, hrdinskými skutky, velkou minulostí a blaženou budoucností, přechetné křížovky, doplňovačky, roháčky, rébusy a záhadné obrázky, shromážděné v rubrice Ilustrované hádanky...

Zahodil jsem ten balík makulatury do kouta. Proč pořád tahle beznadějná nuda...?! Pitomce tu hýčkají, pitomce si starostlivě pěstují, pitomce hnojí a šlechtí... Pitomec se tu stal normou — nechybí mnoho, a stane se ideálem, kolem kterého budou doktoři věd plesat rozjásanou besedu. A tisk tu rozjásanou besedu tančí už dnes. Ach, jak jsi báječný, ty náš pitomče! Ach, jak jsi bodrý a dobře živený, pitomče. A jaký jsi, pitomče, optimista, jak jsi moudrý, pitomče, jak vytříbený máš smysl pro humor a jak hravě dokážeš vyluštit křížovku ...! Hlavně si nedělej žádné starosti, pitomče, všechno je tak dobré, tak ohromné, a k dispozici je ti jak věda, tak literatura, aby ti bylo hej, pitomče, a nemusels o ničem přemýšlet... A všelijaké ty neblaze smýšlející skandalisty a skeptiky společnými silami smeteme (s tebou abychom je nesmetli!). Co blázní, proboha? Že by chtěli mít víc než ostatní, či co? Hotové zoufalství... Na těch lidech musí ležet nějaké prokletí, jakási zruďná dědičná zátěž hrůz a nebezpečí. Imperialismus, fašismus... desetimilióny zmařených životů, znetvořených osudů... včetně životů a osudů miliónů pitomců — hodných i zlých, vinných i nevinných... Poslední zápasy, poslední převraty, obzvlášť kruté právě proto, že byly poslední. Recidivisté, nicneděláním zvlčilá soldateska, všelijaká pakáz z někdejších rozvědek a kontrarozvědek, znuděná jednotvárností hospodářské špionáže a přežraná

moci... Bylo třeba vrátit se z vesmíru, opustit závody a laboratoře a povolat vojáky zpátky do zbraně. No budiž, poradili jsme si. Vítr bezmyšlenkovitě převrací stránky Dějin fašismu... Ještě jsme se ani nestačili řádně nadechnout a pokochat se světlými zítřky, a ze stejných špinavých koutů historie už se znovu drápaly nedorazené zbytky reakce se skládacími automaty a amatérsky vyrobenými kvantovými pistolemi — gangsteři, gangsterské tlupy, gangsterské korporace, gangsterské říše... »Drobné, stále ještě přežívající nepořádky,« zapřísahali a ujišťovali doktoři Opirové a do oken univerzit mezitím letěly láhve s napalmem, měst se zmocňovaly ozbrojené bandy a muzea hořela jako svíce... Budiž. Odstrčili jsme loktem doktory Opiry, znovu jsme vyšli z fabrik a laboratoří, vojáci se vrátili do zbraně a zase si poradili. A znovu přišly světlé zítřky. Znovu se vyrojili Opirové, znovu zašveholily ilustrované týdeníky a ze zmíněných koutů se zase vyvalil hnis. Tuny heroinu, cisterny opia, moře lihu... a ještě něco, pro co zatím ani nemáme název... A zase tu všechno visí na vlásku, zatímco pitomci luští křížovky, křepčí flug a přejí si jen jedno — aby bylo veselo. Ale přitom někde někdo postupně propadá šílenství, někdo rodí debilní děti, někdo podivně umírá po koupelnách, někdo neméně podivně přichází o život u nějakých rybáků a mecenáši ochraňují své vášnivé zaujetí světovým malířstvím kovovými boxery... A týdeníky se snaží zahalit toto páchnoucí třasovisko křehkou přeslazenou slupkou konjunkturálních blábolů, diplomovaný pitomec velebí sladké sny a tisíce nediplomovaných pitomců se těm snům oddávají jako opilství (jen když bude veselo a nebude se o ničem přemýšlet)... A pitomci jsou znovu horem dolem přesvědčováni, že všechno je báječné, že vesmírná věda kráčí kupředu mílovými kroky (a je to pravda), že energie je dost na miliardy let (a to je taky pravda), že život je stále zajímavější a rozmanitější (což je nepochybně rovněž pravda, ovšem ne pro pitomce) a že demagogové a hanobitelé (rozuměj lidé, kteří jsou přesvědčení, že v naší době je sebemenší kapka hnisu schopna nakazit celé lidstvo, stejně jako kdysi pivní puče přerostly v celosvětové nebezpečí), jejichž pseudoteorie jsou zájmům lidu cizí, by měli být všemožně zatraceni... Pitomci a zločinci... Zločinní pitomci...

»Dělat se musí...,« povzbudil jsem se nahlas. »Melancholii vem d'as... My vám ještě ukážem skeptiky!«

Nejvyšší čas vyrazit k Riemayerovi. Ačkoli, jsou tu ještě ti rybáci. No dobře, k rybákům se vypravím později. Už toho potáčení naslepo bylo dost. Tohle mě nebaví... Opustil jsem dům a zaslechl, jak teta Vaina cpe na verandě do Lena snídani.

»Mami, já to nechci, mami!«

»Papej, chlapče, ráno se musí papat... Jsi hrozně bledý...«

»Ale já nechci! Ty škraloupy nemůžu!«

»Jaké škraloupy? Podívej se na mě, jak mi to chutná... Mm-hm, to je dobrota! Jen ochutnej a uvidíš, jak je to dobré!«

»A co když to nechci! Jsem nemocnej a do školy nepůjdu!«

»Ale Lene! Co to mluvíš? I tak už jsi jednou chyběl...«

»Tak at'...«

»Jaképak tak at'! Už jsem byla dvakrát u ředitele. Ještě nakonec dostaneme pokutu.«

»No bože, tak dostaneme pokutu!«

»Jez, synku, jez. Co to s tebou je? Že by ses nevyspal?«

»Nevyspal...! A bolí mě břicho... a hlava... a zub... Podívej, tenhle!«

Hlas měl trucovitý a já si hned představil chlapcovy našpulené rty a umíněně kopající nohu v ponožce. Vyšel jsem z vrat. Den byl zase jasný a slunečný, zpívali ptáci. Do ulic jsem vyrazil příliš brzy, cestou do Olympiku jsem potkal jen dva lidi. Šli po kraji chodníku vedle sebe, uprostřed veselého světa plného svěží zeleně a modrého nebe nesmyslně ohavní — jeden pomalovaný blankytnou barvou, druhý křiklavě červenou. Nánosem barvy prostupoval pot. Dýchali ztěžka, ústa křečovitě rozevřená, oči podlité krví. Když mě ta zvláštní dvojice minula, mimoděk jsem si rozepnul všechny knoflíky na košili a úlevně vydechl.

V hotelu jsem okamžitě vyjel do osmého patra. Překypoval Jsem odhodláním. At' Riemayer chce, nebo nechce, bude mi muset vyklopit všechno, co mě zajímá. Navíc jsem ho potřeboval i z jiného důvodu. Potřeboval jsem posluchače, a v tomhle prosluněném hampejzu jsem si upřímně popovídat mohl jedině s ním. Chápal jsem, že to není ten Riemayer, se kterým jsem počítal, ale o tom jsem si s ním koneckonců musel promluvit taky...

U Riemayerových dveří stál zrzavý Oscar ze včerejška a já okamžitě zvolnil krok. Zahleděn do stropu si zadumaně upravoval uzel na kravatě. Vypadal ustaraně.

»Nazdar,« řekl jsem. Nějak jsem začít musel.

Pohnul obočím, pohlédl na mě a já pochopil, že si vzpomněl, kdo jsem. Pomalu odpověděl:

»Dobrý den.«

»Vy jdete k Riemayerovi?« zeptal jsem se.

»Riemayer se dnes cítí mizerně,« řekl. Stál těsně u dveří a zřejmě se nechystal ustoupit mi z cesty.

»Škoda,« mínil jsem a pokročil blíž. »A co je s ním?«

»Cítí se moc špatně.«

»Ajajaj,« poznamenal jsem chápavě. »Měl bych se na něj podívat...«

To už jsem stál až u Oscara, ale ten dál neměl v úmyslu pustit mě do pokoje. Hned mě z toho zabolelo v rameni.

»Nejsem si tak docela jist, že by to bylo vhodné,« zaskřípal žlučovitě.

»Ale jděte! Že by to s ním bylo tak nahnuté?«

»Přesně tak. Vypadá mizerně. A vy byste ho neměl vyrušovat. Ani dnes, ani jindy.«

Zdá se, že jsem přišel v pravou chvíli, pomyslel jsem si. Doufám, že ještě není pozdě.

»Vy jste jeho příbuzný?« zeptal jsem se. Choval jsem se svrchovaně mírumilovně.

Zakřenil se.

»Jsem jeho přítel. Nejbližší v tomhle městě. Dá se říct kamarád z dětství.«

»To je moc dojemné,« konstatoval jsem, »ale například já jsem zase jeho příbuzný. Něco jako bratr. Pojdme tedy dovnitř a podívejme se, co by pro chudinku Riemayera mohli udělat jeho přítel a jeho bratr.«

»A neudělal už pan bratr pro Riemayera dost?«

»Co vás nemá... Přijel jsem teprve včera.«

»Poslyšte, nemáte tu náhodou nějaké další bratry?«

»Mezi vašimi přáteli těžko,« opáčil jsem. »Riemayer je výjimka...«

Zatímco jsme takhle žvanili, upřeně jsem si ho prohlížel. Nevypadal na příliš obratného rváče, dokonce i když jsem bral v úvahu svoje bolavé rameno. Jenže ruce měl pořád zabořené hluboko v kapsách, a přestože jsem si byl téměř jist, že v hotelu se ke střelbě neodhodlá, nechtěl jsem riskovat. Tím spíš, že už jsem slyšel o kvantových výbojkách omezeného dosahu.

Už mockrát mi bylo vytčeno, že každý můj úmysl se jako na projekční ploše okamžitě promítne v mé tváři. Oscar byl patrně člověk dostatečně vnímavý. Na druhé straně však v tomto okamžiku neměl při sobě nic, co by pro mě mohlo být nebezpečné, a ty ruce v kapsách bylo jen východisko z nouze. Poodstoupil ode dveří a řekl:

»Tak běžte...«

Vstoupili jsme dovnitř. Riemayer na tom skutečně byl zle. Ležel na pohovce pod strženou portiérou a nesrozumitelně blouznil. Stůl převržený, uprostřed pokoje se v louži lihoviny povalovala rozbitá láhev a všude bylo vidět poházené a zmuchlané mokré šatstvo. Přistoupil jsem k nemocnému a posadil se tak, abych měl výhled na Oscara, který došel k oknu a pohodlně se o ně opřel. Oči měl Riemayer otevřené. Sehnul jsem se k němu.

»Riemayere,« oslovil jsem ho. »To jsem já, Ivan. Poznáváte mě?«

Tupě mi civěl do tváře. Pod strništěm na neholené bradě se rozlézala čerstvá podlitina.

»Ty už jsi tam ...,« zamumlal. »Rybáky ..., aby dlouho ..., to se stává... Nezlob se... Moc jsi... překážel... Nesnáším...«

Byl to horečnatý fantas. Pohlédl jsem na Oscara. Ten dychtivě naslouchal s nataženým krkem.

»Nejhorší je to, když se probouzíš...,« mumlal Riemayer. »Nikomu... se probouzet... Hned začnou... radši se neproбудit...«

Oscar se mi líbil stále méně. Nezdálo se mi, že tak bedlivě sleduje Riemayerovo blouznění. Nezdálo se mi, že tu byl dřív než já. A už vůbec se mi nezamlouvala úplně čerstvá podlitina na Riemayerově bradě. Jak se tě zbavit, ty držko zrzavá, zauvažoval jsem při pohledu na Oscara.

»Musíme zavolat doktora,« řekl jsem. »Proč jste ještě nesehnal lékaře, Oscare? Řekl bych, že je to delirium tremens...«

Vzápětí jsem ovšem litoval, že jsem něco takového vůbec vypustil z úst. Z Riemayera k mému velkému údivu totiž vůbec netáhl alkohol a Oscar to zřejmě moc dobře věděl. Ušklíbl se a zeptal se:

»Delirium tremens? A jste si tím jist?«

»Musíme okamžitě zavolat lékaře,« trval jsem na svém. »A ošetřovatelku.«

Sáhl jsem po sluchátku, jenomže on v tu ránu přiskočil a přirazil mou ruku i se sluchátkem zpátky do vidlice.

»Proč byste to měl dělat vy?« vysvětlil kvapně. »Raději ho zavolám sám. Vy jste tu úplně nový, a já znám výborného doktora.«

»Jakého vy asi můžete znát doktora,« zapochyboval jsem a výmluvně si prohlédl odřené klouby na jeho pravé ruce. Oděrky byly sotva pár minut staré.

»Je to výborný lékař. A k tomu odborník na deliriální stavy.«

»No prosím,« řekl jsem. »A co když to žádné delirium není?«

Vtom se ozval Riemayer:

»Takhle jsem si to přál... Also sprach Riemayer... O samotě v tomto světě...«

Ohlédli jsme se po něm. Jeho hlas zněl povýšeně, ale oči měl zavřené a tvář potažená šedavou scvrklou kůží mi připadala politováníhodná. Mizera, napadlo mě při pohledu na Oscara, a ještě má tu drzost tady trčet. Náhle mi myslí prolétl praštěný nápad, který jsem v tu chvíli považoval za vskutku zdařilý: Nejlepší by bylo srazit Oscara do snopu slunečních paprsků, vrhnout se na něj, svázat ho a vytrást z něj okamžitě všechno, co ví. Protože toho ví rozhodně dost. Ne-li všechno. Díval se na mě a v jeho očích hnízdily strach a nenávisť.

»No dobře,« svolil jsem. »Ať doktora sežene recepce.«

Pustil mou ruku a já vytočil číslo recepce. Při čekání na doktora jsem seděl vedle Riemayera a Oscar přecházel z rohu do rohu, překračuje v pravidelných intervalech louži kořalky. Po očku jsem ho sledoval. Najednou se sklonil a něco zvedl z podlahy. Bylo to malé a barevné.

»Co to máte?« zeptal jsem se bez zájmu.

Na okamžik zaváhal a pak mi do klína pustil plochou krabičku s pestrou nálepkou.

»Áá,« protáhl jsem a pohlédl mu do očí. »Devon.«

»Ano, devon,« přisvědčil. »Divné je, že jsme ho našli tady a ne v koupelně, nemám pravdu?«

Hrome, pomyslel jsem si. Nejspíš jsem byl příliš neostřílený na to, abych se mu mohl postavit s otevřeným hledím. Zatím jsem věděl příliš málo.

»Na tom není nic divného,« plácl jsem jen tak nazdařbůh. »Vždyť vy tenhle repelent sám propagujete. Nejspíš to bude vzorek, který vám vypadl z kapsy.«

»Mně z kapsy?!« vykulil oči údivem. »Tak vy se domníváte, že já bych... Ale já už dávno všechny své úkoly splnil a teď se tu jen rekreuju... Pokud ovšem máte zájem, mohl bych vám pomoci!«

»To je velice zajímavé,« řekl jsem. »Ještě si to prokonzultuju...«

Vtom se bohužel otevřely dveře a vstoupil lékař v doprovodu dvou sester.

Lékař byl muž činu. Velitelským gestem mě vypudil z pohovky a strhl z Riemayera portiéru. Pod ní byl úplně nahý.

»No samozřejmě...,« konstatoval doktor. »Už zase...« Nadzdvihl Riemayerovi víčka, odtáhl dolní ret a nahmatal puls. »Sestro, cordein... A zavolejte pokojské, ať tuhle maštal vyližou do naprostého lesku...« Narovnal se a pohlédl na nás. »Vy jste příbuzní?«

»Ano,« odpověděl jsem. Oscar mlčel.

»Byl už v bezvědomí, když jste ho našli?«

»Ležel a blouznil,« řekl Oscar.

»To vy jste ho sem přenesl?«

Oscar zaváhal.

»Jen jsem ho přikryl tím závěsem,« pronesl nakonec. »Když jsem přišel, už ležel jako teď. Báł jsem se, aby se nenachladil.«

Lékař na něj chvíli zíral a pak prohodil:

»Ono už je to vlastně jedno. Můžete jít. Oba. Zůstane u něj ošetřovatelka. Večer si můžete zavolat. Poroučím se.«

»A co je s ním, pane doktore?« zeptal jsem se.

Pokrčil rameny.

»Nic zvláštního. Enormní únava, psychické vyčerpání... A navíc patrně hodně kouří. Zítra bude schopen převozu a vezmete si ho domů. U nás by to pro něj dál bylo nebezpečné. Je tu až moc veselo. Na shledanou.«

Vyšli jsme na chodbu.

»Nedáme si sklenku?« navrhl jsem.

»Zapomínáte, že nepiju,« odušil prkenně Oscar.

»Škoda. Mě to všechno tak sebralo, že bych se potřeboval něčeho napít.

Riemayer měl vždycky zdraví jako ze železa...«

»V poslední době hodně sešel,« poznamenal opatrně Oscar.

»Máte pravdu, málem jsem ho nepoznal, když jsem ho včera uviděl...«

»Já taky,« přikývl Oscar. Nevěřil jsem mu ani slovo a on mně taky ne.

»Kde tu bydlíte?« zeptal jsem se.

»Tady v hotelu. O patro níž, na sedmsetsedmnáctce.«

»To mě mrzí, že nepijete. Mohli jsme se u vás posadit a trochu si popovídat.«

»Máte pravdu, to by nebylo špatné. Ale já bohužel strašně pospíchám.« Odmlčel se. »Ale víte co? Dejte mi vaši adresu. Až se zítra vrátím, stavil bych se u vás. Tak kolem desáté, bude vám to vyhovovat? Nebo si ještě zavoláme...«

»Ale proč?« namítl jsem a adresu mu rychle napsal. »Upřímně řečeno mě moc zajímá devon.«

»Myslím že se domluvíme,« slíbil Oscar. »Takže zítra na shledanou.«

Seběhl po schodech. Nejspíš opravdu někam spěchal. Sjel jsem výtahem dolů do vestibulu a rychle sestavil telegram pro Mariu: »bratrovi je zle připadam si osamely dodavam si odvahy ivan.« Osamělý jsem si skutečně připadal. Riemayer znovu vypadl ze hry, přinejmenším na den. Jediná jeho nárážka, která mi mohla nějak pomoci, byla zmínka o rybácích. Nic určitého jsem však nevěděl. Jsou tu nějací rybáci, kteří sídlí někde ve Starém metru; je tu devon, který se možná nějak dotýkal mé záležitosti; byl tu Oscar, který jasně souvisel jak s devonem, tak s Riemayerem — figura dosti nepříjemná a zlověstná, ale nepochybně jen jedna ze spousty nepříjemných a zlověstných figur zdejších světlých zitrků; a pak tu byl jistý Buba, který dodal devon houbovitému nosu. Koneckonců jsem tu teprve den, uklidňoval jsem se. Čas ještě mám. Riemayer mi jistě ještě bude moci být užitečný, a třeba dokážu najít Peka... Pak jsem si najednou vzpomněl na události uplynulé noci a poslal jsem telegram Zikmundovi: »ochotnický koncert dvacateho osmeho detaily neznam ivan.« V recepci jsem se zeptal, kudy je nejbližší ke Starému metru.

Kapitola devátá

»Máte přijít až večer, teď je moc brzy.«

»Když já bych chtěl teď hned.«

»Tak pána to popadlo hned po ránu... A nesplet jste si náhodou adresu?«

»Ale kdepak, určitě ne.«

»A právě teď byste nás potřeboval, jo?«

»Teď. Jedině teď.«

Zamlaskal jazykem a promnul si dolní ret. Byl rozložitý, svalnatý, s kulatou, hladce vyholenou hlavou. Když mluvil, jazyk se mu v ústech sotva převaloval a oči zemdleně zaplouvaly pod horní víčka. Měl jsem dojem, že se moc nevyspal. Jeho přítel, který za dlouhým pultem seděl v křesle, by zřejmě taky uvítal pár hodin spánku. Nepronesl však ani slovo, a dokonce mě neuznal za hodná jediného pohledu. Místnost rozdělená zmíněným pultem byla ponurá, zatuchlá, se zkrabacenými překližkovými obklady, na mnoha místech odchlíplými od zdi. Ze stropu visela na špinavé šňůře uprášená žárovka bez stínidla.

»A nechtěl byste přece jen přijít pozdějc?« protáhl lenivě plešoun.
»Když sem choděj všichni.«

»To už je takový můj rozmar,« utrousil jsem tiše.

»Jo rozmar...?« Zahrabal v zásuvce. »No vidíte, ani žádnéj formulář mi tu nezbyl... Ele, máš ještě nějaký formuláře?«

El se mlčky naklonil a odněkud zpod pultu vytáhl pomačkaný list papíru. Plešoun zívá a řekl:

»Přijdete si takhle krátce po půlnoci... Lidi tu nejsou, holky taky ne... Všichni spěj... Psina žádná...« Podal mi blanket. »Tady mi to vyplňte a podepište,« ukázal prstem. »A já s Elem vám to podškrábnem jako svědci. Peníze necháte tady..., nebojte se, tady je to všechno košer. Máte nějaký doklady?«

»Ne.«

»Taky dobře.«

Prohlédl jsem si tiskopis. »Já, nížepodepsaný (vytečkováno) v přítomnosti svědků (vytečkováno) naléhavě žádám, abych byl podroben přijímacím zkouškám pro získání členství v klubu DOC. Podpis žadatele. Podpisy svědků.«

»Co je to DOC?« zeptal jsem se.

»To je naše registrační zkratka,« odpověděl plešoun, který přepočítával peníze.

»Ale to DOC přece musí něco znamenat...«

»Bůh sud'... Když jsem sem přišel, už to tak bylo, prostě DOC... Ele, nevíš náhodou, co to znamená?« El neochotně zakroutil hlavou. »A není vám to nakonec jedno?«

»Naprosto jedno!« ujistil Jsem ho, vyplnil do příslušné rubriky své jméno a podepsal se.

Plešoun si přihlášku prohlédl, připojil svůj podpis a podal papír Elovi.

»Vy asi budete cizinec, co?« zeptal se.

»Ano.«

»Tak to nám připište ještě trvalý bydliště. Máte nějaký příbuzný?«

»Ne.«

»Hotovo, Ele. Založ to do desek... Jdeme?«

Otevřel průchod v pultu a zavedl mě k masivním čtvercovým dveřím, které tu zřejmě zůstaly z dob, kdy se metro představovalo na protiatomový kryt.

»Vybírat si nemůžete,« poznamenal omluvně, vytáhl závory a s námahou zatočil rezavým kolem. »Půjdeme rovně chodbou a tam to pak uvidíte sám.«

Měl jsem pocit, že El za našimi zády se uchichtl. Obrátil jsem se a podíval se po něm. Sledoval monitor, zabudovaný do pultu před jeho křeslem. Něco se na obrazovce pohybovalo, ale nerozeznal jsem, co to je. Plešoun nalehl plnou vahou na kolo a dveře odsunul. Ústily do nějakého špinavého, uprášeného průchodu. Plešoun se na okamžik zaposlouchal a pak opakoval:

»Pořád rovně touhle chodbou.«

»A co tam bude?« zeptal jsem se.

»To, co jste chtěl... Nebo jste si to snad rozmyslel?«

Tohle všechno zjevně pořád nebylo ono, jenže, jak známo, nikdo nic neví, dokud si to nevyzkouší. Překročil jsem vysoký práh a dveře se za mnou mlaskavě zavřely. Bylo slyšet, jak úpěnlivě skřípějí zasouvané závory.

Chodbu osvětlovalo několik žárovek, které ještě zůstaly v provozu. Bylo tu vlhko a po betonových stěnách se rozlézala plíseň. Chvilku jsem jen stál a napíнал uši, ale neslyšel jsem nic kromě občas dopadajících kapek. Opatrně jsem vykročil kupředu. Pod nohama mi praskala betonová drť. Chodba zanedlouho skončila a já se ocitl v klenutém tunelu, osvětleném opravdu prachmizerně. Když oči té tmě trochu přivykly, rozeznal jsem na zemi koleje. Byly rezavé a mezi nimi jsem zahlédl tmavé skvrny louží s naprosto nehybnou vodou. Pod stropem se táhly prověšené kabely. Vlhko zalézalo až do morku kosti a hnusně to tu páchlo — buď mršinou, nebo ucpanou kanalizací. Nene, tohle bylo něco docela jiného, než jsem si představoval. Nechtěl jsem tu zbytečně ztrácet čas a rozhodl jsem se, že se vrátím a sem

půjdu někdy jindy. Ale pro začátek jsem se — z čiré zvědavosti — rozhodl trochu se tu porozhlédnout. Pustil jsem se doprava, tam, kde zářily vzdálené stropní lampy. Musel jsem přeskakovat louže, klopýtal jsem po prohnilých pražcích a zamotával se do stržených kabelů. Když jsem se dostal k první rozsvícené lampě, znovu jsem zůstal stát.

Kolejiště bylo rozebrané. Pražce se válely podél stěn a v prázdné podlaže tunelu zely díry zaplavené vodou. Pak jsem našel i koleje. Ještě nikdy jsem neviděl těžké a masivní kolejnice takhle zřízené. Některé jakási obudná síla zkroutila do vývrtky. Zároveň je dokonale naleštila, takže připomínaly obří vrtáky. Jiné byly touž strašlivou silou zaražené do země a do betonových stěn tunelu. Nebo zavázané na uzle. Když jsem si uvědomil, na co se to dívám, přeběhl mi mráz po zádech. Na normální uzle, na uzle s kličkou i se dvěma kličkami, jako šněrovadla na polobotkách... Loupaly se z nich šedé okuje...

Podíval jsem se před sebe, do hloubi tunelu. Vanul odtud mrtvolný puch, tu a tam ospale mihotala žlutá světélka nouzového osvětlení, jako by se mezi mnou a těmi světly v průvanu něco pohupovalo a žárovky střídavě zakrývalo a zase odkrývalo. To už bylo na mé nervy trochu moc. Cítil jsem, že je to jen hloupý vtip, nic víc, ale nedokázal jsem se tomu nijak bránit. Přidřep l jsem a důkladně ohledal nejbližší okolí. Brzy jsem našel, co jsem potřeboval — metrový úlomek ocelového prutu. Zasunul jsem si ho do podpaždí a pustil se dál. Železo bylo vlhké, chladné, zdrsňelé rzí.

Šikmé mihotavé světlo osiřelých lamp v odlescích klouzalo po vlhkých zdech. Hned při vstupu do tunelu jsem si všiml, že jsou na nich divné kulaté skvrny, ale zpočátku jsem jim nevěnoval žádnou pozornost; zaujaly mě až později a šel jsem si je prohlédnout podrobněji. Po stěně se, kam až oko dohlédlo, táhly dvě řady okrouhlých stop, rozsetých v pravidelných metrových intervalech. Vypadalo to, jako by po zdi docela nedávno proběhl slon — na okraji jedné takové stopy se ještě zachvívala rozšlápnutá stonožka. Tak dost, pomyslel jsem si, nejvyšší čas se vrátit... Pohlédl jsem kupředu. Teď bylo pod rozsvícenými světly zřetelně vidět černé pohupující se girlandy. Uchopil jsem svou primitivní zbraň pevněji a těsně při stěně jsem vykročil dál.

Taky působivá podívaná. Pod klenbou tunelu se na již zmíněných prověšených kabelech v průvanu pokyvovaly stovky a tisíce mrtvých krys, svázaných za ocasy do těžkých štětinatých hroznů. V polotmě se odporňe blyštěly jejich drobné vyceněné zoubky a do všech stran trčely ztuhlé tlapky. Řetězce těchto děsivých hroznů mizely v houstnoucí tmě. Sytý šustivý, jako rosol vazký puch, z něhož se dělalo na zvracení, klesal od klenby dolů a roztékal se po tunelu...

Vtom cosi pronikavě zavřeštělo a rovnou pod nohy se mi najednou vrhla obrovská krysa. A další. A ještě jedna. Bezděky jsem couvl. Řítily se odamtud, ze tmy, kde nesvítla ani jediná žárovka. Z téhož směru se v několika vlnách přihnul teplý vzduch. Loket se mi zrovna propadl do jakési dutiny ve stěně a já se rychle vmáčkl do výklenku. Pod podrážkami se mi cosi zahemžilo a zapištělo — párkrát jsem se poslepu ohnal svou kovovou holí. Krysy mě teď nezajímaly, protože už jsem slyšel, jak cosi ztěžka a měkce dusá tunelem a rozstříkuje hluboké louže. Že jsem sem vůbec lezl, napadlo mě. Můj ocelový prut mi ve srovnání se svázanými kolejnicemi připadal nicotný a křehký. To nebudou létající pijavice... Ani dinosaurus z Konga... Hlavně aby to nebyl gigantopithecus, cokoli, jen ne gigantopithecus. Tihle vrtáci by rozhodně byli něčeho takového schopni — chytit gigantopithecus a pustit ho do tunelu... Mozek mi začal selhávat. A pak jsem si z ničeho nic vzpomněl na Riemayera. Proč mě sem poslal? Že by se dočista zbláznil? Jen aby to nebyl gigantopithecus...

Přehnal se to takovou rychlostí, že jsem vůbec nepostřehl, co to vlastně je... Tunel hučel dunivým cvałem. Pak se někde docela blízko ozvalo zoufalé zapištění polapené krysy a všechno utichlo. Opatrně jsem vykoukl. Stál asi deset kroků ode mě, přesně pod lampou, a pode mnou obrovskou úlevou až podklesla kolena.

»To jsou mi teda fórky,« řekl jsem patřičně nahlas, stěží potlačuje pláč. »Vtipálkové amatéři... Kdo prosím vás na tohle přišel? To musel být talent vskutku samorostlý...«

Zaslechl můj hlas, zvedl zádové nohy a pronesl:

»Teplotka vypadá tak na dva metry třináct coulů, vlhkost nulová, kde nic není, ani čert nebere...«

»Zopakuj mi svůj úkol,« přikázal jsem a přistoupil k němu.

Svištivě vypustil z přísavek vzduch, nesmyslně zaškubal nohama a vyběhl na strop.

»Polez dolů,« okřikl jsem ho přísně, »a odpovídej na otázky.«

Nad hlavou mezi zplesnivělými kabely mi visel dávno vyřazený kyber, určený původně pro práce na asteroidech — ubohý a bizarní, celý rozežraný nánosy karbonu a pokaňkaný podzemní špínou.

Mrskl po mě chcíplou krysou a odpelášil do tmy.

»Polez dolů!« zařval jsem.

»Bazalty!« zakvílel mnohohlasně. »Pseudometamorfické horniny! Jsem nad Berlínem. Jak mě slyšíte? Večerka!«

Ocelový prut jsem zahodil a vypravil se za ním. Doběhl k další lampě, slezl dolů a začal rychle jako pejsek pracovními manipulátory rozhrabávat beton. Chudinka, i v mnohem příznivějších podmínkách dokázal pracovat

jen za předpokladu, že přitažlivost se rovnala tak setině pozemské, kdežto teď byl dokonale nepřičetný. Sklonil jsem se nad něj a pokusil se pod pancířem nahnát ovládací pult. »To jsou přece pacholci,« zabručel jsem si pod nos, když jsem ho našel. Panel s ovládacími prvky byl rozdrcený, jako by do něj někdo praštil kovářským perlíkem. Nechal hrabání a chytil mě za nohu.

»Stop!« vykřikl jsem. »Dost!«

Pustil mě, lehl si na bok a basem mi oznámil:

»Už toho mám plný zuby, Ele, dal bych si panáka brandy...«

Uvnitř zacvakaly kontakty a robot se syčením a hvízdáním zahrál Myslivecký pochod. Díval jsem se na něj a přemítal, jak je to všechno hloupé a hnusné, jak směšné a hrůzné zároveň. Kdybych nebyl planetonaut, kdybych se polekal a vzal nohy na ramena, s největší pravděpodobností by mě býval zabil... Jenže tady nikdo nevěděl, že jsem byl planetonaut. Nikdo. Ani jediný člověk. Riemayer taky nevěděl, že jsem býval planetonaut...

»Vstaň!« rozkázal jsem mu.

Zabzučel a začal dloubat do zdi, tak jsem se otočil a šel zpátky. Po celou tu dobu, než jsem se dostal k ústí vstupní chodby, jsem slyšel, jak hřmotí a skřípe v hromadě zmrzačených kolejnic, syčí autogenem a chrlí ze sebe jakýsi nesouvislý dvojhlasný blábol.

Protiatomové dveře už byly otevřené. Překročil jsem práh a zabouchl za sebou.

»Tak co?« zeptal se plešoun.

»Pěkná blbost,« ulevil jsem si,

»Copak jsem moh vědět, že jste planetonaut? Vy jste byl ve vesmíru, co?«

»Byl — ale stejně je to blbost. Pro pitomce, pro nevzdělané exaltované pitomce.«

»Pro jaký?«

»Exaltované.«

»A jo... No to jste nemusel. Spoustě lidí se to líbí. A vůbec, říkal jsem vám, že máte chodit večer. Pro samotáře tu moc srandy nemáme.« Nalil si do sklenice whisky a doplnil ji sodovkou ze sifonové láhve. »Nedáte si taky?«

Chopil jsem se sklenice a lokty se opřel o pult. El s cigaretou přilepenou ke spodnímu rtu ponuře pozoroval obrazovku. Míhaly se na ní slizké stěny tunelu, znetvořené kolejnice, černé louže, od svářečky odletovaly snopy jisker.

»To není nic pro mě,« prohlásil jsem. »Zábava pro účetní a holiče. Já proti takovým lidem samozřejmě nic nemám, ale sám bych potřeboval něco, co jsem ještě v životě neviděl a nezažil.«

»Vy asi sám nevíte, co chcete,« zabručel plešoun. »To je potom těžký. Nezlobte se, ale nejste vy náhodou intl?«

»Proč se ptáte?«

»Hlavně si, prosím vás, nemyslete nic špatného, však to znáte, před zubatou jsou si všichni rovný. Já jenom chtěl říct, že intlové jsou ty nejtvrdohlavější zákazníci, to je všechno. No nemám pravdu, Ele? Když třeba přijde takovej účetní nebo holič, jak jste tady ráčil poznamenat, tak ten dobře ví, co potřebuje. Potřebuje si trochu rozpumpovat krev, aby na sebe zase mohl být pyšnej, aby holky pištěly a on mohl všem ukazovat dírky v kůži... To jsou obyčejný kluci, který se prostě chtějí považovat za muže... Protože kdo jsou naši zákazníci? Obvykle lidí, který žádný zvláštní schopností nemají a vlastně je ani nepotřebujou... To dřív, aspoň jsem to jednou čet v nějaký knížce, si lidi aspoň záviděli. Soused si žije jako v bavlnce, a já se nezmůžu ani na to, abych si uspořil na ledničku — copak to se dá vydržet? Samo sebou to vedlo k tomu, že se zuby nehty drželi kdejakýho harampádí, peněz, slušnýho místa... Život by za to dali! Kdo měl tvrdší pěst nebo lepší hlavu, ten byl nahoře... Kdežto teď je život blahobytnej a klidnej, všeho je hojnost. A co se sebou, na co se tak dát? Přece nejsem nějaká bělice v potoce, jsem marná sláva člověk, to se nedá nic dělat, ale sám si nic vymyslet nedokážu. Na to, aby člověk mohl vymejšlet, už musí mít nějaký zvláštní schopnosti! To musíte načíst horu knížek, a jen to zkuste — načíst horu knížek, když se vám z nich dělá zle... Proslavit se v celosvětovém měřítku nebo třeba vymyslet něco takovýho jako auto — na takovou věc normální smrtelník ani nepřipadne, a i kdyby, tak jakej by to mělo smysl? V podstatě vás nikdo nepotřebuje, dokonce ani vlastní žena a děti, když se to tak veme kolem a kolem, no nemám pravdu, Ele? A vy sám na to nakonec taky nikoho nepotřebujete... Takže dneska pro vás chytrý vymejšlej něco úplně novýho, buď ty aromatizéry, nebo třasku, nebo nějakýj nověj tanec... Nebo nový pitivo... tchoř se to jmenuje. Nemám vám ho třeba namíchat? No a z takovýho tchoře lezou voči z důlků a člověk je konečně spokojenej... Kdežto když má voči na místě, je pro něj život něco jako dešťová voda. To k nám chodí jeden intl a pořád mele dokola: Život je takový nijaký, chlapci... Ovšem když vyjdu odsud, je ze mě hrdina! Po takové kulce nebo dejme tomu „jeden proti tuctu“ už se na sebe dívám docela jinak, no nemám pravdu, Ele? Všechno je zase sladší — žrádlo, ženské i chlast...«

»Ano, chápu,« přisvědčil jsem soucitně. »Moc dobře vám rozumím, ale pro mě je tohle všechno taky takové nijaké.«

»Ten by potřeboval sleg,« prohodil najednou El basem.

»Cože?« zeptal jsem se.

»No sleg.«

Plešoun se nespokojeně zachmuřil.

»Kruci, nech toho, Ele. Co to do tebe zase dneska vjelo?«

»Já bych se na něj vyprd,« řekl El. »Takovýhle já nemám rád... Tohle se mu nelíbí, támhleto se mu nelíbí...«

»Neposlouchejte ho,« chlácholil mě plešoun. »Celou noc nespal a je unavenej.«

»Ale ne, proč?« namítl jsem. »Jaký sleg?«

Plešoun se zase zašklebil.

»Je to hrozně vulgární, víte? A Ela neposlouchejte, on je to dobrej kluk, takovej vobyčejnej, ale seřvat někoho, že na něm nezůstane kousek dobrej, je pro něj úplná maličkost. A to slovo je hnusný. Já taky nevím, kde se furt bere ta pakáž, co to všude píše po zdech. No není to verbež? Smrkáči usoplený, ani pořádně nevědí, co to znamená, ale po zdech to čmáraj... Jen se podívejte, i tady u nás už jsme museli hoblovat pult... Nějakej parchant mi to tady vydrápal, já ho chytit, tak z něj vytřepu střeva... K nám přece choděj i dámy...«

»Řekni mu,« obrátil se El k plešounovi, »ať si sežene sleg a nevotravuje. Ať si někde splaší Bubu...«

»Kruci, zavři klapačku, Ele!« okřikl ho plešoun dopáleně. »Vůbec ho neposlouchejte...«

Jakmile jsem zaslechl Bubovo jméno, uvelebil jsem se u pultu pohodlněji a nalil si další sklenici.

»A copak to má být, ten sleg?« zeptal jsem se. »Nějaká tajná neřest?«

»Tajná! Hehehe!« rozeřval se ohavným basem El.

Plešoun se taky zasmál.

»U nás nic tajného neexistuje,« vysvětlil mi. »Jakýpak tajnosti, když od patnáctí každěj chlastá. To ty blbci intlové pořád strašej s nějakýma tajnostma... Vosumadvacátýho chtěj zase uspořádat nějaký události, přej si vyvezli za město minomety, aby si je tam někde schovali, jako malý děti, na mou duši! No nemám pravdu, Ele?«

»Hele, řekni mu,« vedl si dál svou vobyčejnej kluk El, »ať táhne do hajzlu, to mu řekni. A nezastávej se ho. Pěkně mu porad', ať jde za Bubou do Oázy, a jsme s ním vyřízený.«

Vyhodil přes pult mou náprsní tašku a vyplněný blanket. Dopil jsem whisky a plešoun mi vážným hlasem řekl:

»Je to samosebou vaše věc, ale pokud vám můžu radit, tak vod těchhle věcí radši dál. Možná u toho nakonec skončíme všichni, ale čím pozdějc,

tím líp. Já vám to ani nedokážu vysvětlit, já jen cejtím, že je to jako do hrobu: Nikdy není pozdě a dycky je brzy.«

»Děkuji vám,« řekl jsem.

»Hele, von eště děkuje!« rozřehtal se znovu El. »No viděls to někdy — von nakonec poděkuje!«

»Tří ruble jsme si strhli,« upozornil mě plešoun. »A tu přihlášku roztrhejte. Nebo ne, radši ji roztrhám sám. Eště se vám, nedej bože, něco stane a hned máme na krku policii.«

»Upřímně řečeno nechápu, že vám to vaše doupě nezavřou,« řekl jsem a zastrčil tašku do kapsy saka.

»My jsme naprosto počestnej podnik,« řekl plešoun. »Kdo nechce, ten sem nemusí. A když se někomu něco stane, může si za to sám.«

»Narkomany taky nikdo k ničemu nenutí,« namítl jsem.

»Vy jste tomu dal! Narkotika — to je přece kšeft, v tom lítaj prachy.«

»No dobře, tak na shledanou,« rozloučil jsem se. »A díky, hoši. Kde že mám hledat toho Bubu?«

»V Oáze,« zavrčel El. »To je kavárna. A pakuj se vocud'.«

»Jste velice zdvořilý, příteli,« řekl jsem, »až to jednoho bere za srdce.«

»Jen se pakuj, pakuj se, intle smradlavá,« pobídl mě El ještě jednou.

»Klid, milánku, hezky klidně,« poradil jsem mu. »Aby se ti z toho nenadělaly žaludeční vředy. O žaludek musíš pečovat, nic cennějšího v sobě totiž nemáš. No nemám pravdu?«

El začal pomalu přelézat přes pult, tak jsem raději šel. Znovu mě rozbolelo rameno.

Pršelo, z oblohy padaly velké teplé kapky. Listí na stromech se mokře a vesele lesklo, vonělo to svěžím vzduchem a ozónem.

Zamával jsem na taxík a požádal řidiče, aby mě dovezl do Oázy. Celou ulici brázdily čiperné potůčky dešťové vody a město bylo tak krásné a útulné, že se člověku o opuštěném zatuhlém metru vůbec nechtělo přemýšlet.

Lilo jako z konve, takže jsem od taxíku ke dveřím Oázy přeběhl co nejrychleji a vtrhl dovnitř jako velká voda. Lidí tu bylo poměrně dost, skoro všichni jedli, dokonce i barman za svým pultem usrkoval polévku z talíře vmáčknutého mezi láhve a šejkry. Ti, co už byli po jídle, kouřili a skrz velké okno zkrápěné deštěm nepřítomně zíral na ulici. Přistoupil jsem k pultu a zeptal se, jestli je tu Buba. Barman položil lžící, rozhlédl se po sále a utrousil:

»Řek bych, že tu zatím nebyl. Zatím se najezte, však on přijde.«

»Kdy asi?«

»Tak za dvacet minut, za půl hodinky.«

»Aha,« řekl jsem. »To se skutečně nejdřív naobědvám a pak byste mi ho ukázal.«

»Dobrý,« broukl barman a vrátil se ke své polévce.

Vzal jsem si podnos, nabral si něco k obědu a posadil se k oknu, stranou od ostatních návštěvníků. Potřeboval jsem si ledacos promyslet. Cítil jsem, že teď už mám námětů k úvahám dost a že bych mohl dát dohromady nějaké první závěry. Určité souvislosti tu rozhodně jsou. Krabičky s devonem v koupelně. Houbovitý nos mluvil o devonu a Bubovi (šeptem). Vobyčejnej kluk zase o Bubovi a slegu... Tady je souvislost úplně zřejmá: devon — Buba — sleg. A co víc, snědý svalovec upozorňoval, že devon a všechno kolem je svinstvo všech svinstev, zatímco plešatý slouha sociálního masochismu neviděl rozdíl mezi devonem a hrobem. Zdá se, že to všechno sedí. Tohle by mohla být věc, po které jdem... A pokud je to opravdu tak, udělal Riemayer dobře, že mě poslal k rybákům. Riemayere, oslovil jsem ho v duchu, pročpak jsi mě poslal k rybákům, Riemayere? Proč jsi mi kladl na srdce, abych si nestavěl hlavu a dělal, co mi řeknou...? Tys přece nevěděl, že sem planetonaut, Riemayere? A i kdybys to věděl, musel sis uvědomit, že tam není jen splašený kyber, ale taky kulka a »jeden proti tuctu«. Něco se ti na mně hrubě nelíbilo, Riemayere... V něčem jsem ti překážel. Ale ne, okřikl jsem se v duchu, to snad ne. Prostě jsi asi ke mně nechoval žádnou zvláštní důvěru, Riemayere. Prostě něco podstatného ještě pořád nevím. Například nevím, co je zač ten Oscar, který v lázeňském městě obchoduje s devonem a který je s tebou ve spojení, Riemayere. A před naší rozmluvou ve výtahu ses s Oscarem s největší pravděpodobností setkal. Ne, o tom nechci přemýšlet... On leží jako lazar, já na něj šiju takovéhle věci, a on se nemůže nijak bránit... Najednou jsem v nitru pocítil odporné mrazení. Dobrá, dejme tomu, že tu bandu pochytáme. Ale co se změní? Třaska tu bude dál, ušatý Len dál nebude v noci spát, Vuzi bude přicházet domů namol opilý a celník Peti bude neznámo proč padat po hubě do rozbitého skla... A všichni budou pečovat o »blaho lidu«. Jedny budou častovat slzným plynem, jiné zarážet po uši do země, další proměňovat z opic v něco, co se bude docela dobře moct vydávat za člověka... A pak vyjde třaska z módy a lid dostane jako další vymoženost supertrasku, zatímco místo zabařeného slegu mu někdo podstrčí supersleg... To vše pro blaho lidu. Jásej, Země pitomců, a o ničem nepřemýšlej...!

K vedlejšímu stolku se se svými tácy posadili dva v pláštěnkách. Jeden z nich mi připadal něčím známý. Měl ušlechtilou povýšenou tvář a nebyť tlusté bílé náplasti na tváři, určitě bych ho poznal — alespoň jsem měl ten pocit. Ten druhý byl ruměný muž s velkou pleší a neustále se neklidně oší-

val. Mluvili poměrně tiše, ovšem určitě ne proto, že by chtěli něco tajit, a z místa, kde jsem seděl, je bylo výborně slyšet.

»Byl bych rád, abyste mi dobře rozuměl,« říkal naléhavě ruměný a chvatně polykal svůj řízek. »Já vůbec nejsem proti divadlům a muzeím. Ale dotace na městské divadlo na loňský rok jsme nedočerpali a do muzeí chodí jen turisté...«

»A lupiči obrazů,« dodal muž s náplastí. »Nechte toho, prosím. Obrazy, které by stály za ukradení, prostě nemáme. Sixtinské madony se zaplat'pánbůh ještě nikdo syntetizovat z pilin nenaučil. Chtěl bych vás ovšem upozornit na to, že šíření kultury se v naší době musí ubírat zcela jinou cestou. Kultura nesmí mezi lid odněkud sestupovat, ale přímo z něj vycházet. Lidové orchestry, zájmové kroužky, masové hry — to je to, co naše publikum potřebuje...«

»Naše publikum potřebuje dobrou okupační armádu,« mínil muž s náplastí.

»Ale prosím vás, nechte toho, vy přece takhle vůbec neuvažujete... Počet kroužků je zatím trestuhodně nízký, návštěvnost mizivá. Boela si mi včera stěžovala, že na její recitační pásma chodí jeden jediný muž, navíc prokazatelně se zcela jinými záměry... A my přece musíme lidi odlákat od třasky, alkoholu a sexuálních zvráceností. Musíme ducha našeho obyvatelstva povznést...«

Muž s náplastí ho přerušil:

»A co ode mě chcete? Abych dnes podpořil váš návrh proti tomu oslovi, proti našemu veleváženému starostovi? Ale beze všeho! Mně je absolutně všechno jedno. Pokud by vás však zajímal také můj názor na ducha lidu, pak není, můj drahý pane rado! Duch dávno zemřel! Zalkl se břišním tukem. Na vašem místě bych kalkuloval jediné s tímhle a s ničím jiným!«

Ruměný muž se zdál být zdrcen. Chvilí zaraženě mlčel a pak zaúpěl:

»Bože můj, čím se to jen musíme zabývat? Ale na druhé straně přece někdo letí ke hvězdám! Někde se přece budují mezonové reaktory. Někde se rodí nová pedagogika! Proboha, já teprve nedávno pochopil, že my tady u nás nejsme provincie, ale rezervace hlouposti, zbedněností a pornokracie. Představte si, že v našem městě už druhý rok sedí profesor Rubinstein. Sociální psycholog světového jména. A studuje nás jako zvířata... Jeho práce se jmenuje Instinktivní sociologie rozpadajících se ekonomických formací... Člověk ho u nás zajímá jakožto nositel atavistických pudů a mně osobně si stěžoval, jak těžko se mu hledal materiál v zemích, kde je pudová aktivita deformována a potlačena systémem výchovy. Zato nás si nemůže vynachválit! Podle jeho názoru nevyvíjíme jinou než čistě pudovou aktivitu. Cítil jsem se dotčen, ale co jsem mu na to měl namítnout? Vy mi snad

rozumíte, jste moudrý člověk, můj přítel; jste taky chladný a racionální, to vím, ale stejně vám nikdy neuvěřím, že by vám všechno všecičko bylo tak dokonale jedno.«

Muž s náplastí si ho blahosklonně změřil a najednou cukl tváří. A já byl doma — měl jsem před sebou individuum, které mě tak obratně polilo světlující tekutinou na večírku u mecenášů. I ty prevíte! pomyslel jsem si. Zloději zatracená! Tak okupační armády se panáčkovi zachtělo? A duch utonul v sádle, abyste tomu, panstvo, rozuměli. »Nezlobte se, pane rado,« poznamenal štitivě muž s náplastí. »Já vám opravdu velmi dobře rozumím, a právě proto je mi dokonale jasné, že všechno kolem nás je jen marasmus. Poslední křeč. Předsmrtná euforie.«

Vstal jsem a přiblížil se k jejich stolku.

»Dovolíte?« oslovil jsem tu dvojici.

Překvapeně na mě vyvalili oči. Posadil jsem se.

»Moc se omlouvám, ale já jsem turista a jsem tu teprve pár dní, kdežto vy jste rozhodně místní, a jak se zdá, máte co do činění s městskou správou... A tak jsem se rozhodl vás obtěžovat. Pořád kolem sebe slyším samé mecenáši, mecenáši, ale co to vlastně je, to mi ještě nikdo pořádně nevyvětlil...«

Muž s náplastí znovu cukl tváří. Jeho oči se rozšířily údivem — taky mě poznal.

»Mecenáši?« zeptal se ruměný přívětivě. »Anoano, máme tu takovou organizaci barbarů. Je to politováníhodné, ale máme.« (Přikyvoval jsem a prohlížel si náplast. Můj včerejší známý už se stačil vzpamatovat a s nejblazeovanějším vzezřením, jakého byl schopen, pojídal své želé.) »V podstatě jsou to moderní vandalové. Jiné slovo pro něco takového neexistuje. Tihle lidé se totiž skládají a skupují kradené obrazy, sochy, rukopisy, jiná vrcholná umělecká díla a případně i patenty a ničí je. Uvědomujete si, jak je to odporné? Nalézají jisté patologické uspokojení právě v ničení vzácných artefaktů světové kultury. Scházejí se ve velké, vybraně oblečené společnosti a pomalu, promyšleně, chlípně ničí...«

»Ale ale,« poznamenal jsem s očima upřenýma na náplast, »takoví lidé by se měli věšet za nohy.«

»Však my je taky pronásledujeme!« zvolal ruměný rada. »Pronásledujeme přesně v duchu příslušných zákonů. Horší je, že nemůžeme stejně pronásledovat artiky a perše, protože ti vlastně žádný zákon nepřekračují, ovšem pokud jde o mecenáše...«

»Už jste skončil, pane rado?« informoval se muž s náplastí. Mě ignoroval.

Ruměný se plácl dlaní do čela.

»Ach ano, už musíme jít. Omluvte nás, máme zasedání na radnici.«

»Barmane!« zavolal kovovým hlasem ten s náplastí. »Zavolejte nám laskavě taxíka!«

»Už jste tu dlouho?« zajímal se ruměný.

»Druhý den.«

»A... líbí se vám tady?«

»Město je pěkné.«

»Hm, to ano,« zamumlal.

Odmlčeli jsme se. Muž s náplastí si drze nasadil monokl do oka a vytáhl doutník. »Bolí?« zeptal jsem se soucitně.

»Co konkrétně máte na mysli?« odtušil ledově.

»Tvář,« vysvětlil jsem. »A taky by vás měla bolet játra.«

»Mě nikdy nic nebolí,« odpověděl a blýskl monoklem.

»Copak vy se znáte?« podivil se ruměný.

»Trochu,« řekl jsem. »Měli jsme spolu takovou menší polemiku o umění.«

Barman křikl, že taxík čeká. Muž s náplastí okamžitě vstal.

»Pojďme, pane rado,« vybídl svého společníka.

Ruměný se na mě provinile pousmál a vstal také. Zamířili k východu. Doprovodil jsem je pohledem a odebral se k pultu.

»Brandy?« zeptal se barman.

»Uhodl jste,« přikývl jsem. Třásl jsem se vzteky. »S kým jsem to teď mluvil?«

»Ten holohlavej je radní, co dělá na magistrátě kulturu. A ten s monoklem je městskej pokladník.«

»Tak pokladník,« opakoval jsem mechanicky. »Svině je to, a ne pokladník.«

»Ale běžte!« zvolal barman se zájmem.

»Jaképak běžte! Už přišel Buba?«

»Ještě ne. A co máte s tím pokladníkem?«

»Je to svině. A zloděj.«

Barman se zamyslel.

»To je docela dobře možný. Je to vlastně baron, teda bývalej. A zvyky má skutečně svinský. Škoda že jsem nešel k volbám, to bych býval hlasoval proti němu... A co vám udělal?«

»To vám udělal!« opravil jsem ho. »A já jsem zase udělal jemu. A ještě udělám. Takhle se věci mají.«

Barman nic nepochopil, přikývl a zeptal se: »Dáme si repete?«

»Dáme.«

Nalil mi brandy a oznámil: »No prosím, a Buba je tady.«

Ohlédl jsem se a sklenice mi div nevypadla z ruky. Bubu jsem znal.

Kapitola desátá

Stál u dveří a rozhlížel se s takovým výrazem ve tváři, jako by marně pátral v mysli, kam to vlastně přišel a co tu chce. Sám sobě už se téměř nepodobal, ale já ho přesto okamžitě poznal, protože jsme celé čtyři roky proseděli v posluchárně školy ve stejné lavici a pak přišlo dalších několik let, kdy jsme se vídali takřka denně.

»Poslyšte,« otočil jsem se zpátky k barmanovi, »tenhle člověk se jmenuje Buba?«

»Jo,« odušil barman.

»A to má být přezdívka?«

»Jak to mám vědět? Pro mě je to Buba. Všichni mu tak říkaj.«

»Peku!« zvolal jsem.

Všichni se po mně podívali. On také pohnul hlavou, zapátral očima, kdo ho to volá. Mně však vůbec nevěnoval pozornost. Najednou jako by si na něco vzpomněl, začal křečovitými pohyby setřepávat vodu z pláště, zašoupal mátožně podrážkami po podlaze, přiklopýtal až k pultu a vyškrábal se na volnou stoličku vedle mě.

»Jako obyčejně,« řekl barmanovi. Hlas měl dutý a přiškrcený, jako by mu někdo svíral krk.

»Tenhle pán tu na vás čeká,« sdělil mu tiše barman, když před něj stavěl sklenici lihu a polévkový talíř pískového cukru.

Pomalou otáčel hlavu, pohlédl na mě a zeptal se: »No? Tak co chcete?« Oči zpola zakrývala zanícená víčka, v koutcích se hromadil hnis. Dýchal ústy, jako by trpěl zánětem krčních žláz.

»Peku Zenaji,« pronesl jsem tiše, »kadeť Peku Zenaji, vraťte se, prosím, ze země na nebe.«

Prohlížel si mě stále nevidoucíma očima. Pak si olízl rty a zeptal se.

»Vy jste kolega ze školy či co?«

Bylo mi z toho všeho mdlo. Odvrátil se, popadl sklenici, nalil si líh do úst a zalykaje se hnusem začal velkou polévkovou lžící pojídat cukr. Barman mu hned nalil další dávku.

»Peku,« zaúpěl jsem tlumeně, »kamaráde, copak ty si na mě nevzpomínáš?«

Znovu si mě prohlédl.

»Ale to snad ne... Asi jsem vás někde viděl...«

»Někde viděl!!« zvolal jsem zdrceně. »Já jsem Ivan Žilin, to přece není možné, aby sis mě nepamatoval.«

Ruka se sklenicí lihu se sotva znatelně zachvěla, ale to bylo všechno.

»Ne, příteli,« řekl. »Nezlobte se, ale na vás si opravdu nevzpomínám.«

»A na Tachmasib si taky nevzpomínáš? Ani na Iowu Smithe?«

»Dneska mě příšerně pálí žába,« sdělil barmanovi. »Přineste mi sodovku, Kone.«

Zvědavě naslouchající barman pohotově nalil sodovku.

»Hnusný den,« řekl Buba. »Dva automaty vynechaly, dovedete si to představit, Kone?«

Barman zakroutil hlavou a povzdechl si.

»Tak to oznamte na odbory,« poradil Bubovi.

»Kašlu na ně,« prohlásil Buba, vypil sodovku a otřel si dlaní ústa. Já už jsem pro něj neexistoval.

Seděl jsem tu, jako by mi někdo plivl do tváře. Dočista jsem zapomněl, na co jsem vlastně Bubu potřeboval. Potřeboval jsem Bubu, ale Pek... Peka jsem samozřejmě taky potřeboval, jenže ne tohohle... To nebyl Pek, to byl nějaký zcela neznámý a nepříjemný Buba a já s hrůzou přihlížel, jak vylokal druhou sklenici lihu a opět se začal cpát vrchovatými lžícemi cukru. Jeho tvář se polila rudými skvrnami, div se neudávil, a naslouchal zanícenému barmanovu monologu o posledních fotbalových událostech... Měl jsem sto chutí zakřičet: Peku, co se to s tebou stalo, tys přece tohle všechno nenáviděl! Položil jsem mu ruku na rameno a zničeně zažadonil: »Peku, chlapče, prosím tě, vyslechni mě...«

Mou ruku setřásl.

»Oč vám jde, příteli?« Jeho oči už neviděly vůbec. »Nejsem žádný Pek, jmenuji se Buba, nebo jste snad nerozuměl? S někým si mě pletete. Tady žádný Pek není... No a jak to tedy dopadlo s těmi Nosorožci, Kone?«

A já si konečně uvědomil, kde se to vlastně nalézám, že Pek tu už opravdu není, je tu Buba, agent zločinecké organizace, kdežto Pek Zenaj je jen přelud, krásná vzpomínka, kterou je třeba co nejdříve zapudit, pokud se chystám pracovat dál... No budiž, pomyslel jsem si se zaťatými zuby, ať je tedy po vašem.

»Járku, Bubo,« zahučel jsem do něj. »Mám pro tebe jeden kšeftík.« Byl už úplně opilý.

»U barpultu se obchody nezabývám,« prohlásil. »A vůbec, už mám po práci. Dost. Už žádné obchody. Obraťte se na městskou radu, kamaráde, tam vám pomůžou.«

»Já se ale obrátil na tebe a ne na městskou radu,« řekl jsem mu. »Tak budeš mě poslouchat?«

»Však já tě poslouchám, i když si tím akorát ničím zdraví.«

»Je to docela bezvýznamná prkotinka,« pokračoval jsem. »Potřeboval bych sleg.«

Nápadně sebou trhl.

»Nejsi ty náhodou cvok, chlapče?«

»Že se nestydíte!« pokáral nás barman, »takhle před lidma... Ty lidi dneska nemaj žádný svědomí.«

»Drž hubu,« poradil jsem mu.

»Hele, uklidni se,« zahučel výhružně barman. »Už ses asi dávno nepodíval na policii, co? Tady tě v případech potřeby vyhostěj raz dva...«

»Já ti na vyhoštění kašlu,« odsekl jsem. »A nestrkej nos do cizích věcí...«

»Slegane zasraná,« zasyčel barman. Zvířecky běsnil, ale mluvil i nadále docela tiše. »Tak slegu se mu zachtělo! Jen počkej, zavolám seržanta a ten ti nachystá takovej sleg, že...«

Buba sklouzl se stoličky a spěšně se odbelhal k východu. Nechal jsem barmana barmanem a vyběhl za ním. Panicky se vrhl do deště, ani kapuci si nenavlékl a začal se rozhlížet po taxíku. Dohnal jsem ho a chytil za rukáv.

»No tak co ještě ode mě potřebuješ?« zeptal se s beznadějí v hlase. »Mám zavolat policii?«

»Peku, vzpamatuj se, Peku. Já jsem přece Ivan Žilin a ty to víš...«

Neustále se rozhlížel na všechny strany a co chvíli si dlaní z obličeje stíral dešťovou vodu, v čůrcích stékající na plášť. Vypadal uboze, uštvaně, já se snažil potlačit v sobě podráždění a paličatě jsem se v duchu přesvědčoval, že přede mnou je skutečně Pek, můj nenahraditelný Pek, ten dobrý, moudrý, veselý Pek, stále jsem se pokoušel rozpomenout se na něj před velitelským pultem Gladiátora, ale nešlo to, protože nebylo možné představit si ho jinde než u barového pultu nad sklenicí čistého lihu.

»Taxi!« zapištěl, ale vůz se přehnal kolem — byl plně obsazený.

»Peku, pojed' ke mně,« navrhl jsem mu. »Já ti všechno vyložím.«

»Dejte mi pokoj!« zasípěl, drkotaje zuby. »Nikam s váma nepojedu. Nech mě být. Já jsem ti snad taky nic nedělal, nevšímal jsem si tě, tak mi, proboha, dej pokoj!«

»No dobře,« vzdal jsem to. »Já tě nechám. Ale musíš mi sehnat sleg a dát mi svou adresu.«

»Já o žádném slegu nevím,« zasténal. »To je ale dneska den, pro rány Kristovy!«

Napadaje na levou nohu se odvěkl kamsi stranou a najednou zahrnul do sklípku s krásnou malou tabulkou u dveří. Následoval jsem ho. Posadili jsme se ke stolku a okamžitě dostali porci horkého masa a pivo, přestože jsme nic neobjednávali. Buba se chvěl a jeho mokrá tvář zesínala. S odpo-rem odstrčil talíř, popadl püllitr oběma rukama a chtivě lokal pivo. Hospo-

da byla prázdná a tichá, nad zářivým chladicím pultem visela bílá deska se zlatým nápisem U nás se platí.

Buba zvedl hlavu od sklenice a smutným hlasem se zeptal:

»Co kdybych šel, Ivane? Já už nemůžu... Nač jsou všechny ty řeči? Prosím tě, pusť mě...« Uchopil jsem ho za ruku.

»Peku, co se to s tebou děje? Já už jsem tě hledal, ale tvoje adresa nikde není k mání... Potkal jsem tě docela náhodou, a vůbec ničemu nerozumím. Jak ses zapletl do téhle hanebnosti...? Nemůžu ti nějak pomoci? Třeba bychom mohli...« Najednou se mi zběsile vytrhl:

»Ten katan,« zachroptěl. »Gestapák... Co mě to taky napadlo vláčet se do Oázy...? Přiblblé kecý, smrkáči... A žádný sleg nemám, rozumíš? Vlastně jeden mám, ale ten ti nedám! Co bych si pak počal — to se mám zachovat jako Archimédés...? Máš vůbec svědomí? Pokud ano, tak mě netrap a pusť mě...«

»Nemůžu tě pustit, dokud od tebe nedostanu sleg. A tvou adresu. Přece si musíme promluvit...«

»Ale já si nepřiju s tebou mluvit, copak to nechápeš? Já s nikým o ničem nechci mluvit... Chci domů... Svůj sleg ti nedám... Vy si snad myslíte, že jsem nějaká továrna. Dám ho tobě, a pak abych se pro jistotu vyhýbal celému městu.«

mlčel jsem. Bylo naprosto zřejmé, že mě v tuhle chvíli nenávidí. Že kdyby se cítil ve formě, zabil by mě a utekl. On ovšem chápal, že na to nemá.

»Ty hajzle,« procedil nenávistně. »Proč si ho nekoupíš? Ty nemáš peníze? No tak na! Na!« Začal horečně přehrabovat kapsy a vyhazovat na stůl měďáky a pomačkané bankovky. »Jen si to vem, to bude stačit.«

»Co koupit? A od koho?«

»Ty jsi ale osel zatracená, tupohlavá... No ten... Jak se to... hmm... no tak jak se to kruci to... Aby to čert spral!« vykřikl. »A ty aby ses propadl do horoucích pekel!« Zasunul prsty do náprsní kapsičky a vytáhl ploché pouzdro z umělé hmoty. Uvnitř byla lesklá kovová trubička, něco jako invariant-heterodyn pro kapesní tranzistorové přijímače. »Na! Sežer si to!« A podal mi trubičku. Byla maličká, asi tak dva a půl centimetru dlouhá, v průměru měla sotva milimetr.

»Děkuju,« řekl jsem. »A jak se to používá?«

Pekovy oči se rozšířily údivem. Moc bych za to nedal, že se dokonce pousmál.

»Ty má boží prostoto!« řekl skoro něžně. »Copak ty opravdu nic nevíš?«

»Nevím nic.«

»Tak to řeknu hned. A já si pořád myslel, že mě tlačíš ke zdi jako katan! Máš tranzistor? Strč do něj místo heterodynu tuhle věcičku, pověš to nebo postav někde v koupelně, kdekoli, a můžeš jet.«

»V koupelně?«

»Ano.«

»A musí to být každopádně v koupelně?«

»No jistě. Podmínkou je, aby tělo bylo ve vodě. V horké vodě. Ty jsi mi ale...«

»A co s tím devonem?«

»Devon si nasyp do vody. Tak pět tablet do koupele a jednu polkni. Chuť mají hnusáckou, ale nebudeš litovat... A rozhodně do lázně přidej aromatické soli. Než začneš, dej si pár štamprlat něčeho ostřejšího. To potřebuješ proto, aby... no... aby ses trochu rozjel či co...«

»Aha,« řekl jsem. »Chápu. Teď už všechno chápu.« Zabalil jsem sleg do papírového ubrousku a schoval ho do kapsy. »Takže vlnová psychotechnika...«

»Proboha, není to jedno?« Už stál a nasazoval si na hlavu kapuci.

»Jak se to vezme,« odpověděl jsem. »Co jsem dlužen?«

»To nestojí za řeč, že o tom vůbec meleš! Radši pojď... Nechápu, nač zbůhdarma ztrácíme čas...«

Vyšli jsme na ulici.

»Rozhodl ses správně,« řekl Pek. »Copak tohle je nějaký svět? Copak v tomhle světě jsme my opravdu lidi? Je to hovno, a ne svět. Taxi!« zakvičel. »Haló, taxi!« Třásl se vzrušením. »Kruci, že mě taky do té Oázy čerti nesli... Nee, teď už nikdy nikam, nikam...«

»Dej mi svou adresu,« připomněl jsem mu.

»Nač potřebuješ mou adresu?«

Vtom u nás zastavil taxík a Buba už nervózně škubal dveřmi. »Tu adresu!« zvýšil jsem hlas a sevřel mu pevně rameno.

»Jsem já to ale trouba,« lamentoval Buba. »Slunečná Jedenáct. Pěkný trouba,« opakoval, když nasedal do vozu.

»Zítra k tobě zajdu,« slíbil jsem.

Už si mě nevšímal. »Slunečná!« křikl na řidiče. »A přes centrum. Proboha jed'te, a rychle!«

Tak takhle jednoduché to je, pomyslel jsem si s očima upřenýma na vzdalující se taxík. Nakonec je to takhle prosté. A všechno sedí. I koupelna. I devon. I urvané tranzistory, které nám jen lezly na nervy a kterým jsme nikdy nevěnovali pozornost. Prostě jsme je podrážděně vypínali... Zastavil jsem si taky taxíka a rozjel se domů.

Ale co když mě oklamal? Prostě se mě chtěl co nejrychleji zbavit... To se ostatně už brzy dozvím. Ten na nějakého černého distributora rozhodně nevypadá. Je to přece Pek... Vlastně ne, to už není Pek. Chudáku Peku! Ty nejsi agent černé sítě, ty jsi prostě oběť. Sice víš, kde se ta ničemnost dá koupit, ale jsi jen oběť. Poslyšte, já už nechci vyslýchat Peka, nechci z něj vytloukat informace jako z nějaké verbeže... I když tohle už není Pek. Pitomost, jak to, že to není Pek? Je to Pek ..., a přesto... budu muset... Vlnová psychotechnika... Jenže třaska je taky aplikovaná vlnová psychotechnika. Tohle vypadá až moc jednoduše, pomyslel jsem si. Ještě tu nejsem ani dva dny... Kdežto Riemayer je tu už od vzpoury. Co ho sem nasadili, žije tady, zvykl si na okolí a okolí na něj, všichni s ním byli spokojeni, přestože v posledních hlášeních uváděl, že nic takového, co hledáme, tu prostě není..., a na podlaze jeho pokoje ležel devon. A byl tam Oscar. A nezačal mě přemlouvat, abych ho pustil, místo toho mě poslal k rybákům...

Na dvorku ani v hale jsem nikoho nepotkal. Bylo už kolem páté. Zašel jsem k sobě do pracovny a zavolał Riemayerovi. Ozval se tichý ženský hlas.

»Jak se daří pacientovi?« zeptal jsem se.

»Spí. A neměl by být rušen.«

»Já ho nechci rušit. Už je mu líp?«

»Snad jsem vám už řekla, že usnul. A nevolejte, prosím, tak často, vaše telefonáty mu neprospějí.«

»Budete u něj pořád?«

»V každém případě přinejmenším do rána. Pokud zavoláte ještě jednou, vypnu telefon.«

Zavěsil jsem a nějaký čas jsem uvažoval, pohodlně rozvalen v měkkém křesle u velkého a zcela prázdného psacího stolu. Pak jsem vytáhl z kapsy sleg a položil ho před sebe. Malá třpytivá trubička, na první pohled naprosto nenápadná a neškodná normální radiosoučástka. Takové se dají vyrábět v miliónových sériích. Musí to stát pakatel a snadno se to přepravuje.

»Co to máte?« ozval se přímo nad mým uchem Lenův hlas.

Stál vedle mě a díval se na sleg.

»To je do tranzistoráku,« vysvětlil jsem mu. »Mám takový v tom svém, věčně to zlobí.«

Vytáhl jsem z kapsy tranzistorový přijímač, otevřel ho, vyjmul z něj heterodyn a položil ho vedle slegu. Byl slegu hodně podobný, ale nebyl to sleg.

»Každý je jinej,« poznamenal Len. »Takovou věcíčku už jsem viděl.«

»Jakou?«

»Tu, co máte vy.«

Najednou se nasupil a jeho tvář zpřísněla.

»Už sis vzpomněl?« zeptal jsem se.

»Vůbec ne,« utrousil podmrčeně. »Na nic jsem si nevzpomněl.«

»Taky dobře,« řekl jsem. Vzal jsem sleg a zasadil ho do přijímače místo heterodynu. Len mě chytil za ruku..

»Nedělejte to.«

»Proč?«

Očima hltal otevřený tranzistor, ale neodpověděl.

»Čeho se bojíš?« zeptal jsem se.

»Ničeho se nebojím, jak jste na to přišel...?«

»Tak se podívej do zrcadla,« poradil jsem mu, zavřel tranzistor a strčil ho zpátky do kapsy. »Vypadáš, jako bys měl o mě strach.«

»O vás?« podivil se chlapec.

»No jasně, o mě. Přece se nebudeš bát o sebe... Ačkoli i to by se mohlo stát, ty se vlastně bojíš těch... těch nekrotických jevů...«

Pohlédl kamsi stranou.

»Jak vás zase tohle napadlo? My si tak normálně hrajem.«

Opovržlivě jsem vyprskl.

»»To známe, ty vaše hry! Jediné, co mi nejde na rozum, je, kde se v naší době berou nekrotické jevy...«

Přejel pohledem po místnosti a začal pozadu ustupovat.

»Půjdu,« oznámil mi.

»To ne,« zarazil jsem ho rezolutně. »Když už jsme začali, měli bychom tuhle rozmluvu dokončit jako chlap s chlapem. A nemysli si, já se náhodou v nekrotických jevech trochu vyznám.«

»Vy jo, vy se vyznáte...« Byl už až u dveří a mluvil sotva srozumitelně,

»Určitě líp než ty,« opáčil jsem nedůtklivě. »Ale rozhodně se nechystám vykřikovat to na celý dům. Pokud si se mnou chceš promluvit, vrať se zpátky... Já snad žádné nekrotické zjevení nejsem... Vylez si nahoru na stůl a posaď se.«

Celou minutu váhal, zakaboněně si mě měřil a vše, čeho se obával či v co naopak doufal, se mu postupně promítalo ve tváři a zase z ní mizelo. Nakonec řekl:

»Já jen zavřu dveře.«

Odběhl do salónu, zatáhl dveře mezi salónem a halou, vrátil se, stejně pečlivě zavřel dveře vedoucí ze salónu do pracovny a přistoupil ke mně. Ruce měl vražené v kapsách, tvář bledou, odstálé uši rudé, ale chladné.

»Za prvé jsi moula,« prohlásil jsem, přitáhl ho k sobě a postavil si ho mezi kolena. »Žil byl jeden tak strašně vyděšený chlapec, že mu kalhotky neuschly ani na pláži a uši měl strachy tak ledové, jako by si je na noc

ukládal do lednice. Ten chlapecek se pořád třásl a třásl se tak silně, že když vyrostl, měl z toho klikaté nohy a kůži jako oškubaný houser.«

Doufal jsem, že se alespoň jednou usměje, ale on mi naslouchal s nesmírně vážnou tváří a stejně vážně se nakonec otázel:

»A čeho se bál?«

»Měl staršího bratra, moc hodného člověka, ale bohužel strašného mazavku. A jak už se to tak stává, opilý bratr se ani trochu nepodobal bratrovi střízlivému. V opici se měnil k nepoznání. A když se namazal nějak mimorádně, vypadal jako nebožtík. No a ten chlapec...«

Lenův obličej se složil do pohrdlivého úšklebku.

»To by se tak měl čeho bát... Když se namažou, jsou naopak hodný.«

»Kdo?« zeptal jsem se okamžitě. »Maminka? Nebo Vuzi?«

»No jistě. Máma vždycky nejvíc zuří, když ráno vstane, ale pak si dá jeden vermut, druhý vermut a je to... A k večeru, to už je úplně hodná, protože to se blíží noc...«

»A v noci?«

»V noci sem chodí ten ksicht,« broukl Len neochotně.

»O ksichta nejde,« poznamenal jsem věčně. »Před ksichtem přece neutíkáš do garáže.«

»Já neutíkám,« postavil si hlavu. »To je jen taková hra.«

»Nevím nevím,« řekl jsem. »Na světě jsou samo sebou věci, kterých se bojím i já. Například když malý chlapec pláče a celý se třese. Na takové věci se ani dívat nemůžu, všechno se hned ve mně převrací naruby. Nebo když člověka bolí zuby, ale on se vzhledem k okolnostem musí usmívat, to je namouduši učiněná hrůza. Ale někdy jde o docela obyčejné hlouposti. Třeba když se přežraní a ze všeho toho podkožního tuku a nicnedělání otupělí flákači cpou mozkem živé opičky. To už není strašné, to je prostě hnusné. Tím spíš, že na to nepřišli oni sami. To si už před tisícem let — taky z nicnedělání a přežranosti — vymysleli otlíky orientální tyrani. A dnešní pitomečkové to někde zaslechli a zaradovali se. Ty bychom měli spíš litovat, a ne se jich bát...«

»Litovat?« zapochyboval Len. »Voni přece taky nikoho nelitují. Dělej, co je napadne. Jim je přece všechno putna, copak to nechápete? Když se nuděj, je jim jedno, komu rozřezou lebku... Pitomečci... Přes den jsou to možná pitomečci, ale čemu zatím nerozumíte, že v noci to žádný pitomečci nejsou, v noci jsou všichni prokletý...«

»Jak to myslíš?«

»Prokletý celým světem... Nemají klidu a ani ho mít nebudou. Vy nic nevíte... Vám to může být jedno, jak jste přijel, tak zase odjedete... Jenže voni, voni jsou v noci živý a přes den mrtvý, prostě nebožtíci...«

Zaběhl jsem do salónu a přinesl mu vodu. Vypil celou sklenici a zeptal se mě:

»Odjedete brzy?«

»Ale co tě nemá!« uklidnil jsem ho a poplácal po zádech. »Vždyť jsem teprve přijel.«

»Moh bych u vás spát?«

»Jistě.«

»Nejdřív jsem měl zámek, ale teď mi ho najednou oddělala. A proč — to mi neřekla...«

»No dobře,« řekl jsem. »Budeš spát u mě v salónu, chceš?«

»Ano.«

»Tak se tam zamkni a spi si podle libosti. Já můžu do ložnice lézt oknem.«

Zvedl oči a bedlivě prozkoumal mou tvář.

»Vy si myslíte, že u vás se dveře zamknout dají? Já to tady všechno znám. U vás přece taky nejdou zamknout.«

»To u vás se nedá nic zamknout,« poznamenal jsem co nejbezstarostněji. »Ale u mě dveře zamykat půjdou. To je tak na půlhodinku práce.«

Nedětsky rezavě se zasmál.

»Vy se teda taky bojíte. No nic, dělal jsem si legraci. Daj se zamknout, nebojte se.«

»Ty jsi ale trumbera!« zakroutil jsem hlavou. »Už jsem ti přece říkal, že se ničeho takového nebojím.« Zpytavě se na mě zahleděl. »A ten zámek jsem chtěl v salónu udělat kvůli tobě, když jsi tak ustrašený. Já sám spím zásadně při otevřeném okně.«

»Už jsem říkal, že jsem si dělal legraci,« opakoval chlapec.

Umlkli jsme.

»Lene, a čím bys chtěl být, až budeš velký?«

»Proč?« nepochopil a bylo vidět, že jsem ho zaskočil. »Není to jedno?«

»Není. Copak tobě je jedno, jestli budeš barman nebo třeba chemik?«

»Už jsem vám přece říkal, že jsme tady všichni prokletí. Před prokletím se nikam neschováte. Jak je možný, že tak jednoduchou věc nechápete, když tomu rozumí každý.«

»Inu,« začal jsem váhavě, »prokleté národy existovaly i v minulosti. A pak se narodily děti, které to prokletí z ostatních sejmuly.«

»A jak?«

»To by bylo dlouhé vysvětlování, kamaráde.« Vstal jsem. »Ale jednou ti to rozhodně vysvětlím. A teď si běž hrát. Snad si hraješ alespoň ve dne, ne? Jen běž! A až se setmí, přijď sem a já ti ustelu.«

Strčil ruce zpátky do kapes a šel ke dveřím. Tam se nerozhodně zastavil, ohlédl se přes rameno a poradil mi:

»A tu věc z tranzistoráku radši vyndejte. Víte vůbec, co to je?«

»Heterodyn,« pokrčil jsem rameny.

»Žádný heterodyn, vyhod'te to, nebo s váma bude zle.«

»Proč by se mnou mělo být zle?« zeptal jsem se.

»Vyndejte to, jinak budete všechny nenávidět. Zatím ještě nejste prokletý, ale klidně by se vám to mohlo stát. Kdo vám to dal, Vuzi?«

»Ne.«

Vrhl na mě úpěnlivý pohled.

»Ivane, vyndejte to.«

»No tak dobře,« slíbil jsem. »Já to vyndám. Utíkej si hrát. A nikdy se neboj, slyšíš mě?«

Neřekl nic a odešel, já zůstal sedět v křesle s rukama položenýma na stole a brzy jsem zaslechl, jak se prodírá šeríky pod oknem. Šramotil, dupal, něco si broukal a tichounce rozmlouval sám se sebou: »Přineste prapory a dejte je sem, sem a sem... tady, tady... a tady taky... A když jsem nasedl do letadla a odletěl do hor...« Kdy ten kluk asi chodí spát, to by mě opravdu zajímalo. Snad tak v osm v devět a vůbec, asi to všechno ode mě nebyl nejlepší nápad, teď už jsem mohl být zavřený v koupelně a za takové dvě hodiny bych všechno věděl, ale ne, přece jsem ho nemohl jen tak odbýt, představte si, že byste se ocitli na jeho místě, to ovšem není ta správná metoda, já jen přikyvuju na jeho obavy, zatímco by bylo třeba vymyslet něco chytřejšího, jenže zkuste něco vymyslet, to není Aňudinský internát, ani v nejmenším, a jak je to všechno neuvěřitelně jiné, co mě teď asi čeká, který asi kruh ráje by to mohl být, hlavně aby to nelechtalo, to bych nevydržel, rybáci jsou zřejmě taky jeden z kruhů místního ráje, mecenášský spolek bude kruh pro aristokraty ducha a Staré metro je určeno pro ty zemětějšší nátury, i když intlové jsou taky aristokrati ducha, jenže se ožírají jako prasata a jsou k ničemu, jsou vlastně ještě nicotnější než ostatní, protože je v nich příliš mnoho nenávisti a příliš málo lásky, nenávisti se naučíte snadno, kdežto lásce těžko, a pak, láska je moc otahaná a oslintaná a je pasivní, kdovíproč je to na světě zařízeno tak, že láska je vždy pasivní, kdežto nenávist vždy aktivní, a proto velice přitažlivá, a ještě se říká, že nenávist je od přírody, kdežto láska z rozumu, z velkého rozumu, ale s intly bych si taky měl promluvit, všichni přece nemohou být hysteričtí idioti, co když se mi najednou podaří najít Člověka, a co je vlastně v člověku od přírody dobré, snad ta libra šedé hmoty, a dokonce ani ta libra není vždycky dobrá, takže každý z nás musí vždy začít pátrat na úplně prázdném místě, a ono by zatím bylo mnohem lepší, kdyby se sociální symptomy dědily, i když to by

z Lena byl malý generálplukovník, takže radši ne, radši budeme zoufale hledat na prázdném místě, Len by se sice ničeho nebál, zato by k smrti děsil jiné, ty, kteří se generálplukovníky nikdy nestanou.

Trhl jsem sebou, protože na jabloni přímo proti oknu jsem zahlédl Lena, který ze mě oka nespustil. V příštím okamžiku už mi zmizel z dohledu, jen zapraskaly větve a sypala se jablka. Ten mi nevěří ani slovo. Nevěří nikomu. A co já, já snad někomu v tomhle městě věřím? Přebíral jsem všechny, na koho jsem si vzpomněl. Ne, nevěřím nikomu. Zvedl jsem sluchátko, vytočil ústřednu hotelu Olympik a požádal, aby mě spojili s pokojem číslo sedm set sedmnáct.

»Haló,« ozval se Oscarův hlas.

Mlčel jsem a mikrofon přikryl dlaní.

»Tak haló!« opakoval podrážděně Oscar. »To už je podruhé,« řekl někomu stranou. »Haló...! Ale prosím tě, kde bych tady sebral nějakou ženskou...« A zavěsil.

Sáhl jsem po svazku Münze, lehl si v salónu na pohovku a četl až do soumraku. Münze mám moc rád, ale absolutně si nepamatuji, o čem jsem to vlastně četl. Kolem domu se hlučně přehnalá noční směna. Teta Vaina dávala Lenovi večeři, nutila do něj ovesné vločky s horkým mlékem. Chlapec si stavěl hlavu, fňukal a ona ho trpělivě a laskavě přemlouvala. Celník Peti mu sice trochu kaprálsky, ale v podstatě dobromyslně domlouval: »Jíst se musí, musí, když matka řekne, že se má jíst, tak se jí..., a vykonejte rozkaz...« Po večeři se v domě zastavili nějací dva mládenci, soudě podle hlasů pěkní klackové, ptali se na Vuzi a špášovali s tetou Vainou. Myslím, že byli opilí. Rychle se stmívalo. V osm v pracovně zařinčel telefon. Bosky jsem se rozběhl ke stolu a rychle zvedl sluchátko, ale nikdo se neozval. Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá. V osm deset někdo zaklepal na dveře. Zaradoval jsem se, že je to Len, ale za dveřmi stála Vuzi.

»Že se u mě aspoň nestavíte?« obořila se na mě rozhořčeně hned ve dveřích. Měla na sobě přiléhavé šortky s natištěným mrkajícím obličejem, krátkou vestičku odhalující její ploché břicho a obrovský průsvitný šál, a byla svěží, k nakousnutí, jako nezralé jablko.

»Já celej den sedím na fleku a čekám na něj, a on se tu klidně povaluje. Něco vás bolí, či co?«

Vstal jsem a vklouzl do pantoflí.

»Posaďte se, Vuzi,« vybídl jsem ji a plácl na pohovku vedle sebe.

»K vám si nesednu,« odsekla. »Tak on si tu čte, no to jsou mi věci. Kdybyste mi aspoň nabídl něco k pití...«

»Podívejte se do baru,« řekl jsem jí. »Jak se daří vaší uslintané krávé?«

»Dneska tam našťestí nebyla,« řekla Vuzi z hloubi baru. »Ale dneska zase na mě vyšla starostová... To je teda nána... Přej proč jí nikdo nemá rád... A proč by ji asi někdo měl mít rád...? Chcete se sodou...? Voči bílý, huba červená, prdel jako kanape — hotová ropucha, na mou duši... Víte vy co, umícháme si tchoře. Teď si všichni mícháme tchoře...«

»Jenže já nerad dělám to, co dělají všichni.«

»Už jsem si všimla. Všichni se jdou povyrazit, a von se povaluje doma. A ještě ke všemu čte.«

»Jsem utahaný,« vysvětlil jsem.

»Ach tak! Takže můžu plavat, jo?!«

»To ne, nepustím vás,« řekl jsem, chytil ji za šál a násilím usadil vedle sebe. »Vuzi, děvče, vy jste odbornice jen na dobrou náladu dam, nebo na dobrou náladu vůbec? Nemohla byste přivodit dobrou náladu jednomu osamělému muži, kterého taky nemá nikdo rád?«

»A za co by vás měl mít někdo rád?« Kriticky si mě změřila. »Oči nějaký zrzavý, nos jako brambora...«

»Jako krokodýl, co...?«

»Jako pes... A nesahejte na mě, to jsem vám nedovolila. Proč jste za mnou nezašel?«

»A proč vy jste mě včera opustila?«

»Páni, tak já ho opustila ...!«

»Samotného, v cizím městě...«

»Tak já jsem ho opustila! A že jsem vás potom všude hledala, to vás asi nezajímá! Všem jsem vykládala, že jste Tunguz, a vy se ztratíte... To od vás nebylo hezký... Ne, už jsem snad řekla, že jsem vám nic nedovolila! Kde jste včera byl? Nejspíš u rybáků, jak tak na vás koukám. A dneska mi zase nic neřeknete...«

»Proč bych neřekl?« ohradil jsem se. A vyprávěl jsem jí o Starém metru, Hned mi došlo, že jen pravda by v tomhle případě nestačila, a tak jsem jí vykládal o postavách v kovových škraboškách, o příšerné přísaze, o zdi postříkané krví, o vzlykajícím kostlivci — zkrátka o mnoha různých věcech a nakonec jsem ji nechal sáhnout na velkou bouli za uchem. Všechno se jí to moc líbilo.

»Když je to takhle, musíme okamžitě jít,« prohlásila rozhodně.

»Ani za nic,« řekl jsem a zase jsem si lehl.

»Vy máte ale móresy! Okamžitě vstaňte a jdem! Jinak mi nikdo nebude věřit, kdežto takhle předvedete tu bouli a hned bude všechno jasný.«

»A pak bychom šli na třasku?« otázal jsem se zdvořile.

»No samo! Víte, že jsem někde četla, že je to vlastně ohromně zdravý?«

»A budeme pít brandy?«

»Brandy, vermut, tchoře, whisky...«

»To stačí, stačí... A budem se na sebe mačkat v autech uhánějících stopadesátkou...? Poslyšte, Vuzi, a proč byste tam vlastně chodila, co z toho máte?«

Konečně pochopila, kam mířím, a nejistě se usmála.

»A co je na tom špatnýho? Rybáci tam přece taky choděj...«

»Nic, špatného na tom není nic,« připustil jsem. »Ale co je na tom hezkého?«

»Nevím. Dělej to tak všichni. Někdy tam bejvá strašně veselo... Hlavně při třasce. Při třasce se vám vždycky všechno splní... Jako ve snu.«

»A není pak lepší prostě si lehnout a spát?«

»Vy byste tomu dal!« vyčínila mi nakvašeně. »V normálním snu se člověku kolikrát zdají věci... A nedělejte, že to nevíte! To na třasce se vám zdá jen to, co chcete...«

»A co si přejete třeba vy?«

»No... ledacos...«

»Tak to řekněte. Dejme tomu, že bych byl kouzelník a řekl vám: Vyslovte tři přání. Jaká chcete. Ta nejpohádkovější. A já vám je splním. Co vy na to?«

Hluboce se zamyslela, až se celá nahrabila. Po chvíli se vesele zazubila.

»Abych nikdy nezestárla!« vyhrkla.

»Výborně,« povzbudil jsem ji. »To bychom měli první přání.«

»Abych...« spustila procítěně a zmlkla.

Tuto otázku jsem svým známým vždy kladl moc rád a pokládám ji při každé jen trochu vhodné příležitosti. Svým chlapcům jsem dokonce několi-krát uložil slohovou práci na téma Tři přání. Zajímavé je, že z nějaké tisí-
covky mužů, žen, dětí i starých lidí, které jsem takhle testoval, sotva dvacet třicet napadlo, že by si mohli přát něco nejen pro sebe osobně nebo pro své nejbližší, ale taky pro celý svět, pro lidský rod jako celek. Ne, to není důkaz nevykořenitelnosti člověčího egoismu, přání nebyla vždy vysloveně sobec-
ká a většina dotázaných, když jsem je dodatečně upozornil, že si nechali ujít cennou příležitost vyřešit i všelidské problémy, se hned chytla za hlavu, naprosto upřímně se na mě rozhněvali a vyčítali mi, že jsem je na tuto možnost neupozornil rovnou. Ale tak či onak všichni zahajovali svou odpo-
ověď na způsob onoho Vuzina »abych«... Snad v tom je kus prastarého pod-
vědomého přesvědčení, že naše osobní přání nemohou na velkém světě nic změnit — v tomto ohledu není nic platná ani kouzelná hůlka.

»Abych...« začala znovu, a zase utichla. Po očku jsem ji pozoroval. Všimla si toho, široce se zazubila, mávla rukou a řekla: »Nechte toho, pro-
sím vás... Vy jste ale rošťák!«

»Takhle by to nešlo,« trval jsem na svém. »Na takovou otázku má být člověk připraven vždycky. Protože to jsem měl jednoho známého, ten se taky každého ptal na jeho tři přání, a když vyslechl odpovědi, byl z toho celý pryč: „No vidíte, tohle mě nenapadlo, takovou příležitost jsem propásl.“ Tak vidíte, jak vážná je to věc. Za prvé jste si tedy přála, abyste nikdy nezestárla. A dál?»

»Dál... Samozřejmě by nebylo špatný mít krásnýho kluka, po kterým by šílely všechny holky, a on by byl pořád se mnou. Navždycky.«

»Prima,« zaradoval jsem se. »To bychom měli za druhé. Ještě za třetí.«

A už jsem na ní viděl, že ji ta hra přestává bavit a že teď plácne něco nemožného. A taky že ano. To jsem mrkal na drát.

»No prosím,« řekl jsem. »To by samozřejmě taky šlo... Ale taková věc se snad obejde bez kouzla...«

»Jak se to vezme!« ohradila se a začala svou myšlenku rozvíjet, odvolávajíc se na trampoty svých klientek. Všechno jí to připadalo neobyčejně veselé a zábavné a já ostudně zrozpačitěl, lil do sebe brandy s citrónovou šťávou, stydlivě jsem se pochichtával a vůbec si připadal jako děvucha nepolíbená. Stát se tohle někde v hospodě, jistě bych věděl, jak se zachovat... Ach... No teda... To snad ne! Pěknými věcmi se zabývají v těch Salónech dobré nálady... A pak se řekne starší občané...

»Fuj,« ulevil jsem si nakonec. »Vuzi, vy jste mě zahнала do úzkých..., a pak, všechno už jsem pochopil. Vidím, že ve vašem případě by se to bez kouzelnické hůlky opravdu neobešlo. Ještěže nejsem kouzelník.«

»To jsem vás převezla!« zaradovala se Vuzi. »A co byste si přál vy?»

Rozhodl jsem se, že si taky trochu zavtipkuju.

»Já nic takového nepotřebuju,« řekl jsem jí. »Ani bych nic podobného neuměl. Mě by stačil kvalitní, dobrý sleg...«

Potěšeně se culila.

»Tři přání by v mém případě byla zbytečná,« vysvětlil jsem. »Stačí, když se mi splní jedno jediné.«

Culila se dál, ale z jejího úsměvu se nejdřív vypařila jistota, pak se úsměv změnil ve škleb a nakonec zmizel docela.

»Cože?« zeptala se roztřeseným, zlomeným hlasem.

»Vuzi,« zvolal jsem a vstal. »No tak Vuzi...«

Jako by v tu chvíli nevěděla, co si počít. Vyskočila, zase se posadila a znovu se vztyčila. V očích měla slzy a tvářila se ublíženě jako dítě, které někdo neomaleně, hrubě a krutě oklamal. Najednou si skousla ret a ze všech sil mě udeřila do tváře — a pak ještě jednou, a ještě. A zatímco já ohromeně poučil oči, už s bezútešným pláčem odkopla servírovací stůl, který předtím převrátila, a vyběhla ven. Seděl jsem doslova a do písmene s

hubou otevřenou. V tmavé zahradě se rozeřval automobilový motor, rozsvítily se reflektory, hukot motoru se přestěhoval napříč přes dvorek, vzdálil se ulicí a utichl.

Opatrně jsem si ohmatal tváře. Tomu říkám fór! Ještě nikdy jsem si nezašpičkoval s takovým ohlasem a efektem. Vrtáku stará... To byl panečku sleg!

»Můžu dál?« zeptal se Len. Stál ve dveřích a nebyl sám. Vedle něj přeshlapoval zachmuřený pačesatý kluk. »To je Rüg,« představil ho Len. »Nemoh by tu taky spát?«

»Tak Rüg,« opakoval jsem zamyšleně a přejížděl si prsty po lících. »Rüg, říkáš... Ale jistě, proč ne, ať tu spí třeba dva Rügové... Poslouchej Lene, a proč jsi raději nepřišel tak o deset minut dřív?«

»Dyť tady byla vona,« zahučel Len. »Dívali jsme se voknem a čekali, až půjde pryč.«

»Ano? No to je ohromné. A co tomu řeknou tvoji rodiče, můj milý Rüg?«

Rüg se k odpovědi neměl, tak zaskočil Len.

»Von rodiče nemívá.«

»Tak dobře,« řekl jsem s pocitem lehké únavy. »A nebudete po sobě házet polštáře?«

»Ne,« řekl Len bez jediného náznaku úsměvu, »my budeme spát.«

»Souhlasím,« uzavřel jsem naši rozmluvu. »Hned vám ustelu a vy zatím tohle všechno sklíd'te...«

Ustlal jsem jim na pohovce a na křeslech, oni se okamžitě svlékli a lehli si. Dveře do haly jsem uzavřel, zhasl jsem jim světlo a poslouchal, jak si šeptají, převracejí se a šoupou nábytkem. Pak utichli. Kolem jedenácté se v domě rozlehl řinkot tříštícího se skla. Nezdolný Peti už zase někam padal po hubě. Z města sem zaznívalo: »Třas-ka, třas-ka!« Před domem někdo hlasitě zvracel.

Zavřel jsem okno a spustil záclony. Dveře z pracovny do ložnice jsem taky uzavřel. Ve všem jsem postupoval přesně podle Bubovy instrukce: tranzistor jsem postavil na galérku, hodil do vody několik tablet devonu a pár krystalků aromatické soli a už jsem chtěl jeden devon polknout, když jsem si náhle vzpomněl, že se nejdřív musím trochu »rozjet«. Nechtěl jsem už chlapce rušit, ale nebylo to zapotřebí — v toaletní skříňce jsem našel načatou láhev brandy. Dal jsem si pár pořádných loků rovnou z láhve, zajedl je tabletou, pak jsem se svlékl donaha, vlezl si do vany a zapnul tranzistor.

Kapitola jedenáctá

Schválně jsem vyřadil termoregulátor, takže když voda vystydla, probral jsem se. Přijímač vřeštěl, odraz jasného světla od bílých stěn nepříjemně řezal do očí. Pořádně jsem prochladl a po celém těle mi naskočila husí kůže. Rychle jsem rádio vypnul, znovu roztočil kohoutek s horkou vodou a zůstal ještě chvíli ve vaně, abych vychutnal příliv tepla a velmi zvláštní, velmi nový pocit jakési naprosté, kosmicky nesmírné prázdnoty. Bylo mi prostě zima. A zmítaly mnou záplavy dojmů. A moc dobře se mi přemýšlelo, asi jako po vydařené dovolené někde na horách...

Uprostřed minulého století se problematikou stimulace kůry mozku zabývali Aldiss a Milner. Za tímto účelem zaváděli do mozku bílých myší miniaturní elektrody. Metoda to byla vpravdě barbarská, ale když později objevili v krysím mozku centrum rozkoše, dosáhli toho, že pokusná zvířata celé hodiny tiskla páčku, připojující elektrodu pod napětí, a prováděla až osm tisíc samovzruchů za hodinu. Tyto krysy jinak nebažily po ničem. Ignorovaly potravu, vodu, nebezpečí, partnera, na světě je nezajímalo nic kromě páčky stimulatoru. Později se podobné pokusy prováděly s opicemi a přinesly zhruba stejné výsledky. Proslýchalo se, že k experimentům tohoto druhu byli použiti i odsouzcenci na smrt...

Byla to pro lidstvo těžká doba: éra bojů proti atomové zhoubě, éra nepřetržitých lokálních válek, éra, kdy většina obyvatelstva planety hladověla, ale když se o těchto pokusech s krysami dověděl anglický spisovatel a literární kritik Kingsley Amis, dokonce i v tak pohnutých časech napsal: »Nemohu tvrdit, že by mě to děsilo víc než berlínská nebo tchajwanská krize, ale myslím si, že by mě to mělo děsit víc.« Tento chytrý a jedovatý autor Nových map pekel se budoucnosti děsil v mnoha ohledech a mimo jiné předjal i nebezpečí umělé mozkové stimulace jakožto zdroje iluzorního bytí, stejně výrazného nebo dokonce ještě výraznějšího než bytí reálné.

Koncem století, kdy první úspěchy vlnové psychotechniky dostaly zcela konkrétní obrysy a psychiatrické léčebny se začaly vyprazdňovat, zazněla do chóru rozjásaných chvalozpěvů jako dráždivá disonance brožurka autorů Krivického a Milovanoviče. V její závěrečné kapitole oba sovětští pedagogové napsali asi toto: V drtivé většině zemí světa je výchova mladé generace na úrovni osmnáctého či devatenáctého století. Tato stará soustava považovala a doposud považuje za svůj nejdůležitější úkol především vychovat pro společnost kvalifikovaného, ale jinak dosti omezeného účastníka výrobního procesu. Další možnosti a dimenze lidského mozku takovou soustavu nezajímají, proto člověk mimo výrobní proces zůstává z hlediska

psychologie druhu člověkem jeskynním, člověkem nevychovaným. Nevyužití těchto potencií pak vede k neschopnosti jedince chápat náš svět ve vší jeho rozporuplnosti, k neschopnosti spojovat psychologicky nesouměřitelné pojmy a jevy, k neschopnosti dosáhnout požitku i z postihování spojitostí a zákonitostí, které přímo nesouvisí s uspokojováním těch nejbanálnějších a nejprimitivnějších sociálních instinktů. Jinými slovy — tato soustava v nás prakticky vůbec nepěstuje čistou abstrakci, fantazii a jako její neodmyslitelný důsledek i smysl pro humor. Člověk nevychovaný chápe svět jako jistý, ve své podstatě triviální, rutinní, tradičně jednoduchý proces, z kterého se jen za cenu velkého úsilí daří vyždímat jistou rozkoš, koneckonců také dosti tradiční a rutinní. Nevyužití potence zůstávají tedy utajenou realitou našeho mozku a hlavní úkol vědecké pedagogiky spočívá především v tom, aby se tyto potence daly do pohybu, aby člověka obdařily fantazií, aby rozmanitost a mnohost potenciálních vazeb lidské psychiky uvedly do kvantitativního i kvalitativního souladu s mnohostí a rozmanitostí kontaktů reálného světa. Takový by měl být základní postulát pozemské pedagogiky nejbližší budoucnosti. Dokud však tento problém není vyřešen, jsou naprosto oprávněné obavy, že úspěchy psychotechniky povedou k takovým aplikacím vlnové stimulace mozku, které člověku poskytnou iluzorní bytí, jež svou pestrostí, velkolepostí a nevyzpytatelností značně předčí bytí reálné. A uvědomíme-li si, že fantazie člověku umožňuje být jak rozumnou bytostí, tak ukájejícím se zvířetem, a dále k zatím řečenému podotkneme, že psychický materiál k vytvoření takového oslnivého iluzorního bytí je v případě člověka nevychovaného zprostředkováván skrze ty nejtemnější a nejprimitivnější atavistické pudry, není tak nesnadné představit si, jak úskočným a krutým svodem by se podobná možnost mohla stát...

A teď přišel sleg.

Už je mi jasné, proč se to slovo píše po plotech...

Teď už je mi všechno jasné. Je to hrůza, že už je mi všechno jasné. Lepší by bylo, kdybych nic nepochopil, kdybych se prostě probral, pokrčil rameny a vylezl z vany ven. Copak Strogovovi nebo Einsteinovi nebo Petrarkovi by to taky došlo...? Fantazie je neocenitelná věc, ale nesmíme jí otevírat cestu do vlastního nitra. Jen ven, jedině ven... Jak lákavou návnadu nahodil nějaký padouch do téhle požehnané tůně! A jak přesně si vybral dobu... Ano, kdybych velel Wellsovým Mart'anům, rozhodně bych se nepáral s bojovými trojnožkami, tepelnými paprsky a veškerými dalšími naivitami tohoto druhu... Iluzorní bytí... Nene, to není narkotikum, kam se na tohle hrabe narkotikum... Tohle je přesně ona věc, co tu má být. Tady. A teď. Každá doba si žádá své. Maková zrnka a konopí, království mámivých nejasných stínů a klidu — pro zbědované, uštvané a utýrané... Ale tady klid

nikdo nepotřebuje, hladu tu nikdo neumírá, tady je jen příšerná otrava. Je tu syto, teplo, opojno a nudno... Nedá se říct, že by to byl špatný svět, je to jen lhostejně nudný svět. A člověk není ryba, člověk je člověk... A to, co teď dostal do rukou, to není království stínů, to je pravé bytí, plnohodnotné bytí bez jakýchkoli úlev a galimatyáše nesmyslných snů...

Vtom jsem na zcela nepatrný zlomek okamžiku pocítil, že jsem ztracen. A bylo to příjemné pomyšlení. Naštěstí jsem se rozzuřil. Rázně jsem zčeřil hladinu ve vaně, prudce vyskočil ven a zároveň už v sobě hroznými kletbami rozněcoval zlobu, rovnou na mokré tělo jsem si natáhl spodky a košili a pohlédl jsem na hodinky. Byly tři hodiny, ale mohly to být tři hodiny zítra odpoledne, tri pozítří ráno nebo tři za sto let. Jsem blbec, vynadal jsem si v duchu, když jsem si chvatně natahoval kalhoty. Chlapeček se rozlítostnil a Bubu pustil — ve chvíli, kdy už mi skoro dával adresu toho doupěte. Hoši z operativy by tu byli raz dva a v klidu bychom to hadí hnízdo vybrali. To odporne hnízdo. Štěničárnu. Hnusnou kloaku... A přesně v tu chvíli, těsně při samém dnu mého vědomí, jako sluneční prasátko proplula jakási klidná myšlenka. Nezachytil jsem ji.

V příruční lékárnice jsem našel potomac — nejsilnější povzbuzující prostředek, který byl k mání. Už jsem se hnál do salónu, ale tam pochrupávali oba chlapci, a tak jsem vylezl oknem. Město jako obvykle odpočívalo. Na Druhé předměstské trčeli pod pouličními lampami řehonící se výrostci, po magistrálách zalitých světlem se toulaly ukřižované, hlučné party, kdosi vyřvával nějakou odrhovačku, jinde kvíleli »třas-ka, třas-ka!«, někde se sypalo sklo. Vybral jsem si taxík bez řidiče a na panelu našel a navolil index Slunečné ulice. Kabina vozu kysele páchla a pod nohama se mi kutálely láhve. Na jedné křižovatce jsem div nevrazil do hada hulákajících lidí, na další se rytmicky rozsvěcela a zhasínala světla — tak vida, třaska se pořádá i jinde než na náměstí. Odpočívali, odpočívali na plné pecky, ti hodní páteři ze Salónu dobré nálady, zdvořilí celníci, obratní kadeřníci a maséři, něžné milující matky a stateční otcové, nevinné dívky a nevinní jinoši — ti všichni vyměnili svou denní tvář za noční, všichni se snažili, aby bylo veselo a nemuselo se o ničem přemýšlet...

Přibrzdil jsem. Přesně na tom místě. Dokonce jsem měl pocit, že mě do chřípí udeřil pach spáleniny.

... Pek zasáhl svým hrommetem obrněný transportér. Vozidlo s přeraženým pásem se začalo točit na místě, poskakovalo po hromadách sutí a rozbitých cihel a z jeho útrob okamžitě vyskočili dva fašisté v rozepnutých maskovacích blůzách, každý po nás hodil jeden granát a vyrazili do tmy. Počínali si obratně a pohotově a nám bylo hned jasné, že nemáme co do činění s usmrkanci z Královského gymnázia nebo recidivisty ze Zlaté bri-

gády, ale s nefalšovanými ostrílenými tankovými důstojníky. Robert je bez rozmýšlení srazil kulometnou dávkou. Transportér byl k prasknutí nacpaný bednami konzervovaného piva v plechovkách. Najednou jsme si vzpomněli, že už dva dny se nám nezřízeně chce pít. Iowa Smith vlezl dovnitř a začal nám podávat plechovky. Pek je otevíral nožem. Robert opřel svůj kulomet o pás a prorážel plechová dna o ostrý výstupek na pancíři. Učitel, napolo uškrčený v zašmodrchaném řemení svého hrommetu, si rovnal na nose brýle a brumlal: »Počkejte chvíli, Smithi, copak nevidíte, že mám plné ruce práce...?« Na konci ulice jasně plápolal čtyřpatrový dům, pronikavě tu páchla spálenina a rozžhavený kov, my lačně lokali teplé pivo, až jsme se celí pobryndali, bylo strašné horko a mrtví důstojníci leželi na cihlové tříšti, oba se stejně rozhozenýma nohama v krátkých černých kalhotách, oba v maskovacích blůzách vyhrnutých až k temeni, a kůže na zádech se jim ještě leskla potem. »To jsou důstojníci,« řekl Učitel. »Zaplať pánbůh. Už nemohu vidět mrtvé chlapce. Ztracená politika, lidé kvůli ní zapomínají na boha.«

»Na jakýho boha?« zeptal se Iowa Smith z transportéru. »To slyším prvně v životě.«

»O takových věcech se nežertuje, Smithi,« pokáral ho Učitel. »Tohle všechno už brzy skončí, a napříště už nikdy a nikomu nebude dovoleno otravovat duše lidí marností.«

»A jak se budou rozmnožovat?« zeptal se Iowa Smith, naklonil se dovnitř pro pivo a my na jeho kalhotách zahlédli propálené díry. »Já mluvím o politice,« vyložil mu Učitel mírně. »Fašisté musí být vyhlazeni, Jsou to zvířata, ale to by nestačilo. Je ještě mnoho politických stran, které se svou politikou nemají v naší zemi co pohledávat.« Učitel byl z tohoto města a žil dva bloky od našeho stanoviště. »Sociálanarchisté, technokrati, samozřejmě komunisté...«

»Já jsem komunista,« prohlásil Iowa Smith. »Teda aspoň přesvědčením. Já jsem pro komunu.« Učitel znejistěl. »A taky Jsem neznaboh,« dodal Iowa Smith. »Bůh není, Učiteli, s tím se nedá nic dělat.« A všichni jsme o překot začali vykřikovat, že jsme neznabozi, a Pek řekl, že je navíc stoupencem technokratismu, a Robert prohlásil, že jeho otec je sociálanarchista, dědeček byl taky sociálanarchista a on, Robert, se nepochybně rovněž stane sociálanarchistou, i když zatím ještě neví, co je to zač. »Kdyby tak to pivo najednou vychladlo a bylo jako led,« zasníl se Pek, »to bych v toho vašeho pánaboha uvěřil.« Učitel se zkormouceně usmíval a protíral si skřípec. Byl to hodný člověk, my ostatní jsme si ho neustále dobírali, a on se nikdy nezlobil. Hned první noc jsem si všiml, že to není žádný hrdina, ale na druhé straně se nikdy nedal na ústup, dokud nedostal povel. Ještě pořád jsme žer-

tovali a klábosili, když vtom se ozval obludný rachot a třesk, stěna hořícího domu se zhroutila a přímo ze změti plamenů, z mračen jisker a dýmu do naší ulice vplul útočný tank mamut, pohupující se asi metr nad vozovkou. Takovou hrůzu jsme ještě nezažili. Tank se dokolébal doprostředka ulice, pohnul vrhačem na obě strany, jako by se rozhlížel, pak řidič vypnul vzduchový polštář a stroj se se skřípěním a hřmotem rozjel směrem k nám. Vzpamatoval jsem se až ve vchodu nejbližšího domu. Tank se nebezpečně přiblížil; nejdřív jsem neviděl vůbec nikoho, ale pak se v korbě transportéru naplno vzpřímil Iowa Smith, opřel si hrommet zásobníkem o břicho a zamířil. Viděl jsem, jak ho zpětný náraz přehnul vejpůl, viděl jsem, jak o černé čelo tanku škrtla ohnivá čára, vzápětí se ulice naplnila řevem a plameny, a když jsem s obtížemi rozlepil ožehlá víčka, ulice byla prázdná, ze všeho se kouřilo a uprostřed té spouště stál tank. Transportér zmizel, hromady cihel taky, nebyla už ani povážlivě nakloněná trafika vedle sousedního domu — byl jen tank. Jako by se náhle probudil — chrllil gejzíry ohně a ulice se přímo před našima očima měnila v náměstí. Pek mě silně udeřil do krku a já se z bezprostřední blízkosti zadíval do jeho skelných očí, ale už nebyl čas proběhnout zákopem a otočit vrhač. Ve dvou jsme popadli minu a rozběhli se proti tanku, pamatuji se jen, jak jsem s očima ulpělýma na Pekově zátylku sotva popadal dech a počítal, a najednou Pekovi spadla z hlavy přilba, on upadl, já tu přetěžkou minu div neupustil a klopýtl jsem přes Peka. Tank zničili Robert s Učitelem. Nevím, jak a kdy to udělali — nejspíš běželi hned za námi s další minou. Do rána jsem seděl uprostřed ulice, na klíně držel Pekovu hlavu omotanou obvazy a zíral na obludné pásy tanku, zatavené do asfaltového jezera. Téhož jitra všechno nějak úplně naráz skončilo. Zun Padana se vzdal s celým svým štábem a už zajatého, během přepravy do vězení, ho na ulici zastřelila nějaká pološilená žena...

A tohle bylo přesně to místo. Byl bych dokonce ochoten přísahat, že ještě cítím kouř a rozpálený pancíř. Dokonce i trafika stála na rohu, a zase nějak našikmo, tentokrát ovšem z rozmaru nejnovější architektury. Část ulice, již tank proměnil v náměstí, už náměstím zůstala; na místě asfaltového jezera vyrostl příjemný parčík a v tom parčíku právě někoho mlátili. Iowa Smith byl meliorační inženýr z Iowy, Spojené státy. Robert Świątnicki byl filmový režisér z Krakova, Polsko. A Učitel byl učitelem na základní škole v tomhle městě. Ty tři už nikdy nikdo nespatriřil, ani mrtvé. A Pek byl Pek, ze kterého se teď stal Buba. Znovu jsem nastartoval.

Buba žil v podobné vilce jako já a vstupní dveře jsem našel otevřené dokořán... Zaklepal jsem, ale nikdo se neozval, ani mi nepřišel naproti. Vstoupil jsem do tmavé haly. Světlo se nerozsvítilo. Pravá polovina domu byla zamčená, tak jsem nahlédl do levé. V salónu na rozdrásané pohovce

spal vousatý muž v saku a bez kalhot. Zpod převráceného stolu trčely něčí nohy. Vonělo to tu koňakem, tabákovým kouřem a ještě čímsi sladkým, jako před nedávném ze salónu tety Vainy. U dveří do pracovny jsem se srazil s krásnou sebevědomou dámou, již moje přítomnost nijak nepřekvapila.

»Dobrý večer,« řekl jsem. »Promiňte prosím, bydlí tady Buba?«

»Ano,« odpověděla a prohlédla si mě lesklýma, jakoby mastnýma očima.

»A mohu ho vidět?«

»Proč ne? Jen si poslužte.«

»Kde je?«

»Vy jste ale podivín,« zasmála se. »Kde byste tak řekl, že by mohl být?« To jsem koneckonců tušil, ale odpověděl jsem:

»Nevím. Zřejmě v ložnici, ne?«

»Přihořívá.«

»Co přihořívá?«

»Vy jste přece vrták! A ještě ke všemu střízlivý. Nedáš si něco?«

»Ne,« odsekl jsem našťavaně. »Kde je Buba? Nutně ho potřebuju.«

»Je to s tebou zlé,« opáčila vesele. »Tak běž a hledej, já jdu.«

Popleskala mě po tváři a odešla.

V pracovně nikdo nebyl. Na stole se graciézně tyčila velká křišťálová váza s jakýmsi načervenalým svinstvem, nad nímž se vznášela sladce mdlobná vůně. V ložnici taky nikdo, zmuchlané polštáře a prostěradla se tu povalovaly bez ladu a skladu. Přistoupil jsem ke dveřím do koupelny. Dveře byly na několika místech evidentně prostřílené, soudě podle průstřelů zevnitř. Na okamžik jsem zaváhal, ale pak jsem vzal za kliku. Bylo zamčeno.

Pracně jsem je vylomil. Buba ležel ve vaně po krk ponořený do nazeleňalé pářící vody. Na kraji vany chroptěl a kvílel tranzistor. Stál jsem a díval se na Bubu. Na někdejšího planetonauta-výzkumníka Peka Zenaje. Na někdejšího urostlého, svalnatého chlapce, který ve svých osmnácti opustil své vlídné město na břehu vlídného moře a ke slávě všeho lidstva vzlétl do vesmíru, aby se ve třiceti vrátil, svedl krutý zápas s fašisty a už tu zůstal navždy. Bylo nesnesitelné si jen pomyslet, že sotva před hodinou jsem se mu podobal jako vejce vejci. Dotkl jsem se jeho tváře a zatahal ho za řídké vlasy. Nepohnul se. Sklonil jsem se k němu a chtěl mu přiložit k nosu lahvičku s potomacem, ale vtom jsem pochopil, že je mrtev.

Shodil jsem tranzistor na podlahu a rozdrtil ho podpatkem. Na podlaze se válela pistole. Pek se nezastřelil, nejspíš ho zkrátka někdo rušil a on vypálil na dveře, aby mu dali pokoj. Ponořil jsem ruce do horké vody, vytáhl ho ven a přenesl do ložnice na postel. Ležel přede mnou celý rozbředlý,

strašidelný, s očima utopenýma pod čelem. Kdyby to aspoň kdysi nebyval můj přítel... Kdyby to kdysi nebyl tak báječný kluk... Kdyby to nebyl tak perfektní odborník.

Zavolal jsem na první pomoc a posadil se vedle Peka. Snažil jsem se na něj nemyslet. Snažil jsem se myslet na práci. A snažil jsem se být tvrdý a chladný, protože těsně nade dnem mého vědomí znovu proplula ta skvrnka světla a já tentokrát pochopil, co je to za myšlenku. Když přijel lékař, už jsem věděl, jak se zachovám. Najdu Ela. Zaplatím mu jakoukoli požadovanou sumu. Možná ho budu muset i mlátit. A pokud bude třeba, začnu ho i mučit. A on mi řekne, odkud se do světa rozlézá tahle nákaza. Řekne mi adresy a jména. Řekne mi všechno. A my ty lidi najdem. Rozvrátíme a spálíme jejich dílny a je samotné odvezem tak daleko, že se už nikdy nedokážou vrátit. Pochytáme je všechny, pochytáme všechny, kdo okusili, co je to sleg, a ty taky izolujeme. Ať je to kdo chce. A budu požadovat, abych já sám byl izolován taky, protože já taky vím, co je to sleg. Protože jsem pochopil, jaká to byla myšlenka, protože se ze mě stalo pro společnost stejné nebezpečí jako z ostatních postižených slegem. Ale to bude jen začátek. Začátek všech začátků a po něm bude třeba podniknout to nejdůležitější: zařídit to tak, aby lidi nikdy, nikdy, nikdy nezatoužili poznat, co je to sleg. Asi to bude vypadat šíleně. Mnozí a mnozí si asi řeknou, že je to asi příliš bláznivé, příliš hloupé, ale my to stejně budeme muset udělat, a pokud chceme, aby lidstvo nezůstalo stát na místě...

Lékař byl starý šedivý muž. Položil si svůj bílý kufřík na postel, sehnul se k Bubovi a naprosto lhostejně poznamenal:

»Beznadějný případ.«

»Zavolejte policii!« zvolal jsem.

Pomalů si uložil propriety zpátky do kufříku.

»To nebude zapotřebí,« řekl. »Není pro to žádný právní důvod, o zločin nejde. To je neurostimulátor...«

»Ano, já vím.«

»No tak vidíte. Dnes v noci už druhý případ. Ti lidé absolutně neznají míru.«

»Už to trvá dlouho?«

»Ani bych neřekl..., pár měsíců.«

»Tak jak k tomu proboha můžete mlčet?«

»Mlčet? Nerozumím. Tohle je už šestý výjezd za noc. Dvakrát nervové zhroucení a čtyři deliria. Vy jste jeho příbuzný?«

»Ne.«

»No nic, pošlu sem lidi.« Chvilí nad Pekem postál. »Vstupujte do kroužků sborového zpěvu. Staňte se členem Ligy kajících se kurev...«

Když ten starý, apatický, shrbený člověk odcházel, ještě pořád si něco broukal pod nos. Přikryl jsem Peka prostěradlem, spustil jsem záclony a vyšel do salónu. Opilci ohavně chrápali a šířili kolem sebe dusivý puch natráveného alkoholu. Vzal jsem oba za nohy, vyvlekl je na dvůr a hodil do louže vedle vodotrysku. Znovu nadcházel úsvit a na blednoucím nebi hasly hvězdy. Posadil jsem se do taxíku a navolil na pultu index Starého metra.

Bylo tam přecpáno. K registračnímu pultu jsem se prodral s největšími obtížemi, přestože se mi zdálo, že tiskopisy vyplňují tak dva, nanejvýš tři lidé, kdežto ostatní jen se zvědavě nataženými krky zevlují. Ani plešouna ani Ela jsem za přepážkou nenašel a nikdo nevěděl, kde jsou. Dole v průchodech a tunelech se strkali a řvali podnapilí pološilení muži a hysterické ženy. Chvilími dutě a vzdáleně, chvilími ostře a zřetelně praskaly výstřely, beton pod nohama se otřásal výbuchy, páchlo to tu spáleným střelným prachem, potem, benzínem, parfémy a kořalkou. Kolem mohutného chlapa se slavnostní bledou tváří, ze kterého crčela krev, se tísnil hlouček tleskajících a kvičících děvčat, někde dole hrůzyplně ryčely nějaké šelmy. Publikum tady v sále u pultu běsnilo u obrovských obrazovek, na kterých kdosi indifferenční se zavázanýma očima kropil všechno kolem sebe dlouhou dávkou ze samopalů, opřeného pažbou o břicho, jiný seděl po prsa v černé těžké kapalině, už byl celý modrý a kouřil tlustý prskající doutník, no a ten poslední zase s tváří zkřivenou vypětím visel jako zkamenělý v pavučině pevně napjatých nití...

Podářilo se mi zjistit, kde je El. Vedle, ve špinavé místnosti zavalené pytlí s pískem, jsem zahlédl plešouna. Stál nehybně ve dveřích, začazené tváře čpěly spáleným střelným prachem a zřítelnice se mu rozlezly přes celé duhovky. Každých pět vteřin se shýbal a otřepával si kolena, ale vůbec mě neslyšel — musel jsem s ním pořádně zatřást, aby si mě vůbec všiml.

»El už není!« zaburácel. »Není, jasný? Jen kouř, jasný? Dvacet kilovol-tů, sto ampér! Jasný? Nedoskočil!«

Prudce mě odstrčil a klopýtaje přes pytle s pískem a rozrážeje hloučky zvědavců se tlačil k nízkým železným dvířkům.

»Tak pusťte mě!« řval nepřítelně. »No tak, já musím ještě jednou! Pán-bu má rád všechno do třetice...«

Dveře za ním hluše zapadly a lidé od nich ve zmatku poděšeně ustupovali. Nečekal jsem, až se vrátí. Zbýval mi jedině Riemayer. A byla tu ještě Vuzi, ale na tu jsem moc nespolehal. Takže jedině Riemayer. Nebudu ho budít, počkám za dveřmi.

Slunce už vyšlo a zaneřádné ulice byly pusté. Z jakýchsi podzemních garáží a stanovišť vyjízděly automatické samosběrné vozy a pustily se do úklidu. Automaty znaly jen práci, nedřímaly v nich žádné skryté potence,

kteř by stálo za to rozvíjet, ale na druhé straně v nich nedřímaly ani primitivní pudy. U Olympiku jsem musel zastavit a nechat přejít dlouhý průvod rudých a zelených lidí uvězněných v šupinatém brnění, kteří jen s obtížemi vláčeli nohy, potáčeli se z jedné ulice do druhé a zanechávali za sebou jen mráčky dýmu a pach potu a barvy. Stál jsem a čekal, až přejdou, a slunce už ozařovalo obří budovu hotelu a vesele se odráželo v kovové tváři Vladimíra Sergejeviče Jurkovského, který se stejně jako za života díval někam nad všechny lidské hlavy. Když konečně přešli, vstoupil jsem do hotelu. Recepční dřímá za dlouhým pultem, hned se však probal, obdařil mě profesionálním úsměvem a svěžím hlasem se zeptal:

»Pán si bude přát pokoj?«

»Ne,« řekl jsem. »Já jdu za Riemayerem.«

»Za Riemayerem? Promiňte... Pokoj osm set dva?«

Strnul jsem.

»Ano, myslím že ano. Oč jde?«

»Promiňte, prosím, ale pan Riemayer není doma.«

»Jak to?«

»Odjel.«

»Vyloučeno, je přece vážně nemocen... Nemýlíte se? Bydlí na osmsetdvojce.«

»Máte naprostou pravdu, osmsetdvojka. Riemayer. Náš stálý zákazník. Před půldruhou hodinou odcestoval. Přesněji řečeno odletěl. Přátelé mu pomohli sejít se schodů a nastoupit do vrtulníku.«

»Jací přátelé?« zeptal jsem se zdrceně.

»Já jsem řekl přátelé? Omlouvám se, možná to byli prostě známí. Byli tři a dva z nich jsem nikdy neviděl. Takoví dva sportovně stavění mládenci. Ale pana Pebblebridge znám, to je náš host; ten už taky zaplatil a odstěhoval se.«

»Pebblebridge?«

»Přesně tak. V poslední době se s Riemayerem poměrně často stýkal, z čehož jsem usoudil, že se dobře znají. Bydlel na sedmsetsedmnáctce. Takový reprezentativní typ to byl, středního věku, mírně ryšavé vlasy...«

»Oscar...«

»Přesně tak. Oscar Pebblebridge.«

»Tak takhle je to,« vymáčkl jsem ze sebe přiškrčeně a snažil se ovládnout. »A vy říkáte, že mu pomáhali?«

»Ano. Byl velmi vážně nemocen, včera k němu dokonce musel přijít doktor. Byl ještě velmi slabý a ti mladíci, co ho drželi v podpaždí, ho skoro nesli.«

»A co ošetřovatelka? Byla u něj ošetřovatelka?«

»Byla, ale ta odešla hned po nich.«

»Jak se jmenujete?«

»Mé jméno je Weil, k službám, pane.«

»Poslyšte, Weile, a neměl Jste dojem, že Riemayera odvádějí násilím?«

»Nne, to ne,« pronesl váhavě. »Ačkoli, když o tom teď mluvíte...«

»No dobře,« zarazil jsem ho. »Dejte mi klíč od jeho pokoje a pojd'te se mnou.«

Recepční zpravidla bývají lidé velice chápaví. Na jisté věci mají rozhodně přímo zázračný čich. Bylo naprosto jasné, že už se dovtípil, co jsem zač. A možná dokonce odkud jsem. Zavolal si portýra, něco mu pošeptal a potom už jsme spolu výtahem vyjeli do osmého patra.

»Čím platil?« zeptal jsem se.

»Koho máte na mysli? Pebblebridge?«

»Ano.«

»Mám takový dojem... Ach ano, markami. Německými markami.«

»A kdy k vám přijel?«

»Okamžik..., hned si vzpomenu... Šestnáct marek... No jistě, před čtyřmi dny.«

»Věděl, že u vás žije Riemayer?«

»Nezlobte se, to vám přesně neřeknu. Ale převčírem spolu obědvali. A včera dlouho rozmlouvali dole v hale. Brzy ráno, když ještě nikdo nespál.«

V Riemayerově apartmá bylo nezvykle čisto a uklizeno. Prošel jsem všechny prostory a pečlivě je prohledal. Ve vestavěné skřini stály kufry. Postel byla rozházená, ale žádné stopy zápasu jsem neobjevil. Taky koupelna mě překvapila dokonalým pořádkem. Na galérce ležely krabičky devonu.

»Mám zavolat policii, co myslíte?« zeptal se recepční.

»Nevím,« odpověděl jsem. »Porad'te se se svými nadřízenými.«

»Abyste mi rozuměl, jsem z toho tak trochu na rozpacích... Pravda, nerozloučil se se mnou..., ale všechno to vypadalo naprosto nevinně. Stačilo nějaké nenápadné gesto a já bych hned věděl, na čem jsem, známe se léta... Jenže on jen pořád opakoval Pebblebridgovi: „Tranzistor, hlavně nezapomeňte tranzistor...“«

Přijímač ležel pod zrcadlem nedbale přehozený ručníkem.

»Ano?« zbystřil jsem pozornost. »A co na to mister Pebblebridge?«

»Mister Pebblebridge ho uklidňoval: „Jistě, jistě, nedělejte si starosti...“«

Vzal jsem tranzistor, vrátil se do pracovny a posadil se s ním k psacímu stolu. Recepční koukal chvíli na mě, chvíli na tranzistor. Tak, pomyslel jsem si, teď už ví, proč jsem přišel. Zapnul jsem přijímač. Něco v něm za-

chroptělo a zavylo. O slegu tu vědí všichni. Nepotřebuji ani Riemayera ani Ela, stačí chytit kohokoli, prvního, kdo se namane, třeba toho recepčního. Třeba hned. Přijímač jsem vypnul a požádal ho:

»Buďte tak laskav a pusťte velké rádio.«

Recepční drobnými krůčky dotančil k mohutné stereověži, stiskl krajní tlačítko a tázavě se ohlédl.

»Můžete to nechat na téhle stanici,« řekl jsem. »A trochu to, prosím vás, ztište. Děkuji vám.«

»Takže vy byste mi tu policii zřejmě neradil,« poznamenal recepční.

»Vaše věc.«

»Moc bych nedal za to, že jste měl na mysli něco zcela konkrétního, když jste se mě vyptával.«

»To se vám jen zdálo,« odbyl jsem ho chladně. »Prostě nemám rád mistra Pebblebridge. Ale to se vás netýká.«

Recepční se uklonil.

»Zatím tu zůstanu, Weile. Mám takové tušení, že se mister Pebblebridge vrátí a zastaví se tady. Byl bych rád, kdybyste ho na mou přítomnost nepozorňoval. Zatím můžete jít.«

»Jak si přejete.«

Když odešel, zavolal jsem na služby a nadiktoval telegram pro Mariu: »objevil smysl života ale jsem osamely bratr necekane odjel okamzite prijed ivan.« Stiskl jsem vypínač tranzistoru a ten se zase rozeřval a rozpištěl. Otevřel jsem zadní víko a vyjmul heterodyn. Nebyl to heterodyn. Byl to sleg. Krásná, pečlivě obrobená součástka zjevně tovární výroby, a čím déle jsem se na ni díval, tím jsem si byl jistější, že už jsem ji kdesi kdysi viděl — dávno před příjezdem sem, a nejednou, v nějakém docela, běžném a mně dobře známém přístroji. Pokusil jsem se uvědomit si, kde to bylo, ale místo toho jsem si vybavil recepčního, jeho obličej, jeho profesionální grimasu, chápavě soucítící oči. Všichni jsou tu nakažení. Ne, sleg ještě neokusili, chraň bůh. Dokonce ho ani v životě neviděli. Je to přece tak nemravné! Vždyť je to svinstvo všech svinstev... Tiše, drahoušku, jak můžete před tím dítětem...! Ale říká se, že je to něco nevídaného... Já? Ale co tě nemá, kamaráde! To o mě tady nemáš zrovna nejlepší mínění... Nevím, říká se, že v Oáze, od nějakého Buby, ale sám nic konkrétního nevím... Nakonec proč ne? Já jsem totiž člověk se smyslem pro míru, jakmile zjistím, že něco není v pořádku, okamžitě toho nechám... Dejte mi pět krabiček devonu, dali jsme dohromady partu (chichi), že bychom spolu šli na ryby... Padesát tisíc lidí. A jejich známí v dalších městech. A sto tisíc turistů ročně. A přitom nejde o bandu. Ale banda — to by bylo to nejmenší, tu rozeženeme raz dva. Tady jde o to, že jsou všichni ochotni, že po tom baží a není ani sebemenší

naděje, že by tu byla možnost dokázat jim nějak, jak je to strašné, jaká je to zhouba, jaká strašná hanba...

Sevřel jsem sleg v hrsti, podepřel si pěstí bradu, nepřítomně se zahleděl na Riemayerovo parádní sako s obdélníkem řádových stužek, které viselo přes židli. Přesně takhle jako teď já tu musel sedět před několika měsíci on sám, také podruhé v životě držel v rukou tranzistor a sleg a po dně jeho vědomí bloudila stejná teplá světelná skvrnka: dál už se nemusí o nic starat, protože teď má světlo do každé tmy, sladko pro každou hořkost, radost v každém smutku...

Taktak, přesně tak to je, řekl Riemayer. Teď jsi to pochopil. Člověk se prostě sám k sobě musí vždy zachovat poctivě. Nejdřív se sice trochu stydíš, ale pak začneš chápat, kolik času jsi vyplýval nadarmo...

... Riemayer, řekl jsem. Já jsem přece ten čas nemámil kvůli sobě. To se nesmí dělat, to se zkrátka nesmí, je to záhuba pro všechny, protože taková věc život s lidmi nenahradí...

... Žiline, řekl Riemayer. Když člověk něco dělá, dělá to vždycky pro sebe. Na světě možná existují dokonalí egoisti, ale dokonalí altruisté určitě ne. A pokud chceš mluvit o smrti ve vaně, rád bych ti připomněl, že za prvé jsme stejně smrtelní i v reálném světě a za druhé — když už nám věda dala sleg, určitě se postará i o to, aby nebyl zdraví nebezpečný. Zatím to prostě vyžaduje zdrženlivost. A nemluv, prosím tě, o náhradě reality snem. Nejsi žádný zelenáč a sám moc dobře víš, že takového sny jsou vlastně také realita. Celý svět. Tak proč o jeho objevu mluvíš jako o zhoubě...?... Riemayer, řekl jsem. Protože ten svět je iluzorní, je celý v tobě, ne mimo tebe, a všechno, co v něm děláš, zůstává ve tvém nitru. Je to antipod reálného světa, jeho úhlavní nepřítel. Lidé, kteří se odeberou do krajín iluzí, jsou pro reálný svět ztraceni. Je to totéž, jako kdyby zemřeli. A až do takových iluzorních krajín odejdou všichni — a ty přece musíš vědět, že to může dopadnout i tak — dějiny lidstva skončí...

... Žiline, řekl Riemayer. Dějiny jsou dějinami lidí. Každý člověk si přeje, aby svůj život neprožil nadarmo, a sleg nám takovou možnost poskytuje... Ano, já vím, ty jsi přesvědčen, že nežiješ zbytečně i bez slegu, ale přiznej si, že tak báječně a horoucně jako dnes ve vaně jsi ještě nežil. Je ti trochu stydno na to vzpomínat, a nikomu by ses o tom neodvážil vykládat. Ale to není zapotřebí. Oni mají své životy a ty zase svůj...

... Riemayer, řekl jsem. To všechno je pravda. Ale je tu minulost! Vesmír, školy, boj s fašisty, s gangstery — mám si snad myslet, že to všechno nemělo smysl? Že jsem čtyřicet let prožil marně? A co ostatní? Ti snad také žili jen tak pro nic za nic?

... Žiline, řekl Riemayer. V dějinách k ničemu nedochází jen tak pro nic za nic. Jedni bojovali a slegu se nedožili. Kdežto tys bojoval a dožil ses...

... Riemayer, řekl jsem. Já bojuji za lidstvo. A tohle je konec. Konec vzájemnosti člověka a přírody, konec vzájemnosti jedince a společnosti, konec kontaktů mezi lidmi, konec pokroku, Riemayer. Všechny ty miliardy lidí, pohroužených do horké vody a do sebe. Jen do sebe...

... Žiline, řekl Riemayer. Děšíš se toho jen proto, že je to neobvyklé. A pokud jde o ten konec, týká se to jen reálné společnosti, jen reálného pokroku. Kdežto jednotlivec neztratí nic, ten jen získá, protože jeho svět se stane nezměrně barvitějším, jeho kontakty s přírodou — samozřejmě s přírodou iluzorní — budou mnohostrannější a styky se společností (také iluzorní, ale to on přece nebude tušit) budou mnohem užší a plodnější. A nad koncem pokroku bych taky neslzel. Jistě víš, že svůj konec má všechno. Proto končí i pokrok v reálném světě. Dřív jsme nevěděli, jak skončí. Teď už to víme; nestačili jsme poznat veškerou potenciální rozmanitost reálného bytí a možná bychom to dokázali až za stovky let, ale teď je v našich rukou. Sleg nás obdaruje schopností kontaktu s těmi nejvzdálenějšími předky i nejvzdálenějšími potomky, kontaktu, jakého bychom v reálném světě nikdy nedosáhli. Ocítl ses zkrátka v tenatech jednoho starého ideálu, ale uvažuj logicky — ideál, který ti nabízí sleg, je stejně nádherný... Tys přece vždycky snil o člověku s bohatou fantazií, s gigantickou představivostí...

... Riemayer, řekl jsem. Kdybys ty jen tušil, jak strašlivě jsem utahaný. Celý život se hádám sám se sebou i s jinými. Vždycky jsem rád polemizoval, protože jinak by život nebyl životem. Ale teď jsem utahaný, právě teď, a právě o slegu se přít nechci...

... Tak běž, Ivane, řekl Riemayer.

Zamáčkl jsem sleg zpátky do přijímače. Přesně jako tehdy on. Vstal jsem — stejně jako tehdy on. Už jsem o ničem nepřemýšlel a tomuto světu jsem nepatřil, ale ještě jsem zaslechl, jak mi říká: Hlavně za sebou nezapomeň dobře zavřít, aby tě nikdo nerušil. A posadil jsem se.

... Tak takhle to bylo, Riemayer! řekl jsem. Ty ses vzdal. Dobře jsi zavřel dveře. A pak jsi svým přátelům psal vylhaná hlášení, že žádný sleg neexistuje. A o něco později jsi zaváhal jen na okamžik, než jsi mě poslal na smrt, abych ti nepřekážel. Tvůj ideál stojí za hovno, Riemayer. Protože když se člověk ve jménu nějakého ideálu musí chovat mrzce, stojí ten ideál za hovno. Takhle je to, Riemayer. Takhle, jedine takhle... Ještě bych ti toho mohl říct hodně, ty slegaři. Ještě dlouho bych ti mohl vykládat o tom, že není tak jednoduché vymýtit z krve přirozenou snahu každého člověka zápolit s nehybností, s jakoukoli nehybností, se smrtí, se stojatými vodami, s regresem. Tvůj sleg je totéž co atomová bomba, jedine že tahle puma je

časovaná a je určena pro syté. Ale o tom se šířit nehodlám. Řeknu ti jen jedno: Pokud se ve jménu člověka začnou dělat hanebnosti, stojí takový ideál za hovno...

Pohlédl jsem na hodinky a strčil tranzistor do kapsy. Už mě přestalo bavit čekat na Oscara. Měl jsem hlad. A taky se mě zmocnil pocit, že jsem v tomhle městě konečně udělal něco užitečného. Nechal jsem recepčnímu svůj telefon — pro případ, že by se vrátil Oscar nebo Riemayer — a vyšel jsem na náměstí. Nevěřil jsem, že se Riemayer vrátí, a dokonce ani tomu, že bych ho vůbec ještě někdy v životě spatřil, ale Oscar svůj slib splnit mohl, i když pravděpodobnější se zdálo, že ho bude třeba hledat. Hledat už ho ovšem budou jiní. A s největší pravděpodobností jinde.

Kapitola dvanáctá

V samoobslužné kavárně seděl jediný host: u stolku v rohu, zastaveném láhvemi a lahůdkami, jsem spatřil snědého, přepychově, leč naprosto nesignifikačně přioděného orientálce. Vybral jsem si sklenici kyselého mléka a tvarohové placky se smetanou, dal se do jídla a tu a tam vrhl zvědavý pohled po snědém muži. Jedl a pil hodně a nenasytně a jeho tvář se hojně leskla potem, protože mu v tom idiotském lesklém fraku muselo být hrozné horko. Tu a tam zafuněl, zvrátil se do opěradla a povoloval široký řemen kalhot. V takových okamžicích v jitrním slunci jasně zasvítilo dlouhé žluté podpažní pouzdro s pistolí. Když už jsem dojídal, zavolał na mě:

»Haló! Vy jste místní?«

»Ne,« odpověděl jsem. »Turista.«

»Aha, takže vy taky ničemu nerozumíte...« Zašel jsem k pultu, namíchal si koktejl z ovocných šťáv a přisedl k němu.

»Proč je tu prázdno?« pokračoval. Měl živou, ostře řezanou tvář a sveřepý pohled. »Kde jsou místní? Proč je všude zavřeno ...! Všichni spí, nikoho se nedotlučete...«

»Vy jste asi právě přijel, že?«

»Ano.«

Odstrčil prázdný talíř a přitáhl si plný. Pak se napil světlého piva.

»Odkud pocházíte?« zeptal jsem se. Zuřivě si mě změřil a já rychle dodal: »Pokud to samozřejmě není tajemství.«

»To ne, tajemství to není...,« a jedl dál.

Dopil jsem svůj nápoj a už se zvedal k odchodu, ale on prohlásil:

»Ti si žijou, mrzáci. Takové báječné jídlo, můžete si ho vzít, kolik chcete, a nic to nestojí.«

»No, tak docela zadarmo to není,« namítl jsem.

»Prosím vás, devadesát dolarů! To nestojí za řeč. Devadesát dolarů pro jím za tři dny!« Jeho oči znehybněly: »Mrzáci!« zaryčel temně a znovu se pustil do jídla.

Tyhle lidi jsem znal. Přijížděli sem z nepatrných království a knížectví, dočista vydrancovaných a zbídačených, vytrvale jedli a pili, vzpomínali na prašné ulice rodných měst a vesnic, rozpálené sluncem, kde v ubohých cárech stínu zcepeně leželi umírající, muži a ženy a děti se přehrabovali ve smetištích za sídly cizích zastupitelských úřadů. Překypovali nenávistí a potřebovali jen dvě věci: chléb a zbraně. Chléb pro svou bandu, toho času v opozici, a zbraně proti druhé klice, toho času u moci. Byli to ti nejzuřivější vlastenci, vášnivě a obšírně deklarovali svou lásku k lidu, ale jakoukoli

pomoc zvenčí rozhodně odmítali, protože nemilovali nic kromě moci a nikoho kromě sebe sama a ve jménu a cti národa a vítězství těch nejsvětějších ideálů byli v případě potřeby odhodláni vyhladit tento národ hladem a kulomety do posledního živáčka. Takoví minihitleři.

»Zbraně a chléb?« zeptal jsem se.

Zpozorněl.

»Ano,« řekl. »Zbraně a chléb. Ale bez připitomělych podmínek. A pokud možno zdarma. Nebo na úvěr. Skuteční vlastenci nikdy nemají peníze. Zatímco vládnoucí klika tone v blahobytu...«

»Hlad?« zeptal jsem se.

»Všechno možné. A vy tu tonete v blahobytu.« Nenávistně na mě pohlédl. »Celý svět tone v blahobytu, jen my hladovíme. Ale doufáte marně. Revoluce se zastavit nedá!«

»To jistě,« připustil jsem. »A proti komu je namířena vaše revoluce?«

»Bojujeme proti Bádšáhovým tyranům! Proti korupci a zvrácenosti vládnoucí špičky, za svobodu a skutečnou demokracii... Lid je s námi, jenže lid musí něco jíst! A vy nám klidně řeknete: Chléb bude, ale až po odzbrojení! A ještě ke všemu vyhrožujete zásahem. Jak odporná, prolhaná demagogie! Jaké klamání revolučních mas! Složit zbraně před tváří krvavé tyranie, to by znamenalo navléknout všem věrným bojovníkům oprátku na krk! My odpovídáme: V žádném případě! Lid neoklamete! Jen ať zbraně složí Bádšáh a jeho pochopové!«

»Ano,« přikývl jsem. »Ale Bádšáh zřejmě taky nechce, aby mu někdo navlékl oprátku na krk.«

Prudce postavil sklenici na stůl a jeho ruka navyklým pohybem sklouzla k podpažnímu pouzdru. Musím ovšem uznat, že se zase poměrně rychle opanoval:

»To jsem si mohl myslet, že nic nepochopíte,« řekl mi. »Jste sytí, zpitomělí z přežranosti a příliš samolibí na to, abyste nás dokázali chápat. V džungli byste si nedovolil takhle se mnou mluvit.«

V džungli bych s tebou komunikoval úplně jinak, ty bandito, pomyslel jsem si a řekl:

»Je toho skutečně dost, čemu nerozumím. Například nechápu, co se stane, až zvítězíte. Dejme tomu, že jste zvítězili, pověsili Bádšáha, pokud se ovšem utéct za hranice pro zbraně a chléb nepodařilo pro změnu tentokrát jemu...«

»Ten neuteče. A dostane, co si zaslouží. Revoluční lid ho rozsápe na kousky. A pak začneme pracovat. Získáme nazpět území, o které nás připravili nenasytní sousedi, a konečně realizujeme program, o kterém věčně vykřikuje ten podvodník Bádšáh, aby obalamutil lid... Já jim dám stávkyl!

Ti budou mít rázem dostávkováno... Žádné stávky! Vrazíme tomu hlavně mezi lopatky — a vpřed! A zvítězíme! A teprve pak...» Zamhouřil oči, slastně zasténal a zakroutil hlavou. »A teprve pak budete sytí, budete taky tonout v blahobytu a spát až do oběda...» Ušklíbl se.

»Zasloužil jsem si to. A lid si to taky zasloužil. Nikdo se neopovází něco nám vytýkat. Budeme jíst a pít, co hrdlo ráčí, budeme žít v opravdových domech a řekneme lidu: Teď jste svobodní, bavte se!«

»A o ničem nepřemýšlejte,« doplnil jsem ho. »Poslyšte, nebojíte se, že by se vám to všechno mohlo vymknout z rukou?«

»Nechte toho!« okřikl mě. »Taková demagogie! Jste demagog. My doma taky máme různé dogmatiky, takové jako vy. Prý že člověk ztratí smysl života. Ne, odpovídáme. Člověk nic neztratí. Člověk najde, a ne že ztratí. S lidem musíte cítit, sám z lidu pocházet, lid nemá rozumbrady rád. Pro co bych se, krucihrome, jinak nechal žrát pijavicemi a sám žral červy?« V tom jeho obličej nenadále zdobromyslněl. »Asi se vás dotklo, že jsem vám spílal do přežranců a podobně... Neberte si to tak, neurážíte se. Hojnost je špatná, když ji nemáte vy, ale soused. Zato dosažená hojnost — to je úžasná věc. Za tu už stojí se porvat. O hojnost se vždycky museli rvát všichni. O takové věci se musí zápasit se zbraní v ruce, a ne je vyměňovat za svobodu a demokracii.«

»Takže vaším konečným cílem je přece jen hojnost. Jen a jen hojnost...«

»Samozřejmě! Konečným cílem je vždycky hojnost. Ale musíte uvážít, že v prostředcích si vybíráme...«

»To už jsem uvážil... A co člověk?«

»Jaký člověk?«

V této chvíli už jsem ovšem věděl, že diskutovat s ním nemá smysl.

»Byl jste tu někdy dřív? Asi ne, že?«

»Proč?«

»Poptejte se tu,« poradil jsem mu. »Tohle město je báječným názorným příkladem toho, kam až může vést čistá hojnost.«

Pokřčil rameny.

»Zatím se mi tu líbí.« Znovu odstrčil prázdný talíř a sáhl po plném. »Všechny ty lahůdky jsou mi naprosto neznámé... A přitom je to chutné a laciné... Něco takového se dá jediné závidět.« Polkl několik lžiček salátu a zavrčel: »Je známo, že všichni velcí revolucionáři bojovali za hojnost. My sami nemáme na nějaké plané teoretizování čas, a ani to není zapotřebí. Teorii už je dost i bez našeho přičinění. A pak — nám hojnost nehrozí a ještě dlouho hrozit nebude, Jsou úkoly mnohem aktuálnější.«

»Pověsit Báďšáha,« napověděl jsem mu.

»Ano, to pro začátek. A pak budeme muset vyhladit dogmatiky. To cítím už teď. Potom nás čeká zápas o naplnění našich zákonných nároků. Pak se jistě vynoří ještě něco. A teprve mnohem později přijde blahobyť. Jsem optimista, ale nevěřím, že bych se toho mohl dožít. Buďte bez starostí, s tím už si poradíme. Když si poradíme s hladem, tak abychom si neporadili s dostatkem... Dogmatici pořád žvaní, že dostatek prý není cíl, jen prostředek. A my na to odpovídáme: Každý prostředek byl kdysi cílem. Dnes je pro nás dostatek cílem, teprve zítra se může stát prostředkem.«

Vstal jsem.

»Zítra už by ale mohlo být pozdě. A na velké revolucionáře bych se na vašem místě neodvolával, ti by na vaše heslo „Jste svobodní, tak se bavte“ v žádném případě nepřistoupili... Říkali něco jiného: Jste svobodní, tak pracujte. Ti přece nikdy nebojovali o hojnost pro břicho, zajímala je hojnost pro hlavu, pro ducha...«

Jeho ruka znovu mimoděk sklouzla k pouzdru, ale zase se ovládl.

»Ahá, marxista!« zvolal překvapeně. »Ostatně, vy musíte být taky přespolní. U nás marxisté skoro nejsou, ty strkáme...«

Tentokrát jsem se ovládl já.

Z ulice jsem na něj naposledy pohlédl velkou výlohou. Seděl zády k oknu s doširoka roztaženými lokty a jedl.

Když jsem přišel domů, v salónu nikdo nebyl. Prostěradla a polštáře chlapci naházeli na hromadu do kouta. Na psacím stole pod telefonem jsem našel vzkaz, naškrábaný kostrbatým dětským písmem: »Dejte si pozor. Má něco za lubem. Hrabala se vám v koupelně.« Povzdechl jsem si a posadil se do křesla.

Do setkání s Oscarem (pokud k němu mělo dojít) zbývala ještě zhruba hodina. Jít na takovou chvíli spát nemělo smysl a navíc by to asi nebylo nejbezpečnější. Oscar mohl přijít s doprovodem, a dřív, a ne dveřmi. Vytáhl jsem z kufru revolver, zasunul do něj zásobník a zastrčil zbraň do kapsy. Pak jsem otevřel bar, udělal jsem si kávu a znovu se vrátil do pracovny.

Opatrně jsem vyjmul slegy ze svého přijímače i z Riemayerova tranzistoru, položil jsem je před sebe a ještě jednou se pokusil rozpomenout, kde už jsem takové součástky viděl a proč se mi zdá, že to rozhodně muselo být víckrát. A vzpomněl jsem si. Doběhl jsem do ložnice a přinesl odtud fonor. Ani jsem nepotřeboval šroubovák, jen jsem sejmul zadní kryt přístroje, sáhl ukazovákem pod trychtýř odorátoru, zapáchil jsem lehce nehtem a vydloubl vakuový tubusoid FH-92-U se čtyřvýbojovým statickým polem, kapacita dva. Prodává se v každém obchodě s radiosoučástkami po padesáti centech. V místní hantýrce se mu říká sleg.

Jinak to ani být nemohlo, pomyslel jsem si. Zmátly nás ty fámy o novém narkotiku. Ty věčné řeči o příšerných nových vynálezech nás matou neustále. Ve stejné bryndě jsme skončili už několikrát. Když Mhagana a Buris obvinili v OSN separatisty, že používají nové zbraně, takzvané mrazové bomby, rozběhli jsme se do všech stran, abychom pátrali po ilegálních zbrojovkách, a dokonce jsme uvěznilí dva naprosto skutečné ilegální vynálezce (šestnáctiletého a šestadevadesátiletého). Jenže pak se ukázalo, že oba vynálezci jsou absolutně nevinní a že hrůzné mrazové bomby si separatisté opatřili v Mnichově, ve velkoobchodním skladě továrny na výrobu chladičích zařízení a byly to kazové agregáty do supermrazicích boxů. Pravdou ovšem je, že účinek těchto supermrazičů byl skutečně příšerný. V kombinaci s molekulárními detonátory (které potápěči při archeologických vykopávkách pod hladinou Amazonky běžně používají k plašení krokodýlů a piraní) dokázaly tyto jinak naprosto neškodné aparáty okamžitě ochladit ovzduší v okruhu dvaceti metrů na minus sto padesát stupňů Celsia. Pak jsme se navzájem dlouho přesvědčovali, jak důležité je neustále mít na paměti, že v naší době se prakticky každý měsíc dovídáme o spoustách těch nejmírumilovnějších technických novinek s těmi nejneuvěřitelnějšími sekundárními vlastnostmi, často takového rázu, že porušování zákazu výroby zbraní a munice je ve srovnání s výrobou takových zařízení jen nevinnou dětskou zábavičkou. Při posuzování nových druhů zbraní, jichž užívali extremisté všeho druhu, jsme si počínali s kromobyčejnou opatrností, ale už po roce jsme se nechali doběhnout znovu — to když jsme pátrali po vynálezcih tajemné aparatury, s jejíž pomocí pytláci vylákali pterodaktyly daleko za hranice ugandské rezervace, a našli jsme vtipnou adaptaci dětské hračky Škatule, škatule, hýbejte se, zkombinované s dosti běžným lékařským přístrojem. A teď jsme narazili na sleg — kombinaci běžného tranzistorového rozhlasového přijímače, běžného tubusoidu a běžných chemikálií s naprosto běžnou horkou vodou z vodovodu.

Krátce řečeno, žádné tajné továrny hledat nemusíme. Čeká nás pátrání po obratných nemorálních spekulantech, kteří si velice dobře uvědomují, že žijí v Zemi pitomců. Jako svalovci v prasečím chlívku... Pět šest podnikavých ziskuchtivců, nenápadná vilka někde na okraji města. Jdou do obchodního domu, koupí za padesát centů tubusoid, vytáhnou ho z celofánového sáčku a uloží do elegantní krabičky na molitanový polštářek. A prodají (»ze známosti, že jste to vy!«) za padesát marek. Pravda, ještě tu musel být nějaký vynálezce. A nejspíš ne jeden. Dokonce určitě ne jeden... Ti ovšem sotva přežili — tohle není vábnička na pterodaktyly... A vůbec — copak teď jde o pár spekulantů...? No dobře, ať prodají ještě čtyřicet slegů, ať jich prodají stovku. Pak přece i v Městě pitomců musejí lidé přijít věci

na kloub. A až se to stane, začne se sleg šířit jako požár. Postarají se o to především moralisté z redakce Radosti ze života. Pak vystoupí doktor Opir a prohlásí že podle nejnovějších vědeckých výzkumů sleg stimuluje preciznost lidského myšlení a je nenahraditelný v boji proti alkoholismu a špatné náladě. A že ideálem budoucnosti jsou vlastně obrovské necky s vařící vodou... A slovo sleg se přestane psát po plotech...

To jsou ti, koho je třeba popadnout za límec, pokud má vůbec smysl někoho za límec popadat, pomyslel jsem si. Ti spekulanti, to není ještě žádná tragédie. Tragédií je existence Země pitomců, tohoto prašivého neorežimu, který už vzal pod svou ochranu třasku a teď se nespíš nemůže dočkat, až bude možné uzákonit i sleg...

Někdo zaklepal. Do pracovny vstoupil Oscar a skutečně nebyl sám. Za ním vešel Maria — nemotorný, šedovlasý, jako obvykle v tmavých brýlích a se silnou špacírkou v ruce, takže připomínal veterána, který kdysi dávno přišel o zrak. Oscar se samolibě usmíval.

»Dobrý den, Ivane,«, pozdravil mě Maria. »Dovolte, abych vám představil vašeho pracovního dvojníka Oscara Pebblebridge z Jihozápadního sektoru.«

Podali jsme si ruce. Pokud se mi na naší Bezpečnostní radě něco nelíbilo, tak to byla především spousta omšelých tradic, ze kterých mi nejvíc pila krev tahle idiotská podvojná konspirace, díky níž jeden druhému neustále nabouráváme agenturu, mlátíme se přes hubu a vesele jeden po druhém střílíme — bohužel dosti přesně. To není práce, ale hra na četníky a na zloděje, aby to čert vzal...

»Dneska už jsem vás chtěl sebrat,« oznámil mi Oscar. »V životě jsem ještě nepotkal tak krajně podezřelé individuum...«

Mlčky jsem vytáhl z kapsy pistoli, vyjmul z ní zásobník, zajistil ji a hodil do stolu. Oscar souhlasně pokyvoval hlavou. Obrátil jsem se k Mariovi:

»Dejme tomu, že kdybych o Oscarovi věděl, mohlo se vyšetřování zhroutit dřív, než vůbec začalo. Ale musím vám oznámit, že včera chybělo málo a zmrzačil jsem ho.«

»Přesně tohle jsem tušil,« prohlásil Oscar sebevědomě.

Maria zafuněl a žuchl do křesla.

»Ať dělám, co dělám, nevzpomínám si na případ, kdy by se Ivanovi všechno zamlouvalo. A to je konspirace základem naší práce... Vezměte si židle, oba dva, a posaďte se... Vy, Oscare, jste neměl právo dát se zmrzačit, a vy jste zase neměl právo nechat se sebrat, Ivane. Takhle se na to musíte dívat... Co to tady máte?« zeptal se při pohledu na slegy a sejmul si brýle. »Že byste se ve volných chvílích věnoval elektronice? Inu, to je chvályhodné...«

Pochopil jsem, že o ničem nemají ani tušení. Oscar listoval ve svém zápisníku se záznamy šifrovanými osobním kódem a patrně se chystal podat hlášení, Mana svým masitým nosem pozorně očichával slegy. V tomto výjevu bylo cosi symbolického.

»Takže agent Žilin se ve volném čase věnuje radiotechnice,« uzavřel Maria, nasadil si brýle a pohodlně se rozvalil v mém křesle. »Má toho volného času dost a dost, protože přešel na čtyřhodinovou pracovní dobu... A co smysl života, agente Žiline, neodhalil jste ho náhodou? Doufám, že vás nebudeme muset odvázet jako agenta Riemayera.«

»To nebudete,« odpověděl jsem. »Nestačil jsem se s tím sžít. Riemayer vám něco vyprávěl?«

»Ale kdepak, co vás nemá!« poznamenal Maria nanejvýš sarkasticky. »A proč taky? Dostal pokyn odhalit to narkotikum, skutečně ho vyslídil, dokonce ho vyzkoušel a teď je zřejmě toho názoru, že svůj úkol splnil... Stal se z něj narkoman, rozumíte? Mlčí. Nacpal se tím prevítem až po uši a mluvit s ním nemá cenu. Blouzní, že vás zabil, a dožaduje se svého tranzistoru...« Maria se zarazil a pohlédl na oba přijímače. »To je zvláštní,« zabručel a pátravě se mi zadíval do očí. »Ostatně já mám rád pořádek. Oscar tu byl první a nějakou představu už si utvořil — jak pokud jde o ten sajrajt, tak v souvislosti s předpokládanou operací. Takže začněme, Oscare.«

Pohlédl jsem na Oscara.

»S jakou operací?«

»Proboha, co má zase tohle znamenat?« zděsil se Maria.

»Jde o zneškodnění centra,« řekl Oscar. »Vy jste ještě nenarazil na žádnou stopu vedoucí k centru?«

Štvanice začíná, pomyslel jsem si a nahlas řekl:

»Ne, nenarazil. Na žádné centrum jsem nenarazil. Ale...«

»Tak po pořádku,« okřikl nás přísně Maria a pleskl dlaní do stolu. »Spust'te, Oscare, a vy, Ivane, poslouchejte a připravte si své vlastní úvahy, pokud jste ještě schopni o něčem uvažovat.«

Oscar spustil. Zřejmě to byl zdatný odborník. Pracoval rychle, energicky a soustředěně. Riemayer ho sice podfoukl stejně šikovně jako mě, ale Oscarovi se přesto ledacos podařilo. Pochopil, že hledanému sajrajtu se tu říká sleg. Velmi rychle si uvědomil, že musí existovat nějaký vztah mezi slegem a devonem. Přišel i na to, že ani rybáci, ani peršové, ani smutňáci nás nemusejí zajímat. Ihned po příjezdu vytušil, že v tomhle městě je prakticky nemožné uchovat nějaké tajemství. Podařilo se mu dokonce proniknout mezi intly a prokazatelně zjistit, že ve městě existují jen dvě skutečně tajné organizace: mecenáši a intlové. Vzhledem k tomu, že mecenáši s naším problémem neměli nic společného, zbývali jedině intlové...

»Což dokonale zapadá do závěrů, k nimž jsem mezitím dospěl,« řekl Oscar, »totiž že jediní lidé ve městě schopní vědeckého či kvazivědeckého bádání a mající zároveň přístup do nějakých laboratoří jsou univerzitní studenti a jejich pedagogové. Pravda, městské výrobní podniky mají také své laboratoře. Jsou celkem čtyři a všechny jsem je prozkoumal. Jde o úzce specializovaná pracoviště, stoprocentně vytižená běžnou, každodenní, rutiní činností. Vzhledem k tomu, že podniky jedou v nepřetržitém třísměnném provozu, není tu žádný důvod předpokládat, že by se tyto podnikové laboratoře mohly stát středisky výroby slegu. Zato dvě ze sedmi laboratoří na univerzitě jsou zastřeny rouškou tajemství. Co se tam vlastně dělá, se mi zjistit nepodařilo, ale vzal jsem si na mušku tři studenty, kteří by to rozhodně měli vědět...«

Poslouchal jsem ho opravdu pozorně a nepřestával jsem žasnout, kolik toho za těch pár dní stihl, ale už mi bylo naprosto jasné, v čem spočívá jeho hlavní chyba. Pochopil jsem, že se pustil po falešné stopě, a zároveň ve mně zrálo tušení ještě zásadnějšího omylu, toho nejdůležitějšího, omylu v základním schématu činnosti Rady.

»... a tak jsem dospěl k domněnce o existenci pologangsterské organizace vertikálního typu s pevně stanoveným okruhem funkcí jednotlivých článků. Výrobní skupina se zabývá výrobou a zdokonalováním slegu... Musím říct, že sleg, ať už je to cokoli, se neustále zdokonaluje: podařilo se mi totiž zjistit, že devon se zpočátku neaplikoval... Dále je tu obchodní skupina, která se zabývá distribucí slegu, a bojová skupina, která terorizuje obyvatelstvo a v zárodku likviduje každou zmínku o slegu mezi zdejším obyvatelstvem. Vylekaní maloměšťáci...«

A já pochopil absolutně všechno.

»Okamžik,« přerušil jsem Oscara. »Oscare, můžete mi zaručit, že ve městě jsou jen dvě tajné organizace?«

»Ano,« řekl, »jen mecenáši a intlové.«

»Pokračujte, Oscare,« řekl Maria nespokojeně. »A vás bych prosil, Ivane, abyste kolegovi neskákal do řeči.«

Oscar mluvil dál, ale já už ho neposlouchal. Jako by se mi v hlavě najednou rozběsklo. Tradiční půdorys všech našich akcí s nezbytným axiomem o existenci rozvětvené organizace zloduchů se rozletěl na prach a já se nestačil divit, jak je možné, že jsem jeho stupidní složitost, tak nepatřičnou v případě téhle jednoduché země, neodhalil dřív. Neexistovaly tajné dílny, chráněné podezřelými individuy s kovovými boxery v rukou, neexistovali ani obchodní cestující s dvojími límci nadívanými zbožím a Oscara péče a snaha, s jakou maloval to krásné schéma z kroužků a čtverečků pospojovaných složitou pavučinou čar, s hesly typu centrum či štáb a čet-

nými otazníky, byla úplně zbytečná. Nebylo co ničit a pálit, nebylo koho zatýkat a vypovídat na Baffinovu zemi... Byl tu jen moderní spotřební průmysl a státní obchodní síť, kde se sleg prodával za padesát centů za kus, a byli tu — ovšem jen na začátku — jeden či dva podnikavci, upíci nudou a bažící po nových dojmech, a byl tu středně velký stát, pro nějž byla hojnost kdysi cílem, ale nikdy se nestala prostředkem. A to úplně stačilo.

Někdo omylem zasadil do tranzistoru místo heterodynu sleg a zalehl do vany, aby si tam polebedil, poslechl si příjemnou hudbu a poslední zprávy — a už to jelo. Rozběhla se šeptanda, do popelnic pršely zbytky fonorů, pak někoho konečně napadlo, že je zbytečné ničit fonory, když úplně stačí koupit si sleg docela normálně v obchodě, a někdo zase přišel na to, že by šlo přidat do koupele aromatické soli, a ještě další zlepšovatel připadl na devon — a lidé začali ve vanách umírat, statistické oddělení Bezpečnostní rady poskytlo prezídiu přísně tajné hlášení, okamžitě se zjistilo, že všechny smrtelné případy byli turisté a že v téhle zemi je podobných úmrtí podstatně víc než kdekoli jinde na planetě. A jak už to tak poměrně často bývá, vyrostla na správně odpozorovaných faktech nesprávná teorie. Rada sem jednoho po druhém vyslala nás, přísně zakonspirované agenty, abychom tu odhalili tajnou tlupu obchodníků s novým, zatím neznámým narkotikem, a my jsme sem přijeli a dělali tu jednu hloupost za druhou, ale jak už to obvykle bývá, žádná práce nakonec nepřijde nazmar, takže pokud bychom chtěli hledat viníka, zjistíme, že vinni jsou všichni, starostou počínaje a Riemayerem konče, a když všichni, znamená to, že vinen není nikdo, a že je třeba...

»Ivane!« okřikl mě rozmrzele Maria. »Vy spíte?«

Oba se na mě upřeně dívali. Oscar mi podával blok se schématem. Podíval jsem se do něj a znechuceně ho odhodil na stůl.

»Poslyšte, přátelé,« řekl jsem, »Oscar je samozřejmě chlapík, ale jinak jsme zase v bryndě... Tolik jste tu toho viděl, Oscare, a nic jste nepochopil... Pokud jsou v téhle zemi lidé, kteří sleg nenávidí, tak jsou to intlové. Intlové nejsou žádní gangsteři, to jsou zoufalí, bezradní vlastenci... A vidí před sebou jediný úkol — rozhýbat tenhle močál. Jakýmikoli prostředky. Dát městu nějaký cíl, přinutit ho zvednout hlavu od žlabu. Oni se obětují, chápete to? Provokují palbu na sebe a pokoušejí se rozdmýchat alespoň jednu vášň, která by byla všem společná, i kdyby to měla být třeba jen nenávisť... Copak jste neslyšel o slzném plynu a palbě na třasky...? A v laboratořích nevyrábějí sleg, ale bomby, a vaří tam slzák... a vůbec porušují zákony o vojenské technice. Na osmadvacátého připravují puč. No a ten sleg — to je tohle!«

Strčil jsem každému z nich jeden tubusoid do ruky a okamžitě jim všechno vysvětlil a vyložil.

Nejdřív mi naslouchali s nedůvěrou. Pak se zadívali každý na svůj sleg a nespustili z něj oči, dokud jsem neskončil. A když jsem umkl, dosti dlouho ze sebe nedokázali vypravit ani slovo. Maria svůj sleg třímala jako zajímavého brouka. V jeho tváři se zračila nespokojenost. Oscar hlesl:

»Vakuový tubusoid... Hm... Opravdu... A přijímače... Něco na tom je...«

Maria zasunul sleg do náprsní kapsy a rezolutně prohlásil:

»Nic na tom není. Tím chci říct, Ivane, že jsem s vámi samozřejmě spokojen, zřejmě jste vypátral to, co jste měl, ale být vámi, nedělám u nás a přejdu do Komise pro mírové záležitosti. Ti totiž hrozně rádi filozofují, jenže do dnešního dne ještě nevykonali nic užitečného. Pracujete u nás už deset let a za tu dobu jste si neosvojil ani takovou základní pravdu, že pokud máme někde co do činění se zločinem, musí tam být i jeho pachatel...«

»To je nesprávné!« řekl jsem.

»To je správné!« opáčil Maria. »A nechte si těch svých polemik, vy se věčně hádáte...! Mlčte, Oscare, teď mluvím já. A vás, Ivane, se ptám: Jaký smysl má ta vaše verze? Co navrhuje? Jenom bych moc prosil — konkrétně. Konkrétně!«

Jistě, moje verze jim nevoněla. Nejspíš ji vůbec nepovažovali za verzi. Pro ně to byla filozofie. Byli to lidé rozhodné akce, giganti okamžitých opatření. Ti nikdy nepovolili. Roztínali gordické uzly a strhávali Damoklovy meče. Rozhodovali se rychle, a jakmile se jednou rozhodli, už nepochybovali. Jinak to neuměli. Takový byl jejich světový názor... A jen já jsem měl za to, že jejich doba už je pryč... Trpělivost, napadlo mě. Teď se budu muset obrnit trpělivostí... Vtom jsem si uvědomil, že logika života mě opět odděluje od nejlepších přátel a že teď se mi povede obzvlášť bídne, protože na vyřešení tohoto sporu budu muset čekat dlouho, moc dlouho... Hleděli na mě.

»Tak konkrétně,« pronesl jsem váhavě. »Konkrétně navrhuji, abychom vypracovali projekt šíření a rozvoje nějakého normálního lidského světónázorového přesvědčení pro tuto zemi.«

Oscar se otráveně zaškaredil a Maria žlučovitě podotkl:

»Chacha! Jenže já s vámi mluvím vážně!«

»Já s vámi taky. Tady se to obejde bez špiónů a operačních skupin samopalníků.«

»Potřebujeme řešení!« přerušil mě Maria. »Ne řečičky, ale řešení.«

»To jsem vám právě navrhl,« trval jsem na svém.

Maria zbrunátněl.

»Musíme zachránit lidi,« řekl. »Duše zachráníme až potom, až zachráníme lidi... Nedrážděte mě, Ivane.«

»Zatímco tu budete pěstovat světový názor,« vmísil se do debaty Oscar, »lidi vám tu umřou nebo se promění v idioty.«

Nechtěl jsem se přít, ale přece jen jsem si neodpustil:

»Dokud se nám nepodaří dostat sem normální světový názor, lidé budou umírat a měnit se v idioty, tomu žádné operační skupiny nezabrání... Vzpomeňte si na Riemayera,« řekl jsem.

»Riemayer zapomněl, co je jeho povinností,« zahučel zarytě Maria.

»No právě,« poznamenal jsem.

Maria pevně semkl rty, sundal si brýle a chvíli beze slova koulel očima. Člověk to byl bezesporu ocelový — bylo na něm přímo vidět, jak silou vůle směštnává svou zběsilost zpátky do žlučníku. Během minuty byl zase dokonale klidný a mírumilovně se usmíval.

»Nedá se nic dělat,« prohodil rozšafně. »Zřejmě budu nucen připustit, že rozvědka jako společenská instituce nadobro degenerovala. Poslední skutečné agenty jsme zřejmě vytloukli během pučů. Nůž Danziger, Bambus Savada, Panenka Grover, Kozlík Boas... Jistě, byli to chlapi ke koupi a na prodej, vyvrhelové, lumpenproletariát, neměli vlast, ale pracovali! Nebo takový Sirius Haram. Byl to padouch, pracoval hned pro čtyři rozvědky. Prostě dobytek. Ale když poskytl nějakou informaci, měla skutečně všechny náležitosti — byla přesná, konstruktivní a včasná. Vzpomínám si, že jsem ho nechal pověsit bez sebemenších výčitek svědomí, ale když se dnes porozhlédnu mezi svými současnými spolupracovníky, teprve si uvědomím, jaká je to ztráta... No dobře, ten člověk se neovládl a propadl narkomanií, Bambus Savada byl koneckonců taky narkoman. Ale proč kvůli tomu sepisovat falešný hlášení? Tak bych nepsal vůbec nic, všechno vysvětlil a odešel do výslužby... Takhle se pak stane, že přijedu do města hluboce přesvědčen, že ho dokonale znám, protože tu deset let sedí zkušený a prověřený rezident, a najednou se ukáže, že nevím nic. Každý místní kluk ví, kdo jsou to rybáci. A já to nevím. Já vím jen tolik, že organizace KBS, která měla zhruba stejný program, byla před třemi lety rozpuštěna a zakázána. To vím od svého rezidenta. A na místní policii se dovím, že před dvěma lety vznikl spolek DOC, jenže to už se do zpráv mého rezidenta nedostalo... Je to jen akademický příklad, protože do nějakých rybáků mi nakonec nic není, jenže, pánové, to už není chyba, to je styl práce! Hlášení se opoždějí, hlášení lžou, hlášení dezinformují... a nakonec si je někdo prostě začne cucat z prstu. Jiný si docela klidně dá výpověď a vůbec nepovažuje za nutné hlásit to svému náčelníkovi — jeho už to totiž přestalo bavit, abyste tomu rozuměli, pořád se chystá, že to ohlásí, ale nějak mu

nezbyl čas... Další se místo boje s narkotiky věnuje narkomanii... A najdou se dokonce i filozofové!«

Trpce zakroutil hlavou.

»Chtěl bych, abyste mě správně pochopil, Ivane,« pokračoval. »Já proti filozofování nic nemám. Ale filozofie je jedna věc, kdežto naše práce je věc docela jiná. Posuďte sám — pokud neexistuje tajné centrum, pokud je to skutečně jen projev živelné aktivity, tak odkud se bere ta utajenost? Ta konspirace? Proč je sleg obestřen rouškou záhadnosti? Já samosebou připouštím, že Riemayer mlčí proto, že ho trápí svědomí, myslím vůbec, ale hlavně kvůli vám, Ivane. Ale ti ostatní? Sleg je přece zákonem zakázán, jenže přitom o něm každý ví a všichni mlčí. Tady Oscar zbytečně nefilozofuje a soudí, že jsou to vylekaní, zterorizovaní maloměšťáci, kteří se bojí promluvit. Tomu už bych rozuměl. Co vy na to, Ivane?«

»V kapse máte sleg,« řekl jsem. »Běžte do koupelny. Devon je na galérce. Čtyři tablety do vody, jednu do úst. Kořalka je ve skřínce. My tu na vás s Oscarem počkáme. A pak nám — jenom nám, svým kolegům — vylíčíte své pocity a dojmy. A my... přesněji řečeno Oscar, poslechne si vás jen Oscar, protože já odejdu.«

Maria si nasadil brýle.

»Vy si snad myslíte, že to neřeknu? Vy se domníváte, že já tady nedostojím svým povinnostem?«

»To, co se dovíte, nebude mít se služebními povinnostmi naprosto nic společného. Služební povinnosti možná porušíte až někdy později, jako Riemayer. Takový je sleg, přátelé. Je to přístroj, který inspiruje naši fantazii a orientuje ji, kam sám uzná za vhodné, zejména tam, kam ji podvědomě — zdůrazňuji podvědomě! — nejsme s to zaměřit. Čím dál máte ke zvířeti, tím menší nebezpečí vám hrozí, ale čím jste zvířeti blíží, tím intenzivněji budete přebírat všechny známé zásady utajení. Čistá zvířata dávají přednost naprostému mlčení. Ta jen mačkají páčku.«

»Jakou páčku?«

Vylíčil jsem jim pokus s krysami.

»A vy sám jste to zkusil?« zeptal se Maria.

»Ano.«

»A co?«

»Jak vidíte, jsem zticha.«

Maria rozpačitě zafuněl a pak řekl: »No, já jistě nemám ke zvířeti o nic blíž než vy... Jak se to tam dává?«

Připravil jsem přijímač a podal mu ho. Oscar nás se zájmem sledoval.

»Tak spánembohem,« broukl Maria. »Kde máte koupelnu? Aspoň se při té příležitosti po cestě trochu opláchnu.«

Zamkl se v koupelně a bylo slyšet, jak mu tam všechno padá z rukou.

»Zvláštní případ,« poznamenal Oscar.

»To není žádný případ,« namítl jsem. »To je kousek dějin, Oscare, a vy byste ho chtěl založit do desek s tkaničkami. A ti lidé nejsou gangsteři. To pochopí i ježek, jak říkával Jurkovskij.«

»Kdo?«

»Vladimir Sergejevič Jurkovskij. To byl jeden známý planetolog a já měl tu čest s ním spolupracovat.«

»Aha,« pokýval hlavou. »A víte, že na náměstí před hotelem stojí pomník nějakého Jurkovského?«

»To je on.«

»Skutečně?« podivil se Oscar. »Vlastně proč ne. Ten pomník mu tu ovšem nepostavili proto, že to byl známý planetolog. Prostě poprvé v dějinách města rozbil bank v elektronické ruletě. Takové hrdinské skutky se tu zvěčňují.«

»Něco takového jsem čekal,« zabručel jsem. Bylo mi z toho smutno.

V koupelně se rozšuměla sprcha a vzápětí se Maria rozeřval strašlivým hlasem. Nejdřív jsem si řekl, že asi místo teplé pustil studenou, ale Maria řval dál a příšerně láteřil — ve výrazech si rozhodně nikterak nevybíral. Překvapeně jsme na sebe pohlédli. Oscar byl ovšem celkem klidný, protože se domníval, že takhle se projevují účinky slegu, a v jeho tváři se zrodil soucit. Hlučně cvakla zástrčka, dveře koupelny se prudce rozlétly, ložnicí zapleskala mokrá chodidla a do pracovny se vřítel nahý Maria.

»Nejste náhodou idiot?« zařval na mě. »Co je to za pitomé vtipy?«

Ztuhl jsem. Maria se podobal obludné zebře. Jeho dobře živené kypré tělo bylo počmáráno svislými jedovatě zelenými šmouhami. Hulákal, zuřivě dupal a na všechny strany se z něj rozletovaly smaragdové kapky. Když jsme se všichni vzpomatovali a prohlédli si místo činu, ukázalo se, že ve sprchové růžici někdo ukryl houbu napuštěnou zelenou barvou — hned sem si vzpomněl na Lenův vzkaz a pochopil jsem, že tohle je Vuzina práce. Incident se zažehnával dlouho, Maria byl přesvědčen, že je to skandál, ne-japný žert a hrubé porušení zásad subordinace. Oscar se řehtal. Já Mariu drhl kartáčem a stále se snažil věc vysvětlit. Maria prohlásil, že teď už nevěří nikomu a že si sleg vyzkouší doma. Oblékl se a začal s Oscarem prodávát plán blokady města.

A já zatím myl vanu a přemítal o tom, že moje kariéra v Bezpečnostní radě se chýlí ke konci, že začíná docela jiná práce, že nevím, kde začít, že bych rád zasáhl do posuzování plánu blokady města — ovšem nikoli proto, že bych blokádu považoval za nezbytnou, nýbrž proto, že je to příliš jedno-

duché, mnohem prostší než vrátit lidem duše prožrané věcmi a naučit každého přemýšlet o záležitostech světa jako o svých vlastních.

»... Izolovat tohle hnojiště od zbytku světa, dokonale izolovat, to je celá naše filozofie,« hlásal Maria. Což bylo určeno mně. A možná nejen mně. Maria je hlava otevřená. Ten už určitě chápe, že blokáda je obranný krok, zatímco tady je třeba útočit. On však uměl útočit jen v čele operačních skupin a nespíš mu připadalo trapné se k tomu přiznat.

Zachraňovat... Dokdy vás bude třeba zachraňovat? Naučíte už se někdy konečně chránit sami? Proč věčně nasloucháte páterům, fašizujícím demagogům a doktorům Opirům? Proč nechcete zaměstnávat vlastní mozky? Proč tak strašně nechcete přemýšlet? Copak je to tak těžké pochopit, že svět je obrovský, složitý a úchvatný? Proč vám všechno připadá tak jednoduché a nudné? Čím se váš mozek liší od Rabelaisova, Swiftova, Leninova, Einsteinova, Makarenkova, Hemingwayova, Strogovova? Jednou mě to udolá, pomyslel jsem si. Jednou se mi začne nedostávat sil. Já jsem přece stejný jako vy! Jenže já vám chci pomoci, kdežto vy mně ne...

Po vyučování za mnou přišli Rüg s Lenem a Len mi řekl: »Už jsme se rozhodli, Ivane, jedeme do Gobi, na Magistrálu.« Len měl velké červené ruce, na horním rtu ryšavé chmýří a bylo znát, že tu Magistrálu si vymyslel právě on, a docela nedávno, tak před deseti minulami. Rüg jako obvykle mlčel, zvykal stéblo trávy a pozorně si mě prohlížel svýma klidnýma šedýma očima. Už je to hotový chlap, napadlo mě při pohledu na něj a řekl jsem mu: »Báječná kniha, nemám pravdu?«

»To ano,« přikývl Len, »hned jsme pochopili, kam se vydat.« Rüg mlčel.

»Žár a puch se šíří ve stínu těch pracujících draků,« zadeklamoval jsem, »co vše pod sebe podemnou — mongolský pohanský chrám i kosti dvouhrbého živočicha, který tu kdysi klesl uprostřed písečné bouře...«

»Ano,« řekl Len a Rüg dál žvýkal své stéblo.

»Pokaždé,« pokračoval jsem (ted' již podle Ičindagly), »když slunce dostoupí do matematicky přesně vymezeného bodu své pouti, na východě rozkvete přelud podivného města s bílými věžemi, které ve skutečnosti ještě nikdy nikdo neviděl.«

»A my ho musíme spatřit na vlastní oči,« zasmál se Len.

»Lene, příteli,« řekl jsem, »to je příliš poutavé, a proto příliš prosté. Sami zjistíte, jak zoufale je to prosté, a bude to pro vás nepřijemné rozčarování...« Ne, to jsem neřekl dobře. »Můj milý příteli Lene,« řekl jsem. »Cožpak tady jde o nějaký přelud? Skutečně krásný přelud jsem spatřil před sedmi lety v domě tvé matky: Vy oba jste přede mnou tehdy stáli už téměř dospělí...« Ne, to říkám pro sebe, a ne kvůli nim, musím to říct ještě jinak: »Příteli Lene,« řekl jsem, »před sedmi lety jsi mi vysvětlil, že tvůj

národ je prokletý. Přišli jsme a sejmulí prokletí — z tebe, z Rūga i z mnoha dalších dětí, které nemívají rodiče. A teď je na vás, abyste sejmulí prokletí, které...» Bude se to moc těžko vysvětlovat. Ale já to vysvětlím. Nějak to vysvětlím. Už od dětství víme, jak se snímalo prokletí na barikádách, jak se snímalo na stavbách a v laboratořích, a vy sejmete to poslední, vy budete vychovatelé a pedagogové. V poslední válce, v té nejméně krvavé, a zároveň nejtěžší pro všechny její vojáky.

Nahoře zapištěla Vuzi a žalostně se rozplakal Len. V pracovně cosi huhňal Oscar. Tomu je hej. Sleg je prostě špatný, škodlivý a nepřírozený. To znamená, že sleg je třeba zničit, zakázat ho a dávat pozor, aby se příslušný zákon přísně dodržoval. Jenže Maria je chytřejší, protože je starší a zkušenější. Maria by se ještě dal přetáhnout na naši stranu. Já pro něj nejsem autorita, ale jistě se najdou lidé, které pozorně vyslechnou... Je moc dobré, že teď mohu vykřiknout na celý svět a uslyší mě milióny těch, kteří smýšlejí stejně jako já. A pomyslel jsem si, že teď odsud neodjedu. Jsem tu teprve tři dny. To přece není možné, že by se tu nenašel nikdo, kdo je s námi. Kdo tohle všechno k smrti nenávidí, kdo by chtěl celý tenhle tupý přežraný svět vyhodit do vzduchu. Takoví lidé byli vždycky a vždycky budou. Třeba už jen ten šofér-biblioofil... Nebo ten dlouhý nesmlouvavý intl... Ledaskdo. Potácejí se jako slepí. Uděláme všechno, abychom jim pomohli, aby svou nenávist nevyplýtvali na malichernosti. Naše místo je teď tady. Mé místo je tady.

Kolik máme před sebou práce! pomyslel jsem si. A jaké práce ...! Zatím jsem neměl ani nejmenší představu, čím v téhle Zemi pitomců, od moře k moři zachvácené dostatkem, začít, ale věděl jsem, že odsud neodjedu, dokud mě k tomu nezačne nutit imigrační zákon. A až mě k něčemu takovému začne nutit, tak ho poruším.

ARKADIJ STRUGACKIJ
BORIS STRUGACKIJ

Dravci mého století
(ze sborníku Miliardu let před koncem světa)

Z ruských originálů Chiščnyje vešči veka, vydaného nakladatelstvím Azernešr, Baku 1981, Obitajemyj ostrov, vydaného nakladatelstvím Dětskaja literatura, Moskva 1971, a Za milliard let do konca světa z časopisu Znanijsila 1976, č. 9—12 a 1977, č. 1, přeložil Libor Dvořák.

Typografie Milan Jaroš. Kresba na přebalu a vazbě Viktoria Ban-Jiránková. Vydání první. Praha 1985. Vydalo Nakladatelství Svoboda jako svou 5357. publikaci.

Odpovědný redaktor Ivo Železný.

Výtvarná redaktorka Anna Kubů.

Technická redaktorka Jana Hodková.

Vytisklo Rudé právo, tiskařské závody, Praha.

Náklad 60 000 výtisků. AA 37,38, VA 38,28.

Tematická skupina 13/34.

Cena brož. výt. 34,20 Kčs, váz. výt. 39,— Kčs.
73/604-22-8.5

25 — 011 — 85 Kčs 39,—